

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

TERCÜME-İ CÂMIÜ'L-ĤİKĀYĀT Lİ-SEMERĖANDĪ
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Nursaç ARSLAN

Danışman

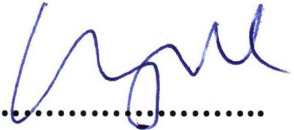
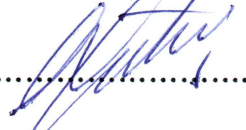

Prof. Dr. Erol ÖZTÜRK

BOLU 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Nursaç ARSLAN'a ait “Tercüme-i Cāmiü’l Hikāyāt-li Semerkandī (Giriş-İnceleme- Metin-Dizin)” adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliğiyle/ oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

20/06/2019

Unvan, Adı, Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Erol ÖZTÜRK	
Üye : Dr. Aziz GÖKÇE	
Üye : Dr. Ömer YAĞMUR	

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Yaşar AYYILDIZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “**Tercüme-i Cāmiü’l-Hikāyāt li-Semerḳandī-(Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başvurulan kaynaklardan yapılan alıntılarının bilimsel kurallara uygun olarak metin içinde ve kaynaklarda gösterildiğini, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nursaç ARSLAN

20.06.2019

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesinin yazı dili olarak kullanılmasında, Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra Türkçe yazmaya başlayan yazarlar önemli rol oynamışlardır. Bu zamanda yazılan eserler ise şüphesiz bir dilin tarihi bir dönemini ortaya koyabilmek için ilk başvurulacak olan kaynaklardır.

Eski Anadolu Türkçesi bu bakımdan oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Başlangıç ve tamamlanış süresini XIII. ile XV. yüzyıllar olarak kabul ettiğimiz bu dönemde, dildeki değişimler diğer zamanlara göre önemli farklılıklar göstermektedir. Bu dönem eserlerinin gün ışığına çıkartılması Türkiye Türkçesinin söz varlığına katkıda bulunması açısından son derece önemlidir.

Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıtan, Osmanlı Türkçesi dönemine denk geldiği düşünülen “Tercüme-i Cāmiü'l-Ĥikāyāt li-Semerķandî”, Hacı Selim Ağa Yazma Eserler Kütüphanesi 390 numaraya kayıtlıdır. Eser 120 varak olup bu çalışmada ilk 61 varağı incelenmiştir.

Çalışma giriş, inceleme, metin, dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Eski Anadolu Türkçesi döneminde yapılmış Kur'ân tercüme ve tefsirleri, Ebu'l-Leys es-Semerķandî'nin hayatı ve eserleri, Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerķandî, Kemankeş Abdülkadir Efendi ve incelenen yazmaya dair bilgiler yer almaktadır.

İnceleme bölümünde, yazılış özellikleri adı altında ünlü ve ünsüzlerin yazımı ve diğer yazım özellikleri, bazı edat ve bağlaçların yazılış şekilleri metinden verilen örneklerle açıklanmıştır. Ses bilgisi bölümünde eserde tespit edilen ses olayları açıklanarak örneklendirilmiştir. Şekil bilgisi bölümünde ise eserde karşılaşılan ekler

sınıflara ayrılmış ve metinden örneklendirilmiştir. Metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmıştır.

Eserin metnine bağlı olarak yapılan dizinde sözcüklerin geçtiği sayfa ve satır, anlamları, hangi dile ait oldukları verilerek ekleri gösterilmiştir.

Üzerinde çalıştığımız Tercüme-i Cāmiü'l-Hikāyāt li-Semerķandī adlı eser üzerinde şu ana kadar yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yaptığımız araştırmalar sonucunda eserin nüshalarının olmadığı anlaşılmaktadır.

Çalışmamın her aşamasında eksiklerimi ve yanlışlarımı göstererek bana rehberlik eden, engin bilgi ve tecrübesinden fazlasıyla yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Erol ÖZTÜRK'e, her zaman desteğini hissettiğim, sorumluluklarımı paylaşarak azaltan ömür yoldaşım Durmuş ARSLAN'a teşekkür ederim.

Nursaç ARSLAN

Bolu 2019

ÖZET

TERCÜME-İ CÂMIÜ'L-ĤİKÂYÂT Lİ-SEMERĤANDÎ (GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

Nursaç ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erol ÖZTÜRK

Haziran - 2019, 284 + xv Sayfa

Eski Anadolu Türkçesi, Batı Türkçesinin XIII.-XV. yüzyılları arasında gelişme gösteren dönemidir. Bu dönemde telif ve tercüme birçok eser yazılmıştır. İslam dininin X. yüzyılda Türkler tarafından kabul edilmesiyle birlikte Kur'ân'ın Türkçeye tercüme edilmesi faaliyetleri başlamıştır. Üzerinde çalıştığımız Tercüme-i Câmiü'l-Ĥikâyat li-SemerĤandî isimli eser de Ebu'l-Leys es-SemerĤandî'ye aittir. Abdülkadir Geylani'nin sülalesinden gelen Kemankeş Abdülkadir Efendi koleksiyonunda bulunan eseri çeviren kişi hakkında bilgiye ulaşamamıştır.

Yukarıda kısaca tanıttığımız Tercüme-i Câmiü'l-Ĥikâyat li-SemerĤandî isimli eser (1b-61a varaklar arası) üzerine yapılan bu çalışma giriş, metin, inceleme, dizin, sözlük bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde genel olarak Eski Anadolu Türkçesi döneminde yapılmış Kur'ân tercüme ve tefsirleri, Ebu'l-Leys es-SemerĤandî'nin hayatı ve eserleri, Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-SemerĤandî, Kemankeş Abdülkadir Efendi ve incelenen yazma hakkında bilgiler verilmiştir.

İnceleme bölümü yazılış özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisinden oluşmaktadır. Bu bölümler metinden alınan örneklerle detaylı olarak anlatılmıştır.

Metin bölümünde, metin her varağına sayfa numarası ve satır numarası verilerek transkribe edilmiştir.

Dizin bölümünde, eserde geçen her kelimenin eserin hangi sayfasında ve kaç kez geçtiği gösterilmiştir. Her madde başı kelimeye anlam verilerek eserin sözlüğü yapılmıştır. Ayrıca özel adlar dizini de oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kemankeş Abdülkadir Efendi, Tercüme-i Cāmiü'l-Ĥikāyāt li-Semerḳandī, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Eski Anadolu Türkçesi

ABSTRACT

TERCÜME-İ CĀMIÜ'L-ĤİKĀYĀT Lİ-SEMERKANDĪ (INTRODUCTION - ANALYSIS –TEXT-INDEX)

Nursaç ARSLAN

Master's Thesis

Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor : Professor Erol ÖZTÜRK

June– 2019, 284 + xv Pages

Old Anatolian Turkish is the development period of western Turkish XIII.-XV. centuries. Many works of translation and copyright were written in this period. The translation of the Quran into Turkish began with the acceptance of Islam by the Turks. The work which we study on it named Tercüme-i Cāmiü'l-Ĥikāyāt li-SemerķandĪ belongs to Ebu'l-Leys es-SemerķandĪ. Kemankes Abdulkadir Effendi, who came from the family of Geylani, couldn't find information about the person who translated the work in his collection.

Our study on Tercüme-i Cāmiü'l Ĥikāyāt-li SemerķandĪ (1b- 61a sheets), introduced above, consists introduction, text and grammatical analysis, index and glossary.

In the introduction part, generally, the Quran translations and commentaries made in the period of Old Anatolian Turkish, the works and life of Ebu'l-Leys es-SemerķandĪ, knowledge about the work and Kemankes Abdulkadir Effendi is given.

Grammatical Analysis part consists orthography, phonics and morphology of the work. These parts are explained in a detailed way with examples from the text.

In the text analysis part, it is transcribed as numbering every sheet and every line.

In the index part, how many times and where each word is mentioned. Glossary is formed by listing each word with its meaning. Proper nouns index is formed as well.

Key words: Kemankes Abdulkadir Effendi, Tercüme-i Cāmiü'l Hikāyāt-li Semerkandī, Phonics, Ortography, Old Anatolian Turkish.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	ii
ETİK UYGUNLUK BEYANI	iii
ÖN SÖZ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	
1. İNCELEME	7
1.1. Yazılış Özellikleri	7
1.1.1. Ünlülerin Yazılışı	7
1.1.1.1. a ünlüsünün Yazılışı	7
1.1.1.2. e ünlüsünün Yazılışı	8
1.1.1.3. ı ünlüsünün Yazılışı	8
1.1.1.4. i ünlüsünün Yazılışı	8
1.1.1.5. o ünlüsünün Yazılışı	10
1.1.1.6. ö ünlüsünün Yazılışı	10
1.1.1.7. u ünlüsünün Yazılışı	11
1.1.1.8. ü ünlüsünün Yazılışı	11
1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	12
1.1.2.1. c ve ç ünsüzünün Yazılışı	12
1.1.2.2. b ve p ünsüzünün Yazılışı	12
1.1.2.3. k/g ve k̇/ġ ünsüzlerinin Yazılışı	12

1.1.2.4. ñ ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.2.5. ç, t/d ünsüzlerinin Yazılışı	13
1.1.2.6. s ünsüzünün Yazılışı	13
1.1.3. Bazı Ek ve Şekillerin Yazılışı	14
1.1.3.1. ki Edatının Yazımı	14
1.1.3.2. kim Edatının Yazımı	14
1.1.3.3. dağı Edatının Yazımı	14
1.1.3.4. için Edatının Yazımı	15
1.1.3.5. ile Edatının Yazımı	15
1.1.3.6. Ek Fiilin Yazımı	15
1.2. Ses Bilgisi	15
1.2.1. Ünlüler	15
1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri	15
1.2.1.2. Ünlü Uyumları	17
1.2.1.2.1. Kalınlık- İncelik Bakımından Ünlü Uyumu	17
1.2.1.2.2. Düzlük- Yuvarlaklık Bakımından Ünlü Uyumu	18
1.2.1.2.2.1. Kelimelerde Yuvarlaklaşma	18
1.2.1.2.2.2. Eklerde Yuvarlaklaşma	19
1.2.1.3. Ünlü Düşmesi	20
1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi	21
1.2.2. Ünsüzler	21
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri	21
1.2.2.1.1. ç>ğ değişmesi	21
1.2.2.1.2. k>g değişmesi	21
1.2.2.1.3. g>v değişmesi	21
1.2.2.1.4. t>d değişmesi	22
1.2.2.1.5. b>v değişmesi	22
1.2.2.2. Ünsüz Uyumu	22
1.2.2.3. Ünsüz Türemesi	23
1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi	24
1.2.2.5. Ünsüz Düşmesi	24
1.2.2.5.1. l düşmesi	24

1.2.2.5.2. y düşmesi	24
1.2.2.5.3. g ve ğ düşmesi	24
1.2.2.6. Tonlulaşma	24
1.3. Şekil Bilgisi	25
1.3.1. Yapım Ekleri	25
1.3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri	25
1.3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri	25
1.3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri	25
1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	26
1.3.1.5. Sıfat- Fiil Ekleri	26
1.3.1.6. Zarf- Fiil Ekleri	26
1.3.2. Çekim Ekleri	27
1.3.2.1. İsim Çekim Ekleri	27
1.3.2.1.1. Çokluk Eki	27
1.3.2.1.2. Aitlik Eki	27
1.3.2.1.3. Soru Eki	28
1.3.2.1.4. İyelik Ekleri	28
1.3.2.1.5. Hal Ekleri	28
1.3.2.1.5.1. İlgi Hali Eki	29
1.3.2.1.5.2. Belirtme Hali Eki	29
1.3.2.1.5.3. Yönelme Hali Eki	30
1.3.2.1.5.4. Bulunma Hali Eki	30
1.3.2.1.5.5. Ayrılma Hali Eki	30
1.3.2.1.5.6. Yön Gösterme Hali Eki	30
1.3.2.1.5.7. Vasıta Hali Eki	30
1.3.2.1.5.8. Eşitlik Hali Eki	31
1.3.3. Fiil Çekimi	31
1.3.3.1. Şahıs Ekleri	31
1.3.3.2. Bildirme Kipleri	32
1.3.3.2.1. Görülen Geçmiş Zaman	32
1.3.3.2.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	32
1.3.3.2.3. Geniş Zaman	33

1.3.3.2.4. Gelecek Zaman	34
1.3.3.2.5. Şimdiki Zaman	34
1.3.3.3. Tasarlama Kipleri	34
1.3.3.3.1. İstek Kipi	34
1.3.3.3.2. Şart Kipi	34
1.3.3.3.3. Gereklilik Kipi	35
1.3.3.3.4. Emir Kipi	35
1.4. İkili Kullanımlar	35
II. BÖLÜM	
2. METİN	37
III. BÖLÜM	
3. DİZİNLER	88
3.1. Genel Dizin	88
3.2. Özel Adlar Dizini	265
IV. BÖLÜM	
4. SONUÇ	275
KAYNAKLAR	278
EKLER	
Ek 1: Orijinal Metinden Örnekler	282

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

Tablo 1: Kullanılan çeviri yazı (transkripsiyon) işaretleri

ا	a-e-ā	ص	ş
ب	b	ض	ž
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	s	ع	‘
ج	c	غ	ġ
چ	ç	ف	f
ح	ḥ	ق	ḳ
خ	ḫ	ك	k-g-ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v-u-ū-ü-o-ö
س	s	ه	h-e
ش	ş	ی	y-ı-i-ī
ع	‘		

KISALTMALAR LİSTESİ

Ar.	: Arapça
Ar.+Far.	: Arapça+ Farsça
Far.	: Farsça
Hz.	: Hazreti
s.	: sayfa

GİRİŞ

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİNDE YAPILMIŞ KUR'ÂN TERCÜME VE TEFSİRLERİ

Türkçenin geri planda kalmasının ve Türkçe bir Kur'ân tercümesinden bahsedilmemesinin sebebi, Selçuklular Dönemine ait eserlerin İslam Medeniyeti'nin etkisi altında olduğundan genellikle Arapça ve Farsça yazılmasıdır.

Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçeye tercümelemleri Selçuklu Devleti'nin dağılışından sonra kurulan Beylikler Devrinde başlamıştır. Anadolu beylikleri devrinde umumiyetle kısa surelerin tercümelemleri ya da tefsirleri yazılmıştır. Osmanlı Devleti'nde en çok tercüme edilen veya istifade edilen tefsir Ebu'l-Leys es-Semerķandı'nın tefsiri olmuştur (İnan, 1961: 14).

Arapça kelimelerin Türkçe kelimelerle karşılandığı satır-arası, kelime kelime tercümelemlerde mütercim, eseri tamamen değil, kelimelerin karşılıklarını vererek ve hiçbir şahsi yorumda bulunmayarak tercüme eder.

Satır-arası, kelime kelime tercüme geleneğinin Orta Asya'dan geldiği kuvvetle tahmin edilebilir. Bu geleneği Moğollardan kaçıp gelen yahut Anadolu'ya Moğollarla gelen Harezmlî ve Horasanlı bilginler getirmişlerdir. Anadolu beyliklerinde ilk önce kısa surelerin tercümelemleri beyzade ve şehzadelere Kur'ân ile beraber Arap dilini de öğretmek amacıyla sırf öğretim bakımından yazılmışlardır. İhtimal ki, satır-arası, tefsirsiz tercümelemler de medrese talebelerine Kur'ân lûgatini öğretmek amacıyla yazılmış olabilirler (İnan, 1960: 90)

Sözlükte “açıklamak, beyan etmek” anlamındaki ‘fesr’ kökünden türeyen tefsir ise “açıklamak, ortaya çıkarmak, kelime veya sözdeki kapalılığı gidermek” demektir. Tefsiri, “*Allah’ın Kur’ân-ı Kerîm’deki muradını beşerin gücü oranında bulmaya yardımcı olan bir ilim dalı*” şeklinde tarif etmek de mümkündür (Bırışık, 281).

Kur’ân tercümelerinin başlıca çeviri türlerinden olan tefsirde, satır-arası tercümelerde olduğu gibi kelime kelime açıklama yapılmaz, ayetlerin tamamı açıklanmaya çalışılır. Önemli olan kaynak dilde verilen mesajın iyice özüm senerek okuyucuya aktarılmasıdır. Türkçenin söz dizimine daha uygun olan bu tercümelerde ayetler açıklanırken bazen Hz. Peygamber’in hadislerine bazen de sâhabîden ve tâbîinden nakledilen haberlere yer verilir. Yani satır-arası tercümelerin aksine mütercim serbestçe hareket edebilmektedir (İnan, 1961: 16).

Osmanlılar döneminde üzerinde en çok tercüme yapılan tefsir, hiç kuşkusuz Ebu’l-Leys-i Şemerqandî’nin tefsiridir. Bu durum, Anadolu’ya Kur’ân tefsir ve tercüme geleneğinin Orta Asya’dan gelmiş olmasıyla izah edilir (İnan, 1961: 16).

Ebu’l-Leys es-Semerqandî’nin Hayatı ve Eserleri

Asıl adı Ebu’l-Leys İmâmü’l-hüdâ Nasr bin Muhammed bin Ahmed bin İbrâhîm es-Semerqandî’dir. Semerkant’ta doğmuş olması muhtemeldir. Hanefî mezhebinin meşhur fakihleri arasında yer alan Nasr bin Muhammed müfessir, fakih ve zâhid diye tanınır. Hanefî fikhının yanı sıra hadis, kelâm ve tefsir alanında da tahsil gördü. Semerkant, Belh ve Buhara’dan başka Bağdad’a gitmiştir. Ebu’l-Leys es-Semerqandî özellikle vaaz, nasihat ve ilmihal türündeki eserleri sayesinde İslâm dünyasında en çok tanınan âlimlerden biri olmuştur (Yazıcı, 473).

Kaynaklarda adı geçen ve Semerkandî’ye ait olduğu bilinen tefsir dışındaki eserlerden bazıları şunlardır: (Karadeniz, 1983: 11).

1-Hizânetü'l-Fıkh 2- 'Uyûni'l-Mesâ'il 3- en-Nevâzil(el-Fetâvâ) 4- Mukaddime fi's-Şalât 5- Muhtelefü'r-Rivâye 6- Beyânü 'Aķideti'l-Uşûl 7- Şerhu'l-Fıķhi'l-Ekber 8- Tenbîhü'l-Gâfilîn 9- Bûstânü'l-Ârifin 10- 'Uķûbetü Ehli'l-Kebâ'ir

Semerkandî'nin bu eserlerinin yanı sıra Türk edebiyatında çok sayıda tercümesi yapılan önemli bir eseri de *Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî*'dir.

Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî

Semerkandî'nin Tefsîrü'l-Kur'ân adı ile yazdığı fakat “Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî” olarak bilinen tefsirin dili Arapça'dır. Orta hacimde, açık ibarelerle yazılan bu tefsirde, hadislere ve hadislerin yanı sıra sahâbîden ve tâbînden birçok nakle yer verilmiştir (Karadeniz, 1996: 14).

Bu zamana kadar yapılan araştırmalarda Semerkandî tefsirinin üç ayrı tercümesinin bulunduğu belirtilmiştir. Bu tercümeler; Ahmed-i Dâi, Musa el-İznikî ve İbn-i Arabşah tarafından yapılmıştır.

İncelenen Yazmaya Dair Bilgiler

Kemankeş Abdülkadir Efendi'nin ölmeden önce Valide-i Atik Camii kitap dolabına vakfettiği, daha sonra Üsküdar'da bulunan Hacı Selim Ağa Yazma Eserler Kütüphanesine nakledilmiş yazmalar arasında bulunan ve bizim üzerinde çalıştığımız 390 numaraya kayıtlı “Tercüme-i Câmîü'l-Hikâyât li-Semerkandî” adlı eserde bulunan “*Pes bu kitâbı Şeyh-ül Şüyühü'z-Zâhid (17) Ebu'l-Leys es-Semerkandî rahmetu'llâhi 'aleyhi cem' eylemiş Pârsî dil ile. Ben za'îf naķîf-i müznib-i [3a] (1) muhtâc ile de ģamdullâhi Ta'âlâ gördüm. Heves itdüm. Ol velînüñ himmetiyle (2) ve Allâhu Ta'âlâ'nuñ 'inâyetiyle tamâm ola. İnşâallâhu Ta'âlâ tâ ki bu mücrim (3) kimesne dağı du'âdan unutulmaya ve ol velînüñ himmetinden maħrûm ģalmaya (4) ve bu kitâb*

yigirmi bâb olmuştur ve her bâb on hikâyetdür. Ser cümle (5) iki yüz hikâyet olur.”

kayıttan, eserin *Ebu'l-Leys es-Semerḳandî*'ye ait eserden Türkçeye çevrildiği anlaşılmaktadır. Eseri çeviren kişi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Semerḳandî tefsirinden Türkçeye çeviriler yapan Ahmed-i Dâi, Musa el-İznikî ve İbn-i Arabşah gibi müelliflerle tarih bakımından bir uyum gözükmemektedir.

Tez çalışması olarak ele aldığımız “Tercüme-i Cāmiü'l-Hikāyât li-Semerḳandî” dini- ahlâki içerikli olup harekeli nesihle yazılmıştır ve kolay okunabilecek niteliktedir. Her sayfada 17 satır yer almaktadır.

Kur'ân-ı Kerîm'den alınan bazı ayetlerin Arapça olarak yer aldığı görülmektedir. Esere başlarken besmele, bâblar ve eserin yazarı kırmızı ile yazılmıştır.

Toplamda 121 varak olan eser dini- ahlâki öğütler veren, peygamberlerin ibret verici hikâyelerini anlatan, peygamberlerin döneminde yaşayan meşhur şahsiyetlerin yaşam öykülerine dair birtakım bilgiler ihtiva eden ve bunları ayetler, hadisler ve Kur'ân tefsirleri ile örtüşür biçimde veren mensur bir eserdir.

Eserde giriş bölümü bulunmaktadır. Bu bölüm besmele ile başlamakta ve Allah'a olan övgüyle devam etmektedir. Eserin yirmi bâbdan ve her bâbın on bölümden oluştuğu bilgisi de eserde yer almaktadır.

Kemankeş Abdülkadir Efendi

Üzerinde çalıştığımız yazmayı kütüphanesinde bulunduran ve daha sonra Valide-i Atik Camii kitap dolabına vakfeden Kemankeş Abdülkadir Efendi, Nakşibendî şeyhlerinden Abdülkadir Geylani sülâlesindedir. “Emir Hoca” adıyla şöret bulmuştur. Ömrünün büyük bir kısmını Üsküdar'da geçirmiş ve Üsküdar'da Valide-i Atik (Nurbanu Sultan) Medresesi müderrisi iken 1739 yılında ölüp Valide-i Atik Camii mihrabı cihetine gömülmüştür (Koçu, 1958: 119).

Kemankeşlikte mahir ve fazilet sahibi bir zat olduğunu, Emir Hoca'nın Ahmed isimli bir oğlu olduğunu, kütüphanesinde 207 numarada kayıtlı kitabın boş sayfasında bulunan bir nottan öğrenmekteyiz.

Kemankeş Abdülkadir Efendi, kitaplarını Valide-i Atik Camii kitap dolabına vakfetmiştir. Kütüphanesinin kuruluş tarihi İslam Araştırmaları Merkezinde mevcut olan Defter-i Kütüphane-i Emir Hoca Kemankeş matbu fihristi başında 1723 olarak kaydedilmiştir. Kitapları arasındaki 15 numaralı Şerh-i Şatibi'nin baş sayfasındaki bir kayıttan ise, bir kütüphane tesisi gayesiyle 1699 yılından itibaren kitap toplamaya başladığını öğrenmekteyiz.

Vakıf kitaplarının çoğunda rastladığımız vakıf şartlarında kitabın bulunduğu yerden çıkarılmaması ve yerinde istifade olunması şart koşulduğu hâlde metnimizin de bulunduğu Kemankeş kitaplarında görülen vakıf şartında ise, bugünkü kullanım usullerine benzeyen bir şekil görülmemektedir. Burada kitabın kuvvetli bir rehin veya zengin bir kefil ile verilmesi istenmekte ve ayrıca da dikkatli kullanılması tembih olunarak, buna uymayanların tazmin etmesi şart koşulmaktadır (Kut ve Bayraktar, 1984: 130-131).

Çalışmanın Hazırlanmasında Dikkat Edilen Hususlar

Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıtan, Osmanlı Türkçesi dönemine denk geldiği düşünülen, üzerinde şimdiye dek çalışma yapılmamış Tercüme-i Cāmiü'l-Hikāyāt li-Semerqandī'nin Türkoloji camiasına kazandırılması amaçlanmaktadır.

Çalışmada izlenen yol dört temele dayanmaktadır. Bu dört temel kendi içinde de başlıklara ayrılarak tezin yazımı sağlanmıştır. İzlenen yol şu şekildedir: 1- Giriş 2- İnceleme 3- Metin 4- Dizin.

Giriş bölümünde, Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçeye tercümesi, Eski Anadolu Türkçesi döneminde yapılmış Kur'ân tercüme ve tefsirleri, Kur'ân tercümelerinin

başlıca çeviri türleri, satır-arası, kelime kelime tercümelemler, tefsirler, Ebu'l-Leys es-Semerqandî'nin hayatı ve eserleri, Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerqandî, Kemankeş Abdülkadir Efendi ve incelenen yazmaya dair bilgiler yer almaktadır.

İnceleme bölümünde, eserin grameri birkaç alt başlıkta incelenmiştir. Bu alt başlıklardan ilki yazılış şekilleridir. Türkçe kelime köklerinde ve eklerde ünlü ve ünsüzlerin yazılışları ayrı ayrı incelenerek belirlenmeye çalışılmıştır. Buna ek olarak bazı edat ve bağlaçların yazılış şekilleri de metinden örnekler verilerek açıklanmıştır. İkinci olarak eserin fonetik özellikleri incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken ünlüler ve ünsüzler ele alınmıştır. Eserde tespit edilen ses olayları örneklendirilerek açıklanmıştır. Üçüncü olarak şekil bilgisi ele alınmış, eserde karşılaşılan ekler sınıflara ayrılmış ve örneklendirilmiştir. Son olarak eserde tespit edilen ikili kullanımlar incelenmiştir.

Metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmıştır. Bu bölümde sayfaların başlangıcına sayfa numaraları ve satırların başına satır numaraları yazılmıştır.

Eserin metnine bağlı olarak yapılan dizin, alfabetik sıraya uygun hazırlanmıştır. Sözcüklerin geçtiği sayfa ve satır, anlamları, hangi dile ait oldukları verilerek ekleri gösterilmiştir. Buna ek olarak özel adlar dizini de oluşturulmuştur.

Çalışmamızda Tercüme-i Cāmiü'l-Hikāyāt li-Semerqandî adlı eseri tam bir metin olarak sunmak, dil özelliklerini tespit etmek ve söz varlığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

I. BÖLÜM

1. İNCELEME

1.1. Yazılış Özellikleri

1.1.1. Ünlülerin Yazılışı

1.1.1.1. a ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Kelime başında a ünlüsü medli elif (ا) veya üstünlü elif (آ) şeklinde kullanılmıştır.

Medli elif ile yazılışı: anuñ (اُنْكَ) 1b/3, ayda (اَيْدِه) 3a/17

Üstünlü elif ile yazılışı: aña (اَنَا) 1b/11, ayruķ (اَيْرُكُ) 5b/17

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime içinde a ünlüsü üstünlü elif (آ) veya üstün ile yazılmıştır.

Üstünlü elif ile yazılışı: řanuķ (طَانُكُ) 2a/9, şamu (طَامُو) 2a/15

Üstün ile yazılışı: ancaķ (اَنْجَقُ) 1b/11, varur (وَرُرُ) 2b/9

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin sonunda a ünlüsü üstünlü elif (آ), üstün veya üstünlü he (ه) ile yazılmıştır.

Üstünlü elif ile yazılışı: yaķa (يَاقَا) 23b/16, ara (اَرَا) 20b/3

Üstün ile yazılışı: loķma (لَقْمَا) 6a/6, şaşra (طَشْرَا) 15b/9

Üstünlü he ile yazılışı: şarsa (قَرْصَه) 15a/4, şara (قَرَه) 15b/8

1.1.1.2. e ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki e ünlüsü üstünlü elif (َ) ile yazılmıştır.

Üstünlü elif (َ) ile yazılışı: ev (أَوْ) 33b/15, edük (اُدُّكْ) 35b/15

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde e ünlüsü üstün ile yazılmıştır.

Üstün ile yazılışı: dereceye (دَرَجَاتِهِ) 33b/3, güzel (كَرْلُ) 33b/12

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin son seslerinde e ünlüsü üstünlü he (هَ) ile yazılmıştır.

Üstünlü he ile yazılışı: kimse (كِمْسَه) 32b/17, deve (دَوَه) 36a/7

1.1.1.3. ı ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki ı ünlüsü esreli elif ile yazılmıştır.

Esreli elif ile yazılışı: ısıcağ (اِسِحَقْ) 41b/1, ırğad (اِرْغَدْ) 55a/15

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde ı ünlüsü esre ile yazılmıştır.

Esre ile yazılışı: kızıl (قَزْلُ) 43a/9, sır (سِرْ) 42b/11

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin son seslerinde ı ünlüsü esre veya esreli ye (ِ) ile yazılmıştır.

Esre ile yazılışı: kaçık- (فَاقِ) 5b/13

Esreli ye ile yazılışı: Tañrı (تَنْغَرِي) 45b/15, yarındası (يَارِنْدَاسِي) 42b/7

1.1.1.4. i ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki i ünlüsü esreli elif (ِ), esreli elif ye (ِ) ile yazılmıştır.

Esreli elif ile yazılışı: istedi (اِسْتَدِي) 12a/11, iletdi (اِلْتَدِي) 52a/2

Esreli elif ye ile yazılışı: iş (إِشْ) 11a/13, kabül it (قَبُولُ إِيْتْ) 15a/8

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde i ünlüsü esre veya esreli ye (ى) ile yazılmıştır.

Esre ile yazılışı: şimdi (شِمْدَى) 53a/2, esirgemezdi (أَسِيرْ كَمَزْدَى) 53a/4

Esreli ye ile yazılışı: virdüm (وِيرْدُمْ) 52b/16

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin son seslerinde i ünlüsü esreli ye (ى) ile yazılmıştır.

Esre ile yazılışı: anı (أَنِى) 20b/16, iki (إِكَى) 53b/10, dükeli (دُكَلَى) 2a/4

1.1.1.5. o ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki o ünlüsü genellikle ötreli elif vav

(وُ) ile bazen de ötreli elif (أ) ile yazılmıştır.

Ötreli elif ile yazılışı: oğlumdur (أَعْلَمْدُرْ) 36b/1

Ötreli elif vav ile yazılışı: oturdum (أَوْتُرْدُمْ) 37b/3, okudu (أَوْدَى) 37a/2

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde o ünlüsü ötreli vav (وُ) veya ötre ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: dostluk (دَوْسْتَلِقْ) 37a/11, yoldaşdan (يَوْلْدَاشْدَنْ) 38a/3

Ötre ile yazılışı: doğru (طَعْرَى) 36b/11, boğazına (بُغَازَنَهْ)

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin son seslerinde o ünlüsü ötreli vav (وُ) ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: ço (قَوْ) 25a/13

1.1.1.6. ö ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki ö ünlüsü ötreli elif vav (وُ) ve ötreli elif (أ) ile yazılmıştır.

Ötreli elif vav ile yazılışı: örtmiş (أَوْرْتَمِشْ) 45b/3, öğretmege (أَوْكْرْتَمَكَهْ) 46a/10

Ötreli elif ile yazılışı: önüme (أَكُومَهْ) 39b/13, ölünce (أَلْتَجَهْ) 41a/3

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde ö ünlüsü ötreli vav (وُ) veya ötre ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: gönderdiler (كَوْنَدِرْدِيلِرُ) 42b/17, sözi (سَوُزِي) 41b/5

Ötre ile yazılışı: götürdü (كَتَوْرُدِي) 43a/1, dört (دُرَّة) 43a/15

1.1.1.7. u ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki u ünlüsü ötreli elif vav (اُو), veya ötreli elif (اُ) ile yazılmıştır.

Ötreli elif vav ile yazılışı: uğurladılar (اُوْغُرْلَدِيلِرُ) 49b/11, urdu (اُوْرُدِي) 50a/2

Ötreli elif ile yazılışı: uğrı (اُغْرِي) 49b/9, uğradı (اُغْرَادِي) 47b/17

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde u ünlüsü ötreli vav (وُ) veya ötre ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: kırtara (قُوْرْتَرَا) 47b/5, altun (اَلْتُونُ) 47b/10

Ötre ile yazılışı: kulağına (قُلَاغْنَه) 47a/11, azuğla (اَزُقْلَه) 50b/11

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin son seslerinde u ünlüsü ötreli vav (وُ) ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: tıamu (طَامُو) 47b/4, yukıaru (يُقُرُو) 48a/12

1.1.1.8. ü ünlüsünün yazılışı:

a) Ön ses olarak kullanımı

Eserdeki Türkçe kelimelerin ön seslerindeki ü ünlüsü ötreli elif vav (اُو) ile yazılmıştır.

Ötreli elif vav ile yazılışı: ürkdı (اُوْرُكْدِي) 46b/15, üstünde (اُوْسْتِنْدَه) 47a/4

b) İç ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin iç seslerinde ü ünlüsü ötreli vav (وُ) veya ötre ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: getürmedüm (كَتَوْرْمَدُمُ) 51a/13, yüz (يُوْزُ) 51a/3

Ötre ile yazılışı: yükledıydüm (يُكْلَدِيْدُمُ) 47a/14, sevgüsü (سَوْكَسِي) 47b/11

c) Son ses olarak kullanımı

Kelime köklerinin son seslerinde ü ünlüsü ötreli vav (و) ile yazılmıştır.

Ötreli vav ile yazılışı: yürü (يُرُو) 47a/4, kendü (كَنُودُ) 51a/10

1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

1.1.2.1. c ve ç ünsüzünün yazılışı:

Metnimizde Türkçe kelimelerin ön sesinde c (ج) ünsüzü görülmemekte ve ç (چ) ünsüzü bulunmaktadır.

çağırđı (چَاغْرَدِي) 15a/1, çıkar (چَقَار) 15a/9, çok (چُوقُ) 16b/12

Metnimizde kelimelerin iç seslerinde hem c hem de ç ünsüzü görölmektedir.

kaçıp (قَجِب) 17a/10, nice (نِيَجَه) 17b/7, niçe (نِيَجَه) 21a/5

Son seste ç (چ) ünsüzünün bulunduğu örneklere rastlanmamıştır.

aç (آج) 21b/11, şuç (صُوح) 22a/3, üç (اُوچ) 25b/3

1.1.2.2. b ve p ünsüzünün yazılışı:

Metnimizde Türkçe kelimelerde ön seste b (ب) ünsüzü kullanılmaktadır. Genellikle p (پ) ünsüzü görülmemektedir. Bu ünsüz sadece tek örneğin ön sesinde karşımıza çıkmaktadır.

paşmak (پَشْمَق) 35b/15, buyurmuşđur (بِيُورْمِشْدُر) 35b/17, boz (بُون) 36a/3

İç seste hem b hem de p ünsüzü görölmektedir.

gibi (كِبي) 37b/16, viribđür (وِرْبِڈُر) 40a/3, kapaşından (قَبُوسِئْدِن) 42a/12

Metnimizde kelimenin son sesinde b ünsüzü görölmektedir.

kızđurup (قِرْذُرْب) 51a/13, boğazlayup (بُغَزْلِيُوب) 60a/13, ip (ايب) 4b/9

1.1.2.3. k/g ve k/ğ ünsüzlerinin yazılışı:

Metnimizde k ve g ünsüzleri ön, iç ve son seslerde kef (ك) harfiyle yazılmıştır.

kişi (كِشِي) 4b/12, kimden (كِمْدِن) 5b/12, gicede (كِجَه دَه) 6a/5, güci (كُوجِي) 6a/10,

gerekđür (كِرْكَدُر) 7a/16, iki (اكي) 8a/3, yigit (يِكْت) 9b/5, yimege (يِمَكَه) 10a/10,

etmek

(ائْمَك) 10b/13, gerek (كِرْكَ) 11b/3, yig (يِك) 15a/12, beg (بَك) 41a/6

Metnimizde ön sesteki k ünsüzü (ق) ile g ünsüzü ise (g) ile gösterilmiştir. Fakat g ünsüzü ile başlayan Türkçe kelimeye metnimizde rastlanmamıştır. Arapça ve Farsça örnekler oldukça fazladır.

qaldılar (قَلْدِيلِرْ) 41a/10, koyun (قُوَيْنْ) 41a/17, gayri (غَيْرِي) 21a/4

Metnimizde iç seste k ve g ünsüzünün görüldüğü örnekler de mevcuttur.

qorkmağa (قورقمغَه) 48a/15, çıkardı (چُقَرْدِي) 48b/2, kağı (قَقِي) 49a/16

Son seste k ve g sesinin görüldüğü örnekler şu şekildedir:

yok (يُوقْ) 50a/7, oğlancuq (اوغلنجوقْ) 50a/10, ağızında (اغزنده) 50a/17

1.1.2.4. ñ ünsüzünün yazılışı:

Metnimizde ñ ünsüzü iç ve son seslerde kef (ك) harfiyle gösterilmiştir.

aña (اْنَا) 50b/9, Tañrı'ya (تَنْرِيَه) 50b/14, çekdüñüz (چَكْدُونُزْ) 51a/7, anuñ (اَنَكْ) 51b/1, götürüñ (كْتورُكْ) 51b/3, buyuruñ (بُيورُكْ) 51b/11

1.1.2.5. t, t/d ünsüzlerinin yazılışı:

Metnimizde Eski Türkçedeki ön seste t (ط), t (ت) ünsüzleri aynen devam etmektedir. Bununla birlikte t ünsüzlerinin d (د) olduğu örnekler de görülmektedir.

tavara (طَوَارَه) 51b/12, Tañrı (تَنْرِي) 53b/8, tutacaqlardur (توتجقلردُرْ) 58a/12, ten (تَنْ) 58b/13

Metnimizde iç seslerdeki t (ت) ünsüzü genellikle d harfi ile yazılmıştır.

kilidin (كَلْدِينْ) 3b/9, idelüm (ايدهلومْ) 3b/11

Bir kelimenin son sesinde ise t ünsüzü (t) harfi ile yazılmıştır.

dört (دُرْه) 10a/2, 11b/9, 11b/13, 13a/10

1.1.2.6. s ünsüzünün yazılışı:

Metnimizde Türkçe kelimelerde ön, iç ve son seslerde s ünsüzü ince ünlülü kelimelerde sin (س), kalın ünlülü kelimelerde sad (ص) harfi ile yazılmıştır.

sinlede (سِنْلَدَه) 13a/13, sözün (سوزُنْ) 14a/2, anası (اَناسِي) 14a/6, nesne (نَسْنَه) 14a/8, yas (يَاسْ) 34a/4, soñra (صُكرَه) 31a/11, şaqlayam (صَقْلِيْمْ) 33a/5, aşılu (اَصِلُوْ) 2b/5, başmaz (بَصْمَزْ) 35a/11

Bununla birlikte kalın ünlülü kelimelerde sin (س) ile yazılan örnekler de görülmektedir.

arçasına (أَرْقَاسِيَه) 32b/8, yatsu (يَاسُو) 6b/4

Arapça kelimelerde de s (ث) harfi görülmektedir.

sevāb (تَوَاب) 23a/3, mişli (مِثْل) 1b/7, ḥadīş (حَدِيث) 11b/10

1.1.3. Bazı Ek ve Şekillerin Yazılışı

1.1.3.1. ki edatının yazımı:

Metnimizde bağlama görevinde kullanılan ki edatının hem ayrı hem de bitişik yazıldığı örnekler görülmektedir.

Kendisinden önceki kelimedden ayrı yazılışı: gördi ki (كُورْدِي كِي) 12a/6, ṭoldı ki (طُلْدِي كِي) 12b/1, işitdiler ki (إِشِيدْلَرُ كِي) 12b/2

Kendisinden önceki kelimeye bitişik yazılışı: yatasın ki (يَنَاسِيَكِي) 13a/13, kimse ki (كِمْسِيَكِي) 13b/13, ağlardı ki (أَغْلَرْدِيَكِي) 13b/16

1.1.3.2. kim edatının yazımı:

Metnimizde kim edatının hem ayrı hem de bitişik yazıldığı örnekler görülmektedir.

Kendisinden önceki kelimedden ayrı yazılışı: kime kim (كِمَه كِم) 28b/6, budur kim (بُودُرُ كِم) 37a/2, anlardur kim (أَنْلَرُ كِم) 44b/16

Kendisinden önceki kelimeye bitişik yazılışı: ḫanḫısı kim (ḤANḤISIKIM) 3b/4, ḫaldı kim (ḤALDİKİM) 8b/7, çağırıldı kim (ÇAĞIRILDIKİM) 29b/7

1.1.3.3. daḫı edatının yazımı:

Metnimizde daḫı edatı, kendisinden önce gelen kelimedden ayrı yazılmıştır. Metnimizde bu edatın yazımı (دَاحِي) ve (دَاخِي) olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkmaktadır.

daḫı (دَاحِي): 17a/2, 9b/2, 8b/1, 8a/7, 12a/3

daḫı (دَاخِي): 17a/15, 17a/17, 17b/6, 18b/17

1.1.3.4. için edatının yazımı:

Metnimizde için edatı kendisinden önce gelen kelimeye bitişik yazılmıştır. Bu edatın birleştiği kelime ünlü harfle bitiyorsa araya y yardımcı sesinin geldiği görülmektedir.

hürmetiçün (حُرْمَتِيْچُونُ) 15a/7, cefāmiçün (جَفَامِيْچُونُ) 16b/13, fenāyiçün (فَنَائِيْچُونُ) 31a/7, itmegiçün (اِيْمَكِيْچُونُ)

Bir örnekte için edatı kendisinden önceki kelimededen ayrı yazılmıştır.

Allah için (اَللّٰهُ اِيْچُونُ) 50b/8

1.1.3.5. ile edatının yazımı:

Metnimizde ile edatı kendisinden önce gelen kelimeyle genellikle birleşir. Birleştiği kelimenin ünlüsü kalın ise ona uyum sağlar. İle edatının birleştiği kelime ünlü harfle bitiyorsa araya y yardımcı sesi alır.

kıseyile (كِيْسِيْلَه) 45b/6, itmegile (اِيْمَكِيْلَه) 47b/10, açılığa (اَجِيْلِيْغَه) 54a/9, kavşarayile (قَوْصَرَايِيْلَه) 5b/10

1.1.3.6. Ek fiilin yazımı:

Metnimizde ek fiilin ayrı yazıldığı bazı örneklerde görülse de genellikle kendisinden önceki kelimeye eklendiği görülmektedir. Eğer kelimenin ünlüsü kalın ise uyuma girer. Ek fiilin birleştiği kelime ünlü ile bitiyorsa araya y yardımcı sesi girer. Ünsüzle bitiyorsa ya ek fiil olduğu gibi yazılır ya da ek fiilin düştüğü görülür.

şoğugıdı (صُوْغُوْغِيْدِي) 12b/11, ulusıyıdı (اَوْلُوْسِيْيِي) 5b/9, ıqlıminde idi (اِقْلِيْمِنْدَه اِيْدِي) 6a/10, kimseydi (كِيْمَسِيْيِي) 16a/3, begiyidi (بَكِيْيِي) 60a/4

1.2. Ses Bilgisi

1.2.1. Ünlüler

1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri

a) i>e ve e>i değişmesi

Türkçede kelime başında ve ilk hecedeki bazı /e/'lerin /i/, bazı /i/'lerin /e/ olma temayülü vardır. Bu temayülü Eski Türkçenin başından beri görmekteyiz. Bu iki

değişmeden /i/'lerin /e/ olması daha çoktur. Bu çokluk bilhassa Batı Türkçesinde görülmektedir (Ergin, 2007: 79).

Eskiden beri Türkçede aynı kelimenin hem /i/'li hem de /e/'li yazılışlarının olmasından kaynaklı olarak i/e sesi değişimi konusu üzerinde, mevcut ünlüler dışında bir de kapalı /è/'nin var olup olmadığı konusunda uzmanlar kesin bir görüş birliğine varamamışlardır. Bugün /e/ ile yazılan birçok kelime Eski Anadolu Türkçesi döneminde /i/ ile yazılmıştır. Bu sebepten ötürü Sir G. Clauson, N. A. Baskakov, E. R. Tenisev gibi bazı Türkologlar Türkçede kapalı /è/ ünlüsü ile birlikte 9 aslî ünlü olduğunu kabul etmektedirler (Kocaoğlu, 2003: 268)

Musa Duman konu ile ilgili makalesinde başlangıçta esre veya ye ile gösterilen /i/ ünlüsünün i>e gelişme süreci içerisinde harekelendiğini, metinlere aynı sesin hem esre hem de üstünle harekelenmesi ile kapalı /è/ ünlüsünün varlığının hissedildiğini belirtir (Duman, 1999: 66-73).

Metnimizde, bu konuyu kesin bir şekilde ortaya koyacak özellikler olmadığı için, imlaya bağlı kalarak /i/ ile okumayı tercih ettik.

Bugün yazı dilinde ilk hecesinde /e/ ünlüsü ile kullanılan birçok kelime metinde /i/ ünlüsü ile kullanılmaktadır.

girü “geri” 29b/8, gice “gece” 31b/9, gine “gene” 32b/15, yil “yel” 42a/15, yir “yer” 43a/9, vir- “vermek” 43b/12, it- “etmek” 46b/11, ir- “ermek” 52b/3, iriş- “erişmek” 53b/2, yin- “yenmek” 56a/16

Bugün ilk hecesinde /i/ ünlüsü ile kullanılan kelimeler metinde /e/ ünlüsü ile kullanılmaktadır.

eyü “iyi” 60b/10, eylük “iyilik” 7a/9, gey- “giymek” 13a/16

b) ü>i ve u>ı değişmesi

Eski Türkçede /u/ ve /ü/ ile yazılan kimi kelimeler Batı Türkçesine geçişte /i/'ye dönüşür. Eski Anadolu Türkçesi döneminden sonra bu değişiklik tamamlanmıştır. Henüz tamamlanmayan değişmeler bağlamında kelimelerin bir kısmında eski ve yeni biçimler bir arada kullanılmaktadır (Ergin, 2009: 405-406).

toğru “doğru” 24a/13, incü “inci” 61a/1, bitür- “bitirmek” 23b/10, için “için” 31a/7, delü “deli” 40b/3, getür- “getirmek” 42a/5

c) u>o ve ö>ü değişmesi

Türkçedeki yuvarlak ünlüler Arapçada (و) sesi ile karşılanmaktadır. Bu nedenle yuvarlak ünlüyle yazılan sesin dar mı (u, ü) yoksa geniş mi (o, ö) olduğunu tam olarak tespit etmek zordur (Öztürk 2008: 20).

Arap harfli yazıda farklı işaretler bulunmadığı için uğra-, uyan-, usan-, güzel, yürü- gibi kelimelerin, bu devirde o ve ö ile mi, yoksa u ve ü ile mi olduğunu kestirmek kolay değildir. Diftong bulunan kelimeler hariç, Uygur devresi şekillerine uymak daha isabetli olur; uyan-, uğra-, yürü- gibi kelimelerde Güney-Batı lehçesi hem u’lu ve ü’lü ve o’lu ve ö’lü şekillere sahiptir. Ağzılara göre bu şekiller değişmektedir. İstanbul ağzı u ve ü’lü şekilleri tercih etmiştir (Timurtaş, 1994: 25).

Metnimizde uyan-, uğra- ve yürü- fiilleri dar- yuvarlak ünlülü okunmuştur. Örnekleri şunlardır:

uyandım 7a/12, uğraduñ 11a/17, yürür 36b/7

1.2.1.2. Ünlü Uyumları

1.2.1.2.1. Kalınlık- İncelik Bakımından Ünlü Uyumu

Metnimizde geçen kelimelerin kalınlık- incelik bakımından ünlü uyumuna büyük ölçüde uyduğu söylenebilir.

ağlamağa 51a/10, diyüvir 22b/3, bağışladum 37a/11, dostlık 37a/11

Dilimize Arapça ve Farsçadan geçen kelimelerin de bu uyuma bağlanma eğiliminde olduğu görülmektedir.

bāgbānlık 3a/17

Ancak Arapça ve Farsça bazı kelimelerin Türkçe ekler aldıktan sonra uyum dışı olduğu nadir de olsa görülmektedir.

hālūñ 13b/4

İsimden sıfat yapan ve aitlik bildiren -ki eki, metnimizde çoğunlukla uyuma girmiştir. Bulunma durumu üzerine gelen şekilleri de bulunan bu ekin ünsüzü, iki ünlü arasında tonlularak /ğ/ şeklini almıştır. Metnimizde geçen bazı örnekleri aşağıdaki gibidir:

egnümdeki26a/8, üstündeki 50a/2, ırakdağı 1b/10, yakındağı 1b/10

-iken zarf-fiil ekinin eklendiği kelimeleri uyum dışı bırakmasına rastlanırken bazı kelimelerle de uyum içerisinde olduğu görülmektedir.

tırurken 19a/10, otururken 21a/11, okurken 12a/5, giderken 19a/12, sürerken 37a/3

-daş isimden isim yapma eki metnimizde eklendiği kelimelerle uyum içindedir.

yoldaş 40a/10

1.2.1.2.2. Düzlük- Yuvarlaklık Bakımından Ünlü Uyumu

1.2.1.2.2.1. Kelimelerde yuvarlaklaşma

a) ğ ve g seslerinin düşmesi sebebiyle yuvarlaklaşma: Eski Anadolu Türkçesinin de bir özelliği olan bu yuvarlaklaşma aynı zamanda küçük ünlü uyumunu da bozar.

kapığ > kapu “kapı” 4a/2, yatsığ > yatsu “yatsı vakti” 5a/2, kamuğ > kamu “bütün” 60a/16

ğ ve g sesleri düştüğü hâlde yuvarlaklaşma olayının görülmediği kelimeler de metnimizde mevcuttur.

dirig > diri “canlı” 3b/4, katığ > katı “ çok şiddetli” 7b/3

b) Dudak ünsüzlerinin etkisiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler:

yabız > yavuz “kötü” 37a/16

c) Ekin bağlantı ünlüsünün daima yuvarlak olması sebebiyle yuvarlaklaşma:

-uğ/-ük:

artuğ “artık” 60a/11, eksük “eksik” 16b/13

-ğaru/-gerü:

ilgerü > ilerü “ileri” 49a/8, içgerü > içeri “içeri” 49a/12, yoğgaru > yukaru “yukarı” 60b/10

d) Bir sebebe bağlı olmadan yuvarlak ünlü taşıyan ekler: Bu eklerin bulunduğu kelimeler Eski Türkçe dönemindeki yuvarlak ünlülü biçimlerini korurlar.

kendü “kendi” 8b/16, altun “altın” 23a/10, incü “inci” 61a/1, karşınu “karanlık” 39b/15

1.2.1.2.2.2. Eklerde yuvarlaklaşma

Ünlüsü aslında yuvarlak olanlar ve sonradan yuvarlaklaşanlar olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

a) Ünlüsü aslında yuvarlak olan ekler

-up/-üp; -uban zarf-fiil ekleri: Bu eklerin ünlüsü Eski Türkçe döneminde yardımcı ses durumundadır. Fakat Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlaktır ve metnimizde de yuvarlak olarak bulunmaktadır.

al-up 41b/4, id-üp 44a/1, ol-uban 18a/14

-duḡ/-dük sıfat-fiil eki: Bu ekin ünlüsü Eski Türkçe döneminden beri yuvarlaktır.

ḡıl-duḡ-ı 3a/8, urduḡı 22b/16

-ur/-ür ettirgenlik eki: Bu ekin ünlüsü Eski Türkçe döneminden beri yuvarlaktır.

ṭoḡ-ur-ma-ya-y-dı 17a/16, ṭoy-ur-alum 21b/11

-gür fiilden fiil yapma eki: Bu ek metnimizde sadece üç örnekte görülmektedir.

ir-gür 31a/14, de-gür 35a/14, dir-gür-en 1b/14

-dur/-dür ettirgenlik eki: Bu ekin ünlüsü Eski Türkçe döneminde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesinde de yuvarlaktır.

ulaḡ-dur-du-ñ 24a/13, ṭolan-dur- 37a/3, in-dür-me-di 39b/17

-alum/-elüm emir eki: 1.çokluk şahıs ekinin ünlüsü Eski Türkçede olduğu gibi metnimizde de yuvarlaktır.

al-alum 39a/5, gid-elüm 39a/5

-sun/-sün; -sunlar/-sünler emir eki: Teklik ve çokluk 3. şahıs emir eklerinin ünlüsü Eski Türkçede olduğu gibi metnimizdeki örneklerde de yuvarlaktır.

aç-sun 8a/7, yap-sun 19b/1, bindür-sünler 51b/11

-dur/-dür bildirme eki: 3. şahıs bildirme eki Eski Türkçede tur- fiilinden gelir. Metnimizde yuvarlak ünlülü olarak yazılmıştır.

ḡılı-dur 2a/2, peyḡamber-dür 2a/2

b) Ünlüsü sonradan yuvarlaklaşmış ekler

-m; -muz/-müz teklik ve çokluk 1. şahıs iyelik ekleri:

yir-ler-üm 6a/17, oḡl-um 12a/1, dost-umuz 35a/13, ṡu-y-umuz 10b/12

Bu ekler düz ünlülü olarak da metnimizde görülmektedir.

silâh-ımız 47a/9, bardağ-ımız 10b/12

-ñ; -ñuz/-ñuz teklik ve çokluk 2. şahıs iyelik ekleri:

cân-uñ 15a/15, iş-üñ 21b/10, göz-üñüz 49a/14

Bu ekler düz ünlülü olarak da metnimizde görülmektedir.

ten-iñ 15a/15, el-iñ 44b/9

-uñ/-üñ;-nuñ/-nüñ ilgi eki: Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü olmuştur. Eski Türkçede ise sadece yuvarlak ünlü taşıyan bir köke getirildiği zaman yuvarlaktır.

oğlancuklar-uñ 47b/7, göñl-üñ 48a/14, deve-nüñ 49b/12, Tañrı'nuñ 58b/1

-a-vuz/-e-vüz istek çokluk 1. şahıs eki: Bu ek metinde hep yuvarlak ünlülüdür.

gösterise-vüz 40b/3, gizlerse-vüz 40b/3, karşılaş-avuz 47a/9

-ur/-ür geniş zaman eki:

yat-ur 48a/1, çolan-ur 48b/11, eyd-ür 49b/2

1.2.1.3. Ünlü Düşmesi

Türkçede orta heceler vurgusuz olduğundan, kelime ortasında vokal düşmesi pek fazladır. Kelimenin bünyesine dâhil vokaller düşebildiği gibi; ekleri içindeki vokaller ve i-yardımcı fiilinin i'si çok defa düşmektedir (Timurtaş, 1994: 40). Metnimizde ünlü düşmeleri genellikle zayıf olan ı sesinde görülür. Bunun yanında diğer i,u,ü dar seslerinde de ünlü düşmeleri görülmektedir. Metnimizde görülen ünlü düşmelerinin bazı örnekleri aşağıdaki gibidir:

Ekli kelimelerde: qarın: qar-n-uñ 21b/11, boyun: boyn-uma 26a/5, oğul: oğl-ı 27a/4, ağız: ağız-ına 29b/7, göñül: göñl-ümi 29b/13

Eksiz kelimelerde: ayırık: ayr-uq 32a/8

i- fiilinin neden olduğu ünlü düşmeler:

idi: var-dı 4a/4, bulunur-dı 5b/3

ise: şorar-sa 54b/15, olur-sa 1b/13

iken: gider-ken 19a/12, oturur-ken 21a/11

1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi

Gramer birliklerinde bazen yan yana gelen sesler birleşerek tek bir ses meydana getirirler. Bu kaynaşma neticesinde ortaya çıkan ses bazen önceki, bazen de sonraki gibi olur. İşte bu hadiseye ünlü birleşmesi denir (Ergin, 1983: 51). Metnimizde ünlü birleşmesi ile ilgili örnekler aşağıdaki gibidir:

niçün 24b/6 < ne+içün, nola 44a/11 < ne+ol-, kendüzi 7b/14 < kendi+özi, şol 8a/8 < şu+ol, şimdi 8a/8 < şu+imdi, kimesne 17b/1 < kim+ise+ne, neyleyelüm 44b/5 < ne+eyle-

1.2.2. Ünsüzler

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

1.2.2.1.1. k>h değişmesi

Bugün /h/ sesi ile başlayan kelimeler Eski Türkçede /k/ sesi ile başlamaktaydı. Metnimizde hem /k/ nin korunduğu hem de k>h değişmesi sonucu /h/ şekline dönüşmüş olduğu örnekler vardır ve aşağıdaki gibidir:

kañkısı 3b/4, kañı 14b/6, kañdan 4b/11

Bu ses değişimi kelime ortasında da görülür.

añşam 38a/6, uyñudan 45a/1, yoñsa 21b/14

Aynı kelimenin iki şekilli yazıldığı örnekler de mevcuttur.

uyñusuz 28b/3, uyñudan 45a/1

ağşam 25b/5, añşam 38a/6

1.2.2.1.2. k>g değişmesi

Kelime başındaki bu değişiklik Eski Türkçeden Batı Türkçesinde geçince ortaya çıkmaktadır. Bu ses hadisesi büyük ölçüde gerçekleşmekle birlikte umumi değildir. Zira k'nin değişmediği örnekler de vardır. Ayrıca Arap harfli yazının k/g ayrımı yapmayan imlasından kef ile yazılan kelimelerin k'ye mi yoksa g'ye mi delalet ettiklerini ayırmanın imkânı yoktur (Özkan, 2000: 107).

kemi> gemiye 43b/5, kice> gice 44b/12, kirü> girü 46a/5, kerek> gerekdür 46a/15, kizle> gizle 49a/9, kök> gök 60a/2, keltür> getir 3b/1, kün> gün 4b/4, köz> gözüm 12b/6, küneş> güneş 30a/14, ked-> giyerdi 33b/11, kit-> giderler 36a/6, köñül> göñlüme 39b/9

1.2.2.1.3. g>v değişmesi

Metinde bir kelimedede ğ>v değişmesi de görölmektedir.

şovuk 5b/3

1.2.2.1.4. t>d değişmesi

t>d değişimi Eski Türkçe döneminin sonuna doğru başlamıştır. Bundan önce birçok kelimenin başında /t/ görölmekteydi.

tağıldı 6b/4, tırdı 8a/14, tıgırmayaydı 11b/7, tıldı 12b/1, tıyandı 13b/12, tıtuñ 14a/13, tığdan 14a/16

Eski Anadolu Türkçesinde /t/ li olan fakat metnimizde /d/ ile yazılan kelimeler de vardır.

demürden 14b/12, deprenmedi 16a/10, delü 17a/5, devecüği 20a/10, deñiz 29b/1, dünle 36b/17

1.2.2.1.5. b>v değişmesi

Eski Türkçe döneminde bazı kelimelerde bulunan /b/, /v/ ye doğru bir gelişim gösterir. Bu olay kelimelerin sadece baş seslerinde değil, iç ve son seslerinde de görölmektedir. Metnimizdeki örnekleri aşağıdaki gibidir:

vardı 38a/10 (bar- > var-), virdüm 38b/4 (bir- > vir-), vardur 38b/5 (bar > var), qaravaşuña 43b/11 (qarabaş > qaravaş), yavuz 49a/3 (yabız > yavuz), evine 51a/9 (eb> ev), severdi 20a/12 (seb- >sev-)

1.2.2.2. Ünsüz Uyumu

Eski Anadolu Türkçesinde kök-ek birleşmesi hadisesinde bazı eklerin tek şekilli oldukları görölmektedir. Şu ekler kök ünsüzü nasıl olursa olsun daima sedalı olarak kullanılmaktadır (Özkan, 2000: 109).

-da/-de bulunma eki:

uçmak-da 56b/1, ağlamak-da 13b/14, 'Arafât'da 55a/3

-dı/-di görülen geçmiş zaman eki:

it-di 60a/1, geç-di 60a/5, kucaş-dı-lar 60a/6

-dan/-den ayrılma eki:

yâkut-dan 60b/17, ayak-dan 61a/9, gök-den 61a/11

-dur/dür (durur/dürür) bildirme eki:

hikâyet-dür 3a/4, yigit-dür 4a/14, ırak-dur 6a/15

-dur/dür ettirgenlik eki:

yapış-dur-dı 14a/4, ulaş-dur-duñ 24a/13, gez-dür-em 26a/13

-duğ/-dük sıfat-fiil eki:

it-düg-üm 58b/3, uzat-duğ-ı 41b/11

1.2.2.3. Ünsüz Türemesi

Türkçede çeşitli fizyolojik veya başka sebeplerle oluşan türeme ünsüzler oldukça fazladır. Bu ünsüzler duruma göre kelimenin başında, ortasında ve sonunda türerler. Türkçenin hemen bütün şive ve lehçelerinde görülen bu gelişme Türkçeye sonradan girmiş yabancı kelimelerde de görülmektedir (Duman, 1995: 61).

Türkçenin yapısı gereği iki ünlü yan yana bulunmayacağından araya y ve n yardımcı seslerinin girdiği örnekler metnimizde görülmektedir.

atlu-y-a 22b/9, oyna-y-am 28a/2, ırte-y-e 28a/17, dile-y-em 33a/2

-n sesi ise 3. şahıs iyelik eklerinden sonra isim çekim eklerinden birisi gelince araya girerek türer.

düşü-n-de 58a/13, evi-n-e 57a/7, issi-n-e 58a/8

Bu seslerden farklı olarak bir de -ş sesinin türediği görülmektedir.

şimdi 58a/15

imdi 8a/2 -ş sesinin türememiş hâli de metnimizde görülür.

1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi

İç seste iki ünlü arasında bulunan bazı ünsüzlerin boğumlanmalarındaki tekrarlanmadır (Korkmaz, 2007:127).

Metnimizde iki örnekte mevcuttur.

elli 16a/5, issi 18b/3

1.2.2.5. Ünsüz Düşmesi

1.2.2.5.1. l> Ø

Kelime ortasında görülmektedir.

keltür- > getir 3b/1

oltur- > oturur 4a/11

1.2.2.5.2. y>Ø

Özünde /y/ ünsüzü taşıyan kelimelerin metnimizde /y/ siz yazıldığı görülmektedir.

yincü > incüden “incü” 61a/1

yıraq > ırağdur “ırak” 2b/15

1.2.2.5.3. g/ğ> Ø

Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerin son seslerindeki g/ğ ile yapım ve çekim ekleri başındaki g/ğ’ler Batı Türkçesine geçerken düşmektedir. Bu düşme sonucu bazı kelimeler g/ğ etkisiyle yuvarlaklaşırken bir kısmı aynı şekilde kalır (Özkan, 2009: 108). Metnimizde birçok örnekte görülmektedir.

ķapığ > ķapuda 11b/4, uluğ > uluyı 17a/1, tirig > diri 31a/11, kiçig > kiçi 58b/02

1.2.2.6. Tonlulaşma

ç, k, ķ, p, t ünsüzleri iki ünlü arasında yumuşar ve c, g, ğ, b ve d’ye dönüşür. Metnimizde örnekleri mevcuttur.

gi-d-er 19a/12, buyru-ğ-ına 57b/9, işi-d-üp 58a/1

1.3. Şekil Bilgisi

1.3.1. Yapım Ekleri

1.3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

-cı/-ci: aşçı 8a/10, paçacı 8a/14, zindāncı 18a/2, ağlayıcı 14a/17

-daş: yoldaş 36a/7, karındaş 54b/8

-lık/-lik; -luğ/-lük: Genellikle isimlerden soyut manada isim yapan bu ekin ünlüsü yazılışta ikilik göstermektedir. açlık 54b/9, kulluğ 31b/6, dostlık 51a/12

-lu/-lü: İsimlerden sıfat yapan bu ekin ünlüsü metnimizde sadece yuvarlak biçimde görülmektedir. Düz ünlülü şekli bulunmamaktadır. ıtılu 46b/1, noğtılu 2a/5

-rağ: yavuzrağ 49a/1

-sız/-siz; -suz/-süz: şusuz 7b/2, noğtasuz 2a/5, yağmursuz 44a/10, gönülsüz 44a/10

-ğı; -ki: ırakdağı 1b/10, düşümdeki 10a/14, yakındağı 1b/10, egnindeki 31b/7

-an: oğlan 54b/6, eren 18a/14, oğlancuğlar 17a/5

-ncı/-nci: ikinci 23b/5, dördüncü 26a/2, üçüncü 23b/7

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri

-la/-le: işle- 25b/2, bağışla- 34b/16, gözle- 27b/4, kucakla- 35b/4

-a/-e: yarlığ-a- 55a/7, bez-e-n- 23a/10

-sa: şu-sa- 43b/9

1.3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri

-mağ/-mek: kur- 46a/9, ağla- 52a/5, yaz- 52a/4, otur- 1b/10

-uş/ -iş: bul-uş- 19b/10, ir-iş- 4b/17

-u/-ü: Çeşitli manalarda adlar türeten bu ek, Eski Türkçedeki -ığ/-ig ekinden gelmektedir. Ekin sonundaki -ğ/-g sesi Batı Türkçesi döneminde düşmüş, -ı/-i yardımcı ünlüsü de yardımcı ünlüsü de fiilen isim yapma eki hâline gelmiştir(Ergin, 2007: 192). öl-ü 31a/11

-k/-k: şovu-k 5b/3, tanı-k 12b/8, büyü-k 28a/4

-uk/-ük: ayr-uk 26b/7, aç-uk 58a/6, art-uk 42a/3, kon-uk 9a/2

-su: yat-su 5a/2

-ıcı/-ici: id-ici 18a/9, bil-ici 1b/5, vir-ici 45b/4, gez-ici 4b/5

-mur: yağ-mur 39b/16

-un/ -in: ek-in 54a/14, şat-un 54a/14

1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-l: yarad-ıl- 1b/3, bük-ül- 15b/16

-t: segir-t- 38b/16

-ş: ir-iş- 5a/14, ağla-ş- 32a/17

-ar: çık-ar- 31b/7, kop-ar- 21b/7

-ur/-ür: toğ-ur- 11b/7

-dur/-dür: yapış-dur- 14a/4, tolan-dur- 37a/3, ulaş-dur- 17a/13

1.3.1.5. Sıfat- Fiil Ekleri

Sıfat fiil ekleri -an, -en; -ası,-esi; -mez,-maz; -ar, -er; -dik, -dık; -ecek, -acak; -miş,-miş'tir. Metnimizde bu eklerden -ası/-esi ve -ar/-er eklerinin örnekleri bulunmamaktadır.

-duğ/-dük: ur-duğ-um(22b/15), alma-duğ-uma(41a/4), al-duğ-ın(42a/5), işit-düğ-üñüz(56a/1), git-düg-i(57b/16), it-düg-üm(58b/3)

-miş/-miş: yaradıl-mış(2a/5), in-miş(2a/8), yapılmış(19a/16)

-an/-en: ol-an(33a/13), kaç-an(34a/12), id-en(39a/9)

-acak/ecek: koy-acak(57b/4), bin-ecek(39b/3), dilen-ecek(3a/14)

-maz: baş-maz(35a/11), yara-maz(36b/13)

1.3.1.6. Zarf- Fiil Ekleri

Zarf-fiil ekleri -a, -e; -alı, -eli; -arak, -erek; -dukça, dükçe; -dukda, -dükde; duğınca,-dügünce -ıcak, -icek; -ınca, -ince; -iken, -ken; -madın, -medin, madan,-meden; -up, -üp; -uban, -üben'dir. Metnimizde görülen zarf-fiil ekleri aşağıdaki gibidir.

-dükçe: gir-dükçe(18a/16)

-ıcağ/icek: ̇tolun-ıcağ(19b/11), olmay-ıcağ(45b/15), gel-icek(45a/13), gid-icek(57a/5)

-ınca/-ince: olmay-ınca(3a/9), bulunmay-ınca(6a/9), eylemey-ince(11b/10), diy-ince(45b/11)

-madın/-medin: ol-madın(11b/13), yin-medin(56a/14), it-medin(37b/14)

-(i)ken: ̇halıfey-iken(59b/10), yoğ-iken(1b/13), oğur-ken(12a/5), ̇turur-ken(19a/10)

-up/-üp: Metnimizde genellikle yuvarlak ünlü biçimde kullanılmıştır. ol-up(20b/12), şor-up(20b/13), vir-üp(23a/13), diñle-y-üp(23a/14)

Sadece bir örnekte düz ünlü biçimine rastlanmaktadır. kaç-ıp(17a/10)

-uban: Metnimizde –üben biçimindeki örneğine rastlanmamıştır. –uban biçimi de iki örnekte görülmektedir. al-uban(25a/13), ol-uban(18a/14)

1.3.2. Çekim Ekleri

1.3.2.1. İsim Çekim Ekleri

1.3.2.1.1. Çokluk Eki

+lar/+ler

Türkçede ad, kök ve gövdeleri teklik ifade eder (Ergin, 2007: 128). Çokluk ekleri ise bunlara gelerek birden fazla olduklarını belirtir.

ot-lar 6b/13, peygamberler 2a/7

Buna ek olarak metnimizden alınan aşağıdaki cümlede hem çokluk ifade eden sayının hem de çokluk ifade eden ekin aynı ayna kullanılması dikkat çekmektedir.

[6b] (5) Çünkü gicenün birazı geçdi, gördümdü gökden *iki feriştelere (6) indiler, geldiler.*

1.3.2.1.2. Aitlik Eki

-ki, -ğı

Bağlılık, aitlik ve bağlanma ifade eden bu ek metinde iki şekilde görülmektedir. Örnekleri aşağıdaki gibidir:

iraçdağı 1b/10, düşümdeki 10a/14, yakındağı 1b/10, egnindeki 31b/7

1.3.2.1.3. Soru Eki

Metnimizde soru eki mı, mi şeklinde daima düz ünlülüdür.

dünyāya mı 3b/14, bulmaduñ mı 6a/15, şu mı 7b/4, gördüñüz mi 14b/12, elüme mi 17a/13, bilmez mi 18a/12

1.3.2.1.4. İyelik Ekleri

1.t.ş.iyelik eki: Ek –m olup yardımcı ünlüsü genellikle yuvarlaktır. Oğl-u-m 24a/1, göz-ü-m 14a/11. Bazı örneklerde yardımcı ünlüsü düz olarak kullanılır: el-i-m 26a/14, boğaz-ı-m-a 37a/3

2.t.ş.iyelik eki: Ek -ñ olup yardımcı ünlüsü genellikle yuvarlaktır. Sepet-ü-ñ 40b/10, dost-u-ñ 50b/16. Bazı örneklerde yardımcı ünlü düz olarak kullanılır: el-i-ñ 44b/9

3.t.ş.iyelik eki: Ek -ı/-i;-sı/-si şeklindedir. Şu-y-ı 7a/17, baş-ı 8b/13, karn-ı 9a/10 ana-sı 11a/9, sinle-si 27a/9

1.ç.ş.iyelik eki: Ek –muz/-müz; -mız/-miz şeklindedir. Dost-umuz 35a/13, beg-ümüz 53a/11, bardağ-ımız 10b/12

2.ç.ş.iyelik eki: Ek –ñuz/-ñüz şeklindedir. Hâtır-uñuz 14a/13, bel-i-ñüz 6a/07

3.ç.ş.iyelik eki: -ları/-leri dost-ları-ndan 9b/17, oğul-ları 18b/2

1.3.2.1.5. Hâl Ekleri

Hâl ekleri; isimleri isimlere, fiillere ve edatlara bağlayarak farklı görevler almalarını sağlayan esas çekim ekleridir. Bu ekler özellikle ismi fiile bağlar ve böylece fiil grupları oluşturarak cümlenin yapısını kurarlar. Hâl eklerinin cümledeki yeri soru eki dışında genellikle sondadır(Korkmaz, 2009: 259).

1.3.2.1.5.1. İlgi hâli eki

–uñ, –üñ, –iñ, –iñ –nuñ, –nüñ, –nıñ, –niñ

İlgi hâli eki Eski Anadolu Türkçesinde daima ünsüz ile biten kelimelerde –uñ, ünlü ile biten kelimelerde –nuñ şeklindedir ve Eski Anadolu Türkçesinde ek diğer lehçelerden farklı olarak daima yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin, 1997: 25).

Metnimizde bu duruma aykırı bir kullanım ile bu ekin düz ünlülü hâllerine de rastlanmaktadır.

ben-üm 18b/7, ben-im 27a/12, oğlan-uñ 29a/9, yigid-üñ 30b/1, kûmaş-ıñ 50a/2
ten-iñ 15a/15

1.3.2.1.5.2. Belirtme hâli eki

+ı, +i, +n, +nı, +ni

Eski Türkçede ünlü uyumuna bağlı olarak –ı-ğ,-i-g;-u-ğ,-ü-g şekilleri bulunan ekin Batı Türkçesine geçince ğ ve g’leri düşünce geriye kalan yardımcı ünlü, ekin görevini üstlenerek asıl ek durumuna geçmiştir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde daima düz ünlülü olmuştur. Düşen ğ ve g’lerin etkisiyle yuvarlaklaşmamış olması, herhâlde 3.şahıs iyelik ekleri gibi yazılmasından ileri gelmektedir (Ergin, 2007: 304).

Canpolat ‘Eski Anadolu Türkçesi’nde Belirtme Durumu Ekinin Kökeni Üzerine isimli makalesinde –ı,-i yükleme hâli ekinin Eski Türkçedeki –ğ,-g ekinden geldiğini savunan görüşlere karşı çıkmıştır. Ona göre eğer bir ses düşmesi olsaydı ek –ı,-i değil –u,-ü olurdu. Dolayısıyla ekin (biz+nı, siz+nı) gibi çoğul biçimlerden ve üçüncü tekil şahıs iyelik ekinden sonra gelen +ni biçimi yaygınlaşırken Oğuzca’da ben+i,sen+i,a+n+ı gibi tekil zamirlerde görülen aslı belirtme durum eki yaygınlaştırmıştır (Canpolat, 1992: 9)

Metnimizde üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra –n belirtme hâli eki kullanılmıştır.

baş-ı-n 15b/12, bu-nı 17a/15, oğl-ı 19a/1, göz-i 19a/15

1.3.2.1.5.3. Yönelme hâli eki

+a, +e

Eski Türkçenin -ğa, -ge'sinden inkişaf etmiştir (Timurtaş, 1994: 69). Gabain Eski Türkçenin Grameri adlı eserinde yönelme hâli ekinin -ğa, -ka olduğunu belirtir (Gabain, 1988: 63). Karahanlı döneminde ekin -ga olduğu görülür (Ercilasun, 2005: 353). Sonra da bugünkü hâlini aldığı görülmektedir.

nâz-a 20a/17, 'ibâdet-e 21a/3, sinle-y-e 17a/10

1.3.2.1.5.4. Bulunma hâli eki

+da, +de

Metnimizde kullanılan bulunma hâli eki, Türkçenin her şivesinde ve her devresinde aynı olan, değişmeyen -da, -de ekidir (Timurtaş, 1994: 71).

yıl-da 21a/4, yir-de 21a/11

1.3.2.1.5.5. Ayrılma hâli eki

+dan, +den

Ayrılma hâli eki Eski Anadolu Türkçesi ile Osmanlıcanın ilk devrelerinde -dan, -den şeklinde idi (Ergin, 2007: 236).

zamân-dan 17b/8, gözüm-den 18b/9, yaprağından 57a/1, kiçiden 58b/2

1.3.2.1.5.6. Yön gösterme hâli eki

+ra, +re, +aru, +erü, +rü

Ergin'in de belirttiği üzere yön ekleri fiilin olduğu yönü gösterir (Ergin, 2007: 241). Yön gösterme hâli eki metnimizde oldukça fazla sözcükte bulunmaktadır.

ķancarü 28a/1, içerü 30a/11, berü 5b/8

1.3.2.1.5.7. Vasıta hâli eki

-n, -la, -ile, -la, -le

Türkçede vasıta hâli eki -n'dir. Fakat bu ek zamanla işlevliğini kaybetmiştir. Eski Türkçede işlek bir hâl eki olarak bol bol kullanılırdı. Fakat Batı Türkçesine geçince

işlekliliğini kaybetmiş ve ancak sayılı misallerde klişeleşmiş olarak kalmıştır (Ergin, 2007: 237).

Metnimizde de -n vasıta hâli eki tabloda görüldüğü üzere sayılı örnekte bulunmaktadır.

hâcılar-la 28a/8, güc-ile 32a/1, anuñ-la 36a/10, deg-in 25b/10, içü-n 31a/7

1.3.2.1.5.8. Eşitlik hâli eki

+ca, +ce, +ça, +çe

Bu hâl ismin eşitlik, benzerlik, gibilik ifade eden hâlidir (Ergin, 2007: 228). Esas görevi gibilik, benzerlik ifade etmektir ancak bu ek bazen görelilik, kadarlık da ifade edebilir (Ergin, 2007: 228).

ardın-ca 43b/15, çatlu-ca 4b/8, ni-ce 5b/13, ni-çe 21a/5

1.3.3. Fiil Çekimi

1.3.3.1. Şahıs Ekleri

a) Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Metnimizde geçen zamir kökenli şahıs ekleri geniş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve istek kipinde görülmektedir.

1. teklik şahıs: -am/-em al-am 8b/10, işle-y-em 13b/5

-ın/-in bilür-in 30b/7, ağlar-ın 16b/9

2. teklik şahıs: -sın/-sin göre-sin 32a/6, kıoya-sın 37a/7

3. teklik şahıs: Ø

1. çokluk şahıs: -uz/-üz tırur-uz 47b/12, yir-üz 10a/9

-vuz/-vüz kıoqlaya-vuz 22b/6, gösterise-vüz 40b/3

2. çokluk şahıs: -sız/-siz dimiş-siz 52a/3, duta-sız 5b/8

3. çokluk şahıs: -lar/-ler vardı-lar 9a/15

b) İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Metnimizde geçen iyelik kökenli şahıs ekleri görülen geçmiş zaman, şart kipi ve istek kipinde görülmektedir.

1. teklik şahıs: -m aldu-m 9b/3
2. teklik şahıs: -ñ bıraķdu-ñ 10a/6, girdü-ñ 10b/2
3. teklik şahıs: Ø
1. çokluk şahıs: -ķ (k) gördü-k 26b/1, ķodu-ķ 26b/1
2. çokluk şahıs: -ñuz/-ñüz kıldu-ñuz 44a/10, itdü-ñüz 46a/7
-ñiz dilerse-ñiz 29b/5
3. çokluk şahıs: -lar/-ler ķırmıř-lar 30a/1, düzmiş-ler 30a/2

1.3.3.2. Bildirme Kipleri

1.3.3.2.1. Görülen geçmiş zaman

Asıl geçmiş zaman eki -dı, -di'dir. Yazılışı itibariyle ünsüz benzeşmesine tâbi değildir. Teklik, çokluk 1. ve 2. şahıslarda vokal daima yuvarlaktır (Timurtaş, 1994: 120). Ancak metnimizde bu eklerin dar ünlülü olduğunu görmekteyiz. Sadece teklik 2. şahısta ekin dar ünlülü örneklerine rastlanmamaktadır.

Ekin ünsüzü daima d'dir. Eski Anadolu Türkçesinde ünsüz uyumuna tabi olmamıştır (Gülsevin, 1997: 89).

1. teklik şahıs: kıldu-m 45a/15
2. teklik şahıs: kıldu-ñ 42b/10
3. teklik şahıs: kıldı 11b/10
1. çokluk şahıs: kıldu-ķ 47a/2
2. çokluk şahıs: kıldu-ñuz 44a/10
3. çokluk şahıs: kıldı-lar 42b/2

1.3.3.2.2. Öğrenilen geçmiş zaman

Metnimizde öğrenilen geçmiş zaman kip ekleri düz ünlülü ve dar ünlülü görülmektedir. Metnimizde 2. çokluk şahıs için örnek bulunamamıştır.

1. teklik şahıs: gel-miş-dü-m 45a/11
2. teklik şahıs: iriş-miş-sin 25b/14
3. teklik şahıs: ört-miş 45b/3

1. çokluk şahıs: ol-mış-uz 1b/16
3. çokluk şahıs: çık-mış-lar 22b/13

1.3.3.2.3. Geniş zaman

Metnimizde geniş zaman –r, -ar/-er, -ur/-ür ekleriyle karşılanmıştır. 1. teklik ve çokluk şahıslarda –r geniş zaman ekinin, 2. çokluk şahısta –ar/-er geniş zaman ekinin bulunduğu örneklere rastlamamaktayız.

1. teklik şahıs: gid-er-em 50b/11, otur-ur-am 58a/2
2. teklik şahıs: söyle-r-sin 3b/7, dut-ar-sın 52a/13, şan-ur-sın 7b/4
3. teklik şahıs: dile-r-di 17b/11, şat-ar 9a/13, gel-ür 8b/2
1. çokluk şahıs: gid-er-üz 25a/9, vir-ür-üz 18a/17
2. çokluk şahıs: dile-r-siz 52b/10, ol-ur-sız 33b/6
3. çokluk şahıs: di-r-ler 20b/1, şat-ar-lar 5b/11, otur-ur-lar 44b/17

Geniş zamanın olumsuzu –maz/-mez ekleri ile yapılmaktadır.

1. teklik şahıs: bil-mez-in 59a/5
2. teklik şahıs: uyu-maz-sın 11a/1
3. teklik şahıs: ol-maz 9a/10
1. çokluk şahıs: bil-mez-üz 24a/5
2. çokluk şahıs: bul-maz-sız 6a/8
3. çokluk şahıs: uyu-maz-lar 20a/6

[5a] (2) Henüz yatsu vakti olmadın gördüm Pîr-i Memşâ kapudan içerü girdi, selâm virdi. (3) Ben ta‘accüb itdim, selâmın aldum. İkrâm i‘zâz itdüm. İy şeyh kıandan gelürsüz? didüm. (4) Eydür: Evden gelürem, dir. Ben eyitdüm: Evden ne vakti çıkduñ? didüm. Aḥşamı kılduğ, (5) meger bu yigit beni arzū ider ola didüm, dir.

Bununla birlikte yukarıda metnimizin bir parçasında da görüldüğü üzere metnin sentaksında geniş zaman kipinin görülen geçmiş zaman kipi yerine kullanılması dikkati çekmektedir.

1.3.3.2.4. Gelecek zaman

13. yüzyıl ile 16. yüzyıl arasında kullanılan -(y)ısar/-(y)iser eki dönemin en işlek eklerinden biridir.” (Gülsevin, 1997: 100.) Metnimizde de gelecek zaman eki olarak –ısar eki görülmektedir. Ancak bu eki sadece üç örnekte, teklik 3. şahısta görmekteyiz.

3. teklik şahıs: kal-ısar-dur 52a/7, ol-ısar-dur 18a/2, ol-ısar-dur 18a/3

Ayrıca bugün kullandığımız gelecek zaman eki olan -ecek, -acak ekini de metnimizde görmekteyiz.

şor-acak 19a/2, kop-acak-dur 30b/11, düş-ecek-dür 30b/12

1.3.3.2.5. Şimdiki zaman

Eski Anadolu Türkçesinde şimdiki zaman için özel bir ek yoktur. Bugün kullanılan -yor < -yorır eki henüz Eski Anadolu Türkçesinde kullanılmamaktadır. Şimdiki zamanda sürerlilik sağlamak için -a/-e durur ve -a/-e yorur şekilleri kullanılmaktadır (Özkan, 2000: 138).

Metnimizde şimdiki zaman genellikle geniş zaman ekleriyle karşılanmıştır.

1.3.3.3. Tasarlama Kipleri

1.3.3.3.1. İstek Kipi

Eski Anadolu Türkçesinde ve bugün istek eki -a, -e'dir (Timurtaş, 1994: 126).

1. teklik şahıs: var-a-m 57b/4

2. teklik şahıs: kurtul-a-sın 8b/7

3. teklik şahıs: koy-a 9a/16

1. çokluk şahıs: ol-a-vuz 56b/2

2. çokluk şahıs: ilet-e-siz 17a/10

3. çokluk şahıs: var-a-lar 12a/14

1.3.3.3.2. Şart Kipi

Dilek-şart eki -sa, -se'dir. Şahıs eklerinden teklik 1. ve 2. şahısla, çokluk 2. şahıs ekleri iyelik ekinden ortaya çıkmıştır (Timurtaş, 1994: 131).

1. teklik şahıs: bul-sa-m 6a/16
2. teklik şahıs: alır-sa-ñ 5b/13
3. teklik şahıs: kı1l-sa 3a/7
1. çokluk şahıs: gizler-se-vüz 40b/3
2. çokluk şahıs: kı1l-sa-ñuz 6a/7
3. çokluk şahıs: eyitme-se-ler 17a/4

1.3.3.3.3. Gereklilik Kipi

Metnimizde özellikle kullanılan bir gereklilik eki bulunmamaktadır. Gereklilik anlamı ‘gerek’ kelimesiyle sağlanmıştır.

geçmek gerek 18a/2, isteseler gerekdür 18a/3, çekseler gerekdür 18a/4, tutmak gerekdür 22a/9

1.3.3.3.4. Emir Kipi

Metnimizde emir kipi şu şekilde tespit edilmiştir:

1. teklik şahıs: kırtar-ayım 47b/4, var-ayın 47b/8
2. teklik şahıs: aña-ğıl 30b/10, kı1l 42a/8
3. teklik şahıs: ol-sun 20a/1
1. çokluk şahıs: ıoyur-alum 21b/11
2. çokluk şahıs: kıo-ñ 21b/9
3. çokluk şahıs: bindür-sünler 51b/11

1.4. İkili Kullanımlar

Metnimizde ikili kullanımlar oldukça fazla görülmektedir. Bir kelimenin birden fazla farklı yazımına rastlanmaktadır. Örnekleri aşağıdaki gibidir:

ağ (آغ) 34b/17 / aķ (آق) 12b/9, bāzār (بَازَار) 44b/12 / bazār (بَزَار) 47a/16, bel (بَل) 3a/7 / bil (بِل) 12b/17, beş (بَش) 2a/5 / biş (بِش) 36b/13, çādır (چَادِر) 61a/1 / cādır (جَادِر) 30a/2, çevir- (چَوِر) 41b/2 / çevür- (چَوُر) 22b/16, devşir- (دَوَشِير) 26a/16 / devşür- (دَوَشُور) 44b/10 / divşür- (دَوَشُور) 28b/8, ekşi (اَكْشِي) 3b/3 / ekşü (اَكْشُو) 3b/3, feryād (فَرِيَاد) 27b/10 / füryād

(فُرِيَادُ) 35b/10, geür- (كُچُورُ) 32b/11 / geir- (كُچِيرُ) 10b/10, Һadsiz (حَدْسِيزُ) 33b/10 / Һadsüz (اِحْتِيَارُ) 28b/7 / iҺtiyār (اِحْتِيَارُ) 29a/4, iҺtiyār (اِحْتِيَارُ) 18b/6 / iraq (ايراقُ) 35a/8, iraq (حَدْسُورُ) 29b/3, Һarucuęa (فَرُوجُوعَه) 24a/10 / Һaricuęla (فَرُجُعَلَه) 10b/4, müşkil (مُشْكِلُ) 36a/15 / müşkül (مُشْكُلُ) 11b/6, nedir (نَدِرُ) 8a/4 / nedür (نَدُرُ) 19a/1, ötüri (اوتورُى) 49a/2 / ötüri (اوتورُو) 43b/1, şaç (صَچُ) 15a/6 / sa (سَاچُ) 23b/16, taht (تَحْتُ) 30a/3 / taht (تَحْتُ) 30a/12, ulu (اولُو) 30a/1 / ulı (اولُى) 2a/4, vaqt (وَقْتُ) 5b/3 / vaqat (وَقْتُ) 12a/2, yas (يَاسُ) 34a/3 / yaş (يَاصُ) 34a/9, zaҺmet (زَحْمَتُ) 2a/15 / zaҺmit (زَحْمِيتُ) 11a/12

II. BÖLÜM

2.METİN

[1b] (1) Bismillāhırrahmānırrahīm ve bihi nesta‘īnū. (2) Ḥamdü ve şenā ve şipās minnet ol hāliqadur kim dünyā vü āhiretü ve zemīn-i āsümān, (3) ‘ālem-i şāğara ve ‘ālem-i kübrā anuñ hükmiyle yaradıldı ve dağı ‘ālem-i ādem anuñ (4) cūdiyle mevcūd oldı. Melik kāmırān ve kāmukār oldur. ‘Aybı örtücü ve ğaybı (5) bilici oldur. Halkı, ‘ālemi ni‘met ile besleyen ve günāhların rahmet ile yarlıgayan oldur. Bir ü (6) bārdur ve ferdü bī hemtādur. Dānā vü bī nazīrdür ve pādīşāhi bī vezīrdür ve dağı (7) şerīkden ve oğuldan ve kızdandan münezzehdür. Evveldür ve āhirdür. Mişli yoğdur. (8) Zamānı yoğdur. Mekāndan münezzehdür, nicedür dimekden kanuddehdür dimekden (9) ve aşığadur ve yuğarudur dimekden münezzehdür. Yimekden ve içmekden, (10) oturmağdan ve durmağdan münezzehdür. İraqdağı yağındağı gibidür. İşidür, (11) görür. Göz ile ve kulağıle diñler. Niteligin kendüyi bilür ancak ve cemī‘ ‘ālem aña (12) muhtācdur. Ol hiç kimesneye muhtāc degüldür. Cemī‘ ‘ālem ol dimegile oldı. (13) Yaratması āletsiz, ‘ālemi yoğıken ol vardı ve ‘ālem yoğ olursa ol (14) bākīdür. Yaradan ve rızq viren oldur. Öldüren ve dirgüren oldur. Yirden (15) ve gökden anuñ hükminden taşra nesne yoğdur ve şalāvāt ol servere (16) kāināt ve mefāhir mevcūdāt ve rahmet-i ‘ālemiyān ve tetimme-i devr-i zamān ve Resūl-i (17) murtażā ve Muḥammed Muştafā salla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem üzerine ve anuñ etbā‘ ve eşyā‘ [2a] (1) üzerine olsun ki cemī‘ peygamberlerüñ mühidür ve günāhkārlarıñ şefī‘dür (2) ve Allāhu Ta‘ālā’nuñ sevgülü kuludur ve haqq peygamberdür ve cemī‘ yaradılmışuñ (3) ulusıdır. Dünyāda ḥamd-i ‘ālem ve āhiretde şefā‘at-i ‘ālem anuñdur. Kitābı (4) Kūr’ān’dur. Dükeli kitāblarıñ ulusıdır; Haqq Ta‘ālā’nuñ sözidür. (5) Yaradılmış degüldür, kadīmdür. Noğtalı ḥarfinden on beş, noğtasuz (6) ḥarfinden on şevāb vardur. Her şevābı Uḥud tağından ağırdur. Okuyanlara (7) Haqq Ta‘ālā’va‘de itmişdür ve dağı yüz yigirmi dört biñ peygamberler, üç yüz on üç (8) mürseller, dört pāre gökden inmiş kitāblar, ol Muḥammed’üñ ululığına (9) ve şerī‘ati görgülülüğine ve ümmetüñ dükeli ümmetüden yekeligine şanūğdur. (10) Ve ḥudā

‘azze ve celle yaratdı halkı kudretiyle ve emr itdi. Müzeyyen kıldı t̄a‘at ile (11) ve ma‘şiyetden nehy itdi muḥabbet ile. Pes va‘de itdi muṭī‘lere sevābla (12) ve derecātiyle ve ‘āşileri ḳorḳuddı ‘azāb ile ve ‘iḳāb ile. Pes Ḥaḳḳ Ta‘ālā’nuñ (13) ḳavli ḥaḳdur, va‘desi rāsdir, vācibdür ki Tañrı’dan ḳorḳalar ve ma‘şiyetlerden (14) şaḳlayalar ve anuñ t̄a‘atine ve ḥizmetine meşḡul olalar ve renc (15) ve zaḥmet çekeler ve dünyā ni‘metlerinden girü ḳalup ṭamu ‘azābından ölmeyeler (16) ve bu ruzigārdan ki biz giriftār olmuşuz iñen cehd itmek gerek. (17) Zīrā āḥir zamān olupdur. Dükeli ḥalḳ bir olmuşdur ve ehl-i fesād **[2b]** (1) ḳuvvet ṭutmuşdur ve ḥalḳuñ arasında günāh-ı kebāir āşikāre olmuşdur. Hemān (2) evliyānuñ güftarı, şerī‘atüñ resmi ḳalmışdur ve her kimse ki dīnin (3) şaḳlamak isterse şimdiki ḥalḳdan iḥtirāz iderler. Anlara uymayalar (4) ve ol geḳmiş pīrlerüñ sīretin gözedeler. Anlaruñ yolın gözede ve anlar (5) gitdügi yola gideler. İrişdügi yire ireler. Hiç kimseye aşılı (6) ve menfa‘atlı pīrler ḥikāyetinden ve evliyā menāḳıbından yigrek yoḳdur. (7) Zīrā ki ‘ulemā’-i dīn eyitmişlerdür ki: Bir ḥasta ‘ilāc bulmasa tīzden (8) helāk olur ve her ki pīrler naşīḥatin ve ḥikāyetin diñlemese dīn fesāda (9) varur, didiler. Pes dīnüñ ‘ilācı pīrlerüñ naşīḥatin işidüp, diñleyüp (10) ṭutmaḳdur. Zīrā ki çün ḥasta ‘ilāc bulmasa ḳorḳu vardur ki küfre (11) iriše. Ve daḫı ‘ulemā’-i dīn eydürler ki: Her kim Ḳur‘ān’da günde bir şubuḫ (12) oḳumaya ve evliyā sözin diñlemeye ve anlaruñ naşīḥatin işitmeye (13) gönli ḳararur, ne ḳadar ma‘şiyet işlerse ‘ayninde olmaz, dirler. Ve daḫı (14) Resül ḥazreti buyurmuşdur: *El-ḳalebü’l ḳaşī ba’idün minellahi*. Ya’nī (15) ḳatı gönülü kişi irāḳdur ḥaḳdan megerki tevbe ve istiḡfār iriše. (16) Pes bu kitābı Şeyḫü’l-Şüyühü’z-Zāhid Ebu’l-Leyṣ-i Şemerḳandī (17) raḥmetu’llāhi ‘aleyhi cem‘ eylemiş Pārsī dil ile. Ben za‘īf naḥīf-i müznib-i **[3a]** (1) muḥtāc ile de Ḥamdullāhi Ta‘ālā gördüm. Heves itdüm. Ol velīnüñ himmetiyle (2) ve Allāhu Ta‘ālā’nuñ ‘ināyetiyle tamām ola. İnşāallahu Ta‘ālā tā ki bu mücrim (3) kimesne daḫı du‘ādan unudulmaya ve ol velīnüñ himmetinden maḥrūm ḳalmaya (4) ve bu kitāb yigirmi bāb olmuşdur ve her bāb on ḥikāyetdür. Ser cümle (5) iki yüz ḥikāyet olur. Bāb-u evvel ḥelāl yimekten ve şübhelü (6) nesneden şaḳınmaḳdur. Ḥikāyet ‘Abdullah ibn-i ‘Abbās eydür: Eger (7) ḳul şol ḳadar namāz ḳılsa, biñ yıl beli iki bükülse, yay gibi naḥīf (8) nizār olsa ve Allāh ol ḳılduḡı namāzdan hiç aşşı bulmaz. Tā ḥelāl (9) yimeyince, berhizgār olmayınca, ne ḳadar zaḥmet çekerse ol ḳuluñ (10) namāzı ḳabül olmaya, dir. Ḥikāyet: İbrāḫīm Edhem Belḫ raḥmetu’llāhi ‘aleyhi (11) Belḫī iḳlīminüñ pādişāhlıḡın terk idüp ḥaḳdan yaña teveccüh (12) eyledi. Fikr itdi. Allāh dergāhına lāyık olmaḡa ḥelāl yimekten (13) ḡayri nesne bulmadı. Ḥelāl bulup ḥelāl yimek gerek, didi. Çün böyle (14) didi. Ayāḳ götürdi.

Cemî' Horasân ıklîmin gezdi. Gönli dilenecek helâl (15) loğma bulmayup cân atdı. 'Arâk ıklîmine gitdi, serteser gezdi. (16) Bir loğma helâl bulmadı. Andan sürdi Rûm'a geldi. Tarsuz (17) şehrinde bir kişünün bâğına bâğbânlık eyledi ayda on aqçeye. Bir gün **[3b]** (1) bâğ issi bâğına geldi, haşem hadem ile. İbrâhîm'e eyitdiler: Bize tatlû nâr getür, yiyelüm, (2) didiler. İbrâhîm bir nice nâr dirdi, önlerine kodı. Çün nârları kesdiler (3) ki yiyeler. Dükeli ekşi çıkdı. Niçün tatlû nâr getürmedün, didiler. Nâr ekşü tatlû (4) kanķısıdur bilmezsin. Her kanķısı kim rengi gökçek ve şağdur anı getürdüm diri (5) diri. Bunlar eyitdiler: İy bâğbân bunca zamândur bunda bâğbânlık idersin. (6) Hiç nâr yimedün mi? Ekşisin tatlusın bilemedünüz. Yiyüp zâyi' itmege getürmedünüz, (7) didi. Bâğ issine bu söz 'aceb geldi. Eydür: İy bâğbân inen nice söylersin (8) ki sen İbrâhîm Edhem degülsin, dir. İbrâhîm çün bu sözi (9) işitdi. Bâğ kilidin eline virdi. Bâğ issinden gitmek diledi. (10) Eyitdiler: Kerem it, gitme, didiler. Çok elhâh itdiler. On (11) aqçeni yigirmi otuz idelüm tek gitme, didiler. İbrâhîm (12) hiç vech ile kabûl itmezsin, dir. Zîrâ ki şimdiye degin bâğ işin (13) işledüğüme aqçe virdünüz. Şimdi benden diyânet gördünüz (14) aqçe virürseñüz, dînimi dünyâya mı şatayın? dir. Ayağ götürdi. (15) Yola düşdi, gitdi. Andan soñra anı Şakîk-i Belhî eydür: (16) Anı Şâm'da gördüm. Kâtına vardum. Selâm virdüm. Ben eyitdüm: Yâ (17) İbrâhîm nicesin, neylersin? didüm. Bu tağdan ol tağa **[4a]** (1) ve bu şehirden ol şehre segirdirin, helâl loğma isterin, (2) dir. Zîrâ Tañrı kapısı helâl loğma yimeyince kimseye naşîb (3) olmaz, didi. Hikâyet-i Beşîr dirler rahmetu'llâhi 'aleyhi (4) bir er vardı. Hızır Peyğamber anı görmege (5) gelürdi ve bir yigit vardı. Tañrı hâşlarından (6) Beşîr ile dâyim şöbet iderdi. Bir gün Beşîr (7) ol yigide eydür: Yâ yigit Hızır Peyğamber'i görmek (8) ister misin? dir. Ol yigit eydür: Dilerin, dir. (9) Beşîr durdı, ol yigidile şahrâya. (10) Gördiler ki bir yeşil kuba durur ve ol (11) kubanun içinde yeşil giyer bir pîr oturur. (12) Hemînki bunları gördi tûrı geldi. (13) Selâm virdi. Bunlar anun selâmın aldılar. (14) Hızır Beşîr'e eydür: Bu yigit ne yigiddür? dir. (15) Beşîr eydür: Perhîzkâr yigiddür. Hızır ol (16) yigide eydür: Hiç leşkeryân ile şöbet (17) itdün mi? dir. İtdüm, didi. Hemâdem gâyib oldu. **[4b]** (1) Hikâyet: İbrâhîm Şeybân eydür; Rûm beglerinden (2) bir beg var idi. Anun bir oğlı müsülmân oldu. Gizlü müsülmânlık iderdi. Nâgâh atası (3) oğlı müsülmân olduğun işitdi, kaşd itdi oğlun öldüre. Oğlan kaçdı, Dârü'l-İslâm'a (4) girdi. 'İbâdetde tã'atde oldu. Bir gün işitdüm ol yigit hasta olmuş. Anı şora (5) vardum, gördüm ki bir gezici yaşduķ idinmiş, toprak üzerine yatmış, hastalığı üzerine (6) gâlib olmuş. Beni ağlamak tûtdı. Ben eyitdüm: Sübhânallahi görün bunuñ oğlıken toprak (7) üzerine nice yatur, yalunuz kâtında

bir kimesne yok didim ki bunu dire divşüre. Yine ben (8) eyitdüm: İy yigit, gönlün hiç nesnecük diler mi? didüm. Gözün açdı, bağıdı. Eydür: Tatluca (9) nârcuğaz olsa, dir. Turdum, vardum. Kõşından bir balta aldum ve bir ip. Tağa çıkıdum. Odun (10) kesdim. Arkama urdum, bāzāra iletdüm. Bir aqçeye şatdım. Bir tatlu nār aldım, getürdüm. Öñünde (11) kòdum. Nār didiñüzdi uş getürdüm, didüm. Kandan getürdüñ? dir. Hikāyet eydivirdüm. Ol (12) ip balta alduguñ kişi şālih miyidi yāhūd degül mi? dir. Vardum ol kişiyi şordum. Şālih (13) degülmiş. Melül oldum, geldim. Haber virdüm. Nār eline almış, girü bırağıdı. Eydür: Şālih (14) olmayan kişinün āletiyle hāşıl olan nesne baña gerekmez, didi. Bir zamān geçdi. Hāl (15) bir dürlü dağı oldu. Ben eyitdüm: İy yigit bir arzün var ise söyle, didüm. Eydür: Benüm (16) arzüm Pīr-i Memşā'dur, didi. Ben eyitdüm: Yedi günlük yoldur Pīr-i Memşā saña kaçan gele? (17) Hālün böyle oldu, kaçan irişür? didüm. Çün bu sözi işitdi, derhāl yüzün **[5a]** (1) yukarı kaldurdi. Gözlerinden kaçre kaçre yaş ağıdı. Aşşam namāzı vağıti idi. (2) Henüz yatsu vağıti olmadın gördüm Pīr-i Memşā kapudan içerü girdi, selām virdi. (3) Ben ta'accüb itdim, selāmın aldum. İkrām i'zāz itdüm. İy şeyh kandan gelürsüz? didüm. (4) Eydür: Evden gelürem, dir. Ben eyitdüm: Evden ne vağıti çıkıduñ? didüm. Aşşamı kıldığ, (5) meger bu yigit beni arzü ider ola didüm, dir. Ol yigit bu sözi işitdi. Şeyhe (6) şarmağıdı, cān virdi. Hikāyet: Hāşlardan birisi Hōrasān'dan Şām (7) vilāyetine gitdi. Helāl loğma isteyü. Aña eyitdiler: Eger helāl loğma isterseñ (8) Başra'ya var, didiler. Sürdi, Başrī katına vardı, selām virdi. Hāsan-ı (9) Başrī eyitdi: Ne maşlahata geldüñ? didi. Bu yigit eyitdi: Helāl loğma isteyü (10) geldim dir. Hāsan-ı Başrī eydür: Var ol benüm katumda bulunmaz, didi. Zīrā Dānişmend'in (11) bu halkı baña nesne getürürler. Aña i'timād idemezsin. Ben anı şol vağıti yerin ki (12) murdār baña mübāh. Ammā helāl loğma isterseñ fülān yirde vardur. (13) Yola yağın tarlası anda ekin eker var olay ki helāl anda buluna, dir. Ayağ (14) götürdi, getdi, vardı. Anda irişdi, gördi ki bir yigit iki öküzü (15) öñüne bırağımış çifti sürer. Keçeden öğendiresi var, anuñla sürer. (16) Tarlanuñ bir başında yim kômış ve bir başında şu kômış. Varur çurur (17) yim yidürür ve bu başında şu içirür. Vardum, aña selām virdüm. 'Aleyke aldı. **[5b]** (1) Ben eyitdim: İy yigit senün katuña dilege geldüm, didüm. Eydür: Ne dirsın? Eyitdüm: (2) Helāl loğma isterin, katuñda vardur didiler, didüm. Çün bu sözi işitdi. (3) Bir şovuk āh itdi. Nolaydı dağı ilerüden geleydüñ ol vağıt bulunurdu ammā (4) şimdiki hālde şübhelü oldu, dir. Şübheye dağı sebep budur ki bir gün bu (5) öküzlerün işi bitdi, şalıvirdim. Birbiriyle oynadı, kaçdı, vardı ayruğ kişinün (6) tarlasına girdi dağı yir yaş idi. Ol tarladan ayağına çopraq bulağıdı, yine (7) geldi bizim

tarlaya girdi. Ol toprak bu toprak ile karışdı. Ol vakden (8) berü şübhe olmuş, dir. Ma'zür dutasız. Hikâyet: Tañrı hâşlarından (9) birisi bu ümmetüñ ulusıydı. Ana Veheb ibn-i Verdi Elmegi dirlerdi. Ol (10) aşlın bilmeyince bir yimegi yimezdi. Bir vaqt Mekke'de Gühi şağara kavşarayile (11) hurma gördi ki şatarlar. Diledi ki andan ala yiye. Ol şatana eydür: Bu hurma (12) nerdendür, kimden alduñ, kimüñ bāğındandur? diyü. Şol kadar şordı. Bu hurma (13) şatan kaçıdı. Eydür: İy kişi nice söylersin? Alırsañ al işde hurma. Almazsañ (14) var işüñe, dir. Bu kişi eydür: Korkarın şübhelü yirden hâşıl olmuş ola, (15) dir. İy kişi etmegi yirsin. Buğdayın Mışır'dan getürdiler. Etmekden ihtirâz (16) itmezsin, hurmadan ihtirâz idersin. Çün bu sözi işitdi. Ol hâşı (17) 'ahd itdügi ayruç yimek yiyemem tâ murâd baña mübâi olmayınca, didi. Andan [6a] (1) soñra üç günde bir orucun açardı. Bir qarşayı eline alurdi, (2) eydürdi: Bu murdârdan harâm degüldür. İlähî sen bilürsin, açlık (3) cânuma geçmişdür. Murdâr baña mübâh olmuşdur. İy Çalabum, sen Kerîm (4) sin, sen Raḥîmsin. Kıyâmet güninde bir qarşayı benden şormayasın, (5) 'afv idesin, dirdi. Andan gicede gündüzde ağlardı. (6) Şâkirdlerine naşîhat iderdi: Zinhâr helâl loğma ile (7) toyuñ. Zîrâ ne kadar namâz kılsañuz, beliñüz iki kat olsa, irte (8) gice ayak üstüne tursañuz, kıyâmet güninde halâş bulmazsız helâl (9) bulunmayınca. Hikâyet: Tañrı hâşlarından bir er vardı. Sitân (10) ıklîminde idi. Anuñ işi güci helâl istemekdi. Aña haber virdiler, (11) fülân yirde bir keşîş vardur. Anda helâl bulunur, atasından qalmış (12) yirleri vardur. Aña vardılar. Ayak götürdi, gitdi. Ol keşîşüñ (13) qatına irdi. Andan helâl loğma taleb eyledi. Ol keşîş eydür: Qandan (14) gelürsin? Eydür: Sitân ıklîminden gelürin, dir. Ol keşîş eydür: (15) Andan bu yire gelince hayli ırağdur. Anda helâl bulmaduñ mı, andan (16) buña geldüñ? dir. Anda helâl bulsam bunda gelür mi idüm? dir. Keşîş (17) eydür: Benüm atamdan qalmış yirlerüm vardur. Bende helâl bulunurdu [6b] (1) ammâ senüñ aqçeñ helâl midür bilmezsin. Sen helâl dirseñ saña taḥıl (2) şatayın ve eger sen de aşlın bilmezseñ var yoluña git, dir. Hikâyet-i (3) İbrâhîm Edhem Sultân-ı raḥmetu'llâhi 'aleyhi eydür: Bir vaqt Beytü'l (4) Muqaddes'te yatsu namâzın kılduq. Halk tağıldı, yalnız qaldım. (5) Çünki gicenüñ birazı geçdi, gördümdi gökden iki ferîsteler (6) indiler, geldiler. Mihrâba qarşu durdılar. Birisi birine eydür: İbrâhîm (7) Edhem'dür, dir. Yine birisi eydür: İbrâhîm Edhem Belhî'dür. Yine biri birine (8) eydür: Bîçâre Haqq yolında şol kadar cehd itdi ki derecâte irişmişdi. (9) Nâgâh bir haṭâ işledi. Ol derecelerden girü düşdi, dir. Yine biri dir: (10) Nice işdür? Ol biri eydür: Bir vaqt bir aqçalık hurma şatun aldı Başra'da. (11) Nâgâh terâzû dibinde bir hurma gördi, kendünüñ şandı, aldı yidi. (12) Ol vaqt ki hurma anuñ ma'desine düşdi. Haqq Ta'âlâ

anı ol derecelerden (13) düşürdi, dir. Bu sözi işitdüm, cānuma otlar düşdi. Giryān (14) ve biryān ayak götürdüm. Başra'ya irdüm. Ol hurma şatanı buldum dükkānında. (15) Şükr itdüm. Bir aqçe virdüm. Yine hurma aldum. Ol hurmadan birisin (16) aña virdüm. Ben eyitdüm: İy yigit, bir vaqt senden hurma şatun aldum. (17) Terāzū dibinde bir hurma buldum. Anı baña ḥelāl eyle, didüm. Olsun, didi. **[7a]** (1) Ta'accüble ağlayı qaldı. Ben döndüm, girü Beytü'l Muqaddes'e geldüm yine mescide. (2) Yatsu namāzın kıldum. Halk tağıldı, gitdi. Ben qaldum. Ol iki ferişte (3) yine geldiler. Mihrāba qarşu oturdılar. Birbirine eydür: İbrāhīm Edhem'ün (4) hısı vardur, dir. Ol birisi eydür: İbrāhīm Edhem derecelerden düşmişdi (5) bir hurma yidigi sebebiyle. Yine Haqq Ta'alā ol derecelere irgürür, didiler. (6) Çün bu ḥaberi işitdüm. Sevindüm, şād oldum. Tañrı'ya şükr eyledüm. 'İbādet (7) meşgül oldum. Bābü'l-şāni: Diyānet göstermekdür. Hikāyet: (8) Bāyezīd-i Bestāmi'ye raḥmetu'llāhi 'aleyhi bir gün eyitdiler: Haqq Ta'alā saña (9) bunca eylükler eyledi. Birisinden ḥaber vir, diñleyelüm, didiler. Ol Haqq'dan (10) gördüğüm keremleri söylemek elümden gelmez ve ol 'ibārete ammā ol (11) mu'āmeler ki nefsüme eylemişin. Anlardan bir bir size ḥaber vireyin (12) didiler. Eydür: Bir gicede uyqudan uyandım. Kendüzüme eyitdüm: Tūru gel senün (13) virdün vaqt oldı, didüm. Nefs kāhillik eyledi. Şol kadar ki (14) sübhānallahi dinle. Pes tūru geldüm. Ben eyitdüm: İy bī edeb nefis, şol (15) yire mi irişdün ki Haqq ḥizmetinden kāhillik gösteresin, didüm. Tañrı'ya (16) ḥizmet eylemek gerekdür, didüm. Fıkr itdüm ki bu kāhillik baña neden oldı (17) 'aceb? didüm. Ḥāṭırıma bu geldi: Bir kez şuyı hemīşe içdüğümünden artuq **[7b]** (1) içdümdi. Bildüm ki andandur. 'Ahd itdüm ki bir yıl mütevātir şu içmeyem, (2) didüm. Ve hem bir yıl şu içmedüm. Çün bir yıl tamām oldı. Şusuzlık iñen cānuma (3) geçdi, nefsüm şu içmegi katı diledi. Ben eyitdüm: İy murdār nefis, ya'nī saña (4) şāfi şu mı virem şanursın, didüm. Bir avuç şuya bir kısım toprak (5) bıraquadum. 'İbādetden qalma yoqsa etmegin de keserin tā olunca, didüm. Anuñla (6) 'ibādet meşgül olurum. Şi'r: (7) Şolar nefse qahr ider eyler riyāzeti / Anlaruñ oldı dāyimā maqbūl ḥāceti (8) Nefis itlerin dāyimā aç eyledi onlar / Anuñla buldı anlar ḥaqdan hidāyeti (9) Virmediler nefse ne dilerse dilegin / Acıgıle itā'at idüp qodı 'ādeti (10) Gör ben nefse kul olup dilegin virüp / Dünyāda bulmuşuz niçe dürlü şekāveti (11) Tevbe tevfiķi vir bize iy kerīmi ḥaqq / Ḥor ḥaķir olmaya ḥālimize baq (12) Hikāyet: Ululardan birisi eydür: Bir vaqt sefere gitdümdi. Bir yazıda (13) yoldaşdan ayrıldım. Çünki gice irişdi. Beğāyet azgındım bir dem (14) bir dem oturdum. Kendüzin issi çekmişdüm ve hem orucdum. Ben eyitdüm: (15) Ne yiyecek var ne içecek var. Tūru geldüm. Haqq Ta'alā'nuñ farzın ödedüm. (16)

Biraz diñlendüm. Eyitdüm: İy nefis epsem oturmak nesne degüldür, didüm. (17) Tıru geldüm. İki rek‘at namāza başladum. Evvel rek‘atinde Bakara Sūresi’n, **[8a]** (1) ikinci rek‘atinde Āli ‘İmrān Sūresi’n okudum. Çün tamām itdüm. Nefs baña eydür: (2) Öldürdüñe beni, dir. Ben eyitdüm: Diñlen imdi, didüm. Hemāndemki oturdum, gördüm bir (3) yigit geldi. Selām virdi. Elinde iki etmek ve bir tengire hurma ve bir bardak (4) şu getürdi. Öñüme kodı. Ben eyitdüm: Nedir bu? Bunu kandan getürdüñ? didüm. (5) Ol yigit eydür: Evümden getürdüm. Düşümde bir kimesne baña eydür: Tıru gel evüñde (6) ne var ise al, fülān yire ilet. Anda bizüm bir dostumuz vardur. Yimegile (7) orucun açsun, didi. Benüm evüm dañı iki ferseng yoldur. (8) Hikāyet: Mālik-i Dīnār riyāzetde şol dereceye irişdür. Şimdi (9) nice yıllar geçmişdi, tatludan ekşiden hiç nesne yimemişdi ve hiç (10) etmegi katıgıla yimezdi. Bir gün aşcı dükkānına vardı. İki ısıcağ girdeyle (11) bir pāre aş aldı. Anuñla orucun açdı. ‘Ömri içinde etmegi katıgıla (12) yimek ol vaqt vāqı‘a oldı ancak geh geh nefesine eydürdi: İy nefis, (13) ben saña ısıcağ girdeyle aş yidirdüm, dirdi. Bir gün hoş olmadı. (14) Hāñırı paça diledi, tırdı paçacı dükkānına girdi. Bir aqçe virdi, (15) paça aldı. Yigine koydı, gitdi. Paçacı şākirdine eydür: Anı gözet, (16) gör neyler, didi. Şākirdi vardı, ardınca gitdi. Bir zamāndan (17) ağlayu ağlayu geldi. Eydür: Bundan gitdi, bir maħalle ucına vardı. **[8b]** (1) Paçayı çıkardı, bir iki yıladı. Bir zamān dañı gitdi. Nāgāh (2) bir derviş çıkageldi, gördi gelür. Kendüye eydür: Saña şol (3) yıladuğñ yiter, çıkar ol dervişe vir. Zīrā dañı bu āyeti okudu ki: (4) “*Yā eyyetünnefsül muṭmainnetü irci‘i ila rabbiki rażiyaten merziyyeh.*” Eydür: İy (5) za‘īf ten, şanursın sen ki ben saña düşmanlık iderin. (6) Seni tımu odundan kırtarmak dilerin. Bir nice gün baña yardım eyle. (7) Benüm sözüm tıt. Az kaldı kim bu miñnetden kırtulasın ve ni‘metlere (8) ulaşasın ki ol ni‘metlere zevāl yoğdur, dir. Hikāyet: Hābīb-i (9) ‘Acemī’ñüñ rahmetu’llāhi ‘aleyhi yedi yıl göñli biryān istedi. Gelesi yıl (10) alam, dirdi. Yürüdi, yıl tamām oldı. Nefse kaçıdı, biryāncı (11) dükkānına vardı. Bir aqçe virdi: Baña yarım aqçalık biryān, yarım (12) aqçalık etmek vir, didi. Çün biryān aldı, yigine kodı. Evine gitdi. (13) Nāgāh yolda bir oğlancuğ gördi başı açuğ yalın ayak. Ol oğlancuğa (14) eydür: Kimüñ oğlısın, didi. Oğlancuğ eydür: Atam anam yoğdur, öksüzün, (15) dir. Hābīb-i ‘Acemī eydür: Bilürin atañı, dir. Etmegi biryān ile yañından (16) çıkardı. Ol oğlancuğa virdi. Kendü vardı, gitdi. Hikāyet: İki pīrler (17) var idi. Ululardan kerāmetlerin bulmuşlardı. Şol dereceye **[9a]** (1) irişmişlerdi ki şu üzerine yürürlerdi, geçerlerdi. Bir gün bir küye (2) irişdiler. Bir kişi anları konuğ idindi. Birkaç yumurda bişürdi, öñlerine (3) kodı. Biri nefesine kıahr itdi, yimedi. Ol birisi şabr idemedi, (4) yedi

gönlü dilegince. Yarındası andan gıtdiler. Bir şuya irişdiler, (5) ‘âdetlerince yine şu üzerinde geçmek dilediler. Ol nefesine kahr itdi, (6) yumurdadan yimedi. Şu üzerine yürüdi, yine geçdi. Ol ki nefsin yiñemedi, (7) şuya batdı. Ol öte geçen buña eydür: Şabr itmedüñ yumurdadan yidüñ, (8) uş seni şuya baturdı, dir. Çün gice oldı. İki bir yirde yaturlardı. (9) Uyudılar. Ol yumurda yiyen pîr şeyhini düşünde gördi: İy pîr, nefsi dilegin (10) viren çarnı kulu olur, Tañrı kulu olmaz, dir. Hikâyet-i Hâtem-i Aşam (11) rahmetu’llâhi ‘aleyhi bir gün bir şakirdine akçe virdi, var keşür (12) getir, didi. Şakirdi bāzāra vardı, bir pîr gördi ki arkasına (13) keşir getürmiş şatar. Şakirdi eydür: Bize bir denklik keşür vir, dir. (14) Pîr eydür: Virelüm ammā bir evlügüne varalum, issinden destür dileyelüm. (15) Saña bir denk keşür virelüm. Vardılar bir evlügüne. Bir kişi çurur. (16) Bu pîr destür diledi ki arkasından yükün koya, buña bir denklik (17) keşür vire. Ol kişi: Şatuñ, didi. Çuvālın yire kodi, şakirde [9b] (1) bir denklik keşür virdi. Alduğı keşürü çartdı, bir nohut ağırı artuğ (2) çıkdı. Ol şakirdi eydür: Aña dahı keşvir vir, dir. Ol pîr eydür: (3) İssinden bir denklik şatmağa destür aldum ancak ve ger dahı almak (4) dilersenñ gayri yire varalum, destür alalum. Ol nohut ağırı gümüş miqdārınca (5) saña keşvir virelüm, didi. Ol yigit rāzī oldı. Cuvālı götürdiler. (6) Ber gayri yire vardılar. Destür diledi. Ol nohut ağırı gümüşüne keşvir (7) virdi. Şakirdi aldı, geldi. Hâtem-i Aşam getürdi, vardı öñüne (8) kodı. Hikâyet eyledi: Hâtem-i Aşam bir denk gümüş virdi, var bize (9) ol yirden keşür getir, didi. Şakirdi vardı, ol pîri buldı. (10) Eline akçe virdi. Bize keşür vir didi. Pîr bakdı gördü ki ol yigit. (11) Pîr eydür: Meger siz her gün keşir yirsiz, dir. Yigit eydür: Hâtem’üñ şakirdiyem. (12) Keşürü anuñcün aluram, dir. Pîr eydür: Ya’nī Hâtem’üñ gönlü ne dilerse (13) alur yir mi? dir. Tañrı haqqıçün bir yıldur keşvir şatarın. Göñlüm diler, alup (14) yimezin, dir. Hikâyet: Ebü’l-Kāsim’il Kādisiye eydür: Bir vaqt kendü (15) şehrimüzde vardum. Bir gice dün yarısında gökden bir āvāz (16) geldi. Dükeli şehir halkı ol āvāzı işitdi. Sebā’ Deresi’nde (17) Tañrı dostlarından birisi kendü kendüyi zindāna koydı, [10a] (1) helāk olmadım irişüñ, diyü. Halk bir kezden taşra çıkdılar. Sebā’ (2) Deresi’ne vardılar. Dört yaña bakdılar, gördiler ki Ebü’l Hasan bir yire (3) kuyu kazmış, kendüyi içine atmış. Halk bunca zaħmet ile çıkardılar. (4) Tavar üzerine bindirdiler. Şehre getürdiler. Benüm evümde kodılar, gıtdiler. (5) Bir nice gün çurdı. Andan gitmek diledi. Ben eytdüm: İy şeyh bize bilmek (6) vācibdür ki kendüzüñi niçün zindāna bırağduñ? didüm. Eydür: Ben gelürdüm. (7) Kādisiye irakdan göründi, nefsim şād olmağa başladı. Bizüm (8) anda dostlarımız vardur. Bizümçün anda yiyecekler bişürürler. Bizi eve (9) oğurlar, yirüz. İki gün hoş geçerüz didi nefsim baña. (10) Ben eytdüm: İy murdār nefis,

ya'nî sevinir misin yimege içmege? didüm. Bunda (11) seni zindāna koyayın 'ömrüñ anda geçsün didüm, dir. Hikāyet: (12) Mālik-i Dīnār rahmetu'llāhi 'aleyhi eydür: Bir gice düşümde gördüm. (13) Bir kişi baña eydür: Turı gel, fülān yirde bir dostumuz var seni (14) arzū ider, seni ister, dir. İttifāk düşümdeki varmağa (15) uyanınca gün tırdum. Ol dinilen vardum. Bir kişi gördüm aḥşama (16) yakın bekler. Çün bākī tamām itdi, ilerü vardum. Selām virdüm. 'Aleykes- (17) selām yā Mālik-i Dīnār, dir. Ta'accüb itdüm. Ben eyitdüm: İy şeyḫ beni [10b] (1) gördüğüñ yoḫ benüm adım neden bildüñüz? didüm. Eydür: Ol kimse kim seni (2) bize viribdi, ol bildürdi, dir. Mescide girdüñ, aḥşam namāzın kılduñ (3) Çün fāriğ olduk. Elüme yapışdı. Aldı, evine gitdi. Çün evine varduḫ. (4) Gördüm, bir ḫarıcuḡla bir kızcūḡaz oturur. Selām virdüm, oturdum. Ol (5) ḫarıcıḫ tırdı. Arpa etmeḡi varmış öñüme getürdi, ḫodı yiñ, (6) didi. Elüm uzatdum şundum, yidüm. Hiç tızu yoḫ. Hāḫırumda (7) geçdi ki bir pāre tızcūḡaz olsa bu etmeḡe ḫatıḫ idinüp yiyeydüm diyince (8) bu pīr ol kızcūḡaza var tızu getür didi. Ol etmeḡi tızu ile yisün, (9) didi. Çün yimekten fāriğ oldu. Ben eyitdüm: Elḫamdülillah ki Tañrı Ta'ālā (10) bize ḫanā'at virüp tırrur diyü hāḫırumda geçirince derḫāl ol (11) ḫarıcuḫ eydür: Yā Mālik-i Dīnār, eger senüñ ḫanā'tüñ varimisse bizüm (12) şuyumuz bardaḡımızı dutumayı giderdi, dir. Bu ne ḫanā'atdür ki (13) bizden etmek ḫatıḡı istersin, dir. Vallāhi on sekiz yıldur ki bizüm (14) evümüzde etmek ḫatıḡı girmeyüp tırrur, dir. Mālik-i Dīnār çün bu (15) sözi işitdi. Yaḫasın yırtıdı, çıḫıdı. Bābü'l şālīs: Allāh'üñ (16) 'ibādetinde ceḫd itmekdür. Emīrū'l-Mü'minīn 'Ömer ibn-i Ḥuḫḫāb'a eyitdiler: (17) Bunca zaḫmet meşāḫḫat ki kendüzüñe idersin. Bir sā'at rāḫat [11a] (1) olup diñlenmezsin ve hiç uyḫu uyumazsın. Eydür: Nice rāḫat olam (2) ve nice uyuyam ki eger gündüzün uyursam bīçāre ra'ıyyet zāyi' olur, (3) ḫalḫuñ maşlaḫatı bitmez. Gice uyursam bīçāre tenüm kıyāmetde zāyi' (4) olur. Bir kimsenüñ ki boynına dünyā āḫiret işi düşe ol nice (5) rāḫat olsun? didi. Hikāyet: Tābi'i'nden bir kişi vardı. Aña Mesrūḫ (6) ibn-i Mesrūḫ ibn-i Arcā' dirlerdi. Ammā anuñ iki mübārek baldırı şişerdi. (7) ḫaçan namāza tırraydı, ehil 'ayālı anuñ yanında aḡlaşurdi. Anuñ (8) zārılıḡından namāzda çekdüḡi zaḫmeti görüp duymazlardı, (9) aḡlardı. Bir gün anası ḫatına oturdu. Eydür: İy cānım oḡul ben za'īf (10) ten ki bir dem niçün rāḫat eylemezsin? Bunca rencim ve zaḫmet ki sen (11) çekersin, tımu hemān senüñçün mi yaradıldı? dir. Eydür: Anacıḡum (12) Tañrı'ya ḫul olanlar zaḫmit çekmek gerekdür. Kıyāmetde iki ḫālden (13) tışra iş olmaz. Yā budur ki 'azābdan ḫurtula Tañrı 'afv iderse (14) ya budur ki 'azāba giriftār ola. Bunda zaḫmet çekerin ki sa'ādet (15) uḫrevī ḫāşıl ola ve eger 'azāba giriftār olursam bārī (16) peşimānlıḫ ḫāşıl olmaya. Tā

dimeyeler ki dünyāda kehl olduñ, (17) böyle belāya uğraduñ dip şermesārılık hāşıl olmaya, didi. [11b] (1) Çün aña ölüm vakti geldi. Muttaşıl zārı zārı ağlardı. Eyitdiler: Yā şeyh (2) bunca zahmet meşakkat ki çekdüñ ve bunca ‘ibādet ki eyledüñ saña (3) ne ağlamak gerek, niçün ağlarsın? didiler. Eydür: Nice ağlamayayım? Baña (4) ağlamağdan yigrek nesne yokdur. Zīrā yetmiş yıldur ki bir kapuda (5) maşşūd idinmişdür. Şimdi gicelerde baña uçmağ kapusu mı ya tamu (6) kapusu mı açılır bilmez. Çün müşkül baña hāl olmaya. Nice ağlamayam? İy nolaydı, (7) anam beni çoğurmayaydı. Tā zahmetlere giriftār olmayaydum. Hikāyet-i Muḥammed ibn-i (8) Ḥarīr eydür: Vekī‘, ‘ābidler şöḥbetinde kırk hatm okudu. Dervīşlere (9) dört biñ aqçe şadağa viridi ve Resül ḥazretinden dört biñ (10) ḥadīş rivāyet itdi ve ḥalka biñ rek‘at namāz kıldı. Tamām eylemeyince (11) söz söylemedi. Ol kırk günde ve gicede uyumadı. Hikāyet-i Ebū’l-Ḳāsım (12) Cüneydī bazārılık iderdi. Dükkāna vardı. Hiç bir işe meşgūl (13) olmadın şandūğ ardına geçerdı. Perde aşardı. Dört yüz rek‘at (14) namāz kılırdı. Anı tamām eylemeyince söz söylemezdi ve bey‘ ve şirā (15) itmezdi. Çün ‘ömri āhire irişdi, ḥālet-i nez‘e vardı. Şakirdinden (16) biri çatına geldi, oturdu. Eydür: Gördüm ol hālde şeyh dilin (17) depredürdi. Diñledüm Ḳur‘ān okur. Ben eyitdüm: İy şeyh kendüziñi diñlendür, [12a] (1) didüm. Eydür: İy oğlum, hiç bir vaqt böyle zahmet çekmekden ḥacet degildüm. (2) İllā bu vaqt bir vaqat ve bir sâ‘atdür ki benüm nāmem yazacak vaqtidür. Benden (3) soñra benden daḥı tã‘at gelecek vaqti degüldür, didi. Gördüm ki (4) cān gögsine geldi, bedeninüñ yarusı öldi daḥı Ḳur‘ān okurdu. (5) Ḳur‘ān okurken cān ışmarladı. Ol gice Tañrı hāşlarından birisi (6) anı düşinde gördi ki, Müsülmānlar ḥalīfesi öldi, didiler. Ol düş (7) gören eydür: Şandum ki Emīrū’l-Mü‘minīn öldi. Turi geldüm. Bağdād bāzārın (8) hep gezdim, hiç anuñ gibi ḥaber yok. Bir pīre uğradum: Düşümde Emīrū’l-Mü‘minīn (9) öldi didiler, didüm. Ol pīr eydür: Ḥaḳīkatde Emīrū’l-Mü‘minīn’dür Cüneydi. (10) Bu gice Allāh emrine ver, dir. Hikāyet-i İbrāhīm Edhem raḥmetu’llāhi ‘aleyhi (11) ḥacca gitmek istedi. Çün beriyyeye irişdi. Kendü kendiye eydür: Nice yüz (12) biñ ḥalk Tañrı evine giderler. Ayaklariyle yürüyüp ḥacc iderler ne erdür. (13) Ol ki, yürüyüp vara anuñ gibi ‘azīz ḥüdāvende lāyıḳ oldur ki yüzi (14) üstüne varalar, didi. Ḳadem urdu beriyyeye. Her ḳademde bir secde (15) itdi. Bu vech ile yedi yılda Mekke’ye vardı. Bir gün dilinden ol (16) geldi ki ḥarāmdan, on iki yıl yatsu namāzı ābdestiyle (17) irtē namāzın kıldum, didi. Çün Tañrı hāşı ecel cūr‘asın içdi. Yer ile [12b] (1) gök arası bu āvāz ile tıldı ki yiryüzinüñ imāmi öldi diyü. İkinci gün (2) işitdiler ki: İbrāhīm Edhem ölmüş, didiler. Hikāyet-i Ebū Süleymān eydür: (3) Bir gice tırdum, hemişe ‘ādetümce miḥrāba ḳarşu

namāz kıldum. Uyku galebe (4) itdi. Oturdum, uyumışın. Bir hūrī çıkdı göründi, geldi. Beni uyhuda (5) gördi. Ben anuñ gibi görmeyüp tıururın. Baqır nūr gibi yıldırar. Şöyle (6) gözüm düş oldı. Mütehayyir oldum anuñ cemāline. Qatuma geldi, ayağum depredür. (7) Eydür: Süleymān utanmaz mısın? Benüm gibi kimseyi senüñçün besleyeler, sen uyuyasın, (8) dir. Ben eyitdüm: Tañrı tanıq olsun ki ayruq uyumayam, didüm. Çün bu sözi (9) ol hūrī işitdi, ağızından nūr çıkdı qar gibi aq. Evüñ içi aydın (10) oldı, rüşen oldı. Baqdumdı başdan ayağa degin nūr olmış. Baña eydür: (11) Sen ol vaqt ki hūtıruña midur? Bir gice qatı soğugıdı, ābdest alduñ. (12) Namāz kılduñ, fāriğ olıcaq çok ağladuñ, dir. Bilürin, didüm. Eydür: Sen (13) ol ağladuğun vaqt baña fermān geldi. Firdevs uçmağından geldüm. Ol (14) yaşuñ bir tamlasın yüzüme dürtdüm, yüzüm nūrı andandur, dir. Hikāyet: (15) Bir hatun vardı. Ma‘āze-i ‘Advi dirlerdi. Her gice yatsu namāzından (16) soñra tıurı gelürdi. Eydürdi: İy nefis, zaħmet çekmek gerekdür ki (17) dünyādan āhirete peşimānlıgıla gitmeyesin, dirdi. Haqq yolına bilin baqlardı. [13a] (1) İrteye degin namāz kılırdı. Çün gündüz olurdu. Eydürdi: İy za‘ıf ten, (2) bızarduñ şükr haqqa ki seni irteye irgürdi. Ol şükrān çün (3) yine giceye dek ceħd eyle, didi. Ola ki ayruq gice gündüz görmeyesin, va‘de (4) irişmiş ola. Tıurı gicenüñ gündüzün şükrin öde, tā haşret ile gitmeyesin, dir. (5) Yine namāza meşğül olurdu. Her gice gündüz ‘ādeti bu ceħt ile ‘ibādet (6) iderdi ve eger uyhu galebe eylese tıurı gelürdi. Yine ‘ibādete meşğül (7) olurdu. İki yıl bu vech ile ‘ömür sürdi. Bir gice baş yaşduğa komadı. (8) Her gice gündüz yatup uyumadı. Nefsine rāhatlık virmedi. Tā ölünce zaħmet (9) çekdi. Hikāyet: Rābi‘a Başrı dirlerdi. Bir hatun vardı. Ol (10) ‘ādet idinmişdi. Her gice dört yüz rek‘at namāz kılırdı. Çün (11) tañla olurdu. Yorulmuş bulunurdu ve hem namāz kılduğı yerde başın (12) dizi üstüne qordı, uyur gibi olurdu. Yine tız tıuru gelürdi. (13) Eydür ki: İy ten, nice kāhillik idersin? Tıuru gel. Sinlede şol qadar yatasın ki (14) tā kıyāmet günü olunca dirdi ve bir hırkası vardı. Yüzünde, astarında (15) ot günüñden ğayrı vardı ve hem öldüğü vaqt ol hırkaya şardılar, defn (16) itdiler. Öldüğinden soñra anı düşde gördiler. Yeşil dibāceden cebe geyer. (17) Hergiz ol vech ile hūb ve laţif cebe kimse görmüş degüldür. Ol düşde [13b] (1) gören aña eydür: İy Rābi‘a, ol geydügün cebeyi nitdüñ? dir. Ol cebeyi bu cebeye (2) değışdiler, dir. Anuñ yirine baña geydürdiler, dir. Anıñ benüm cebem kıyāmet (3) günine şakladılar, dir. Ben eyitdüm: İy Rābi‘a, bunca zaħmet çekdüñ (4) hālün nedir, ne oldı? didüm. Her birine bunca rāhat buldum, dir. Ben eyitdüm: (5) Baña bir naşihat vir, ne işleyem Tañrı‘ya yakın olmağa? Zıkr çok it, (6) didi. Hikāyet: Bir Tañrı hāşı vardı. Aña Şuğrān ibn-i Süleymān (7) dirlerdi. Tañrı Ta‘ālā‘ya ‘ahd ve nezīr itmişin ki yatmağa

uyumağa. (8) Eger uyku galebe itse başın dizi üstüne kordı, biraz diñlenürdi. (9) Tiz yine tıru gelürdi, ‘ibādete meşgūl olurdu. Çün hasta oldu, (10) ‘ömri āhirine irişdi hastalığı. Pırlık ve illā hiç yatmadı. Ana eyitdiler: (11) Biraz yatsañ, diñlenseñe, didiler. Eydür: Çünkü dünyeden giderin. ‘Ahdim (12) nezirim ki Tañrı’ya itdüm ki şimezin, dir. Dıvāre tayıandı. Cān teslīm (13) itdi. Ol kimse ki anı yudı. Eydür: Elini gördüm, secde eylemekden (14) çukur çukur olmışdur. Bāb: Tañrı’dan korkmada ve günāhdan ağlamağda. (15) ‘Abdullah ibn-i ‘Ömer eydür: Yaħyā Peyğamber Tañrı korkusından şol kadar (16) ağlardı ki gözleri yaşından yüzünüñ derisi çürürdi, dişleri (17) görünürdi. Bir gün anası eyitdi: İy oğul, şol dişlerünü örtmege [14a] (1) baña destür virseñ nola? Halk dişlerünü görmese, didi. Siz bilürsüz (2) anacığum diyüp anası sözün kabūl itdi. Anası dahı bir pāre aq (3) giyecegi iki pāre eyledi. Bir pāresin bir yañağına bir pāresin bir yañağına (4) yapışdurdu. Pes her gün Yaħyā Peyğamber ‘aleyhi’s-selām şol kadar ağlardı ki (5) gice yaş olurdu. Anası şıkdı şur şur akardı. Yine yüzüne (6) ururdu ve anası Zekerıyyā Peyğamber her vaqt va‘iz iderdi. Şağına (7) şolına bakardı. Eger Yaħyā Peyğamber anda görecek olursa kıyāmet güninde (8) ve tımu ‘azābından nesne söylemezdi anuñ korkusundan. Bir gün Yaħyā (9) Peyğamber halk arasında oturmuşdı ve başını bürümüşdi. Zekerıyyā Peyğamber (10) şağına ve şolına bakdı. Yaħyā Peyğamberi anda görmedi ve halka çağırdı ki: (11) Gözüm nūrı Yaħyā bunda mıdır? dir. Dört yaña bakdı, göremediler. Meger (12) bunda degül ola, didiler. Zekerıyyā Peyğamber va‘iz naşihate başladı. Eydür: İy (13) halāyıklar, işidüñ ve hātıruñuzda tutuñ. Şimdi baña Cebrā’il geldi. (14) Haqq Ta‘ālā haberin getürdi ki tımu içinde bir tağ yaradubdur. Ol tağa (15) Ğazbān dirler. Ol tağ içinde bir ağaç yaradubdur. Ol ağaca Sekrān ağacı (16) dirler. Hiç kimse ol ağaca irişmez ve ol tağdan geçmez. Meger şol kimse (17) geçe, Allāh korkusundan ağlayıcı ola, didi. Çün Zekerıyyā’nuñ dilinden [14b] (1) bu haberi Yaħyā Peyğamber işitdi. Derhāl feryād eyledi, çağırdı. Başına (2) başına toprak koydı. Çıkdı, meclisinden gitdi. Vardı, tağlara düşdi. (3) Halk arasında bir ğırı koptı. Dükeli halāyık zārı zārı ağlaşdılar ve Zekerıyyā (4) Peyğamber şol kadar ağladı ki ‘aklı gitdi, yire düşdi. Anı götürdiler (5) eve. Bı hoş ve bı haber hatunı çünkü anı eyle gördi. Şol kadar ağladı ki (6) haddi yok. Andan anası şordı: Gözüm nūrı Yaħyā kanı? dir. Haber virdiler kızıye. (7) Nolduğın anasına o eydivirdi. Oğul firāk-ı tākāt komadı. Tıru (8) geldi. Beline bir ip bağladı. Tesbihin boynuna tıkdı. Eline bir tıyak aldı. (9) Çıkdı şehirden. Tağlara gitdi oğlancuğın isteyü. Üç gice istedi. (10) Tağı tışı gezdi. Yir komadı, ayağın altına aldı. Uğraduğına oğlı haberin (11) şorardı. Nāğāh bir çübān gördi, sürdi anuñ katına vardı.

Eyitdi: (12) Hiç bir yigit gördüñüz mi? Keçeden aftan geyer, boynında demürden (13) halkası vardır. Eyitdiler: Geçen gice bir avaz iitdük. ol adar vaylı (14) diyüp feryad iderdi. Eydürdi ki: Vay azban aından nece geçem ve ol (15) Sekran aacından nece kırtulam diyü aqlardı, didiler. Anası ol (16) didükleri yire can atdı, vardı. Yaya'yı gördi ki Allah kırkısından (17) bıod olmu, yatur. ünkü gördi, kendiyi dutmad. Vardı üstüne [15a] (1) dudı. Yaya daı urdu. Vaylı diyü aırd, zarı zarı aqladı. Vay ol (2) azban aından nece geçem vay ol Sekran aacından nece kırtulam? dirdi. (3) Badı, anasını gördi. Bir zamn sakin oldu. Anası ana armadı, (4) aqladı. Zarlııla yalvard. Ald, eve geldi. Gice arpadan bir iki ara (5) eyledi. nüne od. İç yaından acuaz eyledi. nüne getürdi. Eydür: (6) İy canım, oullar üzerine analar haıçun, benüm a açum haıçun, benüm iki (7) emcegüm haıçun hurmetiçun, sana iki yıl saalık eyledi sud emzürdi. (8) Benüm reva eyle hacetim, sözüm abul it. İbu a'amdan yi, ibu pelası (9) egnunnden ıkar. İbu doege gir, yat, didi. Pes anası sözine mualifet (10) itmedi. a'amdan yidi ve ol doege girdi yatdı ta irteye degin. (11) Seer vatinde Cebra'il geldi, ayaın depretdi. Eydür: İy Yaya, Tarı 'azze ve celle (12) sana selam itdi. Eydür ki: Seray buldu serayumdan yig ve onu buldu (13) benim onuluumdan yig. Anunçun irteye degin uyursn. Benim ululuum (14) haıçun ki eger Firdevsüm uçmaı içindeki göreydun, ol adar aqlayaydu (15) ki tenin üzüleydi ve canun deral ıaydı. Ol Firdevs uçmaınun (16) evından ve eger amuyı göreydun gözün yaı ırma gibi olaydı. Pelasunı (17) ıkardun, demürn giderdun he mi, didi. Yaya sözi iitdi. Heman [15b] (1) urı geldi. Feryadu figan eyledi, ıdı evden gitdi. Ayru anası anı görmedi. (2) Hikayet-i Menur-i amar rametu'llahi 'aleyhi eydür: Bir gice dunledi. ııdum bir maalle (3) içine urdum. Bir apuya iridüm. Ol ev içinde eul eul avaz gelir. Zarlııla (4) Allah'a yalvarur, niyaz ider aqlay. Ben urdum, dinledüm. Eydür: İy hudavende, vay (5) beni yaradan Allah, bunca ma'iyet ki ben iledüm. Nefsüm hevesine uydum. (6) İbls beni orı yoldan ıardı. Ma'iyet denizine arı oldum. imdi (7) gicelerde beni 'azabdan 'uubetden kim kırtara? Eger sen beni abul itmeyesin (8) benüm halüm nice ola. Bu ara yüz ile nice kez tevbe itdüm. Yine ıdum, dir. Bunun (9) gibi sözler söyler, ah ile zar ile aqlar. aradan aırdum ve bu yeti oudum ki: (10) "Ve uduhannası vel hicaretı 'aleyha melaiketun ilazun ıdadun la ya'sunallahe (11) ma emerehum ve yefalune ma yu'merune." un yeti iitdi, huru itdi. (12) Bir zamn baın yire dikdi. Bir zamn urdum. Ayru avaz ımad. odum, (13) gitdüm. İrte namzından ora yolum gene ol onuya urad. Gördüm bir cenaze (14) ıardlar. ordum: Bu ne

cenāzedür? Eyitdiler: Bir Tañrı hāşı yigit vardı. (15) Bu ev issidi. Bu gice namāz üstünde şol kadar ağlamış ki teslīm (16) olmuş, didiler. Hikāyet-i Süfyān-ı Şevrī'nün yigitliğinde beli bükülmüş (17) ve arkası gürz olmuşdı. Aña şordılar: İy müsülmānlar imāmı, dañı saña [16a] (1) za'f vaqti olmamışdur. Ne tiz za'if-i nañif olduñ? didiler. Andan (2) birisi çatı ilzām itdi. Elbetde baña haber vir, didi. Süfyān eydür: İy oğul, (3) benim üstādum vardı. Çatı er kimseydi. Dükeli 'ilmi ben andan okudumdı. (4) Ol kişi hālet-i nez'e irişdi. Ben çatında otururdum. Gözün açdı, baña (5) eydür: Görme misin iy Süfyān? Baña neler iderler, didi. Elli yıldur ki halkı toğrı (6) yola kulağuzların. Tañrı Ta'ālā dergāhına da'vet iderin. Şimdi baña (7) eydürler ki: Var añaru git. Sen bize lāyık degülsin, didiler. Pes bu sözi (8) işitdüm, belüm büküldi. Arkam gürz oldu, didi. Andan ağladı, zārılık iderdi (9) Allāh korqusından. Şöyle idi ki hācete varduğı vaqti yulu yirinden (10) kan gelürdi. Bir vaqt hasta oldu. Bir yirde ki şöyle kaldı, deprenmedi. (11) Bilmediler ki ne hāldür. Bir cehūd ṭabīb vardı. Bir hizmetkār gönderdiler. (12) Ol ṭabīb geldi. Çatına oturdu, nabzın ṭutdu. Eydür: Ben bilmezdüm ki müsülmānlar (13) içinde bunuñ gibi er ola, dir. Bunuñ cigeri Tañrı korqusından erimiş. Şu olmuş (14) geçmişdür diyüp 'acebe kaldı. Ol sā'at müsülmān oldu. Hikāyet-i Ḥasan-ı (15) Başrī rahmetu'llāhi 'aleyhi şordılar ki: Müsülmānlar imāmı niçün dāyim melül (16) sin, ağlarsın? didiler. Eydür: Korqaran ki beni oda atalar. Hiç kimse benümçün (17) kayırmayalar helāk olam. Kimseye ziyān olmaya, illā baña ola dirin, didi. Çün [16b] (1) bu hasta öldi. Evliyādan birisi anı şora gelmiş ola didüm. Şordum, (2) didiler ki: Şeyhuñ gözi yaşıdur. Şol kadar ağladı ki ev içi yaş (3) oldu, didiler. Hikāyet: 'Azizlerden birisi, Muşli dirlerdi. Dāyim (4) oruç dutardı. Bir miqdār gümüşle orucun açardı. Ol gümüşüñ terāzūda (5) on altısı bir denk olurdu. Ol miqdār yimegile her gicede orucun (6) yidüğü oldu. Anuñla gice ve gündüz 'ibādet iderdi. Bir gün şakirdlerinden (7) birisi çatına geldi. Şeyh gördi ki ağlardı. Yaş yerine kan gelürdi. (8) Eydür: İy şeyh, Tañrı 'işşına eyit. Bu kan ağladuğun sebebi nedendür? Eyitdi: (9) İy oğul, Tañrı korqusından ağların. Bunca yıldır ağların. Yaş dükendi. Yaş (10) yerine şimdi hālede kan ağların, dir. Öldüğünden soñra anı düşde gördiler. (11) Eyitdiler: İy şeyh, Tañrı Ta'ālā saña nitdi, neyledi? didiler. Eydür: Ḥaqq Ta'ālā (12) 'arşı önünde ṭurgurdu. Eyitdi: İy benim kulum, niçün bunca çok (13) ağlarduñ? didi. Ben eyitdüm: İy Çalabum, kendü cefāmiçün ve kendü eksüklüğüme (14) ağlardum, didüm. Nidā geldi: Yā kulum, kırk yıldur senden baña bir günāh 'arz (15) itmediler. Maqbül-i dergāhsın diyü bir āvāz işitdüm, didi. Hikāyet-i (16) Mālik-i Dīnār rahmetullahi bir gün bir yirde giderdi. Yolu bir güristāna (17) uğradı. Bir nice kavm bir

ölüyü götürmüşler, defn ider. Gördi ki [17a] (1) ol uluyı sinlesine kodılar. Kendü kendüye eydür: İy Mâlik, bir gün (2) sen dañı şöyle olursın, dir. Şol kadar ağladı ki kendünden gitdi, (3) yire düşdi. Çün ol uluyı lâhdine kodılar. Halkuñ ba'zısı Mâlik'i (4) getürdiler. Zamāndan şoñra çün 'aklı geldi. Halk eger eyitmeseler ki, (5) Mâlik delü oldı dimeseler, oğlancuqlar arduma düşmeselerdi. Bir pelās (6) egnüme giyeydüm, başuma toprak koyaydum. Maħalle maħalle gezeydüm, feryādü figān (7) ideydüm. İy müsülmānlar, qorquñ Tañrı'dan, ŧamu 'ukubetinden, dir. Andan (8) şoñra ħasta oldı. Şākirdlerine vaşıyyet eyledi. Eyitdi ki: (9) Benüm üstādlığum ħaqqıçün öldüğüm vaqt alnuma yazuñ, Mâlik (10) kendü ħüdāvendinden kaçıp durur, diñ. Andan şoñra beni sinleye iletmez. (11) Boynuma bir ip dağasız. Beni yüzün koyu sürüyesiz. Zinhār ve zinhār (12) bu didüğümü idesiz. Çünki kıyāmet günü ola, halk sinleden ŧurıcağ. (13) Yüzüm aq mıdur kara mıdur bitiler ulaşdurıcağ. Benüm bitümi sağ elüme mi (14) vireler ya şol elüme mi vireler? Ĥisāb vaqtinde terāzüm şevāb mı (15) veyā günāh mı ağır gelür? Bunı didi. Dañı zārı zārı ağladı. İy kākşı (16) beni anam toğurmayaydı. Bu miñnetlere giriftār olmayaydum. Çün gice irişi. (17) Ĥālī bir dürlü dañı oldı. Hemān gökden bir āvāz geldi. Alanaca mālīk [17b] (1) mine'l hālīki bir kimesne eydür. Çün bu āvāzı işıtdüm. Tīz vardum, Mâlik'i (2) gördüm. Şehādet barmağın götürmiş: Lā ilāhe illallah Muħammedün resūlullah, (3) didi. Cān işmarladı. Ĥikāyet: Tañrı ħāşlarından bir er vardı. (4) Aña Zübeyd ibn-i Saħiħa dirlerdi. Bir gün bir yirde şākirdlerinden (5) yaña döndi. Eydür: Ĥisāb eyledüm. Benüm 'ömrümden altmış yıl geçmiş. Yigirmi biñ (6) gün olur. Günde bir günāh dañı itdümse kıyāmet güninde nice cevāb (7) virem? Benüm ħālüm nice olur? didi idi. Şol kadar ağladı ki 'aklı (8) başından gitdi. Zamāndan şoñra 'aklı başına geldi. Vāylī (9) diyü çağırdı. Dülbendi başından yire urdı. Yüzün koyu düşdi, (10) ditredi. Bağdılar, gördiler. Cān işmarlamış. Ĥikāyet: Tañrı ħāşlarından (11) bir er vardı. Aña 'Aħāyi dirlerdi. Kırk yıl başın ħaldırıp göge (12) bağmadı Tañrı qorquşından. Ol kırk yıl içinde bir kez gülmedi. (13) Her gün gice gündüz ağlardı. Hiç diñlenmezdi. Ya bir kez gök gürlöse yā (14) yıldırım şakısa yā ħatı yıl esse kendü kendin giderdi, ditremek (15) dutardı. Gāħ ŧururdu gāħ otururdu. Ağaç yaprağı gibi ditrerdi. (16) Kendü kendüne eydür ki: Bu zaħmet ve bu meşakħat ħalka benim öcümdendir (17) ve benüm günāhımdandır, dirdi. Eger ben olmasaydum ħalk diñlenürdi, rāħat [18a] (1) olurdu diyüp ağlardı. Zārılığ iderdi, dirdi ki: İy ten, uyan, uş ölüm vaqtı (2) geldi. Ĥāzır ol ki ŧamudan geçmek gerekdür. Tañrı ħāni olırsardur ve zindāncı (3) mālīk olırsardur ve niceler benden ħaqq isteseler gerekdür. Kimisi o yaña ve kimisi bu yaña (4) çekseler gerekdür. Vāy

benüm hālūme kıyāmetde nice ola? dirdi. Muttaşıl (5) zāru zāri ağlardı. Bir gün bir pīr anı ziyāret itmege geldi. Gördi ki (6) gözyaşına ğarķ olmış, evüñ gūşesinde oturmuş zāru zāri ağlar. (7) Çevre yanı hep şu olmuş. Öldükden şöñra anı düşde gördiler. Eyitdiler: (8) İy şeyh, nedir, nicesin? didiler. Şol kadar eylik gördüm hiç hisāba (9) gelmez. Hūdāvendümi yarlığayıcı, raħmet idici buldum. Dünyāda hiç gülmezidüñ, (10) ağlarduñ. Şimdi bunda şādılıķla diñlen, didiler ve eyitdiler ki: Senüñle (11) neyledi? Baña eyitdi: İy ‘Aṭāyi niçün çok ağlarduñ? didi. Ben eyitdüm: İy Çalabum, (12) senüñ ķorķuñdan ağlardum. Eydür: Bilmez mi idüñ? Şunlar benüm ķorķumdan ağlar. Ben (13) anları ‘azīz hoş dutarın, didi. Şi‘r / gülmediler cihānda ağlayu gitdiler (14) gör haķķ erenlere ne dirlik itdiler / dīzāra müstaħaķ oluban nūra batdılar (15) ağlamağıla bitdi anlaruñ işleri / terk itdi bu dünyā varlığın olar (16) girdükçe ele anı yabāna atdılar / baķmadılar dünyā yüzine gönül göz ile (17) dünyā varlığın anlar bir pula şatdılar / bizi gör ki bir pula cān virürüz / ma‘lūmdur anda ne yanaru [18b] (1) Hikāyet-i Menşūr-i Ğamār bir gün ğasta oldu. Ol ğastalıķda zāri zāri (2) ağlardı. Şunuñ gibi ağlar ki oğulları üzerine atalar ağlar gibi. Aña eyitdiler: (3) Niçün ağlarsın? Sen bir zühd ile kerāmet issi kişisin. ‘Ömrüñi dükelin (4) dervīşligile geçürmiş kişisin. Dünyā yok hisāb şoralar. Seksen yildur (5) ‘ibādet idersin, saña ne ağlamak gerekdür? didiler. Eydür: Ola ki bir günāh işlemiş (6) olam. Anı ben bilmeyem. Haķķ Ta‘ālā benden ol sebeble ben Tañrı’dan irāķ düşmiş (7) olam diyü ağların, didi. Oğlunu ķatına oķudı: İy oğul benüm yönüm ķibleye dönder (8) ve benüm ķatumda otur ve benüm yüzüme baķ. Çün elimden der gelmiş ola ve (9) gözümden yaş gelmiş ola göresin, ol vaķt baña yardım eyle. Ağzuñı ķulağuma (10) dut eyit ki lā ilāhe illallah ve ola ki tevġiķ bulam bu kelime diyüblem dünyādan (11) ĩmān ile gidem inşāllahu te‘ālā, didi. Çün sinleme koyalar, benim üstümi (12) taş toprağıla örteler. Sinlem üstüme eydesin lā ilāhe illallah Muħammedün (13) resūlullah şefā‘atinde maħrūm olmayım ve andan getüre. Eydesin (14) ki: Senüñ ķuluñdur. Buyruğuñ ũtmayup durur. Yüzü ķaraluğın işlemişdür. (15) Sen Kerīmsin, sen Raiīmsin. Saña lāyık olanı işle Çalabum diyesin. (16) Andan şöñra beni Allāh’a işmarlayasın, didi. Çün Tañrı ğükminde eyleyidi. (17) Oğlı dükeli didüğin yerine getürdi dağı Tañrı’ya işmarladı. Ķodı, gitdi. [19a] (1) Bir gice oğlı anı düşinde gördi. Şordı ki: Yā baba hālūñ nedür? didi. Eydür: İy oğul, (2) ne şorarsın ki? Gördüm ki eydivireyin, dir. Eydür: Beni hisāb şoracak (3) yire iletdiler. Dünyādan ne getürdüñ? didiler. Ben eyitdüm: İy Çalabum, altmış ğacc (4) getürdüm, didüm. Cevāb geldi: Ğaccuñ ķabūl olmadı, didi. Beni ditremek (5) ũttdı. ‘Aķlum bilüm şaşdı. Neyleyüm bilimedüm. Girü nidā geldi:

Dağı ne (6) getürdüñ? Ben eyitdüm: Beş gāzā getürdüm, didüm. Cevāb geldi: Anlardan dağı (7) kabūl olmadı, didi. Yine şordılar: Dağı ne getürdüñ? didi. Ben eyitdüm: (8) İy Çalabum, yüz biñ aqçe şadağa itdüm seni hoşnūd itmegiçün, didüm. Cevāb (9) geldi: Anlardan dağı kabūl olmadı, didiler. Eyitdüm: Āh biçāre. Nevmīd oldum. (10) Fikr itdüm ki benüm yirüm tamudur diyü. Hayret içinde tırurken nāgāh (11) bir āvāz işitdüm ki: İy kulum, nevmīd olma. Hātıruñda var mıdur? Bir yirde (12) giderken yol üzerine bir diken gördüñ. Halkuñ ayağına batar diyü ol (13) dikenı giderdüñ, yabāna atduñ. Ol sebebden saña raḥmet itdüm, yarlıgadam. (14) ‘Amelüñi kabūl itdüm, didi. Bābü’l hāmı: Dilin küfürden şaklamakdur. (15) Hasan ibn-i Ābī Sīnān bir gün şākirdler ile giderdi. Nāgāh gözi (16) bir yüce yapılmış küşke tuş oldu. Eydür: Şol evi kim yapıdı? (17) didi. Yine peşīmān oldu. Eydür: Saña nedir ki olmaz söz söyleyesin. **[19b]** (1) Kim gerekse yapsun. Bir sözi niçün söylersin ol saña yaramaz ola, (2) didi. Andan şoñra eydür: Bu söz ‘uqubetiçün baña yeter, didi. Bir yıl (3) oruç tıtdı. Andan şoñra bir yıl mütevātir oruç tıtdı bu sözi (4) söyledügiçün. Hikāyet: Mālik ibn-i Şaygam raḥmetü’llāhi ‘aleyhi eydür: Benüm (5) atamuñ ‘ādeti idi, gice irteye degin uyumazdı ve gündüzün oruç tıtarı, (6) gice namāz kılurdu. İkinci namāzın kılurdu, yatur uyurdu tā gün (7) atıca. Hemān ol miqdār uyurdu. Bir gün yine ikinci namāzın kıldı (8) yatdı, uyudu. Rebācin Qaysi atamı şora geldi. Uyur, didiler. Ne uyku (9) vaqtidür? didi. Vardı, gitdi. Ben eyitdüm: Ardınca kimse viribdüm. (10) Tā gitmeyin bābamla buluşmayınca, didüm. Ol virübdügüm kimse ağlayu geldi (11) gün tölünicak. Ben eyitdüm: Qanda idüñ, ne ağlarsın? didüm. Eydür: İy maḥtüm (12) zāde, bundan ol kişi gitdi, sinlelere vardı. Ardınca bile vardım, (13) göreyin neyler, didüm. Vardı kendü kendıye şavaşur, kendü kendüye (14) kaqır, kendüye zaḥmet virür ki ḥaddi yok. Niçün ne uyku vaqtidür didüñ? (15) Bunuñ gibi bīhūz sözi niçün söyledüñ? Bir söz dünyā āhirete (16) yaramaya ne dirdüñ söyleyüp? dir. Kendüye kaqır. Şol kadar zaḥmet virür ki (17) ḥaddi yok. Niçün kendü kendüye ‘ibādet ider? Edebsüzlükdür ki sen itdüñ? **[20a]** (1) Tañrı tañık olsun ki bu sözi ‘uqubetiçün bir yıl mütevātir uyku uyumayam, (2) dir. Ağladı, başın gözün dimedi dögdı. Ne kadar ki muqayyed oldum, benden (3) yaña bakmadı, dir. Şi’r şolar ki degme sözi söylemezler (4) ki biñ söze bir cevāb eylemezler / olar kendıye ölmüşe şayarlar (5) ki dirlik kaydı hergiz yimezlerdi / zıkr ile şeyḥ itmegiçün (6) gözi ‘ibretde koyarlar uyumazlar / olar gaflet ile bakmazlar cihāne (7) olar hiç gülmek söylemek işitmezler. Hikāyet: ‘Abdullah ibn-i ‘İven dirlerdi. (8) Bir er var idi. Anuñ ‘ādeti oldu ki kaçan oğlanlarından edebsüzlük (9) itseler iñen qatı kaqısa bārekallahi ‘aleyke, dirdi. Ancaq andan artuq (10) söz

söylemezdi. Nāgāh bir deveçügi var idi. Her yıl anuñ üzerine binerdi, (11) hacca anuñla varurdu. Nice kez ğazāya varmışdı ve ol deveçügi iñen qatı (12) severdi. Meger bir gün bir kul ile bir işe viribdi. Nāgāh bu kul (13) ol deveçügi urdı, ağacıla bir gözün çıkardı. Şākirdleri eydür: İy şeyh, (14) dilinden söz gelürse şimdi gelür, didiler. Zīrā deveçügi qatı sever, (15) didiler. Öñüne getürdiler. Gördi bir gözi çıkmış iñen qağıdı. Eydür: (16) Sübhānallahi çağ gözünde mi urduñ? Bārekallahi tanığ oluñ, bu kulu Tañrı (17) ‘ışkına āzād itdüm, didi. Derhāl durdı, nāza niyāza meşğül [20b] (1) oldu. Bir şākirdi vardı. Aña ibn-i Hōca dirler idi. Ol eydür: Yigirmi (2) yıldır muhāfaz olan feriştelere şeyhden bir günāh yazmadılar. Riyāzeti şöyle (3) idi. Pes Tañrı hükmine vardı. Yer ile gök arası āvāz oldu ki (4) yer ile gök arası emīni dünyādan gitdi diyü. Şi‘r: (5) ulular söylemezdi bir kelām / ki ol sözden añalar hāşī ‘Āmi (6) nice qağırlar ise şabr iderler / nice aç olsa yimezler ta‘āmı (7) haqqa iderler anlar dāyim ikrām / anuñcün oldılar halkuñ kirāmı (8) gice kām gündüz şāim oldılar / işi güci olaruñ bu tamām (9) Hikāyet: Rābi‘ ibn-i Haşimī dirler idi. Otuz yılda iki söz söylemiş idi. (10) Tā ölüm vaktine degin ol iki sözi söyledüm diyü ağlar yürürdi. Ol (11) biri budur ki bir gün şākirdler ile otururdu. Birine eydür: Anacuğūñ (12) var mıdur diyüp, yine didüğine peşimān olup eydür: Bu sözi benüm (13) neme gerek idi söyledüm ve niderdüm şorup? Kıyāmet güninde, niçün (14) şorduñ ve niderdüñ dirlerse nice cevāb virem? didi. Ve ol sözüñ (15) biri dağı ol idi ki ol gün ki Hüseyn rażiya‘llāhu ‘anhu şehīd itdiler (16) ve anı ğāret itdiler. Oğlançukları esir itdiler, aldılar Dımışk’a gitdiler, (17) didiler. Çün bu hikāyeti tamām işitdi, bildi. Dağı feryād itdi, başın [21a] (1) yukarı kaldırdı: “*Fāṭrissemāvāti vel arzi ‘alimül ğaybi veşşehādeti ente (2) taḥküm beyne ‘ibādike fiymā kānū fiyhı yaḥtelifūn*” bu āyeti okudu dağı (3) istiğfār ide ide kıbleden yaña döndi, ‘ibādete meşğül oldu. (4) Otuz yılda bu iki sözden ğayri söz söylemedi. Hikāyet: İbrāhīm Edhem (5) bir niçe dervişler ile da‘vet itdiler. Öñlerine ta‘ām getürdiler. Bir kimseye (6) muntazır oldılar. Ol dağı gelsün, didiler. Birisi eydür: Ol ağır kişidür. (7) İbrāhīm hemān tırdı, kalkdı gitdi. İy nefis, sen beni bunda ğaybet (8) diñlemege mi getürdüñ? didi. Kararı kalmadı. Çıkdı, gitdi. ‘Ahd itdi ki (9) gice gündüz oruç tuta üç gün ve hem ‘ahd itdi ki konukluğa varmayam (10) tā kıyāmet kopup uçmağa varmayınca. Hem ‘ahdine tırdı. Hikāyet: (11) ‘Āmir ibn-i Şerḥebili Şa‘bī İmāmi‘l ‘Ārifin idi. Bir gün yirde otururken (12) bir delü geldi, anuñ qarşısına tırdı. Şol kadar herzeler hezeyānile (13) aña söğdi ki haddi yok. ‘Āmir başın kaldırdı, anuñ yüzine bağıdı. Ol (14) delü söğdi dağı fāriğ oldu. ‘Āmir başın kaldırdı: İy Çalabum, eger bu (15) yigit didügi bende var ise luṭf-u kerem it, ‘afv eyle

ve ger bunuñ (16) didügi bende yoğise, yalan söylerse anı ‘afv eyle. Bu günāhı dīvānına (17) yazma, didi. Döndi yine namāza meşğül oldu. Hikāyet: Bir vaqt [21b] (1) ol seyyid zāde Hüseyn ibn-i ‘Alī rażiya‘llāhu ‘anhu dört yüz şahābenüñ öñünce (2) giderdi. Hāzret-i resülün dülbendi başında idi ve atasınuñ (3) zūlfikārı belinde idi. Bir hamāil bağlanmışdı. Ol halkuñ ortasında (4) toğar ay gibi giderdi. Bir ‘Arab anı gördi. Eydür: Bu kimdür? dir. Eyitdiler: (5) Hüseyn ibn-i ‘Alī’dür, didiler. İlerü vardı. Eydür: Neseb-i Ābī Tālib sen misin? (6) dir. Evet, benin, dir. İlerü vardı. Eydür: Senüñ atañ nāḥaḳḳ yire ḳanlar (7) dökücü idi ve el ile fi‘l ile fitneler ḳoparıcıydı, dir. Çün bu sözi (8) işitdi. ‘Ömer ibn-i ‘Abdullah ve ‘Abdurrahmān ṭurdılar ki bu ‘Arab’ı ṭutalar, aña (9) bir iş ideler. Hüseyn geldi. Eydür: Ḳoñ, degmeñ, didi. Kendisi (10) eydür: İy ḳaravaş, eger işüñ var ise bitirelüm ve eger borcuñ (11) var ise ödeyelüm ve eger ḳarnuñ aç ise ṭoyuralum. Aç kişiuñ göñli (12) ṭar olur ve şafrāsı gālib olur ve eger evüñde cemā‘atüñle savaşduñsa (13) barışdıralum. Dimāğunda ḳuruluḳ belürdi ise ‘aḳlaña ḥalel irdi ise (14) anı daḫı eyle bilelüm. Yoḫsa ‘aḳlı olan kişi bizüm yüzümüze ṭurup (15) bunuñ gibi söz söylemez, didi. Ol ‘Arab müteḥayyir ḳaldı. Anuñ (16) luṭfine keremine du‘āya başladı. Ceddüñ ervāḫı şād olsun, (17) didi. İlerü vardı, saḳalın Hüseyn’üñ ayağına sürdi. Eydür: Ne [22a] (1) luṭf-i keremdür ki benüm herzeme bunuñ gibi naşīhatler ide? Hüseyn eydür: (2) Bir şol muḫkem ṭağlaruz ki degme yil bizi depretmez, didi. Hikāyet: (3) Emīrū‘l-Mü‘minīn ‘Oşmān’uñ bir ḳulcuğazı vardı. Bir gün bir şuç (4) işledi. ‘Oşmān ḳulağına yapışdı, burdı. Ol ḳulcuğaz ḳulağın (5) acısından āh itdi. ‘Oşmān tīz başın aşağı itdi. Bir zamāndan (6) yine başın ḳaldırdı. Eydür: İy ḳulcuğaz, senüñ āhuñ benim yüregüm (7) yaḳdı. Durgil sen daḫı benüm ĩulağuma yapış, bur, didi. Ben senüñ (8) ḳulağıñ burduğum gibi. Ol ḳulcuğaz dinmedi. ‘Oşmān eydür: Saña söylerin. (9) Eger benüm ḳulumsan sözüüm ṭutmaḳ gerekdür, dir. Ol ḳulcuğaz ṭurdu, (10) efendisininüñ ḳulağına yapışdı, burdı. ‘Oşmān eydür: Ḳatıca bur. (11) Biraz ḳatıca burdı. Daḫı bur, didi. Ol ḳulcuğaz eydür: İy Emīrū‘l-Mü‘minīn, (12) eger sen ḳıyāmetde ḳışāşdan ḳorḳarsañ ben daḫı andan ḳorḳarın. (13) Senüñ ḫaḳḳuñ benden alalar. ‘Oşmān çün bu sözi işitdi. Ol ḳadar (14) ağladı ki ḫaddi yoḳ. Andan başın ḳaldırdı, elin götürdi. Eydür: İlahī, eger (15) bunda benüm ne ḳadar ḫaḳḳım var ise ḫelāl ola, anuñ ḫaḳḳın benden ‘afv eyle, (16) didi. Ḳıyāmet güninde ikimizüñ daḫı şuçından geç, didi. Sen (17) Raḫīmsin, didi. Ol ḳulı āzād eyledi. Hikāyet: Ḥasan ibn-i ‘Alī’ye [22b] (1) beş def‘a aḡu virdiler. Tañrı Ta‘ālā anı şaḳlardı. Altıncıda cigeri pāre (2) pāre oldu. Çün ḫālet-i nez‘e vardı, ḳarındaşı Hüseyn ağlar. Eydür: (3) İy cānım ḳarındaş, bilür misin saña kim viribdurur baña diyüvir. (4) Tañrı ḫükminde var

ise bārī k̄ānūn z̄āyi‘ olmasun alayın, (5) didi. İy cānım qarındaş, bizüm aşlımuzda lāyık degüldür ki ğammāzlık (6) idevüz. Kimseyi қоğlayavuz, didi. Dağı Hakk Ta‘ālā yarlığasa (7) gerek ki ol baña ağı vireni yarlığamasa benümle uçmağa bile қоymasa (8) Tañrı ‘izzeti haqqıçün ben uçmağa ayak başmazın, dir. Hikāyet: İbrāhīm (9) Edhem bir gün bir yazıdan giderdi. Bir atluya uğradı. Ol atlu (10) eydür: ‘İmāret kaçkı yañadur? dir. İbrāhīm Edhem sinlelerden yaña işaret (11) eyledi. Bu atlu: Bağ benüm şaçalıma mı gülersin? dir. Baş göz dimedi urdı, (12) başın yardı. Tōnu kızıl kan oldı. Atlu geldi, şehre irişdi. (13) Ol şehir halkı cümlesi taşra çıkmışlar, giderler. Bu atlu şordı: (14) Kaçarı gidersiz? Eytidiler: İbrāhīm Edhem şol geldüğüñ yoldan gelür (15) diyü. Bunca kişiler şaçalın virdiler megerki urduğum kimse ola. (16) Vāylī diyü at başın çevürdi. Vardı, gördi ki ol urduğı kimsedür. (17) Bir şu kenārında ol kañları yur. Tīz atından indi. İbrāhīm’ün ayağına [23a] (1) düşdi. Eydür: İy şeyh, beni ma‘zūr dut seni bilmedüm. Bu hañayı işledüm. (2) Kerem it ki bu suçımı helāl eyle, didi. Beni dögdüğüñ vañtin helāl (3) itdim idi, dir. Mürüvvet degüldür ki senüñ sebebüñle baña sevāb (4) vireler. Kıyāmet güninde saña benüm sebebümle ‘azāb ideler, helāl olsun, (5) didi. Bābü’l sādīs: Tevbe ideceklerüñ hikāyetlerinden (6) dūr. Tañrı hāşlarından bir er vardı. Serīr Saçañı dirlerdi. (7) Ulu imām idi ve şāhib-i kerāmet idi. Bir gün Bağdād’a va‘z-i naşihat (8) iderdi. Meclisinüñ bir güşesinden halifenüñ bir nedimi gelüp (9) geçerdı. Aña Ahmed ibn-i Kātib dirlerdi. Bir tazī ata binerdi. Ol atüñ (10) eyeri, uyanı altun idi. Ol eyer dürr-i cevāhırla bezenmişdi. Kañlar (11) ve hizmetkārlar ardınca öñünce bile giderlerdi. Çün meclis (12) güşesine irdi. Gördü ki bir ‘ālim ‘ilm söyler, va‘z-i naşihat (13) eyler. Kendü kendüye inşāf virüp eydür ki: ‘İlm söylenen yirde (14) diñleyüp geçüp gitmek gerek, didi. Tīz indi, bir yire oturdı. (15) Nāgāh Serīr Saçañı diline bu geldi ki: On sekiz biñ (16) ‘ālemde ādem oğlanından şığırak nesne yoğdur ki Hakk Ta‘ālā (17) dürlü nesnelere bezenmişdür. Ādemden ğayrisi bu dirliği ve bu hōdbīnliği [23b] (1) ādem oğlanı eydür, hiç birisi itmez, didi. Hemān ki bu ‘ālimüñ dilinden (2) bu söz geldi, ol yigidüñ göñli mūm gibi oldı. Cigeri göyündi, (3) gözlerinden yaş geldi. Şol kadar ağladı ki haddi yoğ. ‘Ağlı başından (4) zā’il oldı. Çün meclis tağıldı, serāsime olup evine geldi. (5) Ol gün yimek yimedi ve hiç söz söylemedi. İkinci gün meclise dügelinden (6) öñdün geldi ve hem yayağ vardı. Bir güşede oturdı melül, (7) ğamgān. Çün yine meclis hatm oldı, yine evine geldi. Üçüncü gün (8) nice gerekse tonlar geymiş geldi. Bir bucağda otururdu. Çün meclis (9) hatm oldı, halāyık dağıldı. Şeyh kañına geldi. Eydür: İy şeyh, (10) şol söz ki evvelde söyledüñ, ol benüm işüm bitürdi. Beni tamām (11) kañladı. Tañrı kañkusından

dünyâ baña zindân oldu. Dünyâdan (12) bizdüm, halkdan ‘uzlet itmek dilerin. Baña naşîhat it, yol göster, (13) didi. Pes şeyh aña naşîhat itdi. Meşâhî ʿarîkatince yol gösterdi. (14) Pes riyâzete tamâm pes taḥammül öğretti. Biraz oturdu, ʿturdı. (15) Şeyhüñ elin öpdi. Çıkdı, gitdi. Bir nice günden soñra bir ʿarıcuğ (16) geldi. Yüzün yırtmış, saçın yolmuş, yaqasın yırtmış. Şeyh eydür: İy (17) ʿarıcuğ, nolduñ? Bu ne ḥâldür? Ol ʿarıcuğ eydür: İy müsülmânlar imâmı, [24a] (1) bir oğlum vardı. Güzel görgülü, eyü sîretlü ḥüb şüretlü, ḥuyı (2) şîrîn sözi ʿatlu. Bir gün senüñ meclisüñe geldi ḥarâm. Girü evine (3) geldi ağlayu ağlayu. Hiç yimek yimedi, söz söylemedi. Gözlerine (4) uyḥu gelmedi. Dâyim ağladı, ʿturdı. Şimdi gice gündüz (5) ğâyib oldu. Bilmezüz ʿancaru gitdi, didi. Şeyh eyitdi: İy ʿarıcuğ, (6) melül olma, ḥayırdan ḥâlî digüldür. Ol yigit benim ʿatuma (7) geleceğdür. Ol vaqt saña ḥaber itdüm, var bes anı du‘âdan unutmı, (8) didi. Bir gün şeyh evinde otururdu. Kapu ʿakdılar. Kimdür dur? didi. (9) Cevâb geldi ki Aḥmed ibn-i Kâtib, didi. Şeyh anı içerü okudu. (10) ʿarucuğa ḥaber itdi. Çün Aḥmed ibn-i Kâtib şeyh ʿatına girdi, (11) selâm virdi. Za‘ife nizâr olmuş, bir kilîm geymiş. Eydür: İy (12) müsülmânlar imâmı, Ḥaḥḥ Ta‘âlâ seni cihânda ḥoş dutsun. (13) Beni zulmetden ʿurtarduñ, râḥata ulaşdurduñ. Baña ʿoğrı yol (14) gösterdüñ. Ḥaḥḥ Ta‘âlâ saña uçmağ ʿapuları açsun, didi. Nâğâh (15) bunlar sözde iñen bir âvâz geldi. Gördiler ki Aḥmed ibn-i Kâtib’üñ (16) anasıdur ve ‘avreti ve oğlancuğlarıdur. Geldiler, çün anası oğlını (17) gördi. Oğlın ʿucağladı, yüzün yüzüne sürdi. İy gözüm nûrı [24b] (1) ve iy göñlüm sürürü ve iy cānım pâresi oğul, didi. Zârı zârı (2) ağladı. ‘Avreti bir yaña oğlancuğları bir yaña ağlarlardı. (3) İnci dānesi gibi oğlancuğları atasınıñ üzerine düşdiler, ağlaşdılar. (4) Feryâdü fiğân itdiler. Anlaruñ ortalarından fiğân ḥâşıl oldu ki (5) vaşfa gelmez. Şeyh daḥı ol evde kim var ise bile ağlaşdılar. Cehd (6) itdiler, alalar, eve gideler. Çâre olmadı. Eydür: İy şeyh, bunlara niçün (7) ḥaber itdüñüz? dir. Şeyh eydür: Ma‘zür dut ‘ahd itdüm idi. (8) Çün ‘avreti andan nevmîd oldu. Eydür: İy yigit, ben ‘avretin arsız (9) olmazın. Al oğluñ baña destür vir. Oğlun aldı. Ol dîbâ ki geyardi. (10) Oğlancuğüñ egninden ʿıkarıdı ve ol kilîm ki kendü geyardi. Bir pâre (11) yırtıdı, aña geyürdi. Bir iple bağladı, eline bir zenbîl virdi. Çün ‘avret (12) anı eyle gördi, feryâdu fiğân eyledi. Üstüne düşdi. Ben buña (13) râzî degülem, didi. Ol yigit eydür: Benümle olıcağ böyle gerek. Eger (14) dilemezseñ var sen al git, neylersen eyle, didi. Bu yigit bu sözi (15) söyledi. Çıkdı, gitdi. İki yıldan soñra bir gün Serîr-i Saḥatî (16) evinden kapu ʿakdılar. Şeyh eydür: Kimdür ol? Kimseyem ki beni Aḥmed (17) ibn-i Kâtib gönderdi. Zinhâr şeyh baña irişsun, dir. Ben bu cihândan [25a] (1) gitmek dilerin, didi. Şeyh ol gelen kişi ile bile gitdi. Çün

güristâne (2) irdiler. Anda bir dīvār vardı. Gördiler ki Aḥmed anda yatur, toza ğarḳ (3) olmuş. Topraĝa bulanmış idi. Āḥir nefes irişmiş, dilin depredür. Diñlediler (4) *Li mişli hazā fe ya‘melil ‘āmilūn*. Ya‘nī bunuñ gibi ‘amel idiciler böyle itsün, (5) didi. Cān işmarladı. Çünkü gündüz oldu, şeyḫ şehre gitdi (6) tecrīn tekfīn ḥāşıl ide. Gördü ki dükeli ḥalkı şehirden taşra (7) çıkmışlar, giderler. Şeyḫ eydür: Ḳancaru gidersiz? Eyitdiler: Ḥaberüñ yok mı ki? (8) Bu gice bir āvāz işitdük ki, Tañrı ḥāşlarından biri ḥükm oldu (9) namāzuñ kıluñ, diyü. Güristâne giderüz, anuñ namāzın kıılmaĝa, didiler. (10) Şeyḫ eydür: Vardum yatın yaraĝın gördüm, yine geldüm. Ḥalk şol ḳadar (11) oldu ki ikindüden soñra güç ile defn itdiler ol Tañrı ḥāşı. (12) iy ğāfil olan ‘aḳluñ başuña dirseñ nider / anlar irişdügi yire sen de irişseñ nider (13) ol daḥı ādem oĝlumı sencileyin iy bīḥaber / nefsuñ ḳo kefenüñe aluban bürseñ nider (14) bunca ‘izz ü nāz ile iy nice dürlü sāz ile / işlāḥe geldi egsüzin bir bend ile gerüseñ nider (15) Ḥikāyet: Tañrı ḥāşlarından birisi eydür: Bir vaḳt evimüñ bir (16) dīvārine ḥalel irdi. Yıḳup yine yapmaḳ gerekdür, didüm. Bir rencber (17) isteyü ırĝad bāzārına vardum. Gördüm kimse ḳalmamış. Ammā bir yigit **[25b]** (1) oturur beñzi şaru, za‘īf. Bir ḳazma ile bir zebīl öñünde ḫurur. (2) Eyitdüm: İy yigit, balçık işin işler misin? İşlerin, dir. İmdi varalum (3) işleyelüm, didüm. Eydür: Hoş ola velīkin üç şart ile varurın. Bir budur ki: (4) Namāz vaḳtinde beni men‘ itmeyesin. İkinci: Gücüm yiter iş buyurasın. Üçünci: (5) Aḳçemi tamām viresin, didi. Hoş ola, didüm. Aldum geldüm. İş gösterdüm. (6) Ol işleyü başladı, ben ğayri işe gitdüm. Aĝşam bāĝinde geldüm, gördüm ki (7) şol ḳadar işlemiş ki birkaç ırĝad işlemeye. Aḳçesin virdüm. (8) Vardı, gitdi. Yarındası gine vardum. Anı istedüm, bulmadum. Bir kişiye (9) şordum anuñ ḥālinden. Heftede bir gün işler ancaḳ, didi. Ayruḳ (10) anı kimse görmez yine hefteye deĝin. Fikr itdüm. Hiç bilür misiz (11) ol ḳanda olur? didüm. Ol vīrānede olur, didiler. Ol vīrānede (12) buldum. Ḥasta olmuş yatur. Topraklara bulanmış. Melül oldum. (13) Ḳatına vardum, oturdum. Gözün açdı, baḳdı. Beni gördi. Ben eyitdüm: (14) Ḥālüñ nedir? Bu vaḳtde irişmişsin. Bunda saña ḥizmet ider kimse (15) yok. Eger destūr olursa seni alayım eve gideyim diyü ḳatı (16) ilḥāc eyledüm iñen çok durşdum. Varayın, evet. Bir şart ile ki benüm (17) ol şartımı yirine getürürseñ, dir. Ben eyitdüm: Nedir? didüm. Eydür: Ben **[26a]** (1) nesne dilemeyince baña virmeyesin. Hoş ola, didüm. Aldum, eve getürdüm. (2) Evümde ḫurdı, hiç nesne dilemedi. Dördüncü gün ayruḳsıdı. (3) Eydür: Benüm ḥālüm āḥirete irişdi, vaşıyyetüm var saña, didi. (4) Ben eyitdüm: Nedir? Benüm cānım ki benden gide beni yüzün ḳoyu bırak. Bir ip (5) boynuma daḳ, evi ḫolandır. Eyitdi ki: Kendü ḥüdāvendinüñ sözüñ ḫutmayanuñ (6) cezāsı budur di.

Zinhār benüm vaşiyetüm yerine getir. Tā ki ol hāl ile (7) Allāh esirgeye, rahmet ide. Ve daḥı beni ki yuyasın, baña kefen şarmayasın. (8) Egnümdeki gönlegile defn eylesin ve andan şoñra ne kadar zahmet ise (9) işbu muşhafı ve işbu yüzügi Hārüne‘r-Reşīd’e viresin. Bu muşhaf (10) issi size selām itdi, diyesiz. Zinhār serhōşluğıla olmasun, (11) diyesiz. Çün bu vaşiyetleri eyledi. Melül oldum. Bir zamān ağladum, tırdum. (12) Vaşiyetini yirine getürmege bir ip boğazına dağdum, diledüm ki ev (13) içinde gezdürem. Nāgāh evüñ bucağından bir āvāz geldi: Neylersin kimse? (14) Tañrı dostun böyle mi ider, diyü. Hemān elim çekdüm. Gövdemi ditremek (15) dutdı. ‘Aqlum başumdan gitdi, yire düşdüm. Bir zamān kendümden (16) gitdüm. Andan ‘aqlumu başuma devşirdüm. Yüzümü, şaçalumu ayağına (17) sürdüm. İstiğfār itdüm. Çıkdım, yarenleri cem‘ eyledüm. Hikāyeti anlara diyü [26b] (1) virdüm. Müteḥayyir qaldılar. Andan yarağın gördük, iletdük qabrine qoduk. (2) Tañrı’ya işmarladuk. Geldüm, yüzügi muşhafı aldum. Emīre‘l-Mü‘minīn Hārūn (3) Reşīd’e virmege gitdüm. Seyrāna giderken uğradum. Hikāyeti söylemek (4) diledüm, beni söyletmediler. Vardılar, beni zindāne bırağdılar. Çün seyrāndan (5) geldi, beni qatına iletdiler. Saña kim zulm itdi ki yol üzerinde (6) i‘lām itmek dilerdüñ, dir. Ben eyitdüm: Baña kimse zulm itmedi, şikāyete (7) gelmedüm. Ayruq kışşam var, didüm. Eydür: Kıssañ nedür? Eyit, didi. Çıqardum (8) yüzügi, muşhafı öñünde qodum. Eydir ve: Bunları saña kim virdi? dir. Ben (9) eyitdüm: Bir irğad yigit virdi, didüm. Irğat mı virdi anı diyü üç kez (10) şordı. Bu lafz ile söyledi. Andan şol kadar ağladı ki ‘aqlı (11) başından gitdi. Bir zamān yatdı, şoñra kendüye geldi. Başın (12) qaldurdı. Baña eydür: Qanda durmuşdı? Ben eyitdüm: Tañrı ḥalīfeye çok (13) yıllar ‘ömür virsün. Ol Allāh emrine ulaşdı, didüm. Çün bu sözi (14) işitdi, āh itdi düşdi. Tā ikindiye degin gücile kendüye geldi. (15) Ben müteḥayyir oldum. ‘Aceb bu ne işdür ve bu ne ḥikmetdür? didüm. (16) Çün kendüye geldi, beni daḥı ilerü oqudı. İlerü vardum. (17) Baña eydür: Daḥı hiç söz söyledi mi? dir. Belī, didüm. Ne dir? dir. [27a] (1) Ben eyitdüm: Ḥalīfeye di, tā serhōşluğıla dünyādan gitmesün, didi. (2) Diyesin didüm. Çün bu sözi işitdi, dülbendin yire urdı. Başın (3) gözün dimedi, dögdü. İy babanuñ cānı, vāy babanuñ zāhid (4) oğlu, vāy babanuñ şefaqtale naşīhat iden oğlu, diyü şol kadar (5) ağladı ki ‘aqlı başından gitdi. Çün kendüye geldi. Eydür: Ne yirden (6) defn itdüñ? didi. Şünizeye güristānında defn itdük, didüm. (7) Eydür: Gel anuñ sinlesin baña göster, didi. Başına azacuk dülbend (8) şardı, serāyden taşra çıkdı. Ben öñünce, ol ardınca tā Şünizeye (9) güristānına geldük. Anuñ sinlesi qankıdur? dir. Gösterdüm. Ol (10) sinüñ üstüne düşdi, yüz toprağına urdı. Şol kadar ağladı ki (11) sinlenüñ toprağı yaş oldu. Başın qaldurdı. Baña

eydür: İy dervîş, (12) bu yigit benüm oğlum idi ve benim ciger gūşem idi ve gön̄lümün ārām idi. (13) Bir gün Sucī meclisinde otururdu. Maṭrablar çalardı. Kendü hoş (14) zevk u şafā sürerdi. Nāgāh bir oğlancık āvāzın işitdi. Kitāb (15) hānede bu āyeti okur: “*Elem ya ‘ni lillezīne āmenū en taḥṣea ‘ kulūbühüm lizikrillāhi*” (16) Ya ‘nī mü ‘minlere vaqt olmadı mı benüm zikrümle korqa. Çün bu āyeti işitdi. (17) Gözlerinden yaş geldi. Ol kadar aqdı ki haddi yok. Hemāndem kūşkten [27b] (1) indi, gitdi. Ayruk haberin bilmedük, uş şimdi senden bildük, didi. (2) Hikāyet-i İbrāhīm Edhem Belḥ ikliminün pādīşāhiydi. Anuñ tevbesine (3) sebep oldur ki bir gün eve gitmişdi. Bir tağ eşegine uğradı, tīz (4) oğ gözledi. Ardına düşdi, diledi ki ura ol eşegi. Faşīḥ (5) dil ile İbrāhīm’e eydür: *El-hazā ḥulīkat emli-hazā umiret*. Ya ‘nī: Yā İbrāhīm, (6) sen benümçün mi yaradıldıñ ya? Saña böyle mi buyruldu ki ata binetin, (7) elüne oğ yay alasin. Benüm gibiyi qovasın. Öldürmege qaşd idetin, (8) dir. İbrāhīm çün bu sözi işitdi. Derḥāl ol söz aña eşer (9) itdi, yire düşdi. At gitdi. Gördiler İbrāhīm düşdi. Qatına (10) geldiler, feryād u figān eylediler. Başlarına toprak koydılar. Çün İbrāhīm’ün (11) ‘aklı geldi, ṭurdu. Bir yazıyı ṭutdu. Vardı, şordı. Gitdi. Leşkerin (12) qodı gitdi. Giderken bir çübān gördi. Qatına vardı, şordı: İy (13) çübān, sen kimsin? didi. Senün kuluñam, bu qoyunlar senüñdür, (14) didi. İbrāhīm Edhem: Sen benden āzād ol, didi. Bu qoyunlar (15) senün olsun, didi. Ol pādīşāhane ṭonları hep çıkardı, (16) çübāna geydürdi. Çübān geydügi eski kilīmi geydi. Eyitdi: İy (17) çübān, zinhār benüm ḥālüm kimesneye dime. Andan çübān eyitdi: İy pādīşāh, [28a] (1) qancarı gidetin? İbrāhīm eydür: Geldüm ava av avlayam, beni avladılar. Geldüm ki (2) oyun oynayam, baña oynadılar. Cem ‘ dünyā işi hep baña ḥarām oldu, didi. (3) Ayaq götürdi, gitdi. Ol gün ki İbrāhīm’ün iki aylıq oğlancuğu vardı. (4) Zamān geçdi, büyük yigit oldu. Bir gün anasına eydür: Atam var mıdur? (5) dir. Vardur, dir. Ya qanı? dir. Bir gün ava gitdi, ayruk gelmedi, dir. Evet (6) bunca zamāndan şonra bir kişi eydür: Kā ‘be’de gördüm. Tağlardan odun (7) keser, arqasına götürür. İlter bāzārda şatar, didi. Oğlancuğ (8) ḥizmetkārılara buyurdu ki Mekke yarağın itdiler. Ḥācılarla Mekke’ye vardılar. (9) Anlara: *Halfikūm recelūn min ehliḥ Ḥorasān yuqālu lehu İbrāhīm*. Ya ‘nī: İçünüzde (10) İbrāhīm var mıdur Ḥorasān ehlerinden? Eyitdiler: Vardur. Ya qandadır? (11) didiler. Şimdi ip aldı, balta aldı. Tağa odun getürmege gitdi, (12) didiler. Oğlı çün bu sözi işitdi, ağladı. Pādīşāhzāde ola, pādīşāh (13) Ḥorasān ola. ‘Acebdür tağa vara. Arqasıyla odun yüklene, götüre. Bāzārda (14) şata, dir. Dervīşler bu sözi işitdiler. Eyitdiler: İy yigit, on yedi (15) yıldur ol Tañrı ḥaşı tağlara varur, odun getirür. Bāzāra ilter, şatar. (16) Bahāsın dervīşlere yedürür, şadaqa ider. Kendü mescide girür,

oturur. (17) Gice irteye degin namāz kıılır, didiler. Ol on yedi yılda yatsu namāzın [28b] (1) ābdest ile irtē namāzın kıılırdı, didiler. Oğlı şordı bildi, çıkdı. (2) Şahrāya āyi etbā ile babasın görmege gitdi. Nāgāh gördiler bir dervīş (3) gelür. Arkasına odun yüklenmiş ve ve ol gibi yañaqlar uykusuzlıkdan (4) za'ferāne dönmiş, şarmış şolmuş. Ve ol gevher gibi gözler (5) ağlamakdan çukur çukur olmuş ve açlıkdan karnı arkasına yapışmış. (6) Bu sözi söyler ki: Her kime kim Allāh gerek dahı dīzār ister buncılayın (7) hāli ihtiyār itmek gerek, dir. Çün oğlı atasın gördi, ağlamağa başladı. (8) Tākatı kalmadı, 'aklı başından gitdi. Tīz kendüyi divşürdi. Atası (9) gelüp önünden geçdi. Kendüyi atasına bildürmedi. Göreyin neyler? didi. (10) Vardı bāzāra girdi: *Men yeşteriṭṭayyibi biṭṭayyibi helal helale*. Kim alur? (11) didi. Bir kişi geldi. Dört akçe ya'nī dört denk gümüş virdi. Aldı, (12) derhāl iki dengin şadağa itdi. İki dengine ta'am aldı, geldi. (13) Dervīşler önüne kodı. Kendü seccāde bıraktı. 'İbādete meşgūl (14) oldı. Bir zamān nāz-ı niyāz eyledi. Andan sonra dervīşlerden yaña (15) bağıdı. Nāgāh gözi oğlana düş oldı ve elvānile taldı. (16) Muḥabbeti kaynadı. Gördüğü ciger gūşesidür. Güzel libās ile mālīkāne (17) cünbüş şāhāne tırmış zībā ve zarīf kimesne. Bildi ki oğlıdur. Gözin [29a] (1) tīz yüzünden ırdı. Yüzün Tañrı'dan yaña döndi. Eydür: Hūdāvendem, (2) on yedi yıldur ki saña 'ibādet iderin. Açlık çekerin. Şeyṭān ile nefis ile (3) muḥavere iderin. Bu kara gönüle riyāzet gösterdüm ve nefsi kendüzüme mutī' (4) eyledüm. Ni'met mülki ve ehl-i 'ayāl sevgüsin ve halkuñ şöḫbetin benden ırağ (5) eyledüm. Gönüm hizmetine rāst eyledüm senüñ yardımuna. Şimdiligümde (6) bir kimseyi baña viribdüñ ki cihānı benüm gözüme karañu eyledi. Bunca cūdi (7) cehdümü hebā' menşür ider. İy Çalabum, kerem luṭf it. Ben zaḫmet (8) meşakḫat çekdüm, zāyi' eyleme. Bu oğlanı benüm üzerüme musallaṭ eyleme. (9) 'İzzüñ celālüñ ḫaḫḫıçün ya benüm cānum al ya oğlanuñ cānı al, didi. (10) Derhāl du'āsı ḫabūl oldı. Ol oğlancuḫ hemāndem yüzün koyu düşdi. (11) Bağıdılar, gördiler ki cān ışmarlamış. Tırdı İbrāhīm, ḫatına vardı. (12) Başın dizi üzerine aldı. Eydür: İy cānım oğul, vāy atası du'āsiyle (13) şehīd olan oğul diyü zārı kıilup ağlardı. Dervīşler ta'accüb (14) itdiler. Eydiler: İy şeyḫ, ne ḫāldür bu? didiler. Eydür: Bu benüm oğlumdur ve bu benim (15) ciger gūşemdür, didi. Bildiler ki oğliymiş. Şol ḫadar ağlaşdılar ki (16) ḫaddi yok. İbrāhīm kendüyi unuttı. Yatın yarağın gördiler. İletdiler, lāḫdine (17) kodılar. İbrāhīm geldi yine 'ibādete meşgūl oldı. Hikāyet: İbrāhīm'i [29b] (1) gördiler. Bir deñiz kenārında oturmuş, hırkasın yamar. Eydiler: İy (2) pādīşāh, bu iş neydi ki işledüñ? Eydür: Nice iş? Eydiler: Tācı (3) taḫtı, māl-ı mülk, ḫademi ḫaşemi terk itdüñ. Bu zaḫmetleri ihtiyār (4) itdüñ. Eydür: Ol māl-ı mülk memleket degüldi. Miḫnet idi, belāyidi.

(5) Memleket işbudur ki elümdedir. Dilerseñiz gösterin, didi. Göster, (6) didiler. Hemân elinden igneyi deñize bırağdı. Bir zamân tırdı, (7) çağırđı kim: İğnem getirüñ. Hemân sâ‘at bir balığ igneyi ağzına almış (8) getürdi. Şundi, virdi. Girü gitdi. Çün anı gördiler, ta‘accüb (9) itdiler. İbrāhīm eydür: Ol vağt ādemīlere hūkm iderdüñ (10) şimdi balığlar benüm hūkmümdedir. Bu memleket mi yig yoğsa ol (11) memleket mi yigdü? Her kişi Tañrı‘ya muṭī‘ olsa dükeli memlekete sultān (12) aña muṭī‘ olalar, didi. Hikāyet: Bıqayye ibn-i Velīd eydür: Bir vağt (13) İbrāhīm Edhem‘i göresim geldi. Tırdum, gönümi deryāfet itdüm. (14) İşbu bir vīrāneye irişdü. Ol vīrānede İbrāhīm Edhem‘i gördüm. (15) Toprak üzerine yatmış bir kara zift yılan gördüm. Bir nergisi ağzına (16) almış, İbrāhīm Edhem‘üñ siñegin kıvar. Hikāyet-i Menşür ‘Ammār eydür: (17) Bir vağt Başra‘ya vardum. Nāğāh yüce dergāh önünde bir perde aşılmış **[30a]** (1) münakkaş. Ol perdeden taşra hadem haşem, piyāde atlu tırmışlar. Ve anda bir ulu (2) meydān düzmişler ve cādır kırmışlar. Hācılara ayağın tıururlar. Anda (3) bir şuffede bir taht kıurulmuş, çevre kıymet taşlar ki bezemişler. Bir muraşsa‘ (4) tahtdur ki hiç gözler görmüş degül. Ve bir hūb şüretlü, güzel yigit (5) ol taht üzerine oturmuş ve abullar anuñ kırşusına. Altun (6) kıuşaklılar el bağlayup dururlar yatına. Kırşusına sūmağ kıurulmuş. (7) Menşür kıaşd itdi ki ol kūşke gire. Fıkr itdi, eyitdi: Bu pādışāh (8) ola nice mağrūr olmış, bu ölecek degül midür? Buña kıyāmet kıopıcağ (9) degül midür, bundan ne kıorqarın? Gireyin, didi. Ve birkaç söz söyleyeyin, (10) didi. Ola ki Hāğğ Ta‘ālā ‘ināyet idüp erzānī tevbe kııla, inşāfa gele, (11) didi. Bir zamān geçdi. Bu hadem haşem benden gāfil. İçerü girdüm, ol (12) tahtuñ kıatına vardum. Tahtı üzerinde ol maħbūb-ı kemāl issi yigit oturur. (13) Hergiz ancılayın hūb yüzlü zībā ve şīrīn ādem görmedüm. Benden bī haber (14) çağırur. Eydür: İy Nişivān, te‘al dirgürdümdi. Bir kıaravaş geldi ay güneş (15) gibi. Bir dilberdür ki anuñ bedelin kimse nişān virmez. Kıaravaşlar anuñ (16) ardınca önünce bile geldiler. Dükelisi maħbūblar buğūr itmişler ve hoğkalar (17) müşğ ile ve za‘ferān ile bezemişler. Çün Nişvāni içerü girdi, hademi haşem **[30b]** (1) kııkdılar, gitdiler. Derhāl içerü girdüm, yigit kıatına vardum. Ol yigidüñ (2) gözi baña düş oldu. Beni gördi, kıağıdı. Eydür: İy ‘aklısuz, (3) sen ne kıışisin ki benüm dergāhuma giresin, didi. Ben eyitdüm: (4) İy pādışāh, fazl-ı kerem eyle, benim günāhum ‘afv it ki hiç taḃībi (5) öldürmezler. Eydür: Nice taḃībsin, nice taḃīblik bilürsin? dir. Ben (6) eyitdüm: Günāh derdine dermān ve ma‘şiyet cerāhatına merhem (7) bilürin, didüm. Bunlardan ne vech ile bilürsin? dir. Ben eyitdüm: Yemege (8) içmege, zevke şafāya meşğül olmışsın. İllā şehri ‘avānlaruñ (9) yıkmışdur. Hāğğı zılm altında giriftār olmışdur. Tañrı hışmından (10)

korçma mısın? Ol günü añlağıl ki dükeli begler milkinden ma‘zül ola (11) ve ol gıceyi añla ki irtesi kıyāmet kōpacakdur. Ve ol ŧamu ‘urūş (12) idüp bir kezden yüzün kōyu dūşecekdür. Saña Allāh’dan ğayri kimse (13) bulunmayacakdur. Saña ne dūnyā ni‘met ve ne dūnyā devlet fāide (14) idecekdür. Nicün bu māla milke maġrūr olursun ve Nişvān’uñ (15) ‘ıŧına ħarīş olursun? Ol Nişvān öldükden ŧoñra ğöresin (16) ŧopraq olmış bedenler bir birine ayrılmış kan iriñ olmış ola. Niçün (17) uçmak Nişvān’ın añmazsın ki başından ayağına deġin müşġden [31a] (1) ve ‘anberden ve kāfūrdan yaradılmışdur. Ve hiç kimse anlaruñ yüzün (2) ġörmemişdür ve hiç sözin işitmemişdür ve hiç kimse eline yapışmamışdur. (3) Nitekim Ĥakk Ta‘ālā Ĥur‘ān’da: “*Lem yaŧmışunne insün kablehüm velā cānnün (4) keennehünnel yāķūt vel mercān*” didi. İy pādīşāh, bunuñ ġibi kerāmetler ‘aŧalar ve bunuñ ġibi (5) kerāmetler ‘aŧalar. Ve bunuñ ġibi Tañrı’nuñ luŧufların dūnyānuñ yalan ve bīşebāt (6) zevķine veresin. Bu murdār dūnyāya aldanasın. Tañrı ‘uķubetinden (7) korçmayasın. Fenāyiçün beķāyı terk idesin. Revā degüldür ki senüñ (8) ġibi zībā ŧüreti ve bunuñ ġibi kaddü kāmety ŧamu odına yaķasın, didüm. (9) Çün bu sözi pādīşāh benden işitdi, kendüyi tahtından aŧaġa (10) atdı. Feryād u fiġān eyledi. ‘Aķlı başından ol kadar belürsiz yatdı. (11) Ölü midür diri midür kimse bilmedi. Bir zamāndan ŧoñra ‘aķlı başına ġeldi, (12) zārı zārı aġladı ki ħaddi yok. Andan başın kaldurdı, benden yaña (13) baķdı. Eydür: İy ŧabīb öldürdüñ beni. Derdümi bildüm derdüme dermān (14) eyle, kerem it. Rencüme ŧifā irġür. Beni dermānde itdüñ. Benüm ħüdāvendüm (15) benüm ġibiyi dergāhdan kaçan kábül ider mi? Ben eyitdüm: İder, ‘ināyet (16) nazār ile kendü dergāhına lāyık ider. Benüm bunca ‘işyānumı baġıŧlar mı? (17) dir. Eyitdüm: İy oġul, ol ġünāhlularuñ ġünāhın yarlıġayıcıdur ve tevbe [31b] (1) idenlerüñ tevbesin kábül idicidür. Ve mü‘minler cānına rāħatdur (2) ve müsülmānlara devletdür ve derdlülere dermāndür, didüm. Çün bu sözi (3) işitdi, yaķasın yırtdı. Kūşkinden aŧaġa indi, ħavlıdan ŧaŧra (4) çıkđı. Nişvān çün anı ġördi, feryād ü fiġān itdi. Çaġırdı. (5) Eydür: İy mālīkzāde, ma‘ŧiyetde senüñle bileydüm. ŧimdi saña (6) tevfiķ iriŧdi beni terk mi idersin? Sen kime kulluk iderseñ (7) ben daġı aña iderin, dir. Hemān ol eġnindeki dībāları çıkardı, (8) yabana atdı. Bir kepenek ġeydi, başına bir ‘abādan dernicek (9) baġladı. Çün ġice oldı ikisi bile ŧehirde ŧaŧra çıkđılar, (10) ġitdiler beriyye ŧarafına. Bundan ŧoñra niçe zamān ġeçdi. Bir ġün (11) yolum ol kūşke uğradı. ġördüm kápusu bozulmuş, issizlik (12) olmuş. Aġladum. Ben baña eyitdüm: ġör neyledüñ, didüm. Tañrı’ya ŧükr (13) eyledüm. Andan ŧoñra Kā‘be’ye ġitdüm. Allāh iriŧürdi, vardum. (14) ŧavāf itdüm. Ol mālīkzādeyi ġördüm. Naġīf nizār olmuş, (15) ħüsn-i cemāli bozulmuş. Ol ġül yüzi

za‘ferâne dönmiş ve derisi (16) burışmış ve endāmı kurumış. Bir kilim geymiş, tırmış tavāf ider. (17) Çün beni gördi, katuma geldi. Selām viridi, selāmın aldum. Eydür: İy [32a] (1) müsülmanlar ulusu, beni gücile bildüñ öle mi? dir. Ben eyitdüm: Evet. Eydür: Ben ol (2) mālīkzādeyem ki tevbeyi senüñ elüñden itdüm, didi. Şād oldum, (3) sevindüm anı eyle gördüm. Ben eyitdüm: Nişvān hāli nedir? Şimdi kandanur? (4) didüm. Şeyh şol kadar ağladı ki haddi yok. Eger görseñüz ol degüldür (5) diyeydüñüz. Ben eyitdüm: Hiç hācetüñ var mıdır? didüm. Hācetim oldur: Nişvān’ı (6) göresin, didi. Hoş ola, didüm. Aldı beni Nişvān katına geldi. (7) Nişvān’a eydür: Şeyhimüz geldi. Nişvān eydür: Benüm şeyhim Mensür (8) ‘Ammār’dur, ayruğ benüm şeyhüm yoğdur, didi. Eydür: Ben dahz anz dirin, dir. (9) Hemānki ādemi işitdi, taşra çığdı. Eydür: İy şeyh, dünyāda senüñ (10) dīzārın dilerdim ki göreydüm. El-hāmdü lillāhi ki gördüm, Hāğğ Ta‘ālā müyesser (11) itdi, dir. Eydür: İy şeyh, ‘aceb benüm gibi Hāğğ Ta‘ālā kabül ider mi, (12) yarlıgar mı? dir. Şek yoğdur, didüm. Ve benüm gibi kimseyi cennete (13) lāyık olur mı? dir. Olur, didüm. Bir āh itdi, yüzün koyu düşdi. (14) Yüzün toprağa sürdi, gördüm cān işmarladı. Çün mālīkzāde (15) anı eyle gördi, feryād ü figān eyledi, ağladı. Eydür: İy şeyh, (16) benden soñra yaluñuz bu melālet ile nice dirlik dirilem ben? dir. (17) Söyler, ağlar ve anda kim var ise bile ağlaşurlar. Tırdı, anuñ [32b] (1) yaşın yarağın gördük, iletdük. Defn eyledük. Mālīkzāde düşdi. (2) ‘Aklı gitdi, serāsime oldı. Bir zamāndan soñra ol (3) dahı cān işmarladı. Hāğğ ortasında feryād ü figān kopdı, (4) göklere çığdı, vaşfa gelmez. Mālīkzādeyi Nişvān yanına (5) defn itdük, koğduğ, gitdük, dir. Hikāyet-i Şe‘ādeş-Şālihīn (6) hikāyet ider. Bir vağt şehirden taşra çığdum. Nīl kenārında (7) giderdüm. Nāğāh gördüm bir ‘ağreb tīz tīz gider. Hergiz ancılayın (8) ‘ağreb görmedüm. Kuyruğın arğasına kıvırmış gider. Gözetdüm, (9) tā Nīl kenārında gider. Derhāl bir kurbaga Nīl’den çığdı, geldi. (10) Fī’lğāl bu ‘ağreb ol kurbaganuñ üstüne bindi, muğkem oturdı. (11) Kurbaga kendüyi şuya atdı, ol ‘ağrebi öte geçürdi. Ben dahı (12) yüzdüm, ardınca geçdüm. Vardı, bir ağaç dibinde bir yigit yatur. Bir zift (13) yılan ol yigidi urmağa üstüne kıvrılmış yatur. Başın kaldırdı (14) ki ol yigidi ura, helāk ide. Ol ‘ağreb irişdi, o yılanı urdı, (15) helāk eyledi. Döndi gine deñiz kenārına geldi, kurbaganuñ üstüne (16) bindi. Derhāl öte yağaya geçdi. Ta‘accübe kıldum. Sübhānallahi bu ne ‘aceb (17) işdür? didüm. Fıkr itdüm, meger bu yigit velīdür ya bir ulu kimsedür [33a] (1) diyü. Katına vardum, diledüm ki sağalımı ayağına sürem ve elin öpem andan (2) du‘ā dileyem ve ayağı tozın gözüme sürme idem. Çün katına gördüm ki (3) serhōş. Ta‘accübe kıldum, müteğayyir oldum, ne diyüsüm bilmedüm. Nāğāh (4) bir āvāz geldi kulağuma ki: İy Zünün, bunca

ta‘accüb itdüh egerçimesdür (5) benüm kulumdur. Eger ben uyanuqları muṭī‘leri şaklayam (6) ya serḥōşları ‘āşīleri kim şaklasun diyü. Çün bu āvāzı (7) işitdüm, kendüzüme dutamadum, ağladum. Öyle namāzı vaḫti oldı. (8) Ol yigit ṭurdı, oturdı. Çün namāz vaḫtdi geçdi, gün issi (9) oldı. Ol yigit mestliginden uyandı, mestler ‘ādetince (10) gözlerin ovmağa başladı. Gözün açdı, beni gördi. Eydür: İy şeyḥ, (11) ikindi oldu mı? dir. Ben eyitdüm: ‘Aḫluñı başuña devşür, gözün aç. Tañrı (12) Ta‘ālā saña gör neyledi, kerem itdi, didüm. Baḫdı, ol yılanı gördi. (13) Ditremek ṭutdı. Ben aña bu olan ḫikāyeti didüm. Utanma mısın bunuñ (14) gibi ḫüdāvendüh dergāhında bu edebsüzligi idersin? didüm. Ol (15) pādişāh seni ne resme şaklar gör, didüm. Eydür: Zihī bezenciti ki ben (16) bunuñ gibi pādişāh ḫuzūrında bu edebsüzligi itdüm. ‘Āşīlere, mestlere (17) bu keremi iden kimse muṭī‘lerine eylemez mi? dir. Derḫāl yaḫasın yırtdı, **[33b]** (1) başına ṭopraḫ koydı. Hemān beriyyeye girdi, gitdi. Andan soñra anı kimse (2) görmedi. Ne evine baḫdı ve ne şehre gitdi. Vardı, şol ḫadar (3) ‘ibādet itdi, şol dereceye irdi ki bir yıllık şayruya bir kez üf (4) dise anuñ nefsinden şifā bulurdı. Tañrı fermān ile Ḥaḫḫ Ta‘ālā celle (5) ve ‘alā eydür: Siz cefā çok idersiz, ben vefāyı çok iderin. Nice siz (6) beni incidürsiz ben ve daḫı diler dilemez baña muḫtāc olursız. Her vech ki (7) size raḫm iderin, sizi esirgerin, dir. Ḥikāyet: Başra’da bir ‘avret (8) var idi. Aña Şa‘vāne dirlerdi. Genç ḫatun idi ve şāḫib-i (9) cemāl idi ve ḫoş āvāzdi. Çalıcılık iderdi ve hem genç ḫatun idi (10) ve şāḫib-i kemāl ve hem şāḫucılık iderdi. Ḥadsiz mübālīga (11) māl cem‘ itmişdi. Ağır bahālu ṭonlar giyerdi. Kıymetlü cevherlerle (12) kendüyi bezerdi. Türkī güzel ḫaravaşları vardı. Her ḫanda gide (13) bile alur giderdi. Cemī‘ Başra şehrinde andan fāsıḫa ‘avret yoḫidi. (14) Bir gün ḫaravaşlar ile şehir içinde giderdi. Nāḫāḫ bir ḫapuya vardılar. (15) Ev issinüh adı Şāliḫ idi ve hem kendü de şāliḫ kimesneydi. Başra’da (16) zühd ile taḫvā ile meşḫūr idi. Her ki anuñ meclisine irse (17) aña tevfiḫ irişürdi. Meger ol Tañrı ḫāşı bir gün meclis ḫurup **[34a]** (1) va‘z iderdi. Ḥaḫḫ ḫapuya deḫin ṭolmuşdı. Feryād ü zārılık ḫıluḫ (2) ağlardı. Şa‘vāne bu zārılıḫları işitdi. Eydür: Başra’da bunuñ (3) gibi yas ola beni niçün ḫıḫırmayalar? didi. Tīz ḫaravaşuñ birin iḫerü (4) gönderdi. Girüh görüh kim ölmüşdür? Bu yas nedir, kimündür? Ḥaber (5) getürüh bilelüm, didi. Ol ḫaravaş iḫerü girdi yine ḫıḫmadı. Tā dükelin bir bir (6) gönderdi, cevāb gelmedi. Tañrı Ta‘ālā işitdiler. ḫuş (7) gibi duzağa dutuldılar, ṭaşırayı unutdılar. Çıḫup ḫaber virmediler. Şa‘vāne (8) melül oldı, ḫaḫıdı. ḫaravaşuñ biri ḫıḫdı, ağlayu eydür: İy girce, (9) bu yas degülmiş, günāḫlar yaşımiş. Ḥaḫḫdan kimse ölmemiş, illā incidentler (10) şunlardur. Şa‘vāne bu sözi işidüp eydür: Gireyin, bir sā‘at (11) saḫalına güleyin, dir. Çün iḫerü girdi,

rahmet kapuların açdı. (12) Hakk Ta'ālā eydür: Dergāhumdan kaçan Şa'vāne içerü girdi, dir. Şa'vān'ıñ (13) gözi ol 'ālime düş oldı. Allāhu Ta'ālā gönlünü derhāl dönderdi. (14) Şa'vāne eydür: İşbu benüm itdüğüm nedir? Nice bir Allāh'ı incidenceyin? dir. (15) Niçe bir dergāhından kaçayın, dir. Bunca yıldur fişk-ı fücūra mürtekib (16) olmışdur. Ol hüdāvendim bu gün baña hışm idüp yüzüme urup (17) beni helāk eylemedi. Efendimi koyup kancarı varayın? Çün kapuya [34b] (1) geldüm, ayruğ gitmezsin. Benüm bu kadar elümden gelür. Allāh keremine kodum. (2) Anuñ luftı çokdur, neylerse eylesün, dir. Bu sözi didi, (3) çün yüzün ol 'ālime dönderdi. Eydür: İy müsülmānlar imāmı, bu dergāhdan (4) kaçanı Allāh gine kabül ider mi? dir. 'Ālim eydür: İşbu söyledüğüm (5) anuñçündür. Şa'vāne eydür: Benim günāhım kumlar kırlar sağışincadur, (6) dir. Kabül ider mi? dir. Eger sen Şa'vāne, dükeli günāh dağı itdüñse (7) Allāh seni yarlıgar, kabül ider, didi. Şa'vāne işitdi. Eydür: İy şeyh, (8) ol yüzi kara Şa'vāne benin, dir. Andan şoñra şundi, elin (9) öpdü. Tonları yırttı ve ol cevherlerle kendüyi bezemişdi. Çekdi, (10) uzdı. Yabāne atdı ve hem karavaşları āzād eyledi. Dükeli mālın (11) dervişlere şadağa eyledi, şıdık ile verdi. Evinde oturdu, kırk (12) yıl mütevātir 'ibādet meşgöl oldı. Kim ki anı görse ağlar görürdi. (13) Ol kırk yılda irteye degin 'ibādet eyledi. Namāz kıldı, niyāz iderdi. (14) İy kullarınuñ rāzın bilen ve iy tevbe idenlerüñ tevbesin kabül iden (15) ve iy müflislere ni'met viren ve iy yoldan azanları yola getüren. Benüm (16) hālüm bilürsin. Baña luft-i kerem eyle, günāhım bağışla. Benim yüzüme (17) urma. Yüzüm karasın ağ eyle ve beni dīzāruñla şād eyle. Bunları [35a] (1) böyle diyüp gice gündüz ağlardı, Allāh'a yalvarurdu. Hikāyet: 'Ulemā' (2) şöyle dimişlerdür ki Beşir Hāhı gibi fāsık hiç gelmemişdür. Ol bir (3) hārābāt idi ki her kanda yürüse tırı düşe yürürdi. Dāyim (4) serhōş idi. Hiç ayık olmazdı. Kanda yürüse hāy hūy diyü yürürdi. (5) Bir gün bu hālde giderken yol üstünde bir kāğıdı buldı. Bismillāhir (6) rahmanirrahīmi yazılmış, toprak bulaşmış, yaturdu. Şundi, (7) aldı. Öpdü, başına kodı. Fikr itdi, eydür: Hakk huzūrında (8) edepsüzlük çok itdüm. Nāmerdligi hādsüz itdüm. Tañrı adın (9) ayak altında koyup gitmek revā degüldür, didi. Çün götürdi, toprağın (10) sildi. Cebinden bir pāre misk çıkardı, ol kāğıda sürdü. (11) Anı bir ayak başmaz yire şokdı. Hemān gökden bir nidā geldi ki: (12) *Ṭayyibāt ismenā ṭayyibenake*. Hem ol gice Hasan-ı Başrī düşünde gördü ki: (13) Ṭur yā Hasan, fülān hārābāta var ki anda bizim dostumuz vardır. (14) Aña beşāret ilet, bizüm haberimiz aña degür. Andan Hasan ol meyhāne (15) kapısına vardı, çağırdu: Beşer Hāhı kimdür? Ayduñ. Başra imāmı (16) seni ister diñ. Saña beşāret getürmüş yir gök pādīşāhından (17) diñ, didi. Beşer Hāhı serhōş uyurdu. Uyardılar,

eyitdiler: Hasan-ı [35b] (1) Başrî seni ister, didiler. Çün Hasan adın işitdi, ditremek dutdı. (2) Allāh dergāhından bunca ‘işyān eyledüm, meger baña ‘uqubet ÷onın (3) geydürürler ola, didi. Bu qorqu ile meyhāneden çıkıdı. Çün Hasan-ı (4) Başrî’nün gözi tuş oldu, ilerü vardı. Beşir’i kucakladı, (5) iki gözünden öpdü. Beşir Hāhı eyitdi: İy müsülmānlar imāmı, nedir hikāyet? (6) didi. Hasan-ı Başrî eydür: Saña beşāret getürdüm yir gök pādişāhından (7) ol ‘aziz pādişāhdan ve ol biniyāz pādişāhdan ve ol şefkatlü (8) pādişāhdan. Saña eydür ki: *Ṭayyibāt isminā faṭırı binake ve eclile isminā* (9) *fe eclelnāke ve ‘azamet āsimenā fe ‘azzemnāke izheb ve gaferenā leke*. Beşir (10) Hāhı çün bu resme sözleri işitdi, yaqasın yırtıdı. Fūryād ü (11) figān eyledi. Şol kadar ağladı ki haddi yok. Elin saqalına urdı, (12) eyitdi: İy utanmaz ve iy fāsık fācir, harābāt içinde saña tevbe viren (13) pādişāhdan utan diyüp çıkıdı, gitdi. Tā āhirkār işi şol dereceye (14) vardı ki kırk yıl yalın ayak hacc kıldı ve ğazāya vardı ve Tañrı (15) dostların ziyāret kıldı. Ne edük ve ne paşmak geydi tā ölünce. (16) Aña eyitdiler: İy şeyh, niçün yalın ayak yürürsin? didiler. Eydür: (17) Bu bir Allāh döşegidür. Nitekim buyurmuşdur: “*Vallahü ce‘alelekümül arza* [36a] (1) *bisāten*” Ben ol miqdārlu kişi degülem ki anuñ gibi pādişāhuñ döşegine (2) ayakqab ile başam, dir. Öldükden şoñra anı düşde gördiler. (3) Beşer Hāhı ve Ma‘rūf-ı Gerhı birer boz ata binmişler uyanı kızıl (4) altundan. Göge çıkmışlar, giderler. Hikāyet: Şaķıķ-i Belhı rahmetu’llāhi ‘aleyhi (5) bir gün Dicle kenārında meclis qurup va‘iz iderdi. (6) Bir ulu kārübān geldi, gezer. Hacca giderler. Ol kārübānlardan (7) bir deveci yoldaşlarına eydür: Gelüñ, işbu ‘ālimüñ ‘ilminden biraz (8) diñleyelüm, dir. Çün geldi, ol meclis kenārına irişdi. (9) Ol ‘ālime çağırđı. Eydür: İy şeyh, bir deveciyin. Beriyye’ye gitmek (10) dilerin. Baña öğüt ver, didi. Kışacıķ ola, fāidesi çok ola. Tā ben anuñla (11) iş işleyem, anı azuķ idem, dir. Şeyh eydür: Üç söz öğredeyin (12) saña, dir. Ol sözüñ biri oldur: Her iş ki nefsüñe gerek (13) ola, anı Allāh’a ışmarla. Üçünci oldur ki: Her ne ki Tañrı’dan nefsüñe (14) gele, Allāh’dan rāzı ol, didi. Çün deveci bu sözi (15) işitdi. Eydür: Baña müşkil iş hāşıl oldu. Yular şabın (16) yoldaşına virđi, kendü başın aldı gitdi. Bunuñ üzerine (17) niçe yıllar geçdi. Meger yine Şaķıķ-i Belhı Dicle kenārında meclis qurup [36b] (1) va‘z iderdi. Ol deveciyi görđi ki şu üzerinde yürür. (2) Çağırđı: Berü gel, didi. Sen ol deveci degül misin ki ben saña (3) üç söz öğretdüm, dir. Eydür: Olin, dir. Velikin halka öğredürsin, (4) sen niçün öğrenmezsin? dir. Ol sözüñ ikisin tıtdum. Uş şu (5) üzerine yürürem. Birisin daħı tıtabilsen havāda kuşlarla (6) uçardum. Ol nefse Allāh’dan ne gelürse rāzı olmağı tıtmadum, (7) dir. Yine şu üzerine yürür gitdi, görünmez oldu. Hikāyet-i (8) Apa Şeybān eydür: Bir gece Başra’dan güristāne

çıkdım. Gicenüñ (9) birazı geçmişdi, halk uyhuuya varmışdı. Gördümdi bir cenāzeyi (10) dört kişi götürmiş, geldi. Ben eyitdüm: Meger bunı bunlar öldürmişdür, (11) didüm. Anlaruñ katına vardum. Ben eyitdüm: Toğrı söyleñ bunı siz mi (12) öldürdüñüz veyāhüd ayruğ kişi mi öldürdi? didüm. Bunlar baña eydür: (13) Niçün yaramaz söz söylersin? Biz her birimüz bişer ağçe alduğ bunı (14) bunda getürmege. Eger bunuñ hālin bilmek dilerseñ uş anası (15) türbesi üzerindedür. Var, şor. Gör ne hāllü kişidür. Saña (16) haber vire, didiler. Andan anası katına vardum. Ben eyitdüm: İy karıcuğ, (17) niçün bunı dünle getürdüñ? Eydür: Bu benüm oğlumdur. İllā katı günāhkār [37a] (1) ‘āşīdür. Şehr içinde fısk ile idi, ölüm döşegine düşdi. Beni katına (2) okudu. Baña üç vaşıyyet eyledi. Biri budur kim: İy ana, kaçan kim ben (3) ölem, benim boğazıma bir ip dağ. Ev için tamām ıolandur, süri. Süreken (4) di ki: Bu ol fāsiđ u fācirdür ki dergāhdan kaçdı, diyesin. (5) İkinci budur ki: Beni gündüz çıkarmayasın. Her ki benüm cenāzem görüp (6) baña lā‘net itmesün, didi. Üçüncü bu kim: Kaçan kim beni sinleye (7) koyasın saçunuñ bir ağ kılin baña bile koyasın. Öle ki ol ağ kııl (8) hürmetine Tañrı baña rahmet ide, dir. Cān ışmarladı. Tırı geldüm, (9) boğazına ip dağdum, diledüm ki sürüyem. Ev bucağından bir āvāz geldi ki: (10) Neylersin iy karıcuğ? Elin çek. Bir peşīmānlıđ geldi ki andan günāhın (11) aña bağışladum ve anuñla dostlığ eyledüm diyü. Çün bu sözi (12) karıcuğdan işitdüm. İlerü vardum, namāzın kıldum. Lāhdine ıodum, ger cübbelerin (13) yirlü yirine dirdüm. Tıururken gördüm ki deprendi. Ben eyitdüm: Ölmemiş (14) öle mi? didüm. Gördüm ki elin ıaşra çıkardı. Kefenin yüzünden aşāđa (15) giderdi. Gözlerin açdı, yüzüme bağdı. Güldi, eydür: İy Apa (16) Şeybān, bizüm Tañrı‘muz kerem issidür. Eyüleri, yavuzları bilicidür. (17) Yarlığayıcıdur, dir. Hemāndem gözlerin gine yumdı, cān hađđā ışmarladı. [37b] (1) Defn itdüm, Allāh’a ışmarladum. Hikāyet’il bābü’l sābi‘: Evliyālardan (2) kerāmetin beyān ider. Cüneydi Bađdādī rahmetu’llāhi ‘aleyhi eydür: Bir (3) vağt ben mescide otururdum. İki yigit geldiler, ıapudan içerü (4) girdiler. Selām virdiler, namāza tıurdılar. Çün namāzı kıldılar, benden (5) yaña bağdılar: Nedirsin evliyā kerāmeti hađđında? Ben eyitdüm: Evliyā (6) birbirine bağmağ yokdur, didüm. Cevāb virmediler. Hışm ile çıkđılar, gitdiler. (7) Ben melül oldum. ‘Aceb bunlar kimler ola? didüm. Fıkr itdüm, endīşe içinde (8) kıldum. Tā yarındası güne degin teşvīş çekdüm. Yine ol vağt ol (9) yigidler gördüm. Geldiler, selām virdiler. Namāza tıurdılar. Çün (10) namāzdan fāriđ oldılar: Rađımeñallah, ne dırsin evliyālar kerāmetinden? (11) didiler. Ben eyitdüm: Evliyālar birbirine bağmağ yokdur, didüm. Sübhānallahi (12) Hađđ Ta‘ālā ıullar yaradup durur ki eger mescidüñ dıvārları altun (13) ve direkleri zeberced

ve toprakları mürvārīd olsun diseler (14) derhāl ola, didiler. Bunlar sözlerin tamām itmedin gördümdi, (15) mescidüñ dīvārları altun oldı ve direkleri zeberced oldı (16) ve toprakları mürvārīd oldı. Elüme aldum, gördüm yumşaq harīr gibi. (17) Birisi eydür: Bunlara noldı? Biz hor hikāyet iderüz. Girü evvelki gibi [38a] (1) taş toprak oluñ, didiler. Derhāl taş toprak oldı. Ben mütehayyir oldum. (2) Bu iki kişi ğāyib oldılar, bilmezin kıncaru gitdiler. Hikāyet-i evliyālardan (3) birisi eydür: Bir gün beriyede giderdüm. Nāgāh yoldaşdan ayrıldum, (4) girü kıaldum. Yol ezdüm, bir nice gün geçdi. Yol bulmadum kendüzüme. (5) Ümīd kesmedüm. Nāgāh bir ayak izin gördüm tāze. İzledüm, gitdüm. Giderken (6) beriyede bir mihrāb gördüm. Bir ‘Arab oturur, sevindüm. Aḥşam namāzı vakti (7) oldı. Gördümdi bir gökçek yüzlü yigit çıkageldi. Laṭīf (8) tonlar geyer. Bir iki kıadem ilerü vardum. Gördüm ayağıle yeri depdi. Bir (9) bīkār çıkıdı. Ol şudan ābdest aldı ve biraz içdi. Ol (10) mihrāba vardı namāza. Ben daḥı vardum, ol şudan içdüm. Cānum diñlendi, (11) şusuzluğım kıandı ve açluğım toydı. Ābdest aldum, namāz kııldum. Çün (12) yigit gitmek diledi. İlerü vardum, etegine yapışdum: Billāhi kerem it, baña (13) yol göster ezmişin, didüm. Gel ardumca, didi. Henüz bir iki adım ardınca (14) atdum, develer ünin işitdüm. İşite kıa kııla dur, didi. Ben eyitdüm: (15) İy yigit, Tañrı ‘ışkına baña eyit sen kimsin? didüm. Ben Hüseyin oğlı (16) Zeynel ‘Ābidīn Ven, didi. Ğāyib oldı. Bilmezin kıncaru gitdi. Hikāyet: (17) Evliyālardan bir er vardı. Aña Muḥammed Māniñ dirlerdi raḥmetu’llāhi ‘aleyhi. [38b] (1) Bir gün Mekke meydānında taşra çıkıdum, giderdüm. Ardumdan bir āvāz (2) geldi, gördüm ki Aḥmed Ḥalīfe Yahyā imiş. Bir altun gerdün üzerine (3) binmiş, bir niçe kişi ol altunı yukıaru çekerler. Aşāğadan çağırdum, beri (4) ba kıdı. Selām virdüm, selāmum aldı. Ben eyitdüm: Kıncaru gidersin? (5) Eydir: Bir dostum vardur aña giderin, dir. Ben eyitdüm: Çün (6) Ḥa kı Ta‘ālā kıatında bunuñ gibi yakınlığüñ vardur, dileseñ dostuñ (7) saña gelse, didüm. Eydür: Ol baña gelicek fażīleti şevābı anuñ olur, (8) baña olmaz, didi. Hikāyet-i Şe‘ādeş-Şāliḥiñ raḥmetu’llāhi ‘aleyhi bir gün (9) Mescid-i Ḥarām’ında kıavāf iderdüm. Seḥer vaktinde bir yigit geldi, zezem (10) kıuyusından içeri girdi. Dülbendin yüzüne örtmiş, zezem kıoğasın (11) eline almış. Şu çıkardı, içdi. Vardı, gitdi. Vardum, ol artu kı (12) şuyı ben daḥı içdüm. Şanasın ki şeker şerbetinden lezīz, hergiz (13) anuñ gibi lezzetlü şerbet içmedüm. Yarındası ol vakt ol yigit yine (14) geldi. Yine şü çıkardı, içdi. Kıovayı yerine kıodı. Vardum, yine (15) içdüm. Şuda şekere kıarışmış gibi hergiz andan şīrīn nesne görmedüm. (16) Kıoğayı yerine kıodum. Segirtidüm, ridāsına yapışdum. Eyitdüm: Allāh ‘ışkına (17) baña eyit, kimsin? didüm. Kimseye dime, diyeyin, didi. Dimeyem, didüm.

Eydür: [39a] (1) Süfyân-ı Şevrî'yem, didi. Ğāyib oldı. Hikāyet-i Süheyl ibn-i 'Abdullah (2) eydür: Bir vakt hücāze gitdüm. Yolda hasta oldum, yoldaşdan (3) ayrıldum. Bir kūy katına niçe zamān kaldum. Benden kızıl kan giderdi. (4) Bir gün abdāllardan bir bölük gelüp geçerlerdi. Beni gördiler, katıma (5) geldiler. Selām virdiler: Tırı gel, seni alalum gidelüm, didiler. Ben eyitdüm: (6) İçümden kan geçer, sizünle gideyim, didüm. Bunlardan birisi (7) Serir Saķaķı dirlerdi. Şöyle kim vardur seni evüñde arzū ider (8) kimseñ vardur? dir. Beni anam anası vardur, didüm. Anuñ du'āsıdur (9) seni böyle iden, var anda var, Haķķ Ta'alā yine sağlık vire, didi. (10) Ya bunda saña kim hizmet ider? didiler. Ben eyitdüm: Bir müezzīn (11) yigit ve her gün ol gelür, tımār ider, didüm. Anı oğudılar, geldi. (12) Eyitdiler: Bu yigit saña emānet olsun, zinhār buña tımār it. (13) Biz seni du'adan unutmavuz, didiler. Birisi elin yire şundi, bir avuç (14) toprak aldı. Müezzīn öñüne dökdi. Bunu hastaya nafaķa idesin, (15) didi. Vardılar, gitdiler. Bağdı, gördi ki ol toprak kızıl altun (16) olmuş. Aldı bunu evine vardı. Bir nice gün hizmet itdi. (17) Şoñra hoş oldum, evimüze gitmek diledüm. Ol müezzīn baña [39b] (1) eydür: Senüñ yārenlerüñ bir niçe altun virdiler nafaķa idesin diyü. (2) Anuñ bir niçesin giderdüm, kalanı işde durur. Al tuta git, dir. (3) Ben eyitdüm: Senüñdür baña gerekmez, didüm. İmdi bir binecek tavarcuķ (4) alalum, yayaķ gitme yürüyümezsın, dir. Çok ilhāc itdi. Çün sen (5) kabül itmezsin, bārī buñı dervişlerine ulaşdur, didüm. Kōdum, (6) gitdüm. Çün beriye ortasına vardum. Şol hastalar 'ādetince (7) göñlüm ısıcaķ girdeyle süklüme diler iñen katı arzū itdüm. Şöyle (8) ki ayağum üzerine tırmaz oldum. Bir yire oturdum. Ben eyitdüm: İy Çalabum, (9) bu arzūyı göñlüme sen birađduñ. Neye gerekse kudretüñ yiter. (10) Ben za'ife ikisinden birin getürdüm, didüm. Ya murādim hāşıl it (11) ya bu arzūyı göñlümden gider, didüm. Hemāndem bir er birinüñ bir tarafından (12) çıkageldi, baña selām virdi. Eydür: Me. Bir elinde bir ısıcaķ girde (13) üstünde kebāb, bir elinde bir bardaķ şu. Öñüme kōdı, vardı (14) gitdi. Yidim ve şudan içdüm. Tırdum, yoluma gitdüm. Tā gice irişdi, (15) cihān karañu oldu. Gün yüzün bulut tutdı, gök gürlledi. Yıldırım (16) şaķıdı. Şol kadar yağmur yağdı meşķ ağzından dökülür gibi. (17) Haķķ Sübhāne Ta'alā Süheyl'üñ üzerine bir tamlı yağmur indürmedi. [40a] (1) Hikāyet-i Hōca İbrāhīm Şeybān, İbrāhīm Edhem'den hikāyet ider. (2) Eydür: Bir gün beriyyede giderdük. Ol iki gün ne yimek ne içmek (3) hātırımdan geçdi ki Allāh Ta'alā bize gör ne kerāmet viribdür, (4) didüm. Hemāndem bir āvāz işitdüm. Eydür: Yā İbrāhīm utanmaz mısın ki (5) bunuñ gibi nesneyi hātırıñdan geçürürsın? dir. Bağdım, gördüm. Beriyye (6) içinde bir pır oturur. Ben pırligile seksen gündür etmek yimedüm (7) ve şu

içmedüm. Eger dilersem bu muğilân dikenine altun ol dirsem (8) olur, didi. Derhâl ol diken altun oldu söz ağzından çıkınca. (9) Pîr yine gâyib oldu. Hikâyet-i Bâyezîd-i Bestâmî hacca giderdi. (10) Pîr er gördi, yoldaş oldu. Bâyezîd-i Bestâmî'nün bir devesi var idi. (11) Yimegi içmegi hep anuñ üstünde idi. Gâh gâh kendü de binerdi. (12) Bir gün yoldaşı eydür: Bu miskîn devenüñ yükü ağırdur, üstüne (13) binersin, dir. Bâyezîd-i Bestâmî dinmedi, cevâb virmedi. (14) Bir gün yine söylerdi. Beyâzîd eydür: İy kişi, nice söylersin? (15) Yük deveye zahmet ider mi göre. Bu kişi, bakdı, gördi. (16) Yük devenüñ üstünde bir qarış yukaru tırur. Devenüñ altında (17) gider, yük üstünde gider. Ol kişi halka çağırdı. Eydür: İy [40b] (1) müsülmanlar, görüñ ol yük ol devenüñ üstünde degilmişdür. (2) Bâyezîd-i Bestâmî eydür: Çağırma iy kişi, eger haqîkat hâyi size (3) gösterisevüz çağırursız delülük idersiz. Eger gizlersevüz (4) melâmet dilin uzadursın incidürsüz, elüñüzden 'âciz oldum, (5) didi. Hikâyet-i Sa'îd ibnü'l-Leyş rahmetu'llâhi 'aleyhi eydür: Bir vaqt (6) Mekke'deydüm. Mescid-i Harâm'dan bir yigit gördüm. İbrâhîm minâresi (7) tarafında halk tönin geyer. Elin yukaru kaldırdı eydür: İy Çalabum, (8) senden yimek dilerin, karnım aç ve hem bu geydügüm halk tönüdür, (9) ben ayruksı tön dilerin, didi. Bir sepet ile hurma çıkageldi (10) üstünde sepetüñ iki tön bile. İlerü vardum, selâm virdüm. (11) 'Aleyke aldı. Ben eyitdüm: Senüñle ortağuz, didüm. Eydür: Nice ortağsın? (12) Ben eyitdüm: Sen du'â kılduñ, ben âmîn didüm. Eger senden pârsalık (13) varmisse eyle dimezdüñ, dir. İlerü gel, bismillâhi şun, yiyelüm, (14) dir. Şundum, yidük. Hiç ol hurma gibi hurma görmedüm çekirdegi yok (15) ve hiç çeynemege hâcet degül. Ağıza girdüğü gibi ezilür. Tamâm (16) toyunca yidüm, sepet gine toptolu tırur. Hiç hurması (17) eksilmedi. Şundi, kaftânuñ birin aldı, önümde kodı. Alı gey, didi. [41a] (1) Ben eyitdüm: Haqq Ta'âlâ baña bol ni'met virdi, hâcet degül, didüm. Kendü (2) ikisin dağı geldi, geydi. Çıkdı, gitdi. Şordum: Bu ne kişidür? (3) didüm. Ca'feri Şâdık'dur, didiler. Tâ ölünce hasret idüm ol kaftânı (4) almaduğuma, ölücek kefin idindüm, didüm. Hikâyet-i Veysel Qarânî rahmetu'llâhi 'aleyhi. (5) Hiç kimse andan muqaddem degüldi. Şöyle ki hazreti Resül (6) yârenlerine vaşiyet itmişdür ki: İy benüm aşhâbum, Qarân'da bir beg (7) vardur. Aña Veysel Qarânî dirler. Tañrı'ya ve resüline muñî' olmuşdur. (8) Bir anacığı vardur, anuñ hizmetine meşğöldür. Anuñçün benim ziyâretüme (9) gelmez. Velîkin yâ 'Ömer ve yâ 'Alî kaçan kim ben dünyâdan gidem, anı 'Arafât'da göresin. (10) Benden selâm degüresin. Beni du'âdan unutmaya. Şahâbe 'acebe kaldılar. (11) Eyitdiler: Yâ resülullah, ol şöyle kul midur ki sen anuñ du'âsın (12) istersin? didiler. Hazreti Resül eydür: Ne dirsın ki? Ol Haqq Ta'âlâ'nuñ (13) sevdüğü kuludur, didi. Bir vaqt

Veysi şöyle düşdi, nesne bulmadı (14) yimege. Bir gâyet acıkdı. Turdı, vardı. Almağa gitdi. Tâ ki on günü (15) yiye. Giderken yol üstünde bir dīnār gördi, yatur. Bu bir kimseden (16) düşdi ola, didi. Almadı, kodı gitdi. Çün yazıları geçdi. (17) Vardı, tağa çıkdı. Bir koyun gördi, tağdan aşığa segirdüp [41b] (1) iner ağzında bir ısıcağ girde. Veys'ün öñüne kodı. Veys eydür: (2) Ola ki bir kimseden aldı ola, dir. Yüzün çevirdi, gitmek diledi. (3) Hağğ Ta'ālā ol koyuna dil virdi. Eydür: Yā Veys, Allāhu Ta'ālā saña (4) bir benüm gibi kul ile ta'am vir biye. Niçün sen anı alup yimezsın? (5) didi. Veys çün bu sözi işitdi. İlerü vardı, girdeyi koyun (6) ağzından aldı. Ol koyun kâyib oldı. Bābü'l sāmī: Her du'ā ki (7) derhāl kabül oldığın beyān ider. Ebū Bekir Kettānī dirlerdi. (8) Bir er var idi. Kerāmeti zāhir ve evliyā ulusu idi. Bir gün mihrābda (9) namāza tūrmışdı. Nāgāh mescide bir uğrı girdi. Vardı ol (10) Tañrı hāşınuñ boynından ridāsın aldı, bāzāra iletdi. (11) Şatmağa dellāl eline virdi, elin uzatduğı gibi eli kurudı, (12) didiler. Nāçār olup eydür: Bu ridāyı ol Tañrı hāşınuñ (13) boynından uğurladum, dir. Eytidiler: Var andan 'özür dile. Özi (14) göyüne, esirgeye, du'ā ide. Bu işe anuñ du'āsından ğayri çāre (15) yokdur, didiler. Tīz yine vardı, anı mescidde namāz kıılır gördi. (16) Ridāsını boynına aşıvirdi. Anı mescidden namāzdan fāriğ olıcağ (17) uğrı vardı, ayağına düşdi. Eydür: 'Acīz kaldum, bīçārelikden [42a] (1) senüñ ridānı uğurladum, elüm şöyle oldı. Dermān yine senden (2) olur, benüm yüzüm karasına bakma, didi. Ebū Bekir eydür: Ol Tañrı (3) hağğıçün andan artuğ Tañrı yokdur. Ne alup gitdüğinden ve ne (4) getürdüğünden haberim var, didi. Başın kaldurdu. Eydür: İy ilāhī, (5) 'izzüñ celālüñ hağğıçün aldığın yine getürdi, elin hoş eyle, didi. (6) Derhāl eli hoş oldı. Hikāyet-i bir 'avret, bir gün Hābīb-i 'Acemī (7) katına geldi. Eydür: İy şeyh, bir kulcuğazım var idi. Hizmet iderdi (8) niçe gündüz ki kaçdı dervīşim. Sergerdān kaldum. Kerem it, du'ā kıl ki (9) Hağğ Ta'ālā anı baña girü vire, dir. Eydür: Ağçeñ var mı? dir. İki ağçem (10) var, didüm. Beri vir, didi. Ol iki ağçe elinde iñen bir nesne okudı, (11) urdı. Ol iki ağçeyi bir dervīşe virdi. Derhāl ol kul (12) mescid kapusından içerü girdi. Bir ağçalıç et barmāğına getürmiş, (13) geldi. Kula şordılar: Kāndayduñ? didiler. Eydür: Beni bir Sin ıklīmine (14) alup gitmişlerdi. Elüme bir ağçalıç et getürdiler. Anı alup (15) giderken bir yıl beni urdı. Getürdi uş bunda mescid kapusunda (16) içerü girdüm, didi. Hisāb eylediler ol ıklīminden bu yire bir aylıç yoldur. (17) Bir sā'atde velīnüñ du'ası bereketinde. Hikāyet 'azīzlerden. [42b] (1) Eydür: Bir vaçt Başra'da idüm. Kātı kızlık oldı, yağmur yağmadı. Başra'nuñ (2) halkı bir kezden istiskāya çıkdılar. Ne kadar ki du'ā kıldılar hiç kabül (3) olmadı. Üçüncü gün bir er gördüm tūrurdu. Şahrāya gitdi. Durdum, anuñ (4) ardınca gitdüm. Vardı bir yirde oturdu,

başın kaldırdı. Eydür: (5) İlāhī, şol benüm sırrım haqqıçün beni nevmīd eyleme ve kullaruñı nevmīd eyleme, (6) yağmur vir, didi. Derhāl yağmur şol kadar yağdı ki halk murādınca. (7) Çün halk tağıldı. Ben anuñ katına vardum, anı nişānladum. Yarındası (8) evine vardum, anuñla buluşdum. Ben eyitdüm: Billāhi baña du‘ā kıl, didüm. Du‘ā (9) kıldı. Ben eyitdüm: Raḥimekümallah, dün niçe du‘ālar kıldılar kabül olmadı. Sen (10) kendü sırrıñı şaffı‘ itdüñ, du‘ā kılduñ, kabül oldu. Sırruñda ne var (11) dur? Baña di, didüm. Sırrım oldur ki: İki gözümle Bāyezīd’i gördüm, (12) didi. Ben eyitdüm: Ben her gün görürem, didüm. Eydür: İy nādān kişi, (13) kim ki Bāyezīd’i göre ol aña yiter, didi. Hikāyet-i bir vaqt Ya‘küb (14) Leys hasta oldu. Şöyle dükeli tabībler devā itmekden ‘āciz kaldılar. (15) Eyitdiler: Dükeli bildügümüz itdük aşşı kılmadı. Meger buña evliyādan (16) du‘ā irişe, şifā bula, didiler. Süheyl ibn-i ‘Abdullah Tuterpā’ye ādem (17) gönderdiler, geldi. Eyitdiler: İy şeyh, kerem luḥf eyle, bu kişiye [43a] (1) du‘ā kıl, didiler. Derhāl elin götürdü. Eydür: *Allāhümme kadde āyetehu* (2) *zule ma ‘şiyetihi farā ‘izi tā ‘atī*. Ya‘nī: İy Çalabum, aña ma‘şiyeti ḥorluğın (3) gösterdüñ, benim kulluğum ‘izzetin daḥı baña göster, dir. Hemāndem Ya‘küb (4) Leysi şifā buldı. Üzerinde zerrece hasta kalmadı. Buyurdı çok (5) māl virdiler, Tuterpā’nuñ önünde ḳodılar. Kabül itdiler. Eydür: ‘İzzeti (6) ben dünyā terk itmegile buldum. Eger dünyā kabül itsem du‘ām kabül olmazdı, (7) dir. Durdı, çıkdı, gitdi. Bir kişi anuñla bile gitdi. Eydür: İy şeyh, (8) ol mālı alsañ, dervişlere şadaḳa itseñ eyü degül mi idi? dir. Eydür: (9) İy oğlum, önüne baḳ. Baḳdumdı, yir yüzi kızıl altun olmuş. Eydür: (10) Bir kimse ki Allāh ḥazīnesin şöyle böle aña Ya‘küb Leys (11) ḥazīnesi ḥācet degüldür. Hikāyet-i Ebū İshāk Hedem ibn-i Ḥāyā’dan (12) rivāyetdür. İñen ulu kimesneydi. Bir vaḳti kendü şehrinde bir ‘azīze (13) gitmek diledi. Giderken yol ezdi, tağlara düşdi. Niçe gün (14) tağlarda gezdi, hiç şahrāya irmedi. Nāgāh bir ḳayaya geldi ki (15) hiç geçmege mümkün degüldür. Dört yaña gezdi, hiç çāre bulmadı geçe (16) gide. Neyleyesin bilmedi. Eydür: İy Çalabum, sen bilürsin beni. Senüñ (17) ḥizmetiñe oḳuduñ, ben senüñ sözüñ kabül itdüm. İblīs nice [43b] (1) yirlere oḳudı, kabül itmedüm senden ötürü. Eger bu sözü (2) gerçek ise Tañrı’lığın haqqıçün bu ḳayayı baña müsahḥar eyleyesin, (3) didi. Hemāndem ḳaya iki pāre oldu, geçdüm gitdüm, didi. Arduma (4) baḳdım, gördüm girü bayağılayın olmuş. Haḳḳa şükr itdüm, yoluma (5) gitdüm, didi. Hikāyet: ‘Azīzlerden birisi eydür: Bir gemiye (6) binmişdüm. Ol gemide ol gemide Ḳalaya kızı bileydi. Bir ḳatı yıl (7) çıkdı, gemi ufatdı. Bu Ḳalaya kızıyile ben bir taḫta üzerine (8) ḳaldum ve ol taḫta şaḡa şola ḥareket itmekden bir ‘avret (9) şuşadı. Şabrı ḳarayı kalmadı. Ğāyet bu geldi, şusuzlıḳdan (10) cānım çıkdı işde,

nideyim? dir. Başum yukaru kaldırdum: İy dermānde (11) kalanlaruñ derdine dermān idici, bu karavaşuña şucuğaz (12) vir, didüm. Hemāndem zincīr āvāzı işitdüm. Baqđım, gördüm, iki altun (13) zincīr ile bir gevherden bardağ içi toptolu şu gökyüzünden (14) indi. Ol ‘avretuñ ağızına tuş oldu. Aldı, içdi. Bardağ (15) yine göge çekildi. Ardınca baqđım, bir er gördüm. Hevāda oturur, (16) ayakların divşürmiş. Altun zincīr elinde. Çağırdum, eyitdüm: İy yigit, (17) Hāḡḡ Ta‘ālā kerāmeti saña neden virdi? didüm. Eydür: Ol kimseyem [44a] (1) ki Allāh rızāsiçün kendü rızāmı terk idüp tırurın, dir. Hāḡḡ Ta‘ālā (2) beni hevāda kulluğundan ḡodı, dir. Hikāyet: Bir vaḡt bir şehirde (3) yağmur yağmadı. Taşra çıqdılar, du‘ā kıldılar. Hācet dilediler. Bir (4) bulut geldi, gökyüzün kabladi. Hāḡḡ bir kezden şād oldılar, (5) sevindiler. Nāḡāh bir yıl çıkdı, ol bulutları tağıtdı. Hāḡḡ (6) melūl oldılar. Bir pīr gelüp şehre giderken yolu gūristāne (7) uğradı. Baqđı, gördi. Bir yigit ayağı buḡağulu, başın öñüne (8) egmiş oturur. Bu pīre eydür: Berü gel. İlerü vardum, aña selām virdüm. (9) ‘Aleyke aldı, baña eydür: İstikādan mı gelürsin? dir. Andan (10) gelürin, didüm. Göñülsüz du‘ā kılduñuz, lācerem yağmursuz (11) bulut viribdi, dir. Ben eyitdüm: Nola kerem idüp bir nefes idesiz, (12) tā hāḡḡa bir rāḡatlık irişe, didüm. Hemāndem başını yukaru kaldırdı, (13) döndi. Baña eydür: Tīz tır git işlanmadın ki yaş olmayasın, (14) dir. Henüz ben tır geldim ki gidem gūristāndan. Henüz adımı admadın (15) ol ḡadar yağmur yağdı ki ḡaddi yok, didi. Hikāyet-i Sa‘īd ibn-i (16) Muḡammed‘üz-Zārī eydür: Niçe yıllar Hātem-i Aşam’a şākirdlik eyledüm. Hiç (17) anuñ ḡaḡıduğın görmedüm. Meger bir gün bāzārdan gelürdi. Bir kişi [44b] (1) kendüñün bir şākird ile ceng iderdi. Yapışmış yaḡasına eydür: (2) Yimek āletin alduñ, yiduñ. Bunca zamāndur: Uş vireyin, dirsın. (3) Virmezsin. Nice bir güveneyin saña? dir. Bunuñla ceng ider. Şeyḡ (4) eydür: Kerem eyle iy yigit, şabr eyle. Bir ḡayb-i fütūh ola, saña (5) vire, dir. Eydür: Neyleyelüm? Sen de ne söylersin? Ben bundan aḡçe mi (6) isterin? dir. Nice kez şefā‘at diledi, ḡabūl itmedi. Şeyḡuñ (7) sözine i‘tibār eylemedi. Şeyḡ ḡaḡıdı, ridāsın yire urdı. Anı (8) ḡo gel ḡaḡḡın al, didi. Ol kişi gördi, yir yüzi dīnār olmuş. (9) Al imdi ḡaḡḡuñ ne ḡadar. Artuḡ alma eliñ ḡurur, didi. Ol kişi şavaşı (10) ḡodı, ol dīnārları devşürmege başladı. Tamām ḡaḡḡın (11) aldı, artuḡ almaḡ diledi. Cehd itdi, almadı. Hikāyet-i Hōca Cüneydī (12) Baḡdādī raḡmetu’llāhi ‘aleyhi eydür: Bir gice şeyḡānı düşümde bāzār (13) içinde yalnızcaḡ gezer gördüm. Ben eyitdüm: İy mel‘ün, utanmaz mısın (14) iş bu erenlerden? didüm. İy Cüneydī, sen bunları er ḡisābına alursın. (15) Ben bunları gice gündüz şaḡalına gülerin. Dāyimā nice dilersem eyle (16) iderin, dir. Ben eyitdüm: Erenler ya kimlerdür? didüm. Erenler anlardır kim şu Neziye (17) mescidinde otururlar.

Anlaruñ zāhid elinden helāk oldum, [45a] (1) eridüm, dir. Hemāndem uyḥudan uyandum. Ol mescide vardum. (2) Dünleyidi. Gördüm üç yigit oturur. Birisi itme ol mel‘üne, (3) yalandur, dir. Hikāyet-i Bāyezīd-i Bestāmī’nün dāyim ‘ādeti idi, (4) müezzīnlik iderdi. Kāmet getürürdi. Bir gün öyle namāzına (5) bāk oḡudı. Çün sünnet kılındı, diledi ki kāmet oḡuya. (6) Şaff arasında bir er kişi gördi ki sefer eşeri var. (7) Bāyezīd vardı, anuñ kulaḡına añılcaḡ söyledi. Ol kişi tırdı, (8) taşra vardı. Girü geldi. Şeyḥ tırdı, kāmet oḡudı. (9) Namāz kılındı, ḥalk taḡıldı, gitdi. Mürīdlerden birisi ol (10) kişinüñ katına vardı. Şeyḥ saña ne didi? dir. Ben seferden (11) gelmişdüm. İrte namāzın şı bulmayup teyemmümle kılımışdum. Ol benüm (12) ḥāḡırimdan gitmişdi. Mescide girmişin namāz kılmaḡa. Şeyḥ (13) geldi, añılcaḡ kulaḡuma didi ki: Şehre gelicek teyemmümle (14) namāz dürüst olmaz, tır ābdest al, didi. Kereminden vardum, (15) ābdest aldum. Geldüm, namāz kıldum, dir. Hikāyet: Bir er var idi. (16) Aña ‘Ömer ibn-i Mālik dirlerdi. Ol eydür: Üç yüz aḡçe (17) borcum var idi. Āmilim beni tıtdı, ol aḡçeyi benden ister. [45b] (1) Hiç kırtulmaḡa çäre olmadı. Ben eyitdüm: Baña mühlet vir, varayın (2) aḡçe ḥāşıl idelüm, didüm. Andan gitdüm, Ebü’l-Ḥasan katına geldüm. Bir (3) şahrāda aḡaçlar arasında yüzün örtmiş, yatur. Çün gördi. (4) Eydür: İy yigit, rızḡ virici Allāh’dur. Benden ne istersin? dir. Elin (5) yire şundi, getürdi. Benden yaña atdı, al borcuña vir, didi. (6) Şundum, yirden aldum. Gördüm kīseyile aḡçe iletdüm. İraḡ yirde şaydum. (7) Tamām üç yüz aḡçe ne bir eksük ve ne bir artuḡ. Aldum, borcuma virdüm. (8) Hikāyet-i ibn-i Dīnār eydür: Bir gün bir şūf kaftān geydüm. (9) Bir zamān geçdi. Sürdüm Bekir Şebli katına vardum. Bir laḡif (10) taḡye başında tıtur. Ḥāḡırimdan geçdi ki şol yaña gerek idi (11) ve hem benüm şūfuma muvāfıḡdı diyince hemāndem Şebli başın (12) ḡaldurdi. Baña eydür: Tıtur, şūfi arḡandan çıkar, dir. Tıtdum, (13) çıkardum. Taḡyeyi ol daḡı çıkardı başından, şūfuñ içine koydı. (14) İksin daḡı oda atdı. Yandı, gitdi. Eydür: Her dilek olur Allāh (15) dileḡi olmayıcaḡ ḡabül olmaz. Tañrı dīzārından ḡayri dilek bāḡıldur, (16) didi. Hikāyet-i Süheyl ibn-i ‘Abdullahi, Güşteri Zēnūnī Mışrı’nün (17) şākirdi idi. Niçe yıllar aña ḡizmet itmişdi. ‘İlmü ve ma‘rifet [46a] (1) ve mezheb-i ḡarīḡat andan gördi. Çün kendü şehrine Güşteriye’ye vardı. (2) Hergiz arḡasın dīvāre ḡomadı, ḡayımadı ve baḡdaş ḡurmadı (3) ve mes‘eleye cevāb virmedi. Bir gün gördiler arḡasın dīvāre (4) ḡayamış ve baḡdaş ḡurmuş: *Saeluni ‘ammā nazḡiliküm*. Her vāḡı’a ki (5) size olur, andan girü baña şoruñ, didi. Eyitdiler: İy şeyḥ, niçe yıllar (6) ki geçdi arḡañ dīvāre virmedüñ ve baḡdaş ḡurmazduñ. (7) Şimdi ne oldı bu üç hareket itdüñüz? didiler. Eyitdi: Benüm üstāzüm (8) Zēnūnī Mışrı dirlerdi. Üstāz dirliğinde dīvāre arḡa

virme (9) ve bağdaş kurmak ve mes'eleye cevâb virme edebdür. Şimdi (10) üstâzüm dünyâdan gitdi. Baña 'ilm öğretmege ve dīvâre arka virme (11) ve bağdaş kurmak helâl oldu, didi. Halâyık bu sözi işitdiler, (12) 'acebe kaldılar. Ol günden târih yazdılar. Niçe müddetden soñra (13) bildiler kim hem ol sâ'atde ahirete gitmiş ol Tañrı hâşı. Hikâyet-i (14) İbrâhîm Havâşş eydür: On yıldı gönlüm tatlucu nâr isterdi. (15) Ben eyitdüm ki: Nefis dilegi virmemek gerekdür, didüm. Bir gün bir dervîş (16) gördüm, hasta yatur. Ben eyitdüm: İy dervîş, gönülcüğüñ ne diler? (17) Eyit, alvireyin, didüm. Gözün açdı, baña bakdı. Eydür: Senüñ gönlüñ **[46b]** (1) bir tatlucu nâr ister virmedüñ, benüm dilegümü şorarsın. Gönülüm (2) dilegin yerine getürmek mi istersin? dir. Mütehayyir kaldum. İy sübhānallahi, (3) bu benüm hālüm nice oldu didüm, dir. Hikâyet 'azîzlerden (4) birisi eydür: Bir vaqt iki akçeye bir na'lîn aldum, ayağuma geydüm. Hōca (5) Şebli katına vardum, aña şordum: İy şeyh, muhabbet nedür? didüm. (6) Başın kaldurdu, baña bakdı. Eydür: Her kim ki ayağına bu kadar rağbet (7) ola, iki akçeye bir na'lîn ala giye. Ol nedir muhabbet şorup ya muhabbet (8) nesine gerek? didi. Bâbü'l tâsi': Hâmid Esved eydür: Bir vaqt (9) İbrâhîm Havâşş ile giderdüm. Bir yire irişdük. Aña Vâdî'l Hayyât dirler. (10) Çün ol yire irişdük. Ben eyitdüm: İy şeyh, bu dereye Yılanlar Deresi (11) dirler. Kerem it tîzrek geçelüm, didüm. Hemânki bu sözi işitdi, (12) seccâdesin bıraktı, oturdu. Ben dañı nâçâr oturdum. Bir zamân (13) geçdi, gice irişdi. Karañlık oldu. Dört yanumuza yılanlar derildi. Şol (14) yılanlardur ki her biri ejderhâya beñzer, dört yanumuzı bağladılar. Cānum (15) ürkdi, tākātüm kalmadı. Ben eyitdüm: İy şeyh, geçüp gitmedüñüz bu hâli, (16) didüm. Eydür: Epsem Tañrı'yı añ Allâh'ı birle. Çün Allâh'ı añdum, ol yılanlar (17) kaçdılar. Ol yılanlardan irteye dek bunuñ gibi zahmetler çekdüm, yaprak gibi ditredüm. **[47a]** (1) Çün irte oldu, şeyh tırı geldi. Bir arada şöyle tırdı, (2) tekbîr itdi. El bağladı, irte namâzın kılduk. Virdlerin okudu, (3) gitmek kaşdın itdi. Vardum, ol yirden seccâdeyi kaldırdum, silkdüm. Altında bir yılan çıktı, geldi. Anı gördüm, 'aqlum zâ'il oldu. (4) Neyleyelüm bilmedüm. Gice irteye degin ol yılan üstünde yatmış. Baña eydür: Yürü (5) oğlanlık itme. Hergiz bu gice gibi Tañrı'ya yatfılık itmedüm, didi. Hikâyet-i (6) bir vaqt Şu'bân Şevrî rahmetullahi eydür: Çübân (7) Rāmî ile yazıda giderdük, bir arslana buluşduk. Bize hamle (8) kıldı. Çübâna eyitdüm: Nice idelüm? Düşmân bize kaşd itdi. Bizüm (9) silâhımız yokdur ki anuñla karşılaşavuz, didüm. Çübân eydür: Korkma (10) iy müsülmânlar imâmi, ol dañı bizüm gibi kıldur, dir. Karşu vardı. (11) İki kulağına yapışdı, kulağın burdı. Arslan kıyruğın bular, yüzün (12) ayağına sürdi. Süfyân mütehayyir oldu. Eydür: İy çübân, bu ne şöhtdür? (13) Eydür: İy Süfyân, eger şöht

k rkusı degilmisseydi ol Ta rı ha k i un (14) kim andan artu  Ta rı yo dur. Yimegi i megi arslana y kledeyd m, t  Mekke'ye (15) varınca bize yolda  olaydı, dir. H k yet: Bir va t Ba d d'da (16)  ul  arava  baz rına od d  di. Nice d kk nlar yandı. Bir d kk nda iki (17) ma b b  ulcu azlar var idi. Efendileri ir dan fery d ider: Her kim ki [47b] (1) ol o lancu ları oddan  ı ara bi  d n r vireyin, dir. Eb 'l-Hasan (2) N r  ra metu'll hi 'aleyhi anda idi. Ol va t fikr itdi. Eyd r: Bu iki (3) o lancu ları b -g n hdur, od i inde  almı lardur. Ben oddan (4)  urtarayım, c nım fid  ideyim. Ta rı Ta' l  'azze ve celle beni  amu odundan (5)  urtara, didi. Ol iki o lancu ı od i inden  ı ardı. H k  anı (6) g rdiler, sevindiler, du'  itdiler. Eb 'l-Hasan N r  eyd r:   kr  ha  a id n. (7) Ben bunu All h 'ı  ına i led m, ba a hi  minnet itme n, didi. Ol o lancu ların (8) efendisi eyd r: İy Őey , ben varayın, ol didig m a  eyi get reyim. Bir dem (9) Şabr it, gitme, didi. Eb 'l-Hasan N r  eyd r: İy yigit, biz bu 'izzeti (10) d ny  terk itmegile buldu . Altun g m Ő sevg sin biz terk id p (11) dururuz. Eger altun g m Ő sevg si bizde olaydı biz da ı ol (12) yananlar gibi oda yanaydu , didi. Biz d ny y  a irete de i  p  ururuz, (13) didi. Vardı, gitdi. H k yet-i H b b-i 'Acem 'n n bir evc gezi vardı. (14) B z r yoliydi. D rt yol ge erdi aradan. Bir k rgi vardı, yaz  ıŐ (15) geyd gi ol idi. Bir va t  bdest aldu ı va ın k rgin vardı. (16) Ol d rt yol arasına bira dı, kend   bdest alma a gitdi. Meger (17) Hasan-ı Ba r  bir yire giderdi. Yolu a a u radı, g rdi ki k rk [48a] (1) yolda yatur. Bildi ki H b b 'Acem  k rgid r. H b b h d ' klıdur. (2) Şol mi d r bilmez mi ki bunun gibi yirde k rgin bira a, gide. Alalar, (3) dime mi? didi. Anda durdı, bekledi t  H b b gelince. H b b geldi, sel m (4) virdi. Eyd r: İy m s lm nlar im mı, ne  urursın bunda? dir. Eyd r: Őunu  (5) gibi yirde k rg n bira mı sın, kimse ala dimed n mi? H b b eyd r: Ol (6) kimseye i marladum ki seni viribdi, k rgi bekletdi, didi. (7) H k yet-i 'Ala ama eyd r: Hi  kimse g rmed m ululardan ki ' mir (8) ibn-i 'Abd 'l- ab s gibi nam zda Şol vech ile hu  ' ile hu  ' iled r ki (9) Őey tan 'aleyhi'l-la'ne bir g n bir zift yılan Ő retinde geldi. (10) Mescid  apusından i er  girdi. Anda kim var ise g rdiler  a dılar. (11) Ol mel' n anu  nam z  ıldı ı yire vardı. A a a yanından  oynına (12) girdi, yu aru yanından ba ın  ı ardı. Boynına Őarma dı. Anu  (13) haberi yo , hi  bir hareket itmedi.   n nam zdan f ri  oldu. Eyitdiler: (14) İy Őey , ne mu kem g n l n var ki Őunu  gibi yılan  oynu a girdi,  or madu n (15) mı? didiler. Eyd r: All h'dan  ayriden  or ma a utanurın, didi. (16) H k yet:   n Me' viye'ye beglige oturdu. ' mir ibn-i 'Abd 'l- ab s'i Şehirden (17) s rdiler.  ı dı, gitdi. Vardı, bir y ce  a  depesine Kur' n o udu. [48b] (1)   n a Őam oldu. Anda bir Ters  vardı, Şavma'ada

otururdu. (2) Nāgāh kapuda başın çıkardı, bağıdı. Bunu gördü. Eydür: Kimsin? (3) Bu tağda neylersin? dir. Eyitdüm: Bir gārībin, didüm. Eydür: Bu gārībler (4) yeri degüldür, bunda arslanlar vardur. Nāgāh seni yiye, (5) helāk ide. Gel şavma‘aya gir, bu gice bunda ol, dir. ‘Āmir eydür: (6) Sen ayruğ dīndesin, senüñle olmağ baña hoş gelmez, didi. (7) Niçe ilhac itdi, ‘Āmir kabül itmedi. Olda kapuyı yapdı, fāriğ (8) oldı. Çün gice oldı, arslanlar ögrüşmege başladı. Çün (9) gicenüñ birazı geçdi, ol Tersā şavma‘adan başın çıkardı. (10) Göreyin ol erüñ hāli nedir? diyü. Gördü ki namāza tūrmış. Bir (11) arslan gelmiş, dört yanına tolanur. Çün namāzı tamām itdi, selām (12) virdi. Eydür: İy cānāver, eger saña destūr virildiyse gel beri yi, (13) Tañrı’nuñ hükümetin dut ve eger destūr olmadiyse var git, bize (14) teşvīş virme, didi. Çün arslan bu sözi işitdi. Yüzün (15) yire sürdi. Vardı, gitdi. Çün Tersā bunu gördü, derhāl (16) şavma‘asından taşra çıkdı. Mutehāyyir olup ‘Āmir’üñ ayağına (17) yüz sürdi. Eydür: Seni yaradan haqqıçün eyit. Sen kimsin? Ne **[49a]** (1) kişisin? dir. ‘Āmir eydür: Ben bir yavuzrak erin ki beni şehirden sürdiler (2) yavuzluğumdan ötüri. Müsülmānlar ortasına çıkdum, gitdüm. Ben şol (3) kimseyem, dir. Çün Tersā bunu işitdi, ağladı. Eyitdi: Yavuz isen (4) sin eyüsi nice ola? dir. Kim eyle baña ĩmān ‘arza kııl, dir. Hemāndem (5) müsülmān oldı. Hikāyet-i Hūccāc Yūsuf kaşd itdi kim Hasan-ı (6) Başrı’yi öldüre. Hasan bu sözi işitdi, kaçdı. Gizlenmege yir isterüken (7) Hābīb-i ‘Acemī’nüñ evi önüne uğradı. Hābīb Hasan-ı Başrı’yi gördü. (8) İlerü vardı, selām virdi. İy müsülmānlar imāmı, hāl nedür? didi. (9) Hasan-ı Başrı eydür: Hāl böyledür ki beni bir yirden gizle, dir. Hābīb-i (10) ‘Acemī’nüñ evine girdi, namāza tūrdı. Hūccāc ‘avānları gelüp Hābīb’e (11) şordılar: ĩsan-ı Başrı’yi gördüñ mi? didiler. Gördüm, didi. Kanda (12) dür? didiler. Uş içerü benüm şavma‘amdadur, didiler. Girdiler, istediler. (13) Bulmadılar, yine çıkdılar. Eyitdiler: Sen zāhid olasin, yalan söyleyesin, (14) didiler. Hābīb eydür: Ben yalan söylemedüm. Meger sizüñ gözüñüz (15) kör itdiler anuñçün görmezsiz henüz dağı içerüdür, didi. (16) Yine girdiler, istediler. Bulmadılar, kağı çıkdılar, gitdiler. Hūccāc size (17) itdi ki erzānīdür, didiler. Bir zamāndan şoñra Hasan-ı Başrı çıkdı. **[49b]** (1) Eydür: İy Hābīb, üstāzlık şartın yerine getürdüñ, bizi anlara (2) şalivirdüñ, dir. Hābīb eydür: Şeyh benüm toğru sözüm kıurtardı, (3) dir. Eger yalan söylesem ne seni kıorlardı ne beni. İkimüz (4) dağı helāk olurduğ, didi. Hikāyet Tañrı hāşlarından (5) birisi eydür: Bir vaqt Mekke’deydüm. Mescid-i Harām kapusından (6) bir ‘Arab gördüm, deveye binmiş gelür. Geldi, deveden indi. Dört (7) ayağın bağıladı. Eydür: İy Çalabum, bu devecügümü saña işmarladum, ben (8) mescidden çıkınca şağla, dir. Mescide girdi, eglendi. Giç (9) çıkdı,

tavâf itdi. Bir uğrı geldi. Deveyi şaşdı, aldı, (10) gitdi. ‘Arab çıkdı, gördi ki deve yok. Eydür: İy Çalabum, benüm (11) devem uğurladılar. İllâ senden uğurladılar zîrâ ki ben saña ısmarladum, (12) didi. Gördi. Bir zamândan şoñra bir er gelür, devenüñ yuları (13) şapı elinde. Bir eli kesilmiş, boynına aşılmış. Şağına şolına (14) baqdı, devesini anda gördi. Katına vardı. Eydür: Al deveñi, (15) dir. Deve issi eydür: Sen kimsin? Bu ne hâldür? dir. Eydür: Ben bir ‘âciz (16) dermânde kalmış er idüm, zarüretde bu deveyi aldum. Tağ başına (17) çıkdum. Bir tâzî ata binmiş bir kişi geldi. Gökyüzinden aşağa indi, [50a] (1) benüm katuma geldi. Şağ elüñi taşra çıkardı. Çün elümi çıkardum, hemândem taş ile (2) urdı. Bilegümden kesildi. Var bu deveyi üstündeki kumâşñ (3) issine vir, didi. Ben dañı nâçâr olup deveyi aldum, geldüm, didi. (4) Hikâyet-i Emîri’l-Mü‘minîn ‘Ömer ibn-i Huṭṭâb rahmetu’llâhi ‘aleyhi (5) bir vaqt leşker cem’ itdiler. İki kişi gördi, ol leşker (6) içinde gelürler. İkisi birbirine beñzer ki hiç seçilmez, zerrece (7) farkı yok. Anlara eydür: İkiñüz biribiriñüze şöyle beñzersiz ki (8) hiç fark yok. Anlar eydür: Birimüz atadur, birimüz oğuldur, (9) dir. ‘Ömer eydür ki: Ataya böyle beñzemek ne ‘acebdür, didi. Eydür: (10) Bir vaqt Resül hazret ile gazâya gitdüm, oğlancuğ ana karnında (11) idi. Ben eyitdüm: İy Çalabum, bu oğlancuğı anası karnındadur saña (12) ısmarladum, didüm. Seferden geldüm, gördüm anası ölmüş. Melül oldum. Çün (13) gice oldı. Gördümdi sinlesini üstinde nür göge çıkmış, tırur. (14) ‘Acebledüm, ben eyitdüm: Bu ne hikmetdür? didüm. Eyitdiler: Ol vaqt hatunuñı (15) lâhdine koduğ, ol vaqtden beri şöyledür, didiler. Tırdum, vardum. (16) Ol sinleyi açdum, gördüm. Anası ölmüş, yatur. Bu oğlancuğ tıgmış, (17) dirice yatur. Anasınuñ emcegi ağzında, Tañrı emri birle süd gelmiş. [50b] (1) Tırmış, emer. Bu oğlancuğı şundum, götürdüm. Nâgâh bir âvâz işitdüm. (2) Bu oğlancuğı bize ısmarladuñ, al biz dañı saña ısmarladuğ, dir. Eger (3) anasın dañı ısmarlasañ anı dañı şağ bulayduñ, didi. Hikâyet (4) bir gün Muṭî‘ rahmetu’llâhi ‘aleyhi Hâtem-i Aşam’a eydür: Seferlere (5) gidersin, yaban yazıları gezersin. Yiyeceğüñüz içeceğüñüz (6) nice gezebilürsüz? Hâtem eydür: Yiyecek içecegile gezerin, dir. Yiyeceğün (7) içeceğün nedür? dir. Eydür: Dört nesnedür. Biri bu kim: Cemî‘ (8) memleketi Allâh için gördüm ve anuñ bilürem. İkinci: Dükeli rızıkları (9) sebebi andan bilürem. Üçüncü: Dükeli halkı aña kul musahhar bilürem. Dördüncü: (10) Her kanda ki ölem anuñ hükminde ve anuñ dileginde görürem (11) ve eyle bilürem. Bu i’tikadile sefere giderem ve bu azuqla yâban yazıları (12) gezerin, dir. Eydür: Yâ şeyh, ahsent saña ki bu azuqlar ile (13) gezersin. Bunuñla âhîret yazıların gezmek olur, dir. Bâb (14) ‘aşir: Tañrı’ya tevekkül itmekte. Bir gün ‘İsâ ‘aleyhi’s-selâm (15) gördi ki

iblis ‘aleyhi‘l-la‘ne gelür. Eydür: İy Tañrı (16) düşmānı dostuñ kimdür? dir. Benim dostum katumda cahīlden (17) yigrek yokdur yā rūh. Allāh zīrā ne kadar hayır iderse Tañrı **[51a]** (1) anuñ hayrın kabūl eylemez, dir. Yine şordı: Düşmenüñ kimdür? Eydür: Düşmānum (2) cömerdlerdür. Fāsıklar dañı olursa anda korqaram ki cömerdligi (3) sebeble günāhı bağışlana, didi. Hikāyet: Bir kişiuñ dört yüz aqçe (4) borcu vardı. Kapusın qağdı bir dostunuñ. Ol dostı çıqdı, (5) anı kapusunda gördi. Selām virdi, ‘aleyke aldı. Qadem getürdüñ, (6) didi. Şundi, öpdı, qaçdı. Eydür: Ne istersin? Ne iş düşdi ki (7) zahmet çekdüñüz, geldiñüz, dir. Eydür: Borcum var, teşvīşim (8) gālib oldı, dir. Eydür: Ne kadar borçdur? dir. Eydür: Dört yüz (9) aqçedür. Tīz evine girdi, kīseyle dört yüz aqçe çıkardı, virdi. (10) Anı gönderdi, kendü evine girdi. Aqlamağa başladı. Eytidiler: (11) Niçün ağlarsın? Çün virmege hāñruñ yoğidi virmeseydüñ, (12) didiler. Eydür: Virdügümçün ağlamazın. Aqladuğum oldur: Dostlık (13) haqqın yerine getürmedüm. Tā ol benüm kapuma yüzün kızdurup (14) geldi. Benden gāfil oldum diyü ağların. Hikāyet-i ibn-i ‘Abdullah (15) bin ‘Abbās Başra’nuñ begidi. Bir gün Yir kavmi dirildiler, anuñ (16) katına vardılar. Eytidiler: İy Resül ‘ammisi oğlı, bir pīr koñşumuz (17) var, katı dervīşdür. Kızın, kardaşı oğluna virmek ister. **[51b]** (1) Ne anuñ bir pulı var ve ne bunuñ bir pulı var, didiler. ‘Abdullah (2) anları aldı, evine geldi. Bir şandık açdı ki anda on bedre (3) gümüş verdük. İmdi her biriñüz birisin götürüñ, didi. Götürdiler, (4) birin dañı kendü götürdi. Ol pīrūñ evine iletdiler, ol pīre (5) virdiler. ‘Abdullah eydür: Ol pīrūñ alması virmesi var çurur, (6) aña yardım idüñ. Ol Tañrı tã‘atinde girü qalmasıñ, didi. Bunlar (7) ol pīre yardım itdiler. Alacağın aldılar, kızı güyegü evine iletdiler. (8) Hikāyet-i ‘Abdullah ibn-i Ebū Bekir raḥmetullahi rivāyet iderler. Bir (9) gün bāzāra vardı, bir qaravaş aldı. Dört yaña bağdı, bir (10) bint ister ki ol qaravaşı bindüre. Bir kişi eydür: İşde tavar, (11) buyuruñ bindirsünler, eve iletsünler, dir. ‘Abdullah kuluna (12) eydür: Anı ol tavarı bindir. Anı dañı seni dañı Allāh ‘ışkına (13) şadaqa itdüm. Ol tavar issine virdüm. Varduñ, anuñ evine (14) gitdüñ, dir. Hikāyet: Bir kişi bir gün Sa‘īd ibn-i ‘Āşı katına (15) geldi. Eydür: Dervīšem, oğlancuqlarum var. Tañrı virdüğinden (16) baña nesne vir, dir. Sa‘īd ibn-i ‘Āşı’nuñ katında divīt (17) kalem dururdu. Bir pāre kāğıda yazdı, vekīline virdi ki: Beş yüz **[52a]** (1) vir, diyü yazmış. Hāñrıñdan aqçeymiş sehvidüp bitı dervīşe virdi. (2) Vekīle iletdi, vekīl okudu. Beş yüz niye vireyin? Neyleyeyin? didi. Vardı, (3) danışmağa gitdi. Eydür: Bu hañtı yazmışsınız. Beş yüz dimişsiz (4) ne nesnedür? dir. Aqçe yazmağ dilerdüm, yañılmış. Çün geldi, danışdı. (5) Var, beş yüz dīnār vir, dir. Bu sözi işitdi, ağlamağ dutdı. (6) Eytidiler: Niçün ağlarsın?

Anuñcün ağlaram ki bunuñ gibi cömerdi (7) toprak altında kalısardur, dir. Hikāyet: Bir gün ‘Āyişe anamuz (8) ražiya‘llāhu ‘anhu oturup gönlegin yardı. Me‘āviye geldi, iki biñ (9) aqçe getürdi. Emīri‘l-Mü‘minīn saña selām itdi, bu aqçeyi (10) maşlahatları var ise sürsünler, didi. Çün Me‘āviye (11) gitdi, biñin oturduğı yerde ulaşdurdı biñin de. Qalkdı, (12) ulaşdurdı. İki biñinden nesne qomadı. Qaravaş eydür: İy (13) mü‘minler anası, niçün bir aqçe qomaduñ ki? Et alayduñ, oruç dutarsın, (14) dir. Evvel añdursañ alıqoyayduñ, dir. Hikāyet-i ‘Abdullah ibn-i (15) ‘Abbās eydür: Bir vaqt Ebū Bekir Şiddik zamānında yağmur yağmadı. (16) Bir yıl yerde nebāt bitmedi, kızlık oldu. Hālāyık cem‘ oldılar, Ebū (17) Bekir qatına geldiler. Eyitdiler: İy hālīfe-i Resūl, görme misin noldı? [52b] (1) Kerem idüñ, du‘ā idüñ, halka rāhatlık iriše, didiler. Ebū Bekir eydür: (2) Varuñ, gidüñ. Bugün Haqq Ta‘ālā’dan ‘ināyet iriše, dir. Henüz gice (3) olmadı, Şām’dan kārübān irdi. Dükeli ‘Osmān’uñ giricileri. Yüz (4) deve yügi buğday geldi. Hālāyık şād oldu, sevindiler. Cem‘ olup (5) ‘Osmān qatına geldiler. Eyitdiler: Elḥamdülillāhi kārübān irişdi, bu halk (6) dermānde qalmışlardı. Eger şevāb isterseñüz şatuñ alalum, (7) didiler. ‘Osmān eydür: Sizden oñ anı aldılar, dir. İy sübhānallahi, (8) şehruñ alıcısı şaticısı bizüz. Bizden oñden kim geldi ola? didiler. ‘Osmān (9) eydür: Mālik-i Ta‘ālā her birine on aşşı virdi. Siz andan eksüğe (10) dilersiz. Tanıq oluñ ki bu yüz deve yügi buğday müsülmānlaruñdur, (11) dervişlerine şadaqa itdüm, dir. Pes buyurdi, ol yükleri (12) şaşdılar, dökdiler. Dervişlere şadaqa itdiler. ‘Abdullah ibn-i (13) ‘Abbās eydür: Ol gice Resūl ḥazretin düşde gördüm. Geldi, (14) tāzī ata biner. Egninde nūrdan ḥulle, başında nūrdan tāc. (15) Ayağında nūrdan na‘līn, elinde nūrdan bir cıbık. İlerü vardum, selām (16) virdüm. Eyitdüm: Yā resūlullah, biraz şur göreyin mübārek cemālūñi, (17) didüm. Eydür: Bugün ‘Osmān şadaqa eyledi. Haqq Ta‘ālā şadaqasın qabūl [53a] (1) eyledi. Uçmaqdan bir ḥūrī anuñ adına qodı. Beni ol düğüne oqudılar, (2) dir. Şimdi ivüp aña giderin, ma‘zūr dut, dir. Hikāyet: (3) İlerü zamāndan bir zālīm beg vardı, ‘İkrime dirlerdi. (4) Kimseyi esirgemezdi, yavuz şüretlü idi. Qıgırdıcılar şalmışdı ki: (5) Vāy ol kimse kim benüm vilāyetümde şadaqa vire diyü her kim şadaqa (6) virse elin keserdi. Kimse anuñ qorqusından şadaqa (7) virmez oldıardı. Dervişler dermānde qaldılar, açlıqdan (8) helāk oldılar. Bir gün bir derviş dermānde bir kapuya vardı, (9) du‘ā itdi. Allāh Allāh, beni görüñ açlıqdan cānum çıqa durur. Tañrı (10) ‘ışkına şadaqa virüñ, dir. Ol ev issi ḥatun içerüden çağırdı. (11) Eydür: İy derviş, saña nice nesne virelüm begümüz yaşaq itdi. (12) Her kim ki şadaqa virürse elin keserin, dir. Nicidelüm? dir. Ol (13) derviş şol qadar zārılık itdi kim ḥatunuñ aña üzdi, göyündi. (14)

Eydür: Ben buña nesne vireyin, baña neylerlerse eylesün, didi. Tırdı, (15) iki etmek getürdi. Ol dervîşe virdi. Bu haberi bege (16) virdiler. Ol hatunı getürdiler, iki elin kesdiler, boynına aşdılar. (17) Bir emerce oğlancuğı vardı. Anı dağı boynına aşdılar, şara qodılar. [53b] (1) Şehirden sürdiler. Vardı. Çıkdı, gitdi yazılara. Kıtı ıssıydı, (2) şuşadı. Kimse yok ki aña şu vire. Bir şu kenârına irişdi. (3) Nâçâr egildi, şu içe. Oğlancuğ şuya düşdi, şu anı aldı gider. (4) Ol hatun feryād ü fiğân itdi. Zârılık kıllup zârı zârı ağladı. (5) Hemândem bir yigit çıkageldi pâk laţif tonlar geyer, güzel yüzlü şîrîn (6) sözlü. Hatun anı gördi, zârılık itdi. Bu olan hâli aña (7) didi. Ol yigit şudan oğlancuğı çıkardı. Ol hatunuñ iki elin (8) yirlü yirine qodı. Bir kez üfürdi, Tañrı emr ile elleri rāst (9) oldı. Ol yigit bu hatuna eydür: Ben kimin bilür misin? dir. Bilmezın, (10) didi. Eydür: Ol iki etmegi dervîşe virdüñ idi, ol benim, dir. (11) Bu miñnet saña ol sebible oldı. Haqq Ta‘âlā saña luţf itdi, (12) yine rāhat yitişdürdi, dir. Ğāyib oldı. Ca‘fer ibn-i Tāl̄b (13) raħmetu’llāhi ‘aleyhi eydür: Bir vaqt göge çıkdum, ekinlere tarlalara (14) baqadururdum. İraqdan gördüm, bir qara kul çift sürer. (15) Çün gün yüceldi, oğlancuğ geldi. Egnide birkaç etmek var. Getürdi, (16) ol qula virdi. Vardı, yine gitdi. Ol kul aldı, şöyle (17) qodı tā ki işin bitüre. Yimege oturdu, nāğāh bir kelb geldi yanına. [54a] (1) Quyruğın buladı, yalındı. Bu etmegüñ birin aña virdi. Anı yedi, gine (2) yalındı. Bu etmegin birin dağı virdi. Tırdı, işine meşğül oldı. (3) Ca‘fer ol qulı qatına okudu. Eydür: Kimüñ qulusın? Eydür: Bir cehüdüñ (4) quluyın, bu yirler bu ekinler hep anuñdur, dir. Ca‘fer eydür: Saña (5) her gün kaç etmek gelür? dir. Üç etmek gelür, dir. Ca‘fer eydür: Üçün (6) dağı ol kelbe niçün virdüñ? dir. Eydür: Bu kelb bu yirden degül, ğarīb (7) gelmişdür. Qarnı açdur, toyunca yisün didüm, dir. Ca‘fer eydür: Sen (8) yine yirsın, dir. Ben şabr iderin, oruç tıtarın. Bir gün aç olmaq (9) yigrekdür. Bu ğarīb doya, açlıqla benüm qatımda gide, dir. Ca‘fer (10) bunu ta‘accüb ider: İy halāyık, beni cömerd dirsiz, melāmet idersiz. (11) Bu qulcuğaz benden dağı cömerd. Gördüm, zîrā elinde olan nafaqayı (12) bir ğarîbe virdi. Kendü aç qaldı, dir. Bir kişi gönderdi ol (13) quluñ efendisin qatına. Okudu ol qulı, andan şatun aldı (14) ve ol ekin yirleri şatun aldı bāğ bāğçeler hep ne var ise. (15) Beş yüz dīnār virdi, bir qaravaş dağı aldı. Ol qula virdi, (16) yüz dīnārılık qumāş birle virdi, gitdi. Hikāyet: Dımışki’de (17) bir şālîh er vardı. Başmaqçı idi. Oğlancuqların nafaqasından [54b] (1) birkaç aqçe arturmuşdı ki hacca gide. Bir gice oğlancuğın qonşu (2) evine bir işe giderdi. Ol oğlancuğ ağlayu ağlayu gelir. Atası (3) eydür: Niçün ağlarsın? Oğlan eydür: Qonşu evine aş bişürmişler, (4) etin toğramışlar. Benüm göñlüm andan diledi. İmrendüm, baña virmediler, (5) dir. Başmaqçı tırdı, ol qonşu evine

vardı. Eydür: Utanmaz mısın? (6) Et bişürmişsin, ol oğlan eline pāre virmeysin. Ağlayu (7) ağlayu eve gele, dir. Kõnşu çün bu sözi işitdi, ağladı. Eydür: (8) İy kârındaşım, perdem açma, kerem eyle. Beni ma‘zür dut. Benüm oğlanuıklarum (9) ve ben nesne bulmaduğ ki yeyedik açlıktan vaqtimüz harāb olmuşdı. (10) Şöyle ki murdār bize mubāh olmuşdı. Şehirden taşra çıkdum, (11) gördüm bir koyun yatur. Anuñ pāresin kesdüm, eve getürdüm ki (12) oğlanuıklar ziyeler, açlıktan elmeyeler, didüm. Hāķīķat bilürin senüñ (13) oğlanuıklarun ol degüldür murdār mubāh ola virmedüğüme ki (14) sebep budur, didi. Çün başmağçı bu sözi işitdi, ta‘accüb (15) itdi. Eydür: İy sübhānallahi, kıyāmetde Hāķķ Ta‘ālā baña bunı şorarsa (16) ne cevāb virem ki? Benüm kõnşum bu ‘illetde ola, ben nice hācc ideyin, (17) nice? Benim ziyāretim bundayımış, dir. Ol hücāze gitmeğiçün yazuqladuğı [55a] (1) ağacı ol kõnşunuñ önünde kōdı, hācca gitmedi. Ol kati hācılar (2) ‘Arafāt’dan dönüp Müzdelife’ye geldükleri gice Zēnüni Mışrī düşünde (3) gördi ki bir kişi aña eydür: Bugün bunca halkun ‘Arafāt’da (4) tırmuşlardı, hiç birisinin hāccı kabül olmadı. İllā ol kimsenün (5) oldı ki Dımışķi’dedür. Aña Aħmed Keşfikār dirler. Ol (6) hicāz kaşdın eyledi illā gelemedi. Anuñ hürmetine dükeli mevķıf ehlin (7) yarlıgadı. Hāķķ Ta‘ālā hāccların kabül eyledi, didi. Hikāyet-i Bābü’l (8) hādi ‘aşere ki cömertlerun şehāvetlerine. ‘Avnü ‘Abdullah (9) eydür: Bir vaķt Benī İsrāil zamānında kati kızlık oldı ve halāyık (10) niçesi helāk oldı. Niçe dervīşler açlıktan ölmüşdi. Bir (11) dervīş vardı, her gün ırkādlık iderdi. İkkindin aķçesin (12) alurdi, iki kuruşaya virürdi, evine iledürdi. Bir gün kuruşu (13) alup evine giderdi. Bir dervīş gördi. Baña eydür: Tañrı (14) ‘ışķına beni esirge, bu kuruşunuñ birin baña vir, dir. Fıkr itdi (15) bu ırğad dervīş. Eger birin aña virürsem birin baña korusam (16) ne ol tıoyar ve ne ben tıoyarın, dir. Çıķardı ol kuruşunuñ (17) ikisin daħı aña virdi, kendü evine gitdi. Ol dervīş [55b] (1) ol gice bir ferişte görür, gökden iner. Eydür: İy dervīş, Hāķķ Ta‘ālā (2) saña selām ider. Eydür ki: Nice hāccet dilerse dilesün kabül (3) ideyin, didi. Dervīş eydür: Hāccetüm oldur ki yarlıgaya, dir. Ayruķ (4) hāccet dile, ol revādur, dir. Dervīş eydür: Dilerem Hāķķ Ta‘ālā bu (5) kızlığı halk üzerinden götüre, dir. Ol ferişte eydür: Bu dilegün (6) daħı revādur, Hāķķ Ta‘ālā kabül itdi. Yarındası kızlık görüldi (7) ol dervīşün du‘ası bereketinde. Hikāyet-i Emīri’l-Mü‘minin (8) ‘Ömer rażiya‘llāhu ‘anhu bir vaķt bir kişiyeye menşür yazdı, eline virdi. (9) Var, fülān yire beg ol, didi. Ol daħı vardı, gitdi. Haşemden (10) hademden hemān bir kāraca kulcuğazı vardı, deveçügin yiderdi. (11) Ol beg şehre yakın vardı, halk işidüp beglerine karşı (12) çıkdılar. Gördiler, bir kişi deveye binüp gelür bir kāraca kulcuğaz (13) önünce. Ol kula şordılar ki: Beg gelürmiş, yolda izde hiç (14)

işitbühünüz mi? didiler. Eydür: Begühünüz işbu deve üstündekimdür, dir. (15) Çün halâyık bildiler ki begleri bu imiş. Dükeli öñünde yire baş qodılar, (16) secde itdiler. Derhâl beg dağı anda secde eyledi. Bu halk eyitdiler: (17) İy Emîre'l-Mü'minîn, biz hûd saña secde eyledük. Sen kime secde eyledüh? [56a] (1) didiler. Eydür: Ben şandum ki secde âyetin işitdügühünüz Tañrı'ya secde (2) idersiz, ben dağı secde itdüm Tañrı'ya. Bunlar eyitdiler: Biz saña itdük, (3) didiler. Çün bu sözi işitdi, ağladı. Eydür: Emîre'l-Mü'minîn (4) beni bunlara beglige viribdi, bunlar beni Tañrı idinmege dilermiş. (5) Tañrı'dan ğayriye hûd secde yokdur, didi. Döndi, yine Medîne'ye (6) geldi. Menşürî 'Ömer'üh öñünde qodı. Eydür: Beni bir yire virmiş (7) sin ki Tañrı'yı qodılar, baña secde iderler. Anuñ gibi yir baña (8) gerekmez, didi. 'Ömer anlara bitı yazdı: Ayruq ol hareketi itmek eyle (9) itmek kâfirler hareketidür, Tañrı'dan ğayriye secde itmek yokdur, (10) didi. Enşârîler'den iki kişiye yine menşür virdi beglige. Çün (11) şehre yakın geldiler, ögürdi. Bir kimse gönderdiler ki: Bize kimse (12) İarşu gelmesün, didiler. Bir yire qondılar. Ol şehir halkı vardılar, (13) selâm virdiler. Hoş geldühünüz, didiler. Bir sâ'atden soñra (14) yiyecek getürdiler, ortaya qodılar. Bir dürlü yimek tamâm yinmedin (15) getürdiler, birin dağı getürdiler. Begler eyitdiler: Niçün getirürsüz? (16) Eyü ta'âmdur, yirüz, didiler. Bunlar eyitdiler: Bir dürlü ta'âm dağı yinsün, (17) didiler. Begler birbirine baqışdılar, ağlaşdılar. Bizi bunda Emîre'l-Mü'minîn [56b] (1) bir yire gönderdi ki uçmağda olan ni'metleri bunda yiyüp anda (2) maħrûm olavuz. Tur qardaş gidelüm, dünyâ aña degmez ki âhirete (3) deĝişürüz, didiler. Yine Medîne'ye geldiler. Emîri'l-Mü'minîn 'Ömer qatına (4) vardılar. Menşürî öñüne qodılar, 'Ömer melül oldı. Eydür: Her biriñüz (5) bir ğüşe ihtiyâr idersiz, ben yaluñuz bu halkuñ maşlahatın (6) nice başarayın? dir. Her biriñüz bir şehre varur, döner girü gelürsüz, (7) dir. Bir iki gün geçdükdün soñra bir kişiyi dağı buldı. Menşürî (8) yazdı, eline virdi. Ol kişiuñ adı Beşar idi. Bir kişi dağı (9) qoşdılar, gönderdiler. Çün şehre yakın geldiler, qondılar. Şehre (10) haber virdi ki beg geldi, didiler. Halk anlara qarşu vardılar. (11) Hoş gördiler, begler oturur. Devecüĝi baĝlu durur. Anlar vardılar, (12) selâm virdiler. Hoş geldühünüz, didiler. 'Alef getürdiler, deve öñüne (13) dökdiler. Bizüm devemüze sizüh 'alefühünüz gerekmez, üzer gözde (14) harâc vardır. Virüh, gidelüm, didiler. Bir niçe gün anda oldılar, (15) anlaruñ yimeĝin yimediler. Tuvarlarına 'alef virmediler. (16) Fersîre rahmetu'llâhi 'aleyhi Medîne'ye beglik iderdi. Aña Beytü'l-Mâl'dan (17) yılda beş yüz dirhem gümüş hâşıl olurdu. Dükelin dervîşlere [57a] (1) şadaqa iderdi. Kendü hurma yapraĝından zenbîl örerdi, şatardı. (2) Anı nafaqa idinürdi. Dünyâligden hemân bir kilîmi vardı. Gündüzün (3)

devesine örterdi, gice iki kat iderdi üstüne yaturdı. (4) Çünkü Beytü'l-Mâl'a üleşdürür, kendü naşbine koyun alurdı. (5) Etin dervişlere üleşdürürdi. Aşhâb gâzâya gidicek kime ki ip gerekdür (6) yâ enbân gerekdür, virürdi. Bir gün bâzâra vardı. Bir kişi (7) kepek alır. İki yanına bakar ki bir rencber yola götüre, evine ilede, pül (8) cuğaz vire. Gördi ki bir kilîm giyer kişi çurur. Gel iş bu kepegi götür, (9) dir. İlerü vardı, götürdi. Çün yol ortasına vardı, bir kişi (10) gördi ki yük götüren şehrüñ begidür. Bu kişi eydür: Bu (11) begdür, sen buña tiçün yük götürdüñ? dir. Bilmedüm, dir. (12) Tîz ayağına düşer, beni ma'zür çut, dir. Selmân eydür: Senüñ (13) gönlüñ beni bek eve iletürmegidi. Ben dağı eve iletmege kaçd (14) itdüm, elbetde iledürem, dir. İletdi. Çün Selmân Fers'e (15) ecel irişdi. Bir kavmi anı şormağa geldiler, gördiler ki dizi (16) üstüne iki elin komış ağlar. Zârılık kıılır. Eyitdiler: Niçün (17) ağlarsın? Eydür: Ölüm korkusından ağlamazın ya dünyâ arzûsından [57b] (1) ağlamazın. İllâ Resül hazreti bize 'ahd itmişidi ki eger dilersüñüz (2) ki beni kıyâmetde göresiz ve baña irişesiz. Dünyâyı cem' (3) itmeñ. Ben gitdügüm gibi gidüñ dünyâdan, dimişdi. Benüm bunca kumâşum (4) var bunca kumâş ile seyyide varam, irişem mi? Aña ağların, dir. Bir koyacak (5) kabı ve bir şu bardağı ve bir deve pulanı ve bir kürk var. Hîsâb itdi, (6) ağlar. Bu kadar nesne benüm neme gerek idi? dir. Hikâyet-i Emîri'l-Mü'minîn (7) 'Ömer, Hazye'a ibn-i Yamân'i bir şehre beglige gönderdi. Eline menşür (8) virdi, şöyle yazdı ki: Ol şehrüñ ekâbirleri anı hoş (9) çutalar ve anuñ buyruğına muñi' olalar. Çün şehre yakın geldi, şehrüñ (10) ekâbirleri hep karşı geldiler. Gördüler kim bir kilîm geymiş, (11) bir eşege binmiş gelür. Selâm virdiler, 'aleyke aldı. Aldılar, (12) şehre geldiler. Bir küşk gösterdiler, iş bunda konuñ, didiler. (13) Eydür: Bu benüm işüme yaramaz, baña lâyıq degüldür, dir. Ve dağı: Ol (14) benüm eşegüme helâlce yim virüñ, yisün, dir. Pes bunca zamân (15) anda oldu, yine Emîri'l-Mü'minîn 'Ömer katına geldi. 'Ömer gördi ki (16) gitdügi gibi gene ol eşege binmiş ve ol kilîm arkasında. Yügi (17) yapı yok, gelür. 'Ömer sevindi, şâd oldu. Eydür: Benüm gönüm ol [58a] (1) vañti şâd olur ki evümde bulunmaya. Zîrâ ki Resül (2) hazretinden işidüp çururam ki şöyle buyurdu ki: Hağ Ta'âlâ (3) mü'min kullarından şöyle nehy ider dünyâyı ki çabîbler hastadan (4) yimegi nehy itdüñ ki gibi. Hikâyet-i Emîri'l-Mü'minîn 'Ömer'üñ razıya'llâhu 'anhu (5) 'âdeti oldu ki dâyimâ şehre muhtesiblik ve emr-i ma'rûf ve nehy-i (6) münkir iderdi. Gice 'aseslik iderdi. Eger açuk kalmış kapu bulursa (7) örterdi ve eger kimsenüñ çavarı yabanda kalsa evine (8) iletürdi, issine ışmarlardı. Bir gün gördiler, iki etegin beline (9) şokmış tîz tîz gider. Eyitdiler: Kancaru gidersin? Beytü'l-Mâl'dan (10) bir koyun bulunmaz, anı isteyü giderin. Zîrâ

eyitdiler: Bir ğayri kimse (11) gönderseñ ol koyunu istemege, didiler. Eydür: Kıyāmetde (12) beni tutacaklardır. Suāli baña olacağdur, cevābı ben virsem (13) gerekdür. Ğayriye nice inanayım? dir. Öldükden soñra oğlı anı düşünde (14) gördi. İki etegin beline şokmış tīz tīz gider. Eydür: Yā baba, bir dem (15) ũur ki seni göreyim, dir. İy oğul, ũo beni. Oddan dañı ũimdi (16) ũurtuldum, dir. Oğlı eydür: İy baba, ol ‘adīllık ki sen itdũñ. (17) Od ile ne işũñ vardır? dir. Eydür: Vāy oğul, beni oduñ kenārında [58b] (1) dönderdiler. Eyitdiler ki: Ra‘iyyet ĥisābın vir. Tā Tañrı‘nuñ ĥalk ile nice (2) dirildũñ? didiler. Tā uludan kiçiden, azdan çokdan baña (3) ũordılar. Teķīr kıũmīrden suāl eylediler. Ben ĥükm itdũğüm yirde (4) bir ũarınũñ bir inecũğī varmıũ, begāyet südlüyimīũ. Ol ũarıcuķ anı ũöyle (5) ũağarmıũ ki emceğī ũarkmıũ. Baña andan suāl eylediler: Niçũn (6) ũarıcuķdan ol cānāver ĥaķın alıvirmedũñ? didiler. Anũñ ũulmin (7) yerine ũomadũñ? didiler, dir. Ĥikāyet: Ĥamaũ ũehrinde bir er var idi. (8) Aña Sa‘d ibn-i ‘Ömer dirlerdi. ‘Ömer ĥazreti aña beglik virmīũdi. (9) Çũn yıl tamām oldı, ‘Ömer biti viribdi: Beytũ‘l-Māl cem‘ eyle. Al gel, diyũ. (10) Çũn bitiyi okudı. Bir ‘aũā ve bir bardaķ ve bir toza bulaũmıũ ũağarcuķ (11) aldı. ‘Ömer ũatına geldi, yorgun idi. ‘Ömer eyitdi: İy sũbhānallahi, meger (12) eksũğũñ yatuñ yarağũñ anda görmediler, çıķduñ öle. Nedir (13) ĥālīñ? Eydür: Ĥālīm elĥamdũlillah bedenim ũağ, ten dũrũst ve dũnyāligim tamām (14) yerindedür, dir. ‘Ömer eydür: Dũnyā işin nice düzdũñ? dir. Eydür: Uũ (15) bir ‘aũām var ũayanurın ve bir ũağarcuğüm var azıgum ũoyarın ve bir bardağum (16) var ũu ũoyup ābdest alurın. Tamām dũnyā budur, artuğī vebāldür. (17) Emīre‘l-Mũ‘minīn eydür: Ol ũehirde bir kimse olmadı mı saña bir at [59a] (1) vire, yayaķ geldũñ? dir. Atlara ĥød Tañrı bir kimseye viribdi ki her ĥācet (2) dilerseler revā olurdı, dir. Andan soñra Emīre‘l-Mũ‘minīn eydür: (3) Yine menũũr yazalum, var beglige git, dir. Eydür: İy Emīre‘l-Mũ‘minīn, Tañrı‘dan (4) ũorķ, beni ‘afv eyle ki: Bir gün bir tersāye uğradum. Ĥazelekallahu (5) didüm, bilmezın ki kıyāmet güninde ol ũöz ‘uķubetinde nice ũurtulam? (6) Beni anlarũñ iķine viribmeñ, dir. Emīre‘l-Mũ‘minīn bu ũözi işitdi, (7) ağladı ki ĥaddi yok. Çũn virmezsin ũur, var evũñe git, (8) dir. ũurdı, gitdi. Ardınca bir kiũi gönderdi, yüz dīnār (9) altun virdi. Eydür: Var anı gör, ũol didiğī gibi ise dīnārı (10) vir, ĥarcına sũrsũn. Ol kiũi vardı, birķaç gün gözetdi. (11) Gördi, gündüz oruķ dutar. Gice ũurũa eline alur, bir pāre iķ (12) yağile yir. ‘İbādete meũğũl olur. Üçũnci gün vardı, bu (13) kiũinũñ ũatına girdi. Ol yüz dīnārı öñũnde ũodı. Emīre‘l- (14) Mũ‘minīn selām itdi, bunu ĥarcına sũrsũn didi, dir. (15) Çũn bu dīnārı görđi, ağladı. Bu kiũi eydür: Niçũn ağlarsın? (16) dir. Nice ağlamayayım? Resũl ĥazreti birle ũoĥbet iderdüm, bu dīnār (17) ile beni anũñ

şoĥbetinde ayırduñ. İy keşgi ‘Ömer beni görmeyeydi, [59b] (1) didi. Bir gönlegi var idi päre päre. Bir päresine ol dīnāruñ (2) beşin baĥladı, oksan beşin ol sā‘at içinde dervīşlere (3) şadaĥa itdi. Ol aĥçe getüren Emīre’l-Mü‘minīn atına vardı, (4) şordı ki: Ol dīnārları nitdi? didi. Beşin aldı, (5) girü alanın dervīşlere şadaĥa itdi, dir. Andan şoñra (6) ol kişi bir gün Emīre’l-Mü‘minīn atına geldi, şordı: Ol (7) dīnārı nitdüñ? didi. Eydür: Allāhu Ta‘ālā atına emānet odum tā ki (8) anuñ ‘aāların ıyāmet günine deĥin irişdüre, dir. Hikāyet-i ‘Abdullah (9) ibn-i Mevlāyī eydür: Emīre’l-Mü‘minīn ‘Oşmān menberde (10) gördüm, ĥube oĥurdu. Halīfeyiken bir gönlek giyerdi, gāyet (11) yoğun bezden idi. Ol gönlegüñ bahāsı üç yā dört aĥçe (12) idi. Henüz bunca aravaşları vardı. ün namāza urdu, (13) ĥiç kimsei uyarmazdı. Anuñ uyĥusu ala dirdi ve baña (14) günāh ola, dirdi. urdu, kendüsi ābdest alurdu. Cum‘a (15) gicesi ‘ādeti bu idi kim ur‘ān ĥatm iderdi. Muşĥafdan oĥurdu. (16) Bir gün aña eyitdiler: ur‘ān’ı sen ĥōd ezber bilürsin, niçün muşĥafdan (17) baĥar oĥursın? didiler. Eydür: Bu benüm ĥüdāvendüm menşüridür. [60a] (1) Andan ötürü baĥaram ki ne emr idi ve ne nehy itdi? Anı göreyin (2) dirin, dir. Ol gün ki ‘Oşmān öldürdüler, yir gök ĥalkı dükeli aĥlaşdılar (3) iy vāh ‘Oşmān öldi, diyü. Hikāyet-i ‘Abdullah Cerāĥ Şām (4) begiyidi. Ululardan biri anı görmege geldi. ardaşum ‘Abdullah (5) anı? didi. Bir zamān geĥdi, ol daĥı bir deveye binmiş geldi. (6) Selām virdi, selāmın aldı. İlerü vardı. ucaşdılar, öpüşdiler (7) hem anuñ evine vardılar, ondılar. Dört yaña baĥdı. Evinde: Bir ılıç (8) ve alkın ve devesinüñ pālānı. Bunları gördi ancak ayruĥ nesne (9) yok. Müteĥayyir olup: Sübhānallahi, Şām vilāyetinüñ begisin, dir. Niçün (10) nesne cem‘ itmedüñ? Saña gerek olaydı, dir. Eydür: Yā Emīre’l-Mü‘minīn, (11) bu adarca nesne ādemi göre iletür, bundan artuĥı artuĥdur, dir. (12) Bunı didi daĥı şol adar aĥladı ki ĥaddi yok. Eydür: İy keşgi (13) ben bir oyun olaydum, beni boĥazlayup etim yiyelerdi. ıyāmetde ‘azāb (14) görmeyeydüm, dir. Hikāyet-i ‘Abdullah ibn-i ‘Ömer bin ‘Abdullah’ül Mebrīz’e (15) beglik virdiler. ıymeti onlar geyerdi, tāzī atlara binerdi. (16) ün ĥilāfete oturdu. Ol anları onları geyer amusın (17) giderdi. Ĥalk yolına ĩşār eyledi. Kendüsi dirvīşliĥi [60b] (1) iĥtiyār itdi. Tā ki bir gün menbere ıkıdı. Başında egninde (2) geydüĥini ĥisāb utdılar, üç aĥçalıĥ ıkıdı. ün evine geldi. (3) Bir eski kürgi vardı, anı getürdi ve üç çubuĥı vardı. (4) Birbirine baĥlayu bir ilmeĥi var idi. Anuñ üstüne ordı, yaĥardı, (5) ışık idinürdi. Bir gün aña eyitdiler: Yā Emīre’l-Mü‘minīn, (6) şol adar ıymetlü onlar giyerdüñ, şol adar ıymetlü tāzī (7) atlara binerdüñ henüz ĥalīfe degüldüñ. Şimdi beglige irişdüñ, (8) ‘acebdür ki bu dervīşliĥi iĥtiyār itdüñ, didiler. Eydür: Bu ten böyle (9) olur, arzū

dileyicidir. Biñ kişi göñli dilegin hāşıl iderse (10) andan yukarı mertebe ister. Şimdiye degin eyü atlarla ve eyü ũonlarla (11) ‘ömri geçürdüm. Hāķķ Ta‘ālā beni hilāfete irişdürdi. İmdi bu memleketden (12) dahı yigrek memleket isterem ki ol uçmaķdur, (13) eyü ata binmekle ve eyü ũon geymegile ve eyü ni‘met yimekle aña (14) irişmez. Andan ötüri anları terk itdüm, bu hāli ihtiyār (15) itdüm, dir. Bābü‘l şāni‘ ‘aşere ‘avretler hikāyet-i haberde (16) gelmişdür kim Resül hāzreti ‘aleyhi’s-selām eydür: (17) Mi‘rāc gicesi Sidretü’l-Muntehā’dan öte geçdüm, kıızıl yāķutdan **[61a]** (1) bir hicāb gördüm. Ol hicābuñ içinde üç çādır gördüm incüden. (2) Şordum: Bunlar kimüñdür diyü. Eyitdiler: Biri ‘İsā anası Meryem’üñdür (3) ve biri Fir‘avn hātunı Āsiya’nuñdur ve biri resülullah (4) hātunı Hātice’nüñdür, didiler. Hikāyet-i bir hātun vardı. Aña (5) Ümmü’l Yemen dirlerdi. Niçe yıllar Mekke’den Medīne’ye varurdi, (6) ašlā yimek içmek götürmezdi. Ne řu içerdi ve ne yimek yirdi. (7) Bir gün aña şordılar, ol hālden eydür: Bir vaķt hicāze giderdüm, (8) yaluñuz göñlüm řu diledi. Dört yaña baķdum, hiç řu içen görmedüm. (9) şusuzlık özüme gālib oldı, kendüzümden geçdüm, ayakdan (10) düşdüm. Nāgāh zencīr āvāzın işitdüm, gözüm açdum. Gördüm ki (11) bir altun zencīr gökden aşılmış kıızıl yāķutdan bir bardaķ geldi. (12) Ağzınuñ bir kenārı ağzuma girdi. Elüm ile berk yapışdum, ol şudan (13) içdüm. Hergiz ancılayın lezzetlü řu içmedüm. Andan berü yimek içmek hācet (14) olmadı Tañrı ‘ināyetiyle, dir. Hikāyet: Benī İsrāil zamānında (15) bir mülhid var idi. Anuñ bir hātunı var idi, dāyim namāz kılurdi (16) ve oruç ũutardı. Tañrı ‘ibādetine meşgöl olurdi. Bir gün (17) ol hātunuñ eri yārenlerine hātundan řikāyet itdi. Her gün

III. BÖLÜM

3. DİZİNLER

3.1. Genel Dizin

A

‘abā -1- <Ar. Yünden yapılmış kaba kumaş.

‘a.+ dan 31b/08

abdāl -1- <Ar. Dünya ile ilgisini kesip, Tanrı’ya bağlanmış olan derviş.

a.+ lardan 39a/04

ābdest -11- <Far. Namaz vesaire için din icabına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşikkemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme.

ā. 12a/16, 12b/11, 28b/01, 38a/09, 38a/11, 45a/14, 45a/15, 47b/15, 47b/16, 58b/16, 59b/14

‘ābid -1- <Ar. İbadet eden, tapınan.

‘ā.+ ler 11b/08

‘acēb -10- <Ar. Acayip, tuhaf ve garip olan.

‘a. 03b/07, 07a/17, 26b/15, 32a/11, 32b/16, 37b/07

‘a.+ dür 28a/13, 50a/09, 60b/08

‘a.+ e 16a/14

‘acebe -2- <Ar. Şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba.

‘a. 41a/10, 46a/12

‘aceble -1- <Ar. Şaşırarak, hayrete düşmek.

‘a.- düm 50a/14

acı -1- Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık, ızdırıp.

a.+ sından 22a/05

acığ -1- Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık, ızdırıp.

a.+ ile 07b/09

acığ -1- Yemek yeme gereksinimi duymak.

a.- dı 41a/14

‘aciz -4- <Ar. Zayıf, güçsüz.

‘ā. 40b/04, 41b/17, 42b/14, 49b/15

aç - -16- Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a.- ardı 06a/01, 16b/04

a.- dı 04b/08, 08a/11, 16a/04, 25b/13, 33a/10, 34a/11, 37a/15, 46a/17, 51b/02

a.- dum 50a/16, 61a/10

aç -9- Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

a. 07b/08, 20b/06, 21b/11, 33a/11, 40b/08, 54a/08, 54a/12

a.+ dur 54a/07

açıl - -1- Açma işine konu olmak.

a.- ur 11b/06

açılığ -2- Aç olma durumu.

a.+ ıla 54a/09

a.+ ım 38a/11

açılık -8- Aç olma durumu.

a. 06a/02, 29a/02

a.+ dan 28b/05, 53a/07, 53a/09, 54b/09, 54b/12, 55a/10

açuk -2- Açılmış, kapalı olmayan.

a. 08b/13, 58a/06

ad -6- Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya yarayan söz, isim.

a.+ ı 33b/15, 56b/08

a.+ ım 10b/01

a.+ ın 35a/08, 35b/01

a.+ ina 53a/01

ad - -1- Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

a.- madın 44a/14

âdem -9- <Ar. Dünyadan ilk yaratılan adam.

â. 23a/16, 23b/01, 25a/13, 30a/13, 42b/16

‘âlem-i â. 01b/03

â.+ den 23a/17

â.+ i 32a/09, 60a/11

âdemî -1- <Ar. Ademoğlu.

â.+ lere 29b/09

‘âdet -12- <Ar. Görenek, usul, tabiat, alışkanlık.

‘â. 13a/10

‘â.+ i 07b/09, 13a/05, 19b/05, 20a/08, 45a/03, 58a/05, 59b/15

‘â.+ ince 33a/09, 39b/06

‘â.+ lerince 09a/05

‘â.+ ümce 12b/03

‘â.+ i 20a/08

adım -2- Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.

a. 38a/13

a.+ ım 44a/14

‘adillik -1- <Ar. Eşitlik.

‘a. 58a/16

‘afv -7- <Ar. Suçunu bağışlama.

‘a. 06a/05

‘a. eyle 21a/15, 21a/16, 22a/15, 59a/04

‘a. iderse 11a/13	53b/04, 54b/07, 56a/03, 59a/07, 59a/15,
‘a. it 30b/04	60a/12
a.- ma 54b/08	a.- duğum 51a/12
a.- sun 08a/07, 24a/14	a.- duğun 12b/13, 16b/08
ağ -1- Beyaz.	a.- dum 26a/11, 31b/12, 33a/07
a. 34b/17	a.- duñ 12b/12
ağac -11- Meyve verebilen, gövdesi	a.- mağa 28b/07, 51a/10
odun veya kereste olmaya elverişli	a.- mağıla 18a/15
bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen	a.- mağ 04b/06, 11b/03, 18b/05,
bitki.	52a/05
a. 14a/15, 17b/15, 32b/12	a.- mağda 13b/14
a.+ a 14a/15, 14a/16	a.- mağdan 11b/04, 28b/05
a.+ ı 14a/15, 55a/01	a.- mayam 11b/06
a.+ ından 14b/15, 15a/02	a.- mayayım 11b/03, 59a/16
a+ ıla 20a/13	a.- mazın 51a/12, 57a/17, 57b/01
a.+ lar 45b/03	a.- miş 15b/15
ağır -8- Tartıda çok çeken.	a.- r 15b/09, 18a/06, 18a/12,
a. 17a/15, 21a/06, 33b/11	18b/02, 20b/10, 22b/02, 32a/17, 34b/12,
a.+ dur 02a/06, 40a/12	57a/16, 57b/06
a.+ ı 09b/01, 09b/04, 09b/06	a.- ram 52a/06
ağız -1- Ses çıkarmaya, soluk alıp	a.- rdi 06a/05, 11a/09, 11b/01,
vermeye yarayan ve besinlerin	13b/16, 14a/04, 14b/15, 16b/07, 17b/13,
sindirilmeye başlandığı organ.	18a/01, 18a/05, 18b/02, 29a/13, 34a/02,
a.+ a 40b/15	35a/01
ağla - -114- Gözyaşı dökmek.	a.- rdum 16b/14, 18a/12
a.- dı 14b/04, 14b/05, 15a/01,	a.- rduñ 16b/13, 18a/10, 18a/11
15a/04, 16a/08, 16b/02, 17a/02, 17a/15,	a.- rın 16b/09, 16b/10, 18b/07,
17b/07, 20a/02, 22a/14, 23b/03, 24a/04,	51a/14, 57b/04
24b/02, 26b/10, 27a/05, 27a/10, 28a/12,	a.- rlardı 24b/02
31a/12, 32a/04, 32a/15, 35b/11, 49a/03,	

a.- rsm 11b/03, 16a/16, 18b/03,
19b/11, 51a/11, 52a/06, 54b/03, 57a/17,
59a/15

a.- yayduñ 15a/14

a.- yı 07a/01

a.- yu 08a/17, 15b/04, 18a/13,
19b/10, 24a/03, 34a/08, 54b/02, 54b/06,
54b/07

ağlaş - -8- Birlikte ağlamak.

a.- dılar 14b/03, 24b/03, 24b/05,
29a/15, 56a/17, 60a/02

a.- urdı 11a/07

a.- urlar 32a/17

ağlayıcı -1- Ağıtıcı.

a. 14a/17

ağşam -1- Akşam vakti, akşamleyin.

a. 25b/06

ağu -2- Zehir.

a. 22b/01, 22b/07

ağz -12- Ses çıkarmaya, soluk alıp
vermeye yarayan ve besinlerin
sindirilmeye başladığı organ.

a.+ ina 29b/07, 29b/15, 43b/14

a.+ ında 41b/01, 50a/17

a.+ ından 12b/09, 39b/16,
40a/08, 41b/06

a.+ inuñ 61a/12

a.+ uma 61a/12

a.+ uñı 18b/09

āh -7- Ah, yazık.

ā. 05b/03, 15b/09, 19a/09,
26b/14, 32a/13

ā. itdi 22a/05

ā.+ uñ 22a/06

‘ahd -9- <Ar. Söz verme.

‘a. 05b/17, 13b/07, 57b/01

‘a.+ im 13b/11

‘a.+ ine 21a/10

‘a. itdi 21a/08, 21a/09

‘a. itdüm 07b/01, 24b/07

āhir -5- <Ar. Son, sonraki.

ā. 02a/17, 25a/03

ā.+ dür 01b/07

ā.+ e 11b/15

ā.+ ine 13b/10

āhiret -10- <Ar. Öbür dünya.

ā. 11a/04, 50b/13

ā.+ e 12b/17, 19b/15, 26a/03,

46a/13, 47b/12, 56b/02

ā.+ ü 01b/02

ā.+ de 02a/03

āhirkār -1- <Ar. İşin sonunda, neticede.

ā. 35b/13

aḥsent -1- <Ar. İyi yaptın, aferin, bravo.

a. 50b/12

aḥşam -6- Akşam vakti, akşamleyin.

a. 05a/01, 10b/02, 38a/06,

48b/01

a.+ a 10a/15

a.+ ı 05a/04

ak - -3- Sıvı maddelerin aşağıya yönelmesi.

a.- ardı 14a/05

a.- dı 05a/01, 27a/17

ak -6- Beyaz.

a. 12b/09, 14a/02, 15a/06, 17a/13, 37a/07

akçalık -6- Paranın değeri.

a. 06b/10, 08b/11, 08b/12, 42a/12, 42a/14, 60b/02

akçe -41- Küçük gümüş para.

a. 03b/13, 03b/14, 06b/15, 08a/14, 08b/11, 09a/11, 09b/10, 11b/09, 19a/08, 28b/11, 36b/13, 42a/10, 44b/05, 45a/16, 45b/02, 45b/06, 45b/07, 51a/03, 51a/09, 52a/04, 52a/09, 52a/13, 54b/01, 59b/03, 59b/11

a.+ dür 51a/09

a.+ m 42a/09

a.+ sin 25b/07, 55a/11

a.+ ye 03a/17, 04b/10, 46b/04, 46b/07

a.+ yi 42a/11, 45a/17, 47b/08, 52a/09

a.+ ymiş 52a/01

a.+ ñ 06b/01, 42a/09

a.+ ñi 03b/11

'akl -22- <Ar. Akıl, us.

'a.+ aña 21b/13

'a.+ ı 14b/04, 17a/04, 17b/07, 17b/08, 21b/14, 23b/03, 26b/10, 27a/05, 27b/11, 28b/08, 31a/10, 31a/11, 32b/02

'a.+ ıdur 48a/01

'a.+ suz 30b/02

'a.+ um 19a/05, 26a/15, 47a/03

'a.+ umı 26a/16

'a.+ uñ 25a/12

'a.+ uñı 33a/11

'akreb -5- <Ar. Zehirli ve tehlikeli hayvancık.

'a. 32b/07, 32b/08, 32b/10, 32b/14

'a.+ i 32b/11

al - -128- Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak.

a. 24b/09

a.- a 05b/11, 46b/07, 48a/05

a.- acağın 51b/07

a.- alar 22a/13, 24b/06, 48a/02

a.- alum 09b/04, 39a/05, 39b/04, 52b/06

a.- am 08b/10

a.- asın 27b/07

a.- ayduñ 52a/13

a.- ayım 25b/15

a.- ayın 22b/04

a.- dı 05a/17, 06b/10, 06b/11, 08a/11, 08a/15, 08b/12, 09b/07, 10b/03, 14b/08, 14b/10, 15a/04, 24b/09, 28a/11,

28b/11, 28b/12, 29a/12, 32a/06, 35a/07,
36a/16, 38a/09, 38b/04, 39a/14, 39a/16,
40b/11, 40b/17, 41b/02, 41b/06, 41b/10,
43b/14, 44a/09, 44b/11, 49b/09, 51a/05,
51b/02, 51b/09, 53b/03, 53b/16, 54a/13,
54a/14, 54a/15, 57b/11, 58b/11, 59b/04,
60a/06

a.- dılar 04a/13, 20b/16, 51b/07,
52b/07, 57b/11

a.- dım 04b/10

a.- duğı 09b/01

a.- duğı 47b/15

a.- duğın 42a/05

a.- duđuñ 04b/12

a.- duğ 36b/13

a.- dum 04b/09, 05a/03, 06b/15,
06b/16, 09b/03, 25b/05, 26a/01, 26b/02,
31b/17, 37b/16, 38a/11, 45a/15, 45b/06,
45b/07, 46b/04, 49b/16, 50a/03

a.- duñ 05b/12, 12b/11, 44b/02

a.- ırsañ 05b/13

a.- ma 44b/09

a.- madı 41a/16, 44b/11

a.- maduğuma 41a/04

a.- mağa 41a/14, 47b/16

a.- mağ 09b/03, 44b/11

a.- ması 51b/05

a.- mazsañ 05b/13

a.- miş 04b/13, 29b/07, 29b/16,
38b/11

a.- sañ 43a/08

a.- uban 25a/13

a.- up 09b/13, 41b/04, 42a/03,
42a/14, 55a/13

a.- ur 09b/13, 28b/10, 33b/13,
57a/07, 59a/11

a.- uram 09b/12

a.- urdı 06a/01, 55a/12, 57a/04,
59b/14

a.- urın 58b/16

a.- ursın 44b/14

al -14- Alması için emretmek.

a. 05b/13, 08a/06, 24b/14,
29a/09, 39b/02, 44b/08, 44b/09, 45a/14,
45b/05, 49b/14, 50b/02, 58b/09

a.+ ı 40b/17

‘alā -1- <Ar. Rütbece yükseklik,
büyüklük.

‘a. 33b/05

aldan - -1- Yanılmak.

a.- asın 31a/06

‘alef -3- <Ar. Hayvan yemi.

‘a. 56b/12, 56b/15

‘a.+ üñüz 56b/13

‘ālem -11- <Ar. Dünya, cihan.

‘ā. 01b/11, 01b/12, 01b/13

hamd-i ‘ā. 02a/03

şefāat-i ‘ā. 02a/03

‘ā.-i ādem 01b/03

‘ā.-i kübra 01b/03

‘ā.-i şafer 01b/03

‘ā.+ de 23a/16
 ‘ā.+ i 01b/05, 01b/13
‘ālemyān -1- Dünyaya ait olanlar.
 raḥmet-i ‘ā. 01b/16
ālet -3- <Ar. Vasıta.
 ā.+ in 44b/02
 ā.+ iyle 04b/14
 ā.+ siz 01b/13
‘āleyhi -24- <Ar. Onun üzerine.
 ‘a. 01b/17, 02b/17, 04a/04,
 06b/03, 07a/08, 08b/09, 09a/11, 10a/12,
 12a/10, 15b/02, 16a/15, 19b/04, 36a/05,
 37b/02, 38b/01, 38b/08, 40b/05, 41a/05,
 44b/12, 47b/02, 50a/04, 50b/04, 53b/13,
 56b/16
‘āleyhi‘lla‘ne -2- <Ar. “lanet onun
 üzerine olsun!” manasında şeytandan
 bahsedilirken kullanılan bir söz.
 ‘a. 48a/09, 50b/15
‘āleyhi‘s-selām -3- <Ar. “ona
 selam olsun!” manasında peygamberin
 adı anılırken kullanılan söz.
 ‘a. 14a/04, 50b/14, 60b/16
‘āleyke-7- <Ar. Senin üzerine.
 ‘a. 05a/17, 10a/16, 20a/09,
 40b/11, 44a/09, 51a/05, 57b/11
alıcı -1- Satın almak isteyen kimse.
 a.+ sı 52b/08
alıḳoy - -1- Bir süre için bir yerde
 tutmak.
 a.- ayduñ 52a/14

alıvir - -2- Çabucak veya ansızın almak.
 a.- eyin 46a/17
 a.- medüñ 58b/06
‘ālim -7- <Ar. Çok okumuş.
 ‘ā. 23a/12, 34b/04
 ‘ā.+ e 34a/13, 34b/03, 36a/09
 ‘ā.+ üñ 23b/01, 36a/07
aln -1- Yüzün kaşlarla saçlar
 arasındaki bölümü.
 a.+ uma 17a/09
alt -6- Bir şeyin yere bakan yanı.
 a.+ ına 14b/10
 a.+ ında 30b/09, 35a/09, 40a/16,
 47a/03, 52a/07
altı -1- Beşten sonra gelen sayı.
 a.+ sı 16b/05
altıncı -1- Beşinciden sonra gelen.
 a.+ da 22b/01
altmış -2- Elli dokuzdan sonra gelen.
 a. 17b/05, 19a/03
altun -18- Kolay işlenen yüksek
 değerli element, zer.
 a. 23a/10, 30a/05, 37b/12,
 37b/15, 38b/02, 39a/15, 39b/01, 40a/07,
 40a/08, 43a/09, 43b/12, 43b/16, 47b/10,
 47b/11, 59a/09, 61a/11
 a.+ dan 36a/04
 a.+ ı 38b/03
‘amel -2- <Ar. Niyet.
 ‘a. 25a/04
 ‘a.+ üñi 19a/14

āmīl -1- <Ar. Emeli olan, isteyen.

ā.+ im 45a/17

āmīn -1- <Ar. Öyle olsun, ya Rab duamızı kabul eyle.

ā. 40b/12

ammā -7- <Ar. Ama, fakat, lakin.

a. 05a/12, 05b/03, 06b/01,
07a/10, 09a/14, 11a/06, 25a/17

‘ammi -1- <Ar. Amca.

‘a. 51a/16

ana -40- Anne.

a. 05b/09, 13b/10, 37a/02,
50a/10

a. + cığı 41a/08

a. + cuğñ 20b/11

a.+ lar 15a/06

a.+ m 08b/14, 11b/07, 17a/16,
39a/08

a.+ muz 52a/07

a.+ sı 11a/09, 13b/17, 14a/02,
14a/05, 14a/06, 14b/06, 14b/15, 15a/03,
15a/09, 15b/01, 24a/16, 36b/14, 36b/16,
39a/08, 50a/11, 50a/12, 50a/16, 52a/13,
61a/02

a.+ sıdur 24a/16

a.+ sın 50b/03

a.+ sına 14b/07, 28a/04

a.+ sınıñ 50a/17

a.+ sını 15a/03

a.+ um 11a/11, 14a/02

‘anber -1- <Ar. Güzel koku.

‘a.+ den 31a/01

ancağ -6- Ama, fakat, lakin.

a. 01b/11, 08a/12, 09b/03,
20a/09, 25b/09, 60a/08

ancılayın -3- Onun gibi.

a. 30a/13, 32b/07, 61a/13

anda -32- Orada.

a. 05a/13, 05a/14, 06a/11,
06a/15, 06a/16, 08a/06, 10a/08, 10a/11,
14a/07, 14a/10, 18a/17, 25a/02, 30a/01,
30a/02, 32a/17, 35a/13, 39a/09, 47b/02,
48a/03, 48a/10, 48b/01, 49b/14, 51a/02,
51b/02, 55b/16, 56b/01, 56b/14, 57b/15,
58b/12

andan -61- Oradan.

a. 03b/15, 03a/16, 05b/11,
05b/17, 06a/05, 06a/13, 06a/15, 09a/04,
10a/05, 14b/06, 16a/01, 16a/03, 16a/08,
17a/07, 17a/10, 18b/13, 18b/16, 19b/02,
19b/03, 20a/09, 22a/12, 22a/14, 24b/08,
26a/08, 26a/16, 26b/01, 26b/10, 27b/17,
28b/14, 31a/12, 31b/13, 33a/01, 33b/01,
33b/13, 34b/08, 35a/14, 36b/16, 37a/10,
38b/15, 41a/05, 41b/13, 42a/03, 44a/09,
45b/02, 46a/01, 46a/05, 47a/14, 50b/09,
52b/09, 54a/13, 54b/04, 58b/05, 59a/02,
59b/05, 60a/01, 60b/10, 60b/14, 61a/13
a.+ dur 07b/01, 12b/14

‘anhu -5- <Ar. Ondan.

‘a. 20b/15, 21b/01, 52a/08,
55b/08, 58a/05

anı -76- Onu.

a. 03b/04, 03b/15, 03b/16,
04a/04, 04b/04, 05a/11, 06b/12, 06b/17,
08a/15, 11b/14, 12a/06, 13a/16, 13b/13,
14b/04, 14b/05, 15b/01, 16b/01, 16b/10,
18a/05, 18a/07, 18a/16, 18b/06, 19a/01,
20b/16, 21a/16, 21b/04, 21b/14, 22b/01,
24a/07, 24a/09, 24b/12, 25b/08, 25b/10,
26b/09, 29b/08, 31b/04, 32a/03, 32a/08,
32a/15, 33b/01, 34b/12, 35a/11,
36a/02, 36a/11, 36a/13, 39a/11, 41a/09,
41b/04, 41b/15, 41b/16, 42a/09, 42a/14,
42b/07, 44b/07, 47a/03, 47b/05, 50b/03,
51a/05, 51a/10, 51b/12, 52b/07, 53a/17,
53b/03, 53b/06, 54a/01, 57a/02, 57a/15,
57b/08, 58a/10, 58a/13, 58b/04, 59a/09,
60a/01, 60a/04, 60b/03

anıñ -1- Onun.

a. 13b/02

anlar -33- Onlar.

a. 02b/04, 07b/08, 18a/17,
20b/07, 25a/12, 50a/08, 56b/11
a.+ a 02b/03, 26a/17, 28a/09,
49b/01, 50a/07, 56a/08, 56b/10
a.+ dan 07a/11, 19a/06, 19a/09
a.+ dur 44b/16
a.+ ı 09a/02, 18a/13, 51b/02,
60a/16, 60b/14
a.+ uñ 02b/04, 02b/12, 07b/07,
18a/15, 24b/04, 44b/17, 56b/15, 59a/06,
31a/01, 36b/11

anıñ -92- Onun.

a. 01b/03, 01b/15, 01b/17,
02a/14, 04a/13, 04b/02, 06a/10, 06b/12,
11a/06, 11a/07, 12a/08, 12a/13, 12b/05,
12b/06, 13b/02, 14a/08, 14b/11, 20a/08,
20a/10, 21a/12, 21a/13, 21b/15, 22a/15,
25a/09, 25b/09, 27a/07, 27a/09, 27b/02,
30a/05, 30a/15, 32a/17, 33b/04, 33b/16,
34b/02, 36a/01, 38b/07, 38b/13, 39a/08,
39b/02, 40a/11, 41a/08, 41a/11, 41b/14,
42b/03, 42b/07, 44a/17, 45a/07, 48a/11,
48a/12, 50b/08, 50b/10, 51a/01, 51a/15,
51b/01, 51b/13, 53a/01, 53a/06, 54b/11,
55a/06, 56a/07, 57b/09, 58b/06, 59a/17,
59b/08, 59b/13, 60a/07, 60b/04, 61a/15
a.+ çün 09b/12, 15a/13, 20b/07,
41a/08, 49a/15, 52a/06
a.+ dur 02a/03, 54a/04
a.+ dür 34b/05
a.+ la 05a/15, 07b/05, 07b/08,
08a/11, 16b/06, 20a/11, 36a/10, 37a/11,
42b/08, 43a/07, 47a/09
ara -11- Aralık, boşluk, mesafe.
a.+ da 47a/01
a.+ dan 47b/14
a.+ sı 02b/01, 12b/01, 20b/03,
20b/04
a.+ sina 47b/16
a.+ sında 14a/09, 14b/03,
45a/06, 45b/03

ārām -1- <Far. Durma, eğlenme, dinlenme.

ā. 27a/12

ard -16- Arka geri.

a.+ ina 11b/13, 27b/04

a.+ inca 08a/16, 19b/09, 19b/12, 23a/11, 27a/08, 30a/16, 32b/12, 42b/04, 43b/15, 59a/08

a.+ uma 17a/05, 43b/03

a.+ umca 38a/13

a.+ umdan 38b/01

‘arīfin -1- <Ar. Arifler, bilgililer.

‘ā. 21a/11

arķa -17- Ön karşıtı.

a. 46a/08, 46a/10

a.+ m 16a/08

a.+ ma 04b/10

a.+ ndan 45b/12

a.+ sı 15b/17

a.+ sın 46a/02, 46a/03

a.+ sına 09a/12, 28a/07, 28b/03, 28b/05, 32b/08

a.+ sında 57b/16

a.+ sından 09a/16

a.+ siyle 28a/13

a.+ ñ 46a/06

arpa -2- Buğdaygillerden bir bitki.

a. 10b/05

a.+ dan 15a/04

arsız -1- Utanması olmayan.

a. 24b/08

arşlan -7- Aslan.

a. 47a/11, 48b/11, 48b/14

a.+ a 47a/07, 47a/14

a.+ lar 48b/04, 48b/08

‘arş -1- <Ar. Dokuzuncu gök.

‘a.+ ı 16b/12

artuğ -2- Geriye kalan.

a.+ ı 58b/16, 60a/11

artuķ -10- Geriye kalan.

a. 07a/17, 09b/01, 20a/09, 38b/11, 42a/03, 44b/09, 44b/11, 45b/07, 47a/14

a.+ dur 60a/11

artur - -1- Çoğaltmak.

a.- mışdı 54b/01

‘arż -2- <Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme.

‘a. 16b/14

‘a.+ a 49a/04

arżū -10- <Far. İstek, heves.

a. 05a/05, 10a/14, 39a/07, 39b/07, 60b/09

a.+ m 04b/16

a.+ sından 57a/17

a.+ yı 39b/09, 39b/11

a.+ ñ 04b/15

aş - -3- Bir şeyi aşağıya sarkacak biçimde bir yere ilişirme.

a.- ardı 11b/13

a.- dılar 53a/16, 53a/17

‘aşā -2- <Ar. Deynek.

‘a. 58b/10, 58b/15

‘aseslik -1- <Ar. Gece bekçiliği.
‘a. 58a/06

aşhāb -2- <Ar. Sahipler,
peygamberimizi görmek ve sohbetine
ermek şerefini yaşayan kimseler.
a. 57a/05
a.+ um 41a/06

aşı -1- Soy.
a.+ lu 02b/05

aşıl - -3- Asma işi yapılmak.
a.- mış 29b/17, 49b/13, 61a/11

aşivir - -1- Çabucak asmak.
a.- di 41b/16

‘āşī -4- <Ar. Karşı gelen.
‘ā.+ dūr 37a/01
‘ā.+ lere 33a/16
‘ā.+ leri 02a/12, 33a/06

aşl -3- <Ar. Asıl, temel, esas.
a.+ imuzda 22b/05
a.+ in 05b/10, 06b/02

aşlā -1- <Ar. Hiçbir vakit.
a. 61a/06

aşşı -3- Fayda.
a. 03a/08, 42b/15, 52b/09

astar -1- <Far. Astar.
a.+ ında 13a/14

āsūmān -1- <Far. Gök, sema.
zemīn-i ā. 01b/02

aş -3- Yemek.
a. 08a/11, 08a/13, 54b/03

aşağa -9- Yukarı karşıtı.
a. 22a/05, 31a/09, 31b/03,
37a/14, 41a/17, 48a/11, 49b/17
a.+ dan 38b/03
a.+ dur 01b/09

aşcı -1- Yemek pişirmeyi meslek
edinen kimse.
a. 08a/10

aşçugaz -1- Az miktarda yemek.
a. 15a/05

‘aşere -2- <Ar. Onlar (sayı).
‘a. 55a/08, 60b/15

āşikāre -1- <Far. Belli, açık.
ā. 02b/01

‘āşir -1- <Ar. Onuncu.
‘ā. 50b/14

at - -14- Bir cismi bir yöne doğru
fırlatmak.
a.- alar 16a/16
a.- dı 03a/15, 14b/16, 31a/10,
31b/08, 32b/11, 34b/10, 45b/05, 45b/14
a.- dılar 18a/16
a.- dum 38a/14
a.- duñ 19a/13
a.- ıca 19b/07
a.- mış 10a/03

at -21- Binek hayvan, beygir.
a. 22b/16, 27b/09, 58b/17
a.+ a 23a/09, 27b/06, 36a/03,
49b/17, 52b/14, 60b/13
a.+ ından 22b/17

a.+ lara 59a/01, 60a/15, 60b/07
 a.+ larla 60b/10
 a.+ lu 22b/09, 22b/11, 22b/12,
 22b/13, 30a/01
 a.+ uñ 23a/09
 a.+ ya 22b/09
ata -19- Baba.
 a.+ dur 50a/08
 a.+ lar 18b/02
 a.+ m 08b/14, 28a/04
 a.+ mdan 06a/17
 a.+ mı 19b/08
 a.+ muñ 19b/05
 a.+ sı 04b/02, 28b/08, 29a/12,
 54b/02
 a.+ sın 28b/07
 a.+ sına 28b/09
 a.+ sından 06a/11
 a.+ sınıñ 21b/02, 24b/03
 a.+ ya 50a/09
 a.+ ñ 21b/06
 a.+ ñı 08b/15
'aṭā -3- <Ar. Bağışlama, bahşiş.
 'a.+ lar 31a/04, 31a/05
 'a.+ ların 59b/08
av -3- Evcil olmayan hayvanları
 vurma veya yakalama işi.
 a. 28a/01
 a.+ a 28a/01, 28a/05
'avān -2- <Ar. Yardım edenler,
 yardakçılar.

'a.+ ları 49a/10
 'a.+ laruñ 30b/08
āvāz -24- <Far. Ses, seda.
 ā. 09b/15, 12b/01, 14b/13,
 15b/03, 15b/12, 16b/15, 17a/17, 19a/11,
 20b/03, 24a/15, 25a/08, 26a/13, 33a/04,
 37a/09, 38b/01, 40a/04, 50b/01
 ā.+ dı 33b/09
 ā.+ ı 09b/16, 17b/01, 33a/06,
 43b/12
 ā.+ ın 27a/14, 61a/10
avla - -2- Bir avı diri veya ölü olarak
 ele geçirmek.
 a.- dılar 28a/01
 a.- yam 28a/01
'avn -1- <Ar. Yardım, yardım eden.
 'a. + ü 55a/08
'avret -11- <Ar. Kadın, zevce.
 'a. 24b/11, 33b/07, 33b/13,
 42a/06, 43b/08
 'a.+ i 24a/16, 24b/02, 24b/08
 'a.+ in 24b/08
 'a + ler 60b/15
 'a.+ üñ 43b/14
avuç -2- Elin iç bölümü.
 a. 07b/04, 39a/13
ay -3- Yılın on iki bölümünden her
 biri.
 a. 21b/04, 30a/14
 a.+ da 03a/17

ayağ -24- Bacakların bilekten aşağıda bulunan bölümü.

a.+ a 12b/10

a.+ ı 33a/02, 44a/07

a.+ ın 14b/10, 15a/11, 30a/02,
49b/07

a.+ ına 05b/06, 19a/12, 21b/17,
22b/17, 26a/16, 30b/17, 33a/01, 41b/17,
46b/06, 47a/12, 48b/16, 57a/12

a.+ ında 52b/15

a.+ ile 38a/08

a.+ um 12b/06, 39b/08

a.+ uma 46b/04

ayak -17- Bacakların bilekten aşağıda bulunan bölümü.

a. 03a/14, 03b/14, 05a/13,
06a/08, 06a/12, 06b/14, 08b/13, 22b/08,
28a/03, 35a/09, 35a/11, 35b/14, 35b/16,
38a/05

a.+ dan 61a/09

a.+ ların 43b/16

a.+ lariyle 12a/12

ayakkab -1- Pabuç.

a. 36a/02

‘ayāl -2- <Ar. Bir kişinin bakmakla mükellef olduğu kimseler.

‘a.+ ı 11a/07

ehl-i ‘a. 29a/04

‘ayb -1- <Ar. Utanılacak şey.

‘a.+ ı 01b/04

aydın -1- Işıklı, aydınlık.

a. 12b/09

āyet -7- <Ar. Kur’an’ın herhangi bir cümlesi.

ā.+ i 08b/03, 15b/09, 15b/11,
21a/02, 27a/15, 27a/16

ā.+ in 56a/01

ayık -1- Sarhoşluğu veya baygınlığı geçmiş olan.

a. 35a/04

ayır -1- Bölmek.

a.- duñ 59a/17

aylık -2- Bir ay süren.

a. 28a/03, 42a/16

‘ayni -1- <Ar. Tıpkısı.

‘a.+ nde 02b/13

ayrıl -4- Ayrırma işine konu olmak.

a.- dım 07b/13

a.- dum 38a/03, 39a/03

a.- mış 30b/16

ayruk -17- Ayrılmış olan.

a. 05b/05, 05b/17, 12b/08,
13a/03, 15b/01, 15b/12, 25b/09, 26b/07,
27b/01, 28a/05, 32a/08, 34b/01, 36b/12,
48b/06, 55b/03, 56a/08, 60a/08

ayruksı -2- Başka, bambaşka, apayrı.

a.- dı 26a/02, 40b/09

az -2- Çok karşıtı.

a. 08b/07

a.+ dan 58b/02

azacuk -1- Çok az, biraz.

a. 27a/07

āzād -4- <Far. Kurtulmuş, serbest olan.

ā. 27b/14

ā. eyledi 22a/17, 34b/10

ā. itdüm 20a/17

‘azāb -9- <Ar. İşkence, keder.

‘a. 02a/12, 60a/13

‘a.+ a 11a/14, 11a/15

‘a.+ dan 11a/13, 15b/07

‘a.+ ndan 02a/15, 14a/08

‘a. ideler 23a/04

azan -1- Taşkınlıkta ileri giden.

a.+ ları 34b/15

azgın -1- Azmış olan, azılı.

a.+ dım 07b/13

azığ -1- Nevale.

a.+ um 58b/15

‘azīz -8- <Far. Muhterem, sayın.

‘a. 12a/13, 18a/13, 35b/07

‘a.+ e 43a/12

‘a.+ lerden 16b/03, 42a/17, 43b/05, 46b/03

azuk -3- Nevale.

a. 36a/11

a.+ la 50b/11

a.+ lar 50b/12

‘azze -3- <Ar. Aziz olsun!

‘a. 02a/10, 15a/11, 47b/04

añ - -3- Hatırlamak.

a.- dum 46b/16, 46b/16

a.- mazzın 30b/17

aña -67- Ona.

a. 01b/11, 05a/07, 05a/11, 05a/17, 06a/10, 06a/12, 06b/16, 09b/02, 11a/05, 11b/01, 13b/01, 13b/06, 15a/03, 15b/17, 17b/04, 17b/11, 18b/02, 20b/01, 21a/13, 21b/08, 23a/09, 23b/13, 24b/11, 27b/08, 29b/12, 31b/07, 33a/13, 33b/08, 33b/17, 35a/14, 35b/16, 37a/11, 38a/17, 38b/05, 41a/07, 42b/13, 43a/02, 43a/10, 44a/08, 45a/16, 45b/17, 46b/05, 46b/09, 47b/17, 50b/09, 51b/06, 53a/02, 53a/13, 53b/02, 53b/06, 54a/01, 55a/03, 55a/05, 55a/15, 55a/17, 56b/02, 56b/16, 57b/04, 58b/08, 59b/16, 60b/05, 60b/13, 61a/04, 61a/07

a.+ lar 20b/05

añaru -1- Oraya.

a. 16a/07

añdur -1- Odur.

a. 52a/14

añılcağ -2- Yavaşça, usulca.

a. 45a/07, 45a/13

añla - -2- Bir şeyin ne demek olduğunu kavramak.

a.- ğıl 30b/10

a.- ki 30b/11

B

bāb -6- < Ar. Bir kitabın bölümlerinden her biri.

b. 03a/04, 13b/14, 19a/14,
50b/13

b.-u evvel 03a/05

baba -8- Baba, ata.

b. 19a/01, 58a/14, 58a/16

b.+ mla 19b/10

b.+ nuñ 27a/03, 27a/04

b.+ sın 28b/02

bābū'l ḥādī -1- <Ar. Birinci.

b. 55a/07

bābū'l sāni' -2- <Ar. İkinci.

b. 07a/07, 60b/15

bābū'l sāliş -1- <Ar. Üçüncü.

b. 10b/15

bābū'l ḥāmīs -1- <Ar. Beşinci.

b. 19a/14

bābū'l sādis -1- <Ar. Altıncı.

b. 23a/05

bābū'l sābi' -1- <Ar. Yedinci.

b. 37b/01

bābū'l sāmin -1- <Ar. Sekizinci.

b. 41b/06

bābū'l tāsi' -1- <Ar. Dokuzuncu.

b. 46b/08

bāğ -9- <Far. Büyük bahçe.

b. 03b/01, 03b/07, 03b/09,
03b/12, 54a/14

b.+ ina 03a/17, 03b/01

b.+ indandur 05b/12

bāğbān -4- <Far. Bahçıvan.

b. 03b/05, 03b/07

b. +lık 03a/17, 03b/05

bāğçe -1- <Far. Bahçe.

b.+ ler 54a/14

bağdaş -5- Oturma biçimi.

b. 46a/02, 46a/04, 46a/06,
46a/09, 46a/11

bağışla - -4- Affetmek.

b. 34b/16

b.- dum 37a/11

b.- na 51a/03

b.- r 31a/16

bağla - -11- Bir şeyi bir yere veya şeye
tutturmak.

b.- dı 14b/08, 24b/11, 31b/09,
47a/02, 49b/07, 59b/02

b.- dılar 46b/14

b.- rdı 12b/17

b.- yu 60b/04

b.- yup 30a/06

b. - nmışdı 21b/03

bağlu -1- Bir bağ ile tutturulmuş olan.

b. 56b/11

bahā -3- <Far. Kıymet, bedel, değer.

b.+ lu 33b/11

b.+ sı 59b/11

b.+ sın 28a/16

bāk -2- <Far. Korku, kaygı, çekinme.

b. 45a/05

b.+ inde 25b/06

bağ - -48- Bakışı bir şey üzerine
çevirmek.

b. 07b/11, 18b/08, 22b/11,
43a/09

b.- ar 57a/07, 59b/17

b.- aram 60a/01

b.- ardı 14a/07

b.- dı 04b/08, 09b/10, 14a/10,
14a/11, 15a/03, 21a/13, 25b/13, 28b/15,
31a/13, 33a/12, 33b/02, 37a/15, 38b/04,
39a/15, 40a/15, 44a/07, 46a/17, 46b/06,
48b/02, 49b/14, 51b/09, 60a/07

b.- dılar 10a/02, 17b/10, 29a/11,
37b/05

b.- dım 40a/05, 43b/04, 43b/12,
43b/15

b.- dum 61a/08

b.- dumdı 12b/10, 43a/09

b.- ma 42a/02

b.- madı 17b/12, 20a/03

b.- madılar 18a/16

b.- maķ 37b/06, 37b/11

b.- mazlar 20a/06

baķadur - -1- Bakma işini
sürdürmek.

b.- urdum 53b/14

baķır -1- Kızıl renkli element.

b. 12b/05

baķıř - -1- İki veya daha çok kimse ile
birbirine bakmak.

b.- dılar 56a/17

bāķī -2- <Ar. Daimi, kalıcı.

b. +10a/16

b.+ dür 01b/14

balçık -1- Yapışkan çamur.

b. 25b/02

baldır -1- Bacağın dizden ayak
bölümüne kadar olan kısmı.

b.+ ı 11a/06

balık -2- Suda yaşayan, solungaçla
nefes alan hayvanların genel adı.

b. 29b/07

b.+ lar 29b/10

balta -3- Ağaç kesme işlerinde
kullanılan ağaç saplı, demir araç.

b. 04b/09, 04b/12, 28a/11

bār -1- <Far. Tanrı, Allah.

b.+ dur 01b/06

bardağ -3- Su ve benzeri şeyleri içmek
için kullanılan kap.

b.+ ı 57b/05

b.+ ımız 10b/12

b.+ um 58b/15

bardaķ -6- Su ve benzeri şeyleri içmek
için kullanılan kap.

b. 08a/03, 39b/13, 43b/13,
43b/14, 58b/10, 61a/11

bārekallah -2- <Ar. Mübarek ola!
Allah kabul etsin!

b. 20a/09, 20a/16

barış - -1- İki taraf aralarındaki
dargınlığı kaldırmak, uzlaşmak.

b.- dıralum 21b/13

bārī -3- <Far. Hiç olmazsa, bir kere.

b. 11a/15, 22b/04, 39b/05

barmağ-2- Ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan organların her biri.

b.+ ın 17b/02

b.+ ina 42a/12

baş - -3- Vücudun ağırlığını bir şeyin üzerine koymak.

b.- am 36a/02

b.- maz 35a/11

b.- mazın 22b/08

baş -67- Kafa, ser.

b. 13a/07, 22b/11, 55b/15

b.+ dan 12b/10

b.+ ı 08b/13

b.+ ın 13a/11, 13b/08, 15b/12, 17b/11, 20a/02, 20b/17, 21a/13, 21a/14, 22a/05, 22a/06, 22a/14, 22b/12, 22b/16, 26b/11, 27a/02, 27a/11, 29a/12, 31a/12, 32b/13, 36a/16, 42a/04, 42b/04, 44a/07, 45b/11, 46b/06, 48a/12, 48b/02, 48b/09

b.+ ina 14b/01, 14b/02, 17b/08, 27a/07, 31a/11, 31b/08, 33b/01, 35a/07, 49b/16

b.+ ında 05a/16, 05a/17, 21b/02, 45b/10, 52b/14, 60b/01

b.+ ından 17b/08, 17b/09, 23b/03, 26b/11, 27a/05, 28b/08, 30b/17, 31a/10, 45b/13

b.+ ını 14a/09, 44a/12

b.+ larına 27b/10

b.+ um 43b/10

b.+ uma 17a/06, 26a/16

b.+ umdan 26a/15

b.+ uña 25a/12, 33a/11

başar - -1- Muvaffak olmak.

b.- ayın 56b/06

başla - -10- Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.- dı 10a/07, 14a/12, 21b/16, 25b/06, 28b/07, 33a/10, 44b/10, 48b/08, 51a/10

b.- dum 07b/17

başmakçı -3- Ayakkabıcı.

b. 54a/17, 54b/05, 54b/14

bat - -4- Bir sıvının üstündeyken içine gömülmek, yok olmak.

b.- ar 19a/12

b.- dı 09a/07

b.- dılar 18a/14

b. -urdu 09a/08

bâtıl -1- <Ar. Boş, beyhude, yalan.

b.+ dur 45b/15

bayagılayın -1- Herhangi bir özelliği olmayan, sıradan.

b. 43b/04

bâzâr -14- < Far. Pazar, çarşı.

b. 44b/12, 47b/14

b.+ a 04b/10, 09a/12, 28a/15, 28b/10, 41b/10, 51b/09, 57a/06

b.+ da 28a/07, 28a/13

b.+ dan 44a/17

b.+ ın 12a/07

b.+ ina 25a/17

bazār -1- Far. Pazar, çarşı.

b.+ ina 47a/16

bazārlik -1- Alışverişte tarafların

kendileri için en el verişli fiyatı

karşıdakine kabul ettirmek için

yaptıkları görüşme.

b. 11b/12

ba'zı -1- <Ar. Birazı, bir kısmı.

b.+ sı 17a/03

baña -103- Bana.

b. 04b/14, 05a/11, 05a/12,

05b/17, 06a/03, 06b/17, 07a/16, 08a/01,
08a/05, 08b/06, 08b/11, 10a/09, 10a/13,
11b/03, 11b/05, 11b/06, 12b/10, 12b/13,
13b/02, 13b/05, 14a/01, 14a/13, 16a/02,
16a/04, 16a/05, 16a/06, 16a/17, 16b/14,
18a/11, 18b/09, 19b/02, 22b/03, 22b/07,
23a/03, 23b/11, 23b/12, 24a/13, 24b/09,
24b/17, 26a/01, 26a/07, 26b/06, 26b/12,
26b/17, 27a/07, 27a/11, 28a/02, 29a/06,
30b/02, 31b/12, 33b/06, 34a/16, 34b/16,
35b/02, 36a/10, 36a/15, 36b/12, 37a/02,
37a/06, 37a/07, 37a/08, 38a/12, 38a/15,
38b/07, 38b/08, 38b/17, 39a/17, 39b/03,
39b/12, 41a/01, 42a/09, 42b/08, 42b/11,
43a/03, 43b/02, 44a/09, 44a/13, 45b/01,
45b/12, 46a/05, 46a/10, 46a/17, 46b/06,
47a/04, 47b/07, 48b/06, 49a/04, 51b/16,
53a/14, 54b/04, 54b/15, 55a/13, 55a/14,

55a/15, 56a/07, 57b/02, 57b/13, 58a/12,
58b/02, 58b/05, 59b/13

bedel -1- Değer, fiyat, kıymet.

b.+ in 30a/15

beden -3- Vücut.

b.+ im 58b/13

b.+ inün 12a/04

b.+ ler 30b/16

bedre -1- <Ar. Kuzu, oğlak derisi; içi
altın kese.

b. 51b/02

beg -32- Erkek özel adları yerine
kullanılan bir söz.

b. 04b/02, 41a/06, 53a/03,

55b/09, 55b/11, 55b/13, 55b/16, 56b/10

b.+ dür 57a/11

b.+ e 53a/15

b.+ idi 51a/15

b.+ idür 57a/10

b.+ isin 60a/09

b.+ iydi 60a/04

b.+ ler 30b/10, 56a/15, 56a/17,

56b/11

b.+ leri 55b/15

b.+ lerinden 04b/01

b.+ lerine 55b/11

b.+ ümüz 53a/11

b.+ üñüz 55b/14

b. + lige 48a/16, 56a/04, 56a/10,

57b/07, 59a/03, 60b/07

b. + lik 56b/16, 58b/08, 60a/15

beğāyet-2- <Ar. Pek çok, aşırı, son derece.

b. 07b/13, 58b/04

bek -1- Sağlam, pek, dayanıklı.

b. 57a/13

beḳā -1- <Ar. Devam, sebat.

b.+ yı 31a/07

bekle - -2- Bir iş oluncaya kadar bir yerde kalmak, durmak.

b.- di 48a/03

b.- r 10a/16

beklet - -1- Bekleme işini birine yaptırmak.

b.- di 48a/06

bel -8- İnsan bedeninde bir bölüm.

b.+ i 03a/07, 15b/16

b.+ inde 21b/03

b.+ ine 14b/08, 58a/08, 58a/14

b.+ iñüz 06a/07

b.+ üm 16a/08

belā -2- Ar. Gam, keder, musibet.

b.+ ya 11a/17

b.+ yidi 29b/04

belī -1- <Far. Evet.

b. 26b/17

belür - -1- Ortaya çıkmak, tezahür etmek.

b.- di 21b/13

belürsiz -1- Belirli olmayan.

b. 31a/10

ben -373- Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

b. 02b/17, 03b/16, 04b/06,

04b/07, 04b/15, 04b/16, 05a/03, 05a/04,

05a/11, 05b/01, 06b/16, 07a/01, 07a/02,

07a/14, 07b/03, 07b/10, 07b/14, 08a/02,

08a/04, 08a/13, 08b/05, 10a/05, 10a/06,

10a/10, 10a/17, 10b/09, 11a/09, 11b/17,

12b/05, 12b/08, 13b/03, 13b/04, 15b/04,

15b/05, 16a/03, 16a/04, 16a/12, 16b/13,

17b/17, 18a/11, 18a/12, 18b/06, 19a/03,

19a/06, 19a/07, 19b/09, 19b/11, 22a/07,

22a/12, 22b/08, 24b/08, 24b/12, 24b/17,

25b/06, 25b/13, 25b/17, 26a/04, 26b/06,

26b/08, 26b/12, 26b/15, 27a/01, 27a/08,

29a/07, 30b/03, 30b/05, 30b/07, 31a/15,

31b/07, 31b/12, 32a/01, 32a/03, 32a/05,

32a/08, 32a/16, 32b/11, 33a/05, 33a/11,

33a/13, 33a/15, 33b/05, 33b/06, 36a/01,

36a/10, 36b/02, 36b/10, 36b/11, 36b/16,

37a/02, 37a/13, 37b/03, 37b/05, 37b/07,

37b/11, 38a/01, 38a/10, 38a/14, 38a/15,

38b/04, 38b/05, 38b/12, 39a/05, 39a/10,

39b/03, 39b/08, 39b/10, 40a/06, 40b/09,

40b/11, 40b/12, 41a/01, 41a/09, 42b/07,

42b/08, 42b/09, 42b/12, 43a/06, 43a/17,

43b/07, 44a/11, 44a/14, 44b/05, 44b/13,

44b/15, 44b/16, 45a/10, 45b/01, 46a/15,

46a/16, 46b/10, 46b/12, 46b/15, 47b/03,

47b/07, 47b/08, 49a/01, 49a/02, 49a/14,

49b/07, 49b/11, 49b/15, 50a/03, 50a/11,

50a/14, 53a/14, 53b/09, 54a/08, 54b/09,
54b/16, 55a/16, 56a/01, 56a/02, 56b/05,
57a/13, 57b/03, 58a/12, 58b/03, 60a/13

b.+ de 06a/17, 21a/15, 21a/16

b.+ den 03b/13, 06a/04, 12a/02,
12a/03, 18a/03, 18b/06, 20a/02, 22a/13,
22a/15, 26a/04, 27b/14, 29a/04, 30a/11,
30a/13, 31a/09, 31a/12, 32a/16, 37b/04,
39a/03, 41a/10, 45a/17, 45b/04, 45b/05,
51a/14, 54a/11

b.+ i 04b/06, 08a/02, 10a/17,
12b/04, 15b/05, 15b/06, 15b/07, 16a/16,
17a/11, 18b/16, 19a/04, 21a/07, 23a/01,
23a/02, 23b/10, 24a/13, 24b/16, 25b/04,
25b/13, 26a/04, 26b/04, 26b/05, 26b/16,
28a/01, 30b/02, 31a/13, 31a/14, 31b/17,
32a/01, 32a/06, 33a/10, 33b/06, 34a/03,
34a/17, 34b/17, 37a/01, 37a/05, 37a/06,
39a/04, 39a/08, 41a/10, 42a/13, 42a/15,
42b/05, 43a/16, 44a/02, 45a/17, 47b/04,
49a/01, 49a/09, 49b/03, 53a/01, 53a/09,
54a/10, 54b/08, 55a/14, 56a/04, 56a/06,
57a/12, 57a/13, 57b/02, 58a/12, 58a/15,
58a/17, 59a/04, 59a/06, 59a/17, 60a/13,
60b/11

emīre‘l-mü‘minīn b.+ i 56a/04

b.+ im 15a/13, 16a/03, 16b/12,
18b/11, 22a/06, 24a/06, 27a/12, 29a/14,
30b/04, 34b/05, 34b/16, 37a/03, 41a/08,
43a/03, 50b/16, 54b/17

b.+ in 21b/06, 34b/08, 53b/10

b.+ üm 04b/15, 05a/10, 06a/17,
08a/07, 08b/07, 10a/04, 10b/01, 12a/02,
12b/07, 13b/02, 15a/06, 15a/08, 15b/08,
17a/09, 17a/13, 17b/05, 17b/07, 17b/17,
18a/04, 18a/12, 18b/07, 18b/08, 19a/10,
19b/04, 20b/12, 22a/01, 22a/07, 22a/09,
22a/15, 22b/11, 23a/04, 23b/10, 25b/16,
26a/03, 26a/04, 26a/06, 27a/12, 27a/16,
27b/07, 27b/17, 29a/06, 29a/08, 29a/09,
29a/14, 29b/10, 30b/03, 31a/14, 31a/15,
31a/16, 32a/07, 32a/08, 32a/11, 32a/12,
33a/05, 34a/14, 34b/01, 34b/15, 36b/17,
37a/05, 41b/04, 42a/02, 42b/05, 45a/11,
45b/11, 46a/07, 46b/01, 46b/03, 49a/12,
49b/02, 49b/10, 50a/01, 51a/13, 53a/05,
54a/09, 54b/04, 54b/08, 54b/16, 57b/03,
57b/06, 57b/13, 57b/14, 57b/17, 59b/17

b.+ ümçün 16a/16, 27b/06

b.+ ümle 22b/07, 24b/13

bend -1- <Far. Bağ, yular.

b. 25a/14

ben -9- Teklik birinci kişiyi gösteren
söz.

b. +i 05a/05, 11b/07, 17a/10,
17a/16, 19a/02, 26a/07, 31b/06

b. +im 17b/16

b. +üm 41a/06

benī -2- <Ar. Oğullar.

b. 55a/09, 61a/14

ber -1- <Far. Üzere.

b. 09b/06

bereket-2- <Ar. Bolluk.

b.+ inde 42a/17, 55b/07

berhizgār -1- <Far. Haram ve yasak olan şeylerden kaçınan, bunlara karşı kendini tutan kimse.

b. 03a/09

beri -4- Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı.

b. 38b/03, 42a/10, 48b/12,

50a/15

beriy(y)e -6- <Ar. Çöl, kır, sahra.

b. 31b/10, 39b/06, 40a/05,

45a/03

b.+ de 38a/03, 38a/06, 40a/02

b.+ ye 12a/11, 12a/14, 33b/01,

36a/09

berk -1- Sağlam, sıkı, muhkem, kuvvetli.

b. 61a/12

berü -4- Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı.

b. 05b/08, 36b/02, 44a/08,

61a/13

bes -1- <Far. Yeter, yetişir, tamam, kafi.

b. 24a/07

besle - -2- Yiyecek ve içeceğini sağlamak.

b.- yeler 12b/07

b.- yen 01b/05

beş -12- Dörtten sonra gelen sayının adı.

b. 02a/05, 19a/06, 22b/01,

51b/17, 52a/02, 52a/03, 52a/05, 54a/15, 56b/17

b.+ in 59b/02, 59b/04

beşāret -3- <Ar. Müjde, muştu.

b. 35a/14, 35a/16, 35b/06

bey' -1- <Ar. Satma, satış, satılma.

b. 11b/14

beyān -2- <Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. 41b/07

b. ider 37b/02

beytü'l māl -4- <Ar. Devlet hazinesi.

b. 58b/09

b.+ dan yılda 56b/16

b. + a 57a/04

b. + dan 58a/09

bez -1- Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput.

b.+ den 59b/11

beze - -4- Süslemek.

b.- mişdi 34b/09

b.- mişler 30a/03, 30a/17

b.- rdi 33b/12

bezen --3- Süslenmek.

b.- mişdi 23a/10

b.- mişdür 23a/17

b.+ citi 33a/15

beñiz -1- Yüz, yüzün rengi.

- b.+ i 25b/01
- beñze** --4- Andırmak.
b.- mek 50a/09
b.- r 46b/14, 50a/06
b.- rsiz 50a/07
- bırak** - -13- Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak.
b. 26a/04
b. + a 48a/02
b.- dı 04b/13, 28b/13, 29b/06, 46b/12, 47b/16
b.- dılar 26b/04
b.- dum 07b/05
b.- duñ 10a/06, 39b/09
b.- mış 05a/15
b.- mışsın 48a/05
- bī** -7- < Far. -sız, -maz.
b. 01b/06, 07a/14, 14b/05, 30a/13
- bīçāre** -4- <Far. Çaresiz, zavallı.
b. 06b/08, 11a/02, 11a/03, 19a/09
- bīçārelik** -1- <Far. Çaresizlik, zavallılık.
b.+ den 41b/17
- bīgūnāh** -1- <Far. Günahsız, suçsuz, masum.
b.+ dur 47b/03
- bīhaber**-1- <Far. Günahsız, bilgisiz, vurdumduymaz.
b. 25a/13
- bihi** -1- <Far. İyilik, üstünlük.
b. 01b/01
- bīhod** -1- <Far. Kendinden geçmiş olan, baygın.
b. 14b/17
- bīhūz** -1- <Far. Huzursuz, tedirgin.
b. 19b/15
- bīkār** -1- <Far. İşsiz.
b. 38a/09
- bil** - -66- Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
b.- di 20b/17, 28b/01, 28b/17, 48a/01
b.+ icidür 37a/16
b.- diler 29a/15, 46a/13, 55b/15
b.- düğümüz 42b/15
b.- dük 27b/01
b.- düm 07b/01, 31a/13
b.- düñ 32a/01
b.- düñüz 10b/01
b.- elüm 21b/14, 34a/05
b.- emedüñüz 03b/06
b.- en 34b/14
b.- eydi 43b/06
b.- eydüm 31b/05
b.- ici 01b/05
b.- imedüm 19a/05
b.- medi 31a/11, 43a/16
b.- mediler 16a/11
b.- medük 27b/01

b.- medüm 23a/01, 33a/03,
47a/04, 57a/11

b.- mek 10a/05, 36b/14

b.- meyem 18b/06

b.- meyince 05b/10

b.- mez 18a/12, 48a/02

b.- mezdüm 16a/12

b.- mezin 03b/04, 06b/01,

11b/06, 38a/02, 38a/16, 53b/09, 59a/05

b.- mezseñ 06b/02

b.- mezüz 24a/05

b.- üm 19a/05

b.- ür 01b/11, 22b/03, 25b/10

b.- ürem 50b/08, 50b/09, 50b/11

b.- ürin 08b/15, 12b/12, 30b/07,

54b/12

b.- ürmisin 53b/09

b.- ürsin 06a/02, 30b/05, 30b/07,

34b/16, 43a/16, 59b/16

b.- ürsiz 14a/01

bil -1- İnsan vücudunda bir bölüm.

b.+ in 12b/17

bildür --2- Herhangi bir şeyi haber
vermek.

b.- di 10b/02

b.- medi 28b/09

bile -12- da, de, dahi.

b. 19b/12, 22b/07, 23a/11,

24b/05, 25a/01, 30a/16, 31b/09, 32a/17,

33b/13, 37a/07, 40b/10, 43a/07

bileg -1- Elle kolun, ayakla bacağıın
birleştiği bölüm.

b.+ ümden 50a/02

billāhi -2- <Ar. Allah için.

b. 38a/12, 42b/08

bin - -25- Yüksek bir şeyin veya bir
hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını
sallandırarak oturmak.

b.- di 32b/10, 32b/16

b. -dir 51b/12

b. -dirdiler 10a/04

b.- dürsünler

b.- düre 51b/10

b.- ecek 39b/03

b.- er 52b/14

b.- erdi 20a/10, 23a/09, 40a/11,

60a/15

b.- erdüñ 60b/07

b.- ersin 40a/13

b.- esin 27b/06

b.- mekle 60b/13

b.- miş 38b/03, 49b/06, 49b/17,

57b/11, 57b/16, 60a/05

b.- mişdüm 43b/06

b.- mişler 36a/03

b.- üp 55b/12

bin -2- <Ar. Oğul.

b. 51a/15, 60a/14

bīniyāz-1- <Far. Yalvarmasız,
yakarmasız.

b. 35b/07

bint -1- <Ar. Kız.

b. 51b/10

bir -636- Sayıların ilki.

b. 01b/05, 02a/17, 02b/07,

02b/11, 03a/16, 03a/17, 03b/02, 04a/04,
 04a/05, 04a/06, 04a/10, 04a/11, 04b/02,
 04b/04, 04b/05, 04b/07, 04b/09, 04b/10,
 04b/14, 04b/15, 05a/14, 05a/16, 05b/03,
 05b/04, 05b/10, 06a/01, 06a/04, 06a/09,
 06a/11, 06b/03, 06b/09, 06b/10, 06b/11,
 06b/15, 06b/16, 06b/17, 07a/05, 07a/08,
 07a/11, 07a/12, 07a/17, 07b/01, 07b/02,
 07b/04, 07b/12, 07b/13, 07b/14, 08a/02,
 08a/03, 08a/05, 08a/06, 08a/10, 08a/11,
 08a/13, 08a/14, 08a/16, 08a/17, 08b/01,
 08b/02, 08b/06, 08b/11, 08b/13, 09a/01,
 09a/02, 09a/04, 09a/08, 09a/11, 09a/12,
 09a/13, 09a/14, 09a/15, 09a/16, 09b/01,
 09b/03, 09b/08, 09b/13, 09b/14, 09b/15,
 10a/01, 10a/02, 10a/05, 10a/12, 10a/13,
 10a/15, 10b/04, 10b/07, 10b/17, 11a/04,
 11a/05, 11a/09, 11a/10, 11b/04, 11b/12,
 12a/01, 12a/02, 12a/08, 12a/14, 12a/15,
 12b/03, 12b/04, 12b/11, 12b/14, 12b/15,
 13a/07, 13a/09, 13a/14, 13b/05, 13b/06,
 13b/17, 14a/02, 14a/03, 14a/08, 14a/14,
 14a/15, 14b/03, 14b/08, 14b/11, 14b/12,
 14b/13, 15a/03, 15a/04, 15b/02, 15b/03,
 15b/12, 15b/13, 15b/14, 16a/10, 16a/11,
 16b/04, 16b/05, 16b/06, 16b/14, 16b/15,
 16b/16, 16b/17, 17a/01, 17a/05, 17a/11,

17a/17, 17b/01, 17b/03, 17b/04, 17b/06,
 17b/11, 17b/12, 17b/13, 18a/05, 18a/17,
 18b/01, 18b/03, 18b/05, 19a/01, 19a/11,
 19a/12, 19a/15, 19a/16, 19b/01, 19b/02,
 19b/03, 19b/07, 19b/15, 20a/01, 20a/04,
 20a/08, 20a/10, 20a/12, 20a/13, 20a/15,
 20b/01, 20b/02, 20b/05, 20b/11, 21a/05,
 21a/11, 21a/12, 21a/17, 21b/03, 21b/04,
 21b/09, 22a/02, 22a/03, 22a/05, 22b/09,
 22b/17, 23a/06, 23a/07, 23a/08, 23a/09,
 23a/12, 23a/14, 23b/06, 23b/08, 23b/15,
 24a/01, 24a/02, 24a/08, 24a/11, 24a/15,
 24b/02, 24b/10, 24b/11, 24b/15, 25a/02,
 25a/08, 25a/14, 25a/15, 25a/16, 25a/17,
 25b/01, 25b/03, 25b/08, 25b/09, 25b/16,
 26a/04, 26a/11, 26a/12, 26a/13, 26a/15,
 26b/09, 26b/11, 27a/13, 27a/14, 27b/03,
 27b/11, 27b/12, 28a/04, 28a/05, 28a/06,
 28b/02, 28b/11, 28b/14, 29a/06, 29b/01,
 29b/06, 29b/07, 29b/12, 29b/14, 29b/15,
 29b/17, 30a/01, 30a/03, 30a/04, 30a/09,
 30a/11, 30a/14, 30a/15, 30b/12, 30b/16,
 31a/11, 31b/08, 31b/10, 31b/16, 32a/13,
 32b/02, 32b/06, 32b/07, 32b/09, 32b/12,
 32b/17, 33a/04, 33b/03, 33b/07, 33b/14,
 33b/17, 34a/05, 34a/10, 34a/14, 34a/15,
 35a/02, 35a/05, 35a/10, 35a/11, 35b/17,
 36a/05, 36a/06, 36a/07, 36a/09, 36b/08,
 36b/09, 37a/03, 37a/07, 37a/09, 37a/10,
 37b/02, 38a/03, 38a/04, 38a/05, 38a/06,
 38a/07, 38a/08, 38a/13, 38a/17, 38b/01,

38b/02, 38b/03, 38b/05, 38b/08, 38b/09,
 39a/02, 39a/03, 39a/04, 39a/10, 39a/13,
 39a/16, 39b/01, 39b/02, 39b/03, 39b/08,
 39b/11, 39b/12, 39b/13, 39b/17, 40a/02,
 40a/04, 40a/06, 40a/10, 40a/12, 40a/14,
 40a/16, 40b/05, 40b/06, 40b/09, 41a/06,
 41a/08, 41a/13, 41a/14, 41a/15, 41a/17,
 41b/01, 41b/02, 41b/04, 41b/08, 41b/09,
 42a/06, 42a/07, 42a/10, 42a/11, 42a/12,
 42a/13, 42a/14, 42a/15, 42a/16, 42a/17,
 42b/01, 42b/02, 42b/03, 42b/04, 43a/07,
 43a/10, 43a/12, 43a/14, 43b/05, 43b/06,
 43b/07, 43b/08, 43b/13, 43b/15, 44a/02,
 44a/03, 44a/04, 44a/05, 44a/06, 44a/07,
 44a/11, 44a/12, 44a/17, 44b/01, 44b/03,
 44b/04, 44b/12, 45a/04, 45a/06, 45a/15,
 45b/02, 45b/07, 45b/08, 45b/09, 46a/03,
 46a/15, 46b/01, 46b/04, 46b/07, 46b/08,
 46b/09, 46b/12, 47a/01, 47a/03, 47a/07,
 47a/15, 47a/16, 47b/08, 47b/13, 47b/14,
 47b/15, 47b/17, 48a/09, 48a/13, 48a/17,
 48b/01, 48b/03, 48b/10, 49a/01, 49a/09,
 49a/17, 49b/05, 49b/06, 49b/09, 49b/12,
 49b/13, 49b/15, 49b/17, 50a/05, 50a/10,
 50b/01, 50b/04, 50b/14, 51a/03, 51a/04,
 51a/15, 51a/16, 51b/01, 51b/02, 51b/08,
 51b/09, 51b/10, 51b/14, 51b/17, 52a/07,
 52a/13, 52a/15, 52a/16, 52b/15, 53a/01,
 53a/03, 53a/08, 53a/17, 53b/02, 53b/05,
 53b/08, 53b/13, 53b/14, 53b/15, 53b/17,
 54a/03, 54a/08, 54a/12, 54a/15, 54a/17,

54b/01, 54b/02, 54b/11, 55a/03, 55a/09,
 55a/10, 55a/12, 55a/13, 55b/01, 55b/08,
 55b/10, 55b/12, 56a/06, 56a/11, 56a/12,
 56a/13, 56a/14, 56a/16, 56b/05, 56b/06,
 56b/07, 56b/08, 56b/14, 57a/02, 57a/06,
 57a/07, 57a/08, 57a/09, 57a/15, 57b/04,
 57b/05, 57b/07, 57b/10, 57b/11, 57b/12,
 58a/08, 58a/10, 58a/14, 58b/04, 58b/07,
 58b/10, 58b/15, 58b/17, 59a/01, 59a/04,
 59a/08, 59a/10, 59a/11, 59b/01, 59b/06,
 59b/10, 59b/16, 60a/05, 60a/07, 60a/13,
 60b/01, 60b/03, 60b/04, 60b/05, 61a/01,
 61a/07, 61a/11, 61a/12, 61a/15, 61a/16

beytü'l-mâldan b. 58a/10

emîre'l-mü'minîn b. 56b/01

hikâyet-i b. 42a/06, 42b/13,

47a/06, 61a/04

b.+ i 11b/16

b.+ imüz 50a/08

b.+ in 54a/01, 54a/02

biraz -11- Bir parça, azıcık.

b. 07b/16, 13b/08, 13b/11,

22a/11, 23b/14, 36a/07, 38a/09, 52b/16

b.+ ı 06b/05, 36b/09, 48b/09

birbiri -8- Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+ ne 07a/03, 37b/06, 37b/11,

50a/06, 56a/17, 60b/04

b.+ nûze 50a/07

b.+ yle 05b/05

birer -1- Herkese bir.

b. 36a/03

biri -65- Bir tanesi.
 b. 06b/07, 06b/09, 06b/10,
 09a/03, 20b/11, 20b/15, 25a/08, 34a/08,
 36a/12, 37a/02, 46b/14, 50b/07, 56b/04,
 60a/04, 61a/02, 61a/03
 b.+ müz 36b/13
 b.+ n 34a/03, 39b/10, 40b/17,
 51b/04, 55a/14, 55a/15, 56a/15
 b.+ ne 06b/06, 06b/07, 13b/04,
 20b/11, 30b/16, 52b/09
 b.+ nüñ 39b/11
 b.+ si 05a/06, 05b/09, 06b/06,
 06b/07, 07a/04, 07b/12, 09a/03, 09b/17,
 12a/05, 16a/02, 16b/01, 16b/03, 16b/07,
 21a/06, 23b/01, 25a/15, 37b/17, 38a/03,
 39a/06, 39a/13, 43b/05,
 45a/02, 45a/09, 46b/04, 49b/05
 b.+ sin 06b/15, 36b/05, 51b/03
 b.+ sinden 07a/09
 b.+ sinüñ 55a/04
 b.+ ñüz 51b/03, 56b/06

birkaç -7- Çok olmayan, az sayıda, az.
 b. k. 09a/02, 25b/07, 30a/09,
 53b/15, 54b/01, 59a/10, 25b/07

birle -4- İle, birlikte, beraber.
 b. 46b/16, 50a/17, 54a/16,
 59a/16

biryân -6- <Far. Tava, tepsi gibi
 şeylerde susuz veya az suda
 pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.

b. 06b/14, 08b/09, 08b/11,
 08b/12, 08b/15
 b.+ cı 08b/10

bîşebât -1- <Far. Sebatsız, döneç.
 b. 31a/05

bismillâhi -1- <Ar.
 Bismillâhirrahmânirrahim sözünün
 kısaltılmış hali.
 b. 40b/13

bismillâhirrahmanirrahîm -2- <Ar.
 Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.
 b. 01b/01, 35a/05

bişer -1- Beş sayısının üleştirme sayı
 sıfatı.
 b. 36b/13

bişür -4- Bir besin maddesini gerektiği
 kadar ısıda tutarak yenebilecek ve
 içilebilecek duruma getirmek.
 b.- di 09a/02
 b.- mişler 54b/03
 b.- mişsin 54b/06
 b.- ürler 10a/08

bit -4- Tükenmek.
 b.- di 05b/05, 18a/15
 b.- medi 52a/16
 b.- mez 11a/03

biti -5- Yazılmış şey, mektup.
 b. 52a/01, 56a/08, 58b/09
 b.+ ler 17a/13
 b.+ yi 58b/10

bitir -1- Tüketmek, sonuçlandırmak.

b.- elüm 21b/10

bitü -1- Yazılmış şey, mektup.
b.+ mi 17a/13

bitür -2- Tüketmek, sonuçlandırmak.
b.- di 23b/10
b.- e 53b/17

biye -1- Bize.
b. 41b/04

biz -51- Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.
b. 02a/16, 36b/13, 37b/17, 39a/13, 47b/09, 47b/10, 47b/11, 47b/12, 50b/02, 56a/02
emîre‘l-mü‘minîn b. 55b/17
b.+ de 47b/11
b.+ den 10b/13, 52b/08
b.+ e 03b/01, 07b/11, 09b/08, 09b/10, 10b/02, 10a/05, 10a/10, 16a/07, 40a/03, 47a/07, 47a/08, 47a/15, 48b/13, 50b/02, 54b/10, 56a/11, 57b/01
b.+ i 10a/08, 18a/17, 22a/02, 49b/01, 56a/17
b.+ im 05b/07, 35a/13
b.+ üm 08a/06, 10a/07, 10b/11, 10b/13, 21b/14, 22b/05, 35a/14, 37a/16, 47a/08, 47a/10, 56b/13
b.+ ümçün 10a/08
b.+ üz 52b/08

biz -1- Bezgin duruma gelmek, bıkmış usanmak.
b.- düm 23b/12

bîzâr -1- <Far. Rahatsız, bıkmış, usanmış.
b.+ duñ 13a/02

biñ -16- Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.
b. 02a/07, 03a/07, 11b/09, 11b/10, 12a/12, 17b/05, 19a/08, 20a/04, 23a/15, 47b/01, 52a/08, 60b/09
b.+ in 52a/11
b.+ inden 52a/12

boğaz -3- İmik, kursak.
b.+ ıma 37a/03
b.+ ına 26a/12, 37a/09

boğazla -1- Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek.
b.- yup 60a/13

bol -1- Kıt karşıtı.
b. 41a/01

borc(ç)-7- Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey.
b.+ dur 51a/08
b.+ ı 51a/04
b.+ um 45a/17, 51a/07
b.+ uma 45b/07
b.+ uñ 21b/10
b.+ uña 45b/05

boyn -12- Gövdenin başla boyun arasında kalan bölümü.
b.+ ına 11a/04, 41b/16, 48a/12, 49b/13, 53a/16, 53a/17

<p>b.+ ında 14b/12</p> <p>b.+ ından 41b/10, 41b/13</p> <p>b.+ uma 17a/11, 26a/05</p> <p>b.+ una 14b/08</p> <p>boz -1- Açık toprak rengi.</p> <p>b. 36a/03</p> <p>bozul --2- Bozma işine konu olmak.</p> <p>b.- mış 31b/11, 31b/15</p> <p>böl - -1- Parçaya ayırmak, taksim etmek.</p> <p>b.- e 43a/10</p> <p>bölük -1- Parça, kısım.</p> <p>b. 39a/04</p> <p>böyle -13- Bunun gibi.</p> <p>b. 03a/13, 04b/17, 11a/17, 12a/01, 24b/13, 25a/04, 26a/14, 27b/06, 35a/01, 39a/09, 50a/09, 60b/08</p> <p>b.+ dür 49a/09</p> <p>bu -348- En yakın olanı gösteren söz.</p> <p>b. 02a/16, 02b/16, 03a/02, 03a/04, 03b/07, 03b/08, 03b/17, 04a/01, 04a/14, 04b/17, 05a/05, 05a/09, 05a/11, 05a/17, 05b/02, 05b/04, 05b/07, 05b/09, 05b/11, 05b/12, 05b/14, 05b/16, 06a/02, 06a/15, 06b/13, 07a/06, 07a/16, 07a/17, 08a/04, 08b/03, 08b/07, 09a/16, 10b/07, 10b/08, 10b/12, 10b/14, 12a/02, 12a/10, 12a/15, 12b/01, 12b/08, 13a/05, 13a/07, 13b/01, 14b/01, 15b/08, 15b/09, 15b/14, 15b/15, 16a/07, 16b/01, 16b/08, 17a/12,</p>	<p>17a/16, 17b/01, 17b/16, 18a/03, 18a/15, 18b/10, 19b/02, 19b/03, 20a/01, 20a/12, 20a/16, 20b/08, 20b/12, 20b/17, 21a/02, 21a/04, 21a/14, 21a/16, 21b/04, 21b/07, 21b/08, 22a/13, 22b/11, 22b/13, 23a/01, 23a/02, 23a/15, 23a/17, 23b/01, 23b/02, 23b/17, 24b/14, 24b/17, 25a/08, 25b/14, 26a/09, 26a/11, 26b/10, 26b/13, 26b/15, 27a/02, 27a/12, 27a/15, 27a/16, 27b/08, 27b/13, 27b/14, 28a/12, 28a/14, 28b/06, 29a/03, 29a/08, 29a/14, 29b/02, 29b/03, 29b/10, 30a/07, 30a/08, 30a/11, 30b/14, 31a/06, 31a/09, 31b/02, 32a/16, 32b/10, 32b/16, 32b/17, 33a/06, 33a/13, 33a/14, 33a/16, 33a/17, 34a/02, 34a/04, 34a/09, 34a/10, 34a/16, 34b/01, 34b/02, 34b/03, 35a/05, 35b/03, 35b/10, 35b/17, 36a/14, 36b/17, 37a/04, 37a/06, 37a/11, 38a/02, 39a/12, 39b/09, 39b/11, 40a/07, 40a/12, 40a/15, 40b/08, 41a/02, 41a/15, 41b/05, 41b/12, 41b/14, 42a/16, 42b/17, 43b/01, 43b/02, 43b/07, 43b/09, 43b/11, 44a/08, 44b/14, 46a/07, 46a/11, 46b/03, 46b/06, 46b/10, 46b/11, 46b/15, 47a/05, 47a/12, 47b/02, 47b/09, 48b/03, 48b/05, 48b/14, 49a/06, 49b/07, 49b/15, 49b/16, 50a/02, 50a/11, 50a/14, 50a/16, 50b/01, 50b/02, 50b/07, 50b/11, 50b/12, 52a/03, 52a/05, 52a/09, 52b/05, 52b/10, 53a/15, 53b/06, 53b/09, 53b/11, 54a/01, 54a/02, 54a/04, 54a/06, 54a/09, 54a/11, 54b/07, 54b/14,</p>
---	--

54b/16, 55a/14, 55a/15, 55b/04, 55b/05,
55b/15, 55b/16, 56a/03, 56b/05, 57a/08,
57a/10, 57b/06, 57b/13, 58a/06, 59a/12,
59a/15, 59a/16, 59b/15, 59b/17, 60b/08,
60b/11, 60b/14

emîre‘l-mü‘minîn b. 59a/06,

60a/11

b.+ ña 09a/07, 09a/16, 24b/12,
30a/08, 39a/12, 42b/15, 53a/14, 57a/11

b.+ dur 05b/04, 11a/13, 11a/14,
20b/11, 25b/03, 26a/06, 37a/02, 37a/05,
54b/14, 58b/16

b.+ nda 03b/05, 06a/16, 10a/10,
11a/04, 14a/11, 14a/12, 18a/10, 21a/07,
22a/15, 25b/14, 36b/14, 39a/10, 42a/15,
48a/04, 48b/04, 48b/05, 56a/17, 56b/01,
57b/12

b.+ ndan 08a/17, 19b/12, 30a/09,
31b/10, 44b/05, 60a/11

b.+ ndayimiş 54b/17

b.+ nı 08a/04, 17a/15, 36b/10,
36b/11, 36b/13, 36b/17, 39a/14, 39a/16,
47b/07, 48b/02, 48b/15, 49a/03, 54a/10,
54b/15, 59a/14, 60a/12

b.+ nlar 03b/05, 24a/15, 36b/10,
36b/12, 37b/07, 37b/14

b.+ nlara 24b/06, 37b/17

b.+ nlardan 30b/07

b.+ nları 34b/17

b.+ nu 04b/07

b.+ nuñ 04b/06, 15b/08, 16a/13,
19b/15, 21a/15, 21b/15, 22a/01, 25a/04,
31a/04, 31a/05, 31a/08, 33a/13, 33a/16,
34a/02, 36a/16, 36b/14, 38b/06, 40a/05,
46b/17, 48a/02, 51b/01, 52a/06

b.+ nunla 44b/03, 50b/13

b.+ ña 06a/16

b.+ ñı 39b/05

bucağ -3- Kenar, köşe, yer.

b.+ da 23b/08

b.+ ından 26a/13, 37a/09

buğday-3- Buğdaygillerin örnek bitkisi.

b. 52b/04, 52b/10

b.+ ın 05b/15

bugün -3- İçinde bulunulan gün.

b. 52b/02, 52b/17, 55a/03

buhûr -1- <Far. Tütsü.

b. 30a/16

bukağı-1- Hayvanın ayağına vurulan
köstek.

b.+ lu 44a/07

bul - -39- Arayarak veya aramadan bir
şeyle karşılaşmak.

b.- a 42b/16

b.- am 18b/10

b.- ayduñ 50b/03

b.- dı 07b/08, 09b/09, 35a/05,

43a/04, 56b/07

b.- duğ 47b/10

b.- dum 06b/14, 06b/17, 13b/04,
18a/09, 25b/12, 43a/06

b.- duñ 15a/12
 b.- madı 03a/13, 03a/16, 41a/13,
 43a/15
 b.- madılar 49a/13, 49a/16
 b.- maduğ 54b/09
 b.- madum 25b/08, 38a/04
 b.- maduñ 06a/15
 b.- masa 02b/07, 02b/10
 b.- mayup 03a/15, 45a/11
 b.- maz 03a/08
 b.- mazsız 06a/08
 b.- mışlardı 08b/17
 b.- mışuz 07b/10
 b.- sam 06a/16
 b.- unmayınca 06a/09
 b.- up 03a/13
 b.- urdı 33b/04
 b.-ursa 58a/06
bula - -2- Bir nesneyi başka bir
 maddeye batırmak.
 b.- dı 54a/01
 b.- r 47a/11
bulan - -2- Her yanı bir şeyle
 kaplanmak.
 b.- mış 25a/03, 25b/12
bulaş - -3- Bir şey yüzünden kirlenmek.
 b.- dı 05b/06
 b.- mış 35a/06, 58b/10
bulın - -1- Bulma işine konu olmak.
 b.- ur 06a/11
bulun - -8- Bulma işine konu olmak.

b.- a 05a/13
 b.- maya 58a/01
 b.- mayacağdur 30b/13
 b.- maz 05a/10, 58a/10
 b.- urdı 05b/03, 06a/17, 13a/11
buluş - -3- Bir araya gelmek.
 b.- duğ 47a/07
 b.- dum 42b/08
 b.- mayınca 19b/10
bulut -4- Atmosferdeki su
 damlacıkları ve buz taneciklerinin
 görülebilir yoğunluk kazanmasıyla
 oluşan biçim.
 b. 39b/15, 44a/04, 44a/11
 b.+ ları 44a/05
bunca -26- Epey, çok.
 b. 03b/05, 07a/09, 10a/03,
 10b/17, 11a/10, 11b/02, 13b/03, 13b/04,
 15b/05, 16b/09, 16b/12, 22b/15, 25a/14,
 28a/06, 29a/06, 31a/16, 33a/04, 34a/15,
 35b/02, 44b/02, 55a/03, 57b/03, 57b/04,
 57b/14, 59b/12
buncılayın -1- Bunun gibi.
 b. 28b/06
bunlar -13- Bu zamirinin çokluk biçimi.
 b. 04a/13, 51b/06, 56a/02,
 56a/04, 56a/16, 61a/02
 b.+ a 56a/04
 b.+ dan 39a/06
 b.+ ı 04a/12, 26b/08, 44b/14,
 44b/15, 60a/08

- bur** - -8- Çevirerek bükmek.
 b. 22a/07, 22a/10, 22a/11
 b.- dı 22a/04, 22a/10, 22a/11,
 47a/11
 b.- duğum 22a/08
- burış** - -1- Düzgünlüğü bozulmak.
 b.- miş 31b/16
- buyruğ** -2- Emir, ferman.
 b.+ ina 57b/09
 b.+ uñ 18b/14
- buyrul** - -1- Buyurma işi
 yapılmak.
 b.- du 27b/06
- buyur** --8- Emretmek.
 b.- asın 25b/04
 b.- dı 28a/08, 43a/04, 52b/11
 b.- du 58a/02
 b.- mişdur 02b/14, 35b/17
 b.- uñ 51b/11
- bükül** --3- Katlanmak.
 b.- di 16a/08
 b.- miş 15b/16
 b.- se 03a/07
- bür** - -1- Sarmak, kaplamak.
 b.- señ 25a/13
- büri** - -1- Sarmak, kaplamak.
 b.- mişdi 14a/09
- büyük** -1- Küçük karşıtı.
 b. 28a/04
- C**
- cān** -35- <Far. Can, ruh.
 c. 03a/15, 05a/06, 12a/04,
 12a/05, 13b/12, 14b/16, 17b/03, 17b/10,
 18a/17, 25a/05, 29a/11, 32a/14, 32b/03,
 37a/08, 37a/17
 c.+ ı 27a/03, 29a/09
 c.+ ım 22b/03, 22b/05, 24b/01,
 26a/04, 29a/12, 47b/04
 c.+ ina 31b/01
 c.+ um 11a/09, 15a/06, 29a/09,
 38a/10, 43b/10, 46b/14, 53a/09
 c.+ uma 06a/03, 06b/13, 07b/02
 c.+ uñ 15a/15
- cānāver** -2- <Far. canlı, yaşayan,
 zararlı hayvan.
 c. 48b/12, 58b/06
- ceb** -1- Giysinin belli bir yeri
 açılarak içine yerleştirilen parça.
 c.+ inden 35a/10
- cebe** -6- Zırh, zırhlı elbise.
 c. 13a/16, 13a/17
 c.+ m 13b/02
 c.+ ye 13b/01
 c.+ yi 13b/01
- cedd** -1- <Ar. Dede, büyük baba.
 c.+ uñ 21b/16
- cefā** -2- <Ar. Eziyet, incitme.
 c. 33b/05
 c.+ m 16b/13
- cehd** -7- <Ar. Çalışma, çabalama.
 c. 06b/08, 10b/16, 44b/11
 c. eyle 13a/03

- c. itdiler 24b/05
c. itmek 02a/16
c.+ ümi 29a/07
- cehil**-1- <Ar. Bilmezlik.
c.+ den 50b/16
- cehüd** -2- <Ar. Yahudi, cıfit.
c. 16a/11
c.+ uñ 54a/03
- ceht** -1-<Ar. Çalışma, çabalama.
c.+ ile 13a/05
- celāl** -2- <Ar. Büyüklük, ululuk.
c.+ uñ 29a/09, 42a/05
- celle** -4- <Ar. “yüce ve aziz olsun!”
manasında bir dua sözü.
c. 02a/10, 15a/11, 33b/04,
47b/04
- cem‘** -10- <Ar. Toplama, yığma.
c. 28a/02, 33b/11, 57b/02
beytül-māl c. eyle 58b/09
c. eyledüm 26a/17
c. eylemiş 02b/17
c. itdiler 50a/05
c. itmedüñ 60a/10
c. oldılar 52a/16
c. olup 52b/04
- cemā‘at** -1- <Ar. İnsan topluluğu.
c.+ üñle 21b/12
- cemāl** -4- <Ar. Yüz güzelliği.
şāhib-i c. 33b/09
hüsn-i c.+ i 31b/15
c.+ ine 12b/06
- c.+ üñi 52b/16
- cemī‘** -7- <Ar. cümle, hep, bütün.
c. 01b/11, 01b/12, 02a/01,
02a/02, 03a/14, 33b/13, 50b/07
- cenāze** -4- <Ar. İnsan ölüsü.
c. 15b/13
c.+ dür 15b/14
c.+ m 37a/05
c.+ yi 36b/09
- ceng** -2- <Far. Savaş. vuruşma.
c. 44b/01, 44b/03
- cennet** -1- Uçmak.
c.+ e 32a/12
- cerāhat**-1- <Ar. İrin, yara.
c.+ ina 30b/06
- cevāb** -14- <Ar. Sorulan şeye verilen karşılık.
c. 17b/06, 19a/04, 19a/06,
19a/08, 20b/14, 24a/09, 34a/06, 37b/06,
40a/13, 46a/03, 46a/09, 54b/16
c. eylemezler 20a/04
c.+ ı 58a/12
- cevāhir**-1- <Ar. Cevherler, elmaslar.
dürr-i c.+ le 23a/10
- cevher** -2- <Ar. Elmas, değerli taş.
c.+ lerle 33b/11, 34b/09
- cezā** -1- <Ar. Karşılık, azap.
c.+ sı 26a/06
- cıbık** -1- Değnek biçiminde ince, uzun şey.
c. 52b/15

ciger -6- <Far. Ciğer, bağır.
c. 27a/12, 28b/16, 29a/15
c.+ i 16a/13, 22b/01, 23b/02

cihān -6- <Far. Dünya, alem.
c. 39b/15
c.+ da 18a/13, 24a/12
c.+ dan 24b/17
c.+ e 20a/06
c.+ ı 29a/06

cömerd-5- <Far. Bonkör, eli açık.
c. 54a/10, 54a/11
c.+ i 52a/06
c.+ lerdür 51a/02
c.+ ligi 51a/02

cömert -1- <Far. Bonkör, eli açık.
c.+ lerüñ 55a/08

cüd -2- <Ar. Cömertlik, elaçıklığı.
c.+ i 29a/06
c.+ iyle 01b/04

cum'a -1- <Ar. Perşembeden sonra
gelen gün.
c. 59b/14

cuvāl -1- <Far. Büyük torba.
ç.+ ı 09b/05

cübbe -1- <Ar. Sarıklı din adamları ile
bazı yaşlıların giydikleri uzun üstlük.
c.+ lerin 37a/12

cümle -2- <Ar. Bütün, hep.
c. 03a/04
c.+ si 22b/13

cünbüş -1- <Far. Eğlenti, zevk.

c. 28b/17

cür'a -1- <Ar. Yudum, içim.
c.+ sın 12a/17

cādır -1- <Far. Çadır.
ç. 30a/02

Ç

çādır -1- <Far. Çadır.
ç. 61a/01

çağır - -17- Seslenmek.

ç.- dı 14a/10, 14b/01, 15a/01,
17b/09, 29b/07, 31b/04, 35a/15, 36a/09,
36b/02, 40a/17, 53a/10

ç.- dum 15b/09, 38b/03, 43b/16

ç.- ma 40b/02

ç.- ur 30a/14

ç.- ursız 40b/03

çağ -1- <Far. Yarık, yırtık.
ç. 20a/16

çal - -1- Başkasının malını gizlice
almak.

ç.- ardı 27a/13

çalab -15- Tanrı, Allah.

ç.+ um 06a/03, 16b/13, 18a/11,
18b/15, 19a/03, 19a/08, 21a/14, 29a/07,
39b/08, 40b/07, 43a/02, 43a/16, 49b/07,
49b/10, 50a/11

çalıcılık -1- Çalgıcının yaptığı iş.
ç. 33b/09

çāre -4- <Far. Yol, yardım.

ç. 24b/06, 41b/14, 43a/15,
45b/01

çek - -22- Bir şeyi tutup kendine doğru yürütmek.

ç. 37a/10
ç.- di 13a/09, 34b/09
ç.- düği 11a/08
ç.- düm 26a/14, 29a/08, 37b/08,
46b/17

ç.- düñ 11b/02, 13b/03
ç.- düñüz 51a/07
ç.- eler 02a/15
ç.- erin 11a/14, 29a/02
ç.- erler 38b/03
ç.- erse 03a/09
ç.- ersin 11a/11
ç.- mek 11a/12, 12b/16
ç.- mekten 12a/01
ç.- mişdüm 07b/14
ç.- seler 18a/04

çekil - -1- Çekme işi yapılmak.

ç.- di 43b/15

çekirdeg -1- Tohum.

ç.+ i 40b/14

çevi(ü)r - -2- Bir şeyin yönün değiştirmek.

ç.- di 22b/16, 41b/02

çevre -2- Bir şeyin yakını, etraf.

ç. 18a/07, 30a/03

çeyne --1- Öğütmek.

ç.- mege 40b/15

çık - -74- İçeriden dışarıya varmak.

ç.- a 53a/09

ç.- ar 08b/03, 15a/09, 45b/12

ç.- ardı 48b/02

ç.- aydı 15a/15

ç.- dı 03b/03, 09b/02, 10b/15,
12b/04, 12b/09, 14b/02, 14b/09, 15b/01,
21a/08, 23b/15, 24b/15, 27a/08, 28b/01,
31b/04, 32a/09, 32b/04, 32b/09, 34a/08,
35b/03, 35b/13, 38a/09, 41a/02, 41a/17,
43a/07, 43b/07, 43b/10, 44a/05, 47a/03,
48a/17, 48b/16, 49a/17, 49b/09, 49b/10,
51a/04, 53b/01, 60b/01, 60b/02

ç.- dılar 10a/01, 30b/01, 31b/09,
37b/06, 42b/02, 44a/03, 49a/13, 49a/16,
55b/12

ç.- dım 26a/17

ç.- dum 04b/09, 15b/02, 32b/06,
36b/08, 38b/01, 49a/02, 49b/17, 53b/13,
54b/10

ç.- duñ 05a/04, 58b/12

ç.- inca 40a/08, 49b/08

ç.- madı 15b/12, 34a/05

ç.- mış 20a/15, 50a/13

ç.- mışlar 22b/13, 25a/07, 36a/04

ç.- up 34a/07

çıkagel - -5- Beklenmedik bir zamanda gelmek.

ç.- di 08b/02, 38a/07, 39b/12,
40b/09, 53b/05

çıkır - -27- Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak.

ç.- a 47b/01

ç.- dı 08b/01, 08b/16, 15b/06,
20a/13, 24b/10, 27b/15, 31b/07, 35a/10,
37a/14, 38b/11, 38b/14, 45b/13, 47b/05,
48a/12, 48b/09, 50a/01, 51a/09, 53b/07,
55a/16

ç.- dılar 10a/03, 15b/14

ç.- dum 26b/07, 45b/13, 50a/01

ç.- duñ 15a/17

ç.- mayasın 37a/05

çift -2- <Far. Tek olmayan, iki.

ç. 53b/14

ç.+ i 05a/15

çok -15- Az karşıtı.

ç. 03b/10, 12b/12, 13b/05,

16b/12, 18a/11, 25b/16, 26b/12, 33b/05,
35a/08, 36a/10, 39b/04, 43a/04

ç.+ dan 58b/02

ç.+ dur 34b/02

çübān -11- <Far. Çoban, sığırtmaç.

ç. 14b/11, 27b/12, 27b/13,

27b/16, 27b/17, 47a/06, 47a/09, 47a/12

ç.+ a 27b/16, 47a/08

çubuğ -1- Değnek biçiminde ince olan
şey.

ç.+ ı 60b/03

çukur -4- Çevresine göre aşağı çökmüş
olan yer.

ç. 13b/14, 28b/05

çuvāl -1- <Far. Büyük torba.

ç.+ in 09a/17

çün -128- <Far. Çünkü, mademki.

ç. 02b/10, 03a/13, 03b/02,

03b/08, 04b/17, 05b/02, 05b/16, 07a/06,

07b/02, 08a/01, 08b/12, 09a/08, 10a/16,

10b/03, 10b/09, 10b/14, 11b/01, 11b/06,

11b/15, 12a/11, 12a/17, 12b/08, 13a/01,

13a/02, 13a/10, 13b/09, 14a/17, 15b/11,

16a/17, 17a/03, 17a/04, 17a/16, 17b/01,

18b/08, 18b/11, 18b/16, 20b/17, 21b/07,

22a/13, 22b/02, 23a/11, 23b/04, 23b/07,

23b/08, 24a/10, 24a/16, 24b/08, 24b/11,

25a/01, 26a/11, 26b/04, 26b/13, 26b/16,

27a/02, 27a/05, 27a/16, 27b/08, 27b/10,

28a/12, 28b/07, 29b/08, 30a/17, 31a/09,

31b/02, 31b/04, 31b/09, 31b/17, 32a/14,

33a/02, 33a/06, 33a/08, 34a/11, 34a/17,

34b/03, 35a/09, 35b/01, 35b/03, 35b/10,

36a/08, 36a/14, 37a/11, 37b/04, 37b/09,

38a/11, 38b/05, 39b/04, 39b/06, 41a/16,

41b/05, 42b/07, 45a/05, 45b/03, 46a/01,

46b/10, 46b/16, 47a/01, 48a/13, 48a/16,

48b/01, 48b/08, 48b/11, 48b/14, 48b/15,

49a/03, 50a/01, 50a/12, 51a/11, 52a/04,

52a/10, 53b/15, 54b/07, 54b/14, 55b/15,

56a/03, 56a/10, 56b/09, 57a/09, 57a/14,

57b/09, 58b/09, 58b/10, 59a/07, 59a/15,

59b/12, 60a/16, 60b/02

çünkü -8- <Far. Şundan dolayı.

ç. 06b/05, 07b/13, 13b/11,

14b/05, 14b/17, 17a/12, 25a/05, 57a/04

çürü - -1- Bozulup dağılmak.

ç.- rdi 13b/16

D

dağıl - -1- Birbirinden uzaklaşmak.

d.- dı 23b/09

dahı -92- Da, de.

d. 01b/03, 01b/06, 02a/07,

02b/11, 02b/13, 03a/03, 04b/15, 05b/03,

05b/04, 05b/06, 08a/07, 08b/01, 08b/03,

09b/02, 09b/03, 12a/03, 12a/04, 14a/02,

15a/01, 15b/17, 17a/02, 17a/15, 17a/17,

17b/06, 18b/17, 19a/05, 19a/06, 19a/07,

19a/09, 20b/15, 20b/17, 21a/02, 21a/06,

21a/14, 21b/14, 22a/07, 22a/11, 22a/12,

22a/16, 22b/06, 24b/05, 25a/13, 26a/07,

26b/16, 26b/17, 28b/06, 31b/07, 32a/08,

32b/03, 32b/11, 33b/06, 34b/06, 36b/05,

38a/10, 38b/12, 41a/02, 43a/03, 45b/13,

45b/14, 46b/12, 47a/10, 47b/11, 49a/15,

49b/04, 50a/03, 50b/02, 50b/03, 51a/02,

51b/04, 51b/12, 53a/17, 54a/02, 54a/06,

54a/11, 54a/15, 55a/17, 55b/06, 55b/09,

55b/16, 56a/02, 56a/15, 56a/16, 56b/07,

56b/08, 57a/13, 57b/13, 58a/15, 60a/05,

60a/12, 60b/12

dağ - -5- Bir şeyi başka bir yere
tutturmak.

d. 26a/05, 37a/03

d.- asız 17a/11

d.- dum 26a/12, 37a/09

dānā -1- <Far. Bilen, bilici.

d. 01b/06

dāne -1- <Far. Tane.

d.+ si 24b/03

danış - -2- İstişare etmek.

d.- dı 52a/04

d.- mağa 52a/03

da'vet -2- <Ar. Çağırma, çağrı.

d. iderin 16a/06

d. itdiler 21a/05

dāyim -9- <Ar. Devamlı, sürekli.

d. 04a/06, 16a/15, 16b/03,

20b/07, 24a/04, 35a/03, 45a/03, 58a/05,

61a/15

dāyimā-3- <Ar. Her vakit.

d. 07b/07, 07b/08, 44b/15

de -6- Bağlaç, dahi.

d. 07b/05, 25a/12, 33b/15,

40a/11, 44b/05, 52a/11

def'a -1- <Ar. Kere, kez.

d. 22b/01

defn -9- <Ar. Gömme, gömülme.

d. eyledük 32b/01

d. eyleyesin 26a/08

d. ider 16b/17

d. itdiler 13a/15, 25a/11

d. itdük 27a/06, 32b/05

d. itdüm 37b/01

d. itdün 27a/06

deg - -2- Temas etmek.

d.- mez 56b/02

d.- meñ 21b/09

degil -3- Cümlelerin anlamını olumsuz
hale getiren kelime.

- d.+ düm 12a/01
d.+ misseydi 47a/13
d.+ mişdür 40b/01
- degin** -17- Kadar, değin.
d. 03b/12, 12b/10, 13a/01,
15a/10, 15a/13, 19b/05, 20b/10, 25b/10,
26b/14, 28a/17, 30b/17, 34a/01,
34b/13, 37b/08, 47a/04, 59b/08, 60b/10
- değiş** - -3- Başka bir biçime girmek.
d.- diler 13b/02
d.- üp 47b/12
d.- ürtüz 56b/03
- degme** -2- Seçkin, seçme.
d. 20a/03, 22a/02
- degül** -35- Cümlelerin anlamını olumsuz hale getiren kelime.
d. 14a/12, 30a/04, 30a/08,
30a/09, 36b/02, 40b/15, 41a/01, 43a/08,
54a/06
d.+ di 29b/04, 41a/05
d.+ dür 01b/12, 02a/05, 06a/02,
07b/16, 12a/03, 13a/17, 22b/05, 23a/03,
31a/07, 32a/04, 35a/09, 43a/11, 43a/15,
48b/04, 54b/13, 57b/13
d.+ düñ 60b/07
d.+ em 24b/13, 36a/01
d.+ mi 04b/12
d.+ miş 04b/13, 34a/09
d.+ sin 03b/08, 16a/07
- degür** - -2- Ulaştırmak,
duyurmak, bildirmek.
- d. 35a/14
d.- esin 41a/10
- dek** -2- Kadar, değin.
d. 13a/03, 46b/17
- dellâl** -1- <Ar. Tellal, satılacak şeyi satan.
d. 41b/11
- delü** -4- Mecnun.
d. 17a/05, 21a/12, 21a/14
d.+ lük 40b/03
- dem** -5- <Far. Soluk, nefes.
d. 07b/13, 07b/14, 11a/10,
47b/08, 58a/14
- demür** -2- Bir çeşit element.
d.+ den 14b/12
d.+ üñ 15a/17
- deng** -2- <Ar. Bir dirhem dördte biri, mangır.
d.+ in 28b/12
d.+ e 28b/12
- denk** -8- Ar. Bir dirhem dördte biri, mangır.
d. 09a/15, 09b/08, 16b/05,
28b/11
d.+ lik 09a/13, 09a/16, 09b/01,
09b/03
- dep** - -1- Ayağıyla vurmak.
d.- di 38a/08
- depe** -1- Bir şeyin en üstteki bölümü.
d.+ sine 48a/17

depred - -3- Kımıldatmak,
harekete getirmek.

d.- ür 12b/06, 25a/03

d.- ürdi 11b/17

depren - -2- Hareket etmek,
kımıldanmak.

d.- di 37a/13

d.- medi 16a/10

depret - -2- Kımıldatmak,
harekete getirmek.

d.- di 15a/11

d.- mez 22a/02

der -1- Derinin gözeneklerinden
sızan tuzlu sıvı.

d. 18b/08

derd -5- <Far. Üzüntü.

d.+ ine 30b/06, 43b/11

d.+ lülere 31b/02

d.+ üme 31a/13

d.+ ümi 31a/13

dere -4- Küçük akarsu.

d.+ si 46b/10

d.+ sinde 09b/16

d.+ sine 10a/02

d.+ ye 46b/10

derecât-2- <Ar. Basamak.

d.+ e 06b/08

d.+ iyle 02a/12

derece -8- <Ar. Basamak, rütbe.

d.+ lerden 06b/09, 06b/12,

07a/04

d.+ lere 07a/05

d.+ ye 08a/08, 08b/17, 33b/03,

35b/13

dergâh -13- <Far. Tekke.

d. 29b/17

d.+ dan 31a/15, 34b/03, 37a/04

d.+ ma 03a/12, 16a/06, 31a/16

d.+ nda 33a/14

d.+ ndan 34a/15, 35b/02

mağbûl-i d.+ sını 16b/15

d.+ uma 30b/03

d.+ umdan 34a/12

derhâl -23- <Far. Hemen, o anda.

d. 04b/17, 10b/10, 14b/01,

15a/15, 20a/17, 27b/08, 28b/12, 29a/10,

30b/01, 32b/09, 32b/16, 33a/17, 34a/13,

37b/14, 38a/01, 40a/08, 41b/07, 42a/06,

42a/11, 42b/06, 43a/01, 48b/15, 55b/16

deri -2- Ten, cilt.

d.+ si 13b/16, 31b/15

deril - -1- Toplanmak.

d.- di 46b/13

dermân-5- <Far. İlaç, çare.

d. 30b/06, 31a/13, 42a/01,

43b/11

d.+ dür 31b/02

dermânde -6- >Far. Biçare, aciz.

d. 31a/14, 43b/10, 49b/16,

52b/06, 53a/07, 53a/08

dervîş -44- <Far. Allah için alçakgönüllülüğü ve fakirliği kabul eden veya bir tarikate bağlı bulunan kimse.

d. 08b/02, 27a/11, 28b/02, 46a/15, 46a/16, 53a/08, 53a/11, 53a/13, 55a/11, 55a/13, 55a/15, 55a/17, 55b/01, 55b/03, 55b/04

d.+ dür 51a/17

d.+ e 08b/03, 42a/11, 52a/01, 53a/15, 53b/10

d.+ em 51b/15

d.+ im 42a/08

d.+ ler 21a/05, 28a/14, 28b/13, 29a/13, 53a/07, 55a/10

d.+ lerden 28b/14

d.+ lere 11b/08, 28a/16, 34b/11, 43a/08, 52b/12, 56b/17, 57a/05, 59b/02, 59b/05

d.+ lerine 39b/05, 52b/11

d.+ ligi 60b/08

d.+ ligile 18b/04

d.+ üñ 55b/07

deryā -1- <Far. Deniz.

d. 29b/13

destūr -10- <Far. İzin, müsaade.

d. 09a/14, 09a/16, 09b/03, 09b/04, 09b/06, 14a/01, 24b/09, 25b/15, 48b/12, 48b/13

devā -1- <Ar. İlaç, çare.

d. 42b/14

deve -29- Yük taşımakta kullanılan hayvan.

d. 49b/10, 49b/15, 52b/04, 52b/10, 55b/14, 56b/12, 57b/05

d.+ den 49b/06

d.+ ler 38a/14

d.+ m 49b/11

d.+ müze 56b/13

d.+ nüñ 40a/12, 40a/16, 40b/01, 49b/12

d.+ si 40a/10

d.+ sine 57a/03

d.+ sini 49b/14

d.+ sinüñ 60a/08

d.+ ye 40a/15, 49b/06, 55b/12, 60a/05

d.+ yi 49b/09, 49b/16, 50a/02, 50a/03

d.+ ñi 49b/14

deveci -5- Deve sahibi, deve kervanını güden kimse.

d. 36a/07, 36a/14, 36b/02

d.+ yi 36b/01

d.+ yin 36a/09

devecüg -7- Küçük deve.

d.+ i 20a/10, 20a/11, 20a/13, 20a/14, 56b/11

d.+ in 55b/10

d.+ ümi 49b/07

devlet -2- <Ar. Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.

<p>d. 30b/13</p> <p>d.+ dür 31b/02</p> <p>devr -1- <Ar. Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.</p> <p>tetimme-i d.-i zamān 01b/16</p> <p>devşir - -1- Derlemek, toplamak.</p> <p>d.- düm 26a/16</p> <p>devşür - -2- Derlemek, toplamak.</p> <p>d. 33a/11</p> <p>d.- mege 44b/10</p> <p>deñiz -4- Tuzlu su kütlesi.</p> <p>d. 29b/01, 32b/15</p> <p>d.+ e 29b/06</p> <p>d.+ ine 15b/06</p> <p>di - -784- Söylemek.</p> <p>d. 13a/01, 26a/06, 27a/01, 37a/04, 42b/11</p> <p>d.- di 03a/13, 03a/14, 03b/07, 04a/03, 04a/17, 04b/14, 04b/16, 05a/09, 05a/10, 05b/17, 06b/17, 08a/07, 08a/16, 08b/12, 08b/14, 09a/12, 09a/17, 09b/05, 09b/09, 09b/10, 10a/09, 10b/06, 10b/08, 10b/09, 11a/05, 11a/17, 12a/03, 12a/14, 12a/17, 13a/03, 13b/06, 14a/01, 14a/17, 15a/09, 15a/17, 16a/02, 16a/05, 16a/08, 16a/17, 16b/13, 16b/15, 17a/15, 17b/03, 17b/07, 18a/11, 18a/13, 18b/07, 18b/11, 18b/16, 19a/01, 19a/04, 19a/07, 19a/14, 19a/17, 19b/02, 19b/09, 20a/17, 20b/14, 21a/08, 21a/17, 21b/09, 21b/15, 21b/17, 22a/02, 22a/07, 22a/11, 22a/16, 22a/17,</p>	<p>22b/05, 22b/06, 23a/02, 23a/05, 23a/14, 23b/01, 23b/13, 24a/05, 24a/08, 24a/09, 24a/14, 24b/01, 24b/13, 24b/14, 25a/01, 25a/05, 25b/05, 25b/09, 26a/03, 26b/07, 27a/01, 27a/06, 27a/07, 27b/01, 27b/13, 27b/14, 27b/15, 28a/02, 28a/07, 28b/09, 28b/11, 29a/09, 29a/15, 29b/05, 29b/12, 30a/09, 30a/10, 30a/11, 30b/03, 31a/04, 32a/02, 32a/06, 32a/08, 34a/03, 34a/05, 34b/02, 34b/07, 35a/09, 35a/17, 35b/03, 35b/06, 36a/10, 36a/14, 36b/02, 37a/06, 38a/13, 38a/14, 38a/16, 38b/08, 38b/17, 39a/01, 39a/09, 39a/15, 40a/08, 40b/05, 40b/09, 40b/17, 41a/13, 41a/16, 41b/05, 42a/02, 42a/04, 42a/05, 42a/10, 42a/16, 42b/06, 42b/12, 42b/13, 43b/03, 43b/05, 44a/15, 44b/08, 44b/09, 45a/10, 45a/13, 45a/14, 45b/05, 45b/16, 46a/05, 46a/11, 46b/08, 47a/05, 47b/05, 47b/07, 47b/09, 47b/12, 47b/13, 48a/03, 48a/06, 48a/15, 48b/06, 48b/14, 49a/08, 49a/11, 49a/15, 49b/04, 49b/12, 50a/03, 50a/09, 50b/03, 51a/03, 51a/06, 51b/03, 51b/06, 52a/02, 52a/10, 53a/14, 53b/07, 53b/10, 54b/14, 55a/07, 55b/03, 55b/09, 56a/05, 56a/08, 56a/10, 59a/14, 59b/01, 59b/04, 59b/07, 60a/05, 60a/12</p> <p>d.- digi 59a/09</p> <p>d.- digüm 47b/08</p> <p>d.- diler 02b/09, 03b/02, 03b/03, 03b/10, 03b/11, 05a/08, 05b/02, 07a/05,</p>
--	---

07a/09, 07a/12, 11b/03, 12a/06, 12a/09,
 12b/02, 13b/11, 14a/12, 14b/15, 15b/16,
 16a/01, 16a/07, 16a/16, 16b/02, 16b/03,
 16b/11, 18a/08, 18a/10, 18b/05, 19a/03,
 19a/09, 19b/08, 20a/14, 20a/15, 20b/17,
 21a/06, 21b/05, 25a/09, 25b/11, 28a/11,
 28a/12, 28a/17, 28b/01, 29a/14, 29b/06,
 35b/01, 35b/16, 36b/16, 37b/11, 37b/14,
 38a/01, 39a/05, 39a/10, 39a/13, 41a/03,
 41a/12, 41b/12, 41b/15, 42a/13, 42b/16,
 43a/01, 46a/07, 48a/15, 49a/11, 49a/12,
 49a/14, 49a/17, 50a/15, 51a/12, 51b/01,
 52b/01, 52b/07, 52b/08, 55b/14, 56a/01,
 56a/03, 56a/12, 56a/13, 56a/16, 56a/17,
 56b/03, 56b/10, 56b/12, 56b/14, 57b/12,
 58a/11, 58b/02, 58b/06, 58b/07, 59b/17,
 60b/08, 61a/04

d.- dimki 04b/07

d.- diñüzdi 04b/11

d.- dügi 21a/15, 21a/16

d.- dügin 18b/17

d.- dügine 20b/12

d.- dügümi 17a/12

d.- dükleri 14b/16

d.- düm 03b/17, 04b/08, 04b/11,
 04b/15, 04b/17, 05a/03, 05a/04, 05a/05,
 05b/01, 05b/02, 06b/17, 07a/13, 07a/15,
 07a/16, 07a/17, 07b/02, 07b/04, 07b/05,
 07b/16, 08a/02, 08a/04, 10a/06, 10a/10,
 10a/11, 10b/01, 12a/01, 12a/09, 12b/08,
 12b/12, 13b/04, 16b/01, 16b/14, 19a/04,

19a/06, 19a/08, 19b/10, 19b/11, 19b/13,
 25a/16, 25b/03, 25b/05, 25b/11, 25b/17,
 26a/01, 26b/07, 26b/09, 26b/13, 26b/15,
 26b/17, 27a/02, 27a/06, 30b/07, 31a/08,
 31b/02, 31b/12, 32a/04, 32a/05, 32a/06,
 32a/12, 32a/13, 32b/17, 33a/12, 33a/13,
 33a/14, 33a/15, 36b/11, 36b/12, 37a/14,
 37b/06, 37b/07, 37b/11, 38a/13, 38a/15,
 38b/07, 38b/17, 39a/06, 39a/08, 39a/11,
 39b/03, 39b/05, 39b/10, 39b/11, 40a/04,
 40b/11, 40b/12, 41a/01, 41a/03, 41a/04,
 42a/10, 42b/08, 42b/11, 42b/12, 43b/12,
 43b/17, 44a/10, 44a/12, 44b/14, 44b/16,
 45b/02, 46a/15, 46a/17, 46b/03, 46b/05,
 46b/11, 46b/16, 47a/09, 48b/03, 50a/12,
 50a/14, 52b/17, 54a/07, 54b/12, 59a/05

d.- düñ 19b/14

d.- me 27b/17, 38b/17, 48a/03

d.- medi 20a/02, 22b/11, 27a/03

d.- medüñ 48a/05

d.- megile 01b/12

d.- mekden 01b/08, 01b/09

d.- meseler 17a/05

d.- meyeler 11a/16

d.- meyem 38b/17

d.- mezdüñ 40b/13

d.- mişdi 57b/03

d.- mişlerdür 35a/02

d.- mişsiz 52a/03

d.- ñ 17a/10

d.- p 11a/17

d.- r 03a/10, 03b/08, 03b/12,
 03b/14, 04a/02, 04a/08, 04a/14, 04a/17,
 04b/09, 04b/11, 04b/12, 05a/04, 05a/05,
 05a/10, 05a/13, 05b/04, 05b/08, 05b/14,
 05b/15, 06a/14, 06a/16, 06b/02, 06b/07,
 06b/09, 06b/13, 07a/04, 08a/02, 08b/08,
 08b/15, 09a/08, 09a/10, 09a/13, 09b/02,
 09b/11, 09b/12, 09b/13, 09b/14, 10a/11,
 10a/14, 10a/17, 10b/02, 10b/12, 10b/13,
 10b/14, 11a/11, 12a/10, 12b/08, 12b/12,
 12b/14, 13a/04, 13b/01, 13b/02, 13b/03,
 13b/04, 13b/12, 14a/11, 14b/06, 15b/08,
 16a/13, 16b/10, 17a/02, 17a/07, 19a/02,
 19b/16, 20a/02, 20a/03, 21b/04, 21b/06,
 21b/07, 22a/09, 22b/08, 22b/10, 22b/11,
 23a/03, 24b/07, 24b/17, 25b/02, 25b/17,
 26b/06, 26b/08, 26b/17, 27a/09, 27b/08,
 28a/05, 28a/14, 28b/07, 30b/05, 30b/07,
 31a/17, 31b/07, 32a/01, 32a/08, 32a/11,
 32a/12, 32a/13, 32a/16, 32b/05, 33a/11,
 33a/17, 33b/07, 34a/11, 34a/12, 34a/14,
 34a/15, 34b/02, 34b/04, 34b/06, 34b/08,
 36a/02, 36a/08, 36a/11, 36a/12, 36b/03,
 36b/04, 36b/07, 37a/08, 37a/17, 38b/05,
 39a/08, 39b/02, 39b/04, 40a/05, 40a/13,
 40b/13, 40b/14, 41b/02, 41b/13, 42a/09,
 43a/03, 43a/07, 43a/08, 43b/10, 44a/01,
 44a/02, 44a/09, 44a/11, 44a/14, 44b/03,
 44b/05, 44b/06, 44b/16, 45a/01, 45a/03,
 45a/10, 45a/15, 45b/04, 45b/12, 46b/02,
 46b/03, 47a/10, 47a/15, 47b/01, 48a/04,

48b/03, 48b/05, 49a/01, 49a/03, 49a/04,
 49a/09, 49b/02, 49b/03, 49b/08, 49b/15,
 50a/09, 50b/02, 50b/06, 50b/07, 50b/12,
 50b/13, 50b/16, 51a/01, 51a/07, 51a/08,
 51b/11, 51b/14, 51b/16, 52a/04, 52a/05,
 52a/07, 52a/14, 52b/02, 52b/07, 52b/11,
 53a/02, 53a/10, 53a/12, 53b/09, 53b/10,
 53b/12, 54a/04, 54a/05, 54a/06, 54a/07,
 54a/08, 54a/09, 54a/12, 54b/05, 54b/07,
 54b/17, 55a/14, 55a/16, 55b/03, 55b/04,
 55b/05, 55b/14, 56b/06, 56b/07, 57a/09,
 57a/11, 57a/12, 57a/14, 57b/04, 57b/06,
 57b/13, 57b/14, 58a/13, 58a/15, 58a/16,
 58a/17, 58b/07, 58b/14, 59a/01, 59a/02,
 59a/03, 59a/06, 59a/08, 59a/14, 59a/16,
 59b/05, 59b/08, 60a/02, 60a/09, 60a/10,
 60a/11, 60a/14, 60b/15, 61a/14

d.- rdi 06a/05, 08a/13, 08b/10,
 12b/17, 13a/14, 15a/02, 17b/17, 18a/01,
 18a/04, 20a/09, 59b/13, 59b/14

d.- rdüñ 19b/16

d.- rin 16a/17, 32a/08, 60a/02

d.- rler 02b/13, 04a/03, 14a/15,
 14a/16, 20b/01, 20b/09, 41a/07, 46b/09,
 46b/11, 55a/05

d.- rlerdi 05b/09, 11a/06, 12b/15,
 13a/09, 13b/07, 16b/03, 17b/04, 17b/11,
 20a/07, 23a/06, 23a/09, 33b/08, 38a/17,
 39a/07, 41b/07, 45a/16, 46a/08, 53a/03,
 58b/08, 61a/05

d.- rlerse 20b/14

d.- rsem 40a/07
d.- rseñ 06b/01
d.- rsin 05b/01, 37b/10, 41a/12,
44b/02
d.- rsiz 54a/10
d.- se 33b/04
d.- seler 37b/13
d.- yesin 18b/15, 27a/02, 37a/04
d.- yesiz 26a/10, 26a/11
d.- yeydüñüz 32a/05
d.- yeyin 38b/17
d.- yince 10b/07, 45b/11
d.- yü 05b/12, 14b/15, 15a/01
d.- yüp 14a/02, 14b/14, 16a/14,
18a/01, 20b/12, 35a/01, 35b/13
d.- ñ 35a/16, 35a/17
dib -3- Taban.
d.+ inde 06b/11, 06b/17, 32b/12
dībā -2- <Far. Renkli dokuma
motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek
kumaş.
d. 24b/09
d.+ ları 31b/07
dibāce -1- <Ar. Dallı, çiçekli bir çeşit
ipek kumaş.
d.+ den 13a/16
digül -1- Cümlelerin anlamını olumsuz
hale getiren kelime.
d.+ dür 24a/06
dik - -1- Bir cismi dik olarak
durdurmak.

d.- di 15b/12
diken -4- Bazı bitkilerde bulunan ucu
sivri ve batıcı çıkıntı.
d. 19a/12, 40a/08
d.+ i 19a/13
d.+ ine 40a/07
dil -12- Ağız boşluğunda bulunan
organ.
d. 02b/17, 27b/05, 41b/03
d.+ in 11b/16, 19a/14, 25a/03,
40b/04
d.+ inden 12a/15, 14a/17,
20a/14, 23b/01
d.+ ine 23a/15
dilber -1- <Far. Gönlü alıp götüren,
güzel.
d.+ dür 30a/15
dile - -62- İstemek, arzu etmek.
d. 41b/13, 55b/04
d.- di 03b/09, 07b/03, 08a/14,
09a/16, 09b/06, 10a/05, 27b/04, 38a/12,
41b/02, 43a/13, 44b/06, 44b/11, 45a/05,
54b/04, 61a/08
d.- diki 05b/11
d.- diler 09a/05, 44a/03
d.- düm 26a/12, 26b/04, 33a/01,
37a/09, 39a/17
d.- gince 09a/04
d.- medi 26a/02
d.- meyince 26a/01
d.- mez 33b/06

d.- mezseñ 24b/14
d.- r 04b/08, 09b/13, 33b/06,
39b/07, 46a/16
d.- rdim 32a/10
d.- rdüm 52a/04
d.- rdüñ 26b/06
d.- rem 55b/04
d.- rin 04a/08, 08b/06, 23b/12,
25a/01, 36a/10, 40b/08, 40b/09
d.- rmiş 56a/04
d.- rse 07b/09, 09b/12, 55b/02
d.- rseler 59a/02
d.- rsem 40a/07, 44b/15
d.- rseñ 09b/04, 36b/14
d.- rseñiz 29b/05
d.- rsiz 52b/10
d.- rsüñüz 57b/01
d.- señ 38b/06
d.- sün 55b/02
d.- yelüm 09a/14
d.- yem 33a/02
dileg(k) -13- İstek. murat.
d. 45b/14, 45b/15
d.+ e 05b/01
d.+ i 45b/15, 46a/15
d.+ in 07b/09, 07b/10, 09a/09,
46b/02, 60b/09
d.+ inde 50b/10
d.+ ümi 46b/01
d.+ üñ 55b/05
dilen - -1- Sadaka istemek.

d.- ecek 03a/14
dileyici-1- İsteyen kimse.
d.+ dür 60b/09
dimäg -1- <Ar. Beyin.
d.+ unda 21b/13
dīn -7- <Ar. Allah'a inanma ve
bağlanma.
d. 02b/08
ulemā'-i d. 02b/07, 02b/11
d.+ desin 48b/06
d.+ imi 03b/14
d.+ in 02b/02
d.+ üñ 02b/09
dīn - -2- İşitmek için kulak vermek.
d.- medi 22a/08, 40a/13
dīnār -21- <Ar. Eski zamanın çeyrek
lirası değerinde bulunan bir nevi altın
parası.
d. 41a/15, 44b/08, 47b/01,
52a/05, 54a/15, 59a/08, 59a/16
hikāyet-i ibn-i d. 45b/08
mālik-i d. 08a/08, 10a/12,
10a/17, 10b/11, 10b/14
d.+ ı 59a/09, 59a/13, 59b/07
d.+ ları 44b/10, 59a/15, 59b/04
d.+ lık 54a/16
d.+ uñ 59b/01
dīnil - -1- Söylenmek.
d.- en 10a/15
dinle -1- İşitmek için kulak vermek.
d. 07a/14

dir - -4- Toplamak, biriktirmek.

d.- di 03b/02

d.- düm 37a/13

d.- e 04b/07

d.- señ 25a/12

direk -2- Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.

d.+ leri 37b/13, 37b/15

dirgür - -2- Diriltmek, ihya etmek.

d.- dümdi 30a/14

d.- en 01b/14

dirhem -1- <Ar. Eski okkanın dört yüzde biri, gümüş para.

d. 56b/17

diri -3- Ölü karşıtı.

d. 03b/04, 03b/05, 31a/11

dirice -1- Biraz diri.

d. 50a/17

diril - -3- Güçlenip canlanmak.

d.- diler 51a/15

d.- düh 58b/02

d.- em 32a/16

dirliğ(k) -5- Yaşayış, hayat.

d. 18a/14, 20a/05, 32a/16

d.+ i 23a/17

d.+ inde 46a/08

dirvişlig -1- Derviş olma durumu.

d.+ i 60a/17

diş -3- Isırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan organlardan her biri.

d.+ leri 13b/16

d.+ lerüñi 13b/17, 14a/01

ditre - -8- Küçük ve hızlı salınım hareketleri yapmak.

d.- di 17b/10

d.- düm 46b/17

d.- mek 17b/14, 19a/04, 26a/14, 33a/13, 35b/01

d.- rdi 17b/15

dīvān -1- <Ar. Büyük meclis.

d.+ ına 21a/16

dīvār -10- <Far. Duvar.

d. 25a/02

d.+ e 13b/12, 46a/02, 46a/03, 46a/06, 46a/08, 46a/10

d.+ ine 25a/16

d.+ ları 37b/12, 37b/15

divit -1- <Ar. Divit.

d. 51b/16

divşür - -3- Derlemek, toplamak.

d.- di 28b/08

d.- e 04b/07

d.- miş 43b/16

diyānet -2- <Ar. Din, dindarlık.

d. 03b/13, 07a/07

diyü -32- Diyerek.

d. 10a/01, 10b/10, 12b/01, 16b/15, 17b/09, 18b/07, 19a/10, 19a/12, 20b/04, 20b/10, 22b/15, 22b/16, 25a/09, 25b/15, 26a/14, 26a/17, 26b/09, 27a/04, 29a/13, 33a/01, 33a/06, 35a/04, 37a/11,

39b/01, 48b/10, 51a/14, 52a/01, 53a/05,
58b/09, 60a/03, 61a/02

d.+ süm 33a/03

diyübil - -1- Deme ihtimali
bulunmak.

d.- em 18b/10

diyüvir - -1- Çabucak demek.

d. 22b/03

diz -4- Kaval, baldır ve uyluk
kemiğinin birleştiği yer.

d.+ i 13a/12, 13b/08, 29a/12,
57a/15

dizār -5-

d. 28b/06

d.+ a 18a/14

d.+ ın 32a/10

d.+ ından 45b/15

d.+ uñla 34b/17

diñle - -11- İştirmek için kulak vermek.

d.- diler 25a/03

d.- düm 11b/17, 15b/04

d.- mege 21a/08

d.- mese 02b/08

d.- meye 02b/12

d.- r 01b/11

d.- yelüm 07a/09, 36a/08

d.- yüp 02b/09, 23a/14

diñlen - -10- İstirahat etmek.

d. 08a/02, 18a/10

d.- di 38a/10

d.- düm 07b/16

d.- dür 11b/17

d.- mezdiya 17b/13

d.- mezsın 11a/01

d.- señe 13b/11

d.- ürdi 13b/08, 17b/17

dost -13- <Far. Sevişen, sevilen
kimse.

d.+ ı 51a/04

d.+ ların 35b/15

d.+ larından 09b/17

d.+ larumuz 10a/08

d.+ um 38b/05, 50b/16

d.+ umuz 08a/06, 10a/13, 35a/13

d.+ un 26a/14

d.+ unuñ 51a/04

d.+ uñ 38b/06, 50b/16

dostlık -2- Dost olma durumu.

d. 37a/11, 51a/12

doy - -1- Açlığı kalmamak.

d.- a 54a/09

dög - -3- Tokat, yumruk, tekme
vurarak canını acıtmak.

d.- di 20a/02, 27a/03

d.- düğüñ 23a/02

dök - -3- Belli bir yere boşaltmak.

d.- di 39a/14

d.- diler 52b/12, 56b/13

döküci -1- Dökme işini yapmak.

d. 21b/07

dökül --1- Dökme işi yapılmak.

d.- ür 39b/16

dön - -12- Kendi eksenini üzerinde hareket etmek.

d.- di 17b/05, 21a/03, 21a/17, 29a/01, 32b/15, 44a/13, 56a/05

d.- düm 07a/01

d.- er 56b/06

d.- miş 28b/04, 31b/15

d.- üp 55a/02

dönder - -4- Dönmesini sağlamak.

d. 18b/07

d.- di 34a/13, 34b/03

d.- diler 58b/01

dördüncü -2- Üçüncüden sonra gelen.

d. 26a/02, 50b/09

dört -27- Dört sayısının adı.

d. 02a/07, 02a/08, 10a/02, 11b/09, 11b/13, 13a/10, 14a/11, 21b/01, 28b/11, 36b/10, 43a/15, 46b/13, 46b/14, 47b/14, 47b/16, 48b/11, 49b/06, 50b/07, 51a/03, 51a/08, 51a/09, 51b/09, 59b/11, 60a/07, 61a/08

döşeg -5- Yatak.

d.+ e 15a/09, 15a/10

d.+ idür 35b/17

d.+ ine 36a/01, 37a/01

du'ā -30- <Ar. Allah'a yalvarma, niyaz.

d. 33a/02, 40b/12, 41b/06, 41b/14, 42a/08, 42b/02, 42b/08, 42b/10, 42b/16, 43a/01, 44a/03

d.+ dan 03a/03, 24a/07, 39a/13, 41a/10

d. idüñ 52b/01

d. itdi 53a/09

d. itdiler 47b/06

d. kılduñuz 44a/10

d.+ lar 42b/09

d.+ m 43a/06

d.+ sı 29a/10, 42a/17, 55b/07

d.+ sıdur 39a/08

d.+ sın 41a/11

d.+ sından 41b/14

d.+ siyle 29a/12

d.+ ya 21b/16

dur - -23- Hareketsiz durumda olmak.

d. 24a/08, 28a/10, 38a/14, 42b/11

d.- dı 04a/09, 20a/17, 43a/07, 48a/03

d.- dılar 06b/06

d.- dum 42b/03

d.- gil 22a/07

d.- mağdan 01b/10

d.- mışdı 26b/12

d.- ur 04a/10, 17a/10, 18b/14, 37b/12, 39b/02, 53a/09, 56b/11

d.- urdı 51b/17

d.- urlar 30a/06

d.- uruz 47b/11

dut - -18- Elde bulundurmak.

d. 18b/10, 23a/01, 24b/07,
48b/13, 53a/02, 54b/08

d.- amadum 33a/07

d.- ar 59a/11

d.- ardı 16b/04, 17b/15

d.- arın 18a/13

d.- arsin 52a/13

d.- asız 05b/08

d.- dı 26a/15, 35b/01, 52a/05

d.- madı 14b/17

d.- sun 24a/12

dutul - -1- Tutma işi yapılmak.
d.- dılar 34a/07

duy - -1- Bilgi almak, işitmek.
d.- mazlardı 11a/08

duzağ -1- Komplo.
d.+ a 34a/07

dükeli -26- Hep, hepsi.
d. 02a/04, 02a/09, 02a/17,
03b/03, 09b/16, 14b/03, 16a/03, 18b/17,
25a/06, 29b/11, 30b/10, 34b/10, 42b/14,
42b/15, 50b/08, 50b/09, 52b/03, 55a/06,
55b/15, 60a/02

d.+ n 18b/03, 34a/05, 56b/17

d.+ nden 23b/05

d.+ si 30a/16

d. 34b/06(dügelü)

dügün -1- Bir olayı kutlamak için
yapılan büyük eğlence.
d.+ e 53a/01

düken - -1- Bitmek.

d.- di 16b/09

dükkân-7- <Ar. İçinde öteberi satılan
oda.
d.+ a 11b/12
d.+ da 47a/16
d.+ ma 08a/10, 08a/14, 08b/11
d.+ nda 06b/14
d.+ lar 47a/16

dülbend -5- <Far. Tülbend.
d. 27a/07
d.+ i 17b/09, 21b/02
d.+ in 27a/02, 38b/10

dün -3- Bugünden bir önceki gün.
d. 09b/15, 42b/09
d.+ le 36b/17

dünle - -1- Gecelemek.
d.- di 15b/02

dünle -1- Geceleyin.
d.+ yidi 45a/02

dünyâ -39- <Ar. İçinde yaşadığımız
alem.
d. 01b/02, 02a/15, 11a/04,
18a/15, 18a/16, 18a/17, 18b/04, 19b/15,
23b/11, 28a/02, 30b/13, 43a/06, 47b/10,
56b/02, 57a/17, 58b/14, 58b/16
d.+ da 02a/03, 07b/10, 11a/16,
18a/09, 32a/09
d.+ dan 12b/17, 18b/10, 19a/03,
20b/04, 23b/11, 27a/01, 41a/09, 46a/10,
57b/03
d.+ nuñ 31a/05

d.+ ya 31a/06
d.+ yamı 03b/14
d.+ yı 47b/12, 57b/02, 58a/03
dünyâlig -2- Mal, mülk, servet.
d.+ den 57a/02
d.+ im 58b/13
dünye -1- İçinde yaşadığımız alem.
d.+ den 13b/11
dürlü -7- Çok çeşitli.
d. 04b/15, 07b/10, 17a/17,
23a/17, 25a/14, 56a/14, 56a/16
dürr -1- <Ar. İnci.
d.-i cevâhîrle 23a/10
dürt - -1- Elle hafifçe itmek.
d.- düm 12b/14
dürüst -2- <Far. Doğru, düzgün.
d. 45a/14, 58b/13
düş - -38- Yukarıdan aşağıya inmek.
d.- di 03b/15, 06b/09, 06b/12,
06b/13, 14b/02, 14b/04, 15a/01, 17a/03,
17b/09, 23a/01, 24b/12, 26b/14, 27a/10,
27b/04, 27b/09, 29a/10, 32a/13, 32b/01,
37a/01, 41a/13, 41a/16, 41b/17, 43a/13,
47a/16, 51a/06, 53b/03
d.- diler 24b/03
d.- düm 26a/15, 61a/10
d.- e 11a/04, 35a/03
d.- ecekdür 30b/12
d.- er 57a/12
d.- meselerdi 17a/05
d.- miş 18b/06

d.- mişdi 07a/04
d.- ünde 09a/09
düş -21- Rüya.
d. 12a/06, 12b/06, 28b/15,
30b/02, 34a/13
d.+ de 13a/16, 13a/17, 16b/10,
18a/07, 36a/02, 52b/13
d.+ inde 12a/06, 19a/01, 55a/02
d.+ ümde 08a/05, 10a/12,
12a/08, 44b/12
d.+ ümdeki 10a/14
d.+ ünde 35a/12, 58a/13
düşmân -3- <Far. Düşman.
d. 47a/08
d.+ ı 50b/16
d.+ um 51a/01
düşmen -2- <Far. Düşman.
d.+ lık 08b/05
d.+ üñ 51a/01
düşür - -1- Düşmesine sebep olmak.
d.- di 06b/13
düz - -2- Bir araya getirmek.
d.- düñ 58b/14
d.- mişler 30a/02

E

ecel -2- <Ar. Ömrün sonu.
e. 12a/17, 57a/15
edeb -7- <Ar. İyi terbiye.
e. 07a/14
e.+ dür 46a/09
e.+ süzligi 33a/14, 33a/16

- e. + süzlük 20a/08, 35a/08
e.+ süzlükdür 19b/17
- edük** -1- Konçu kısa çizme.
e. 35b/15
- efendi** -5- Buyruğu, sözü geçen kimse.
e.+ leri 47a/17
e.+ mi 34a/17
e.+ si 47b/08
e.+ sin 54a/13
e.+ sinüñ 22a/10
- eg -** -1- Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek.
e.- miş 44a/08
- eger** -46- <Far. Eğer, şayet.
e. 03a/06, 05a/07, 06b/02, 10b/11, 11a/02, 11a/15, 13a/06, 13b/08, 14a/07, 15a/14, 15a/16, 15b/07, 17a/04, 17b/17, 21a/14, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 22a/09, 22a/14, 24b/13, 25b/15, 32a/04, 33a/05, 34b/06, 36b/14, 37b/12, 40a/07, 40b/02, 40b/03, 40b/12, 43a/06, 43b/01, 47a/13, 47b/11, 48b/12, 48b/13, 49b/03, 50b/02, 52b/06, 55a/15, 57b/01, 58a/06, 58a/07
emîrû'l-mü'minîn e. 22a/12
- egerçi** -1- <Far. Her ne kadar.
e. 33a/04
- egil -** -1- Bir yana doğru eğik duruma gelmek.
e.- di 53b/03
- eglen -** -1- Neşeli vakit geçirmek.
- e.- di 49b/08
- egn** -8- Arka, sırt.
e.+ ide 53b/15
e.+ inde 52b/14, 60b/01
e.+ indeki 31b/07
e.+ inden 24b/10
e.+ ümdeki 26a/08
e.+ üme 17a/06
e.+ üñden 15a/09
- eh(i)l** -5- <Ar. Sahip, malik.
e. 11a/07
e.-i fesād 02a/17
e.-i 'ayal 29a/04
e.+ in 55a/06
e.+ inden 28a/10
- ejderhā**-1- <Far. Büyük yılan.
e.+ ya 46b/14
- ek -** -1- Bir bitkiyi toprağa gömmek.
e.- er 05a/13
- ekābir** -2- <Ar. Rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar.
e.+ leri 57b/08, 57b/10
- ekin** -4- Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.
e. 05a/13, 54a/14
e.+ ler 54a/04
e.+ lere 53b/13
- eksil -** -1- Azalmak.
e.- medi 40b/17
- eksüg(k)** -3- Noksan.
e. 45b/07

e.+ e 52b/09
 e.+ üñ 58b/12
eksüklüg -1- Noksanlık.
 e.+ üme 16b/13
ekşi(ü) -3- Sirke veya limon tadında olan.
 e. 03b/03
 e.+ den 08a/09
 e.+ sin 03b/06
el -70- Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan kısmı.
 e. 21b/07, 30a/06, 47a/02
 e.+ e 18a/16
 e.+ i 41b/11, 42a/06, 49b/13
 e.+ im 26a/14
 e.+ imden 18b/08
 e.+ in 22a/14, 23b/15, 33a/01,
 34b/08, 35b/11, 37a/10, 37a/14, 39a/13,
 40b/07, 41b/11, 42a/05, 43a/01, 45b/04,
 53a/06, 53a/12, 53a/16, 53b/07, 57a/16
 e.+ inde 08a/03, 39b/12, 39b/13,
 42a/10, 43b/16, 49b/13, 52b/15, 54a/11
 e.+ inden 29b/06, 44b/17
 e.+ ine 03b/09, 04b/13, 06a/01,
 09b/10, 14b/08, 24b/11, 31a/02, 38b/11,
 41b/11, 54b/06, 55b/08, 56b/08, 57b/07,
 59a/11
 e.+ ini 13b/13
 e.+ iñ 44b/09
 e.+ leri 53b/08
 e.+ üm 10b/06, 42a/01, 61a/12

e.+ üm dedür 29b/05
 e.+ ümden 07a/10, 34b/01
 e.+ üme 10b/03, 17a/14, 37b/16,
 42a/14
 e.+ üm emi 17a/13
 e.+ ümi 50a/01
 e.+ üne 27b/07
 e.+ üñden 32a/02
 e.+ üñi 50a/01
 e.+ üñüzden 40b/04
el - -1- Ölmek.
 e.- meyeler 54b/12
elbet -2- <Ar. Mutlaka.
 e.+ de 16a/02, 57a/14
elḥamdülillāh(i)-4- <Ar. Allah'a hamd olsun.
 e. 10b/09, 32a/10, 58b/13
 e. 52b/05
elli -1- Kırk dokuzdan sonra gelen.
 e. 16a/05
elvān -1- <Ar. Renkler, çeşitler.
 e. 28b/15
em - -1- Somurmak.
 e.- er 50b/01
emānet-2- <Ar. Emniyet edilen kimseye bırakılan şey.
 e. 39a/12, 59b/07
emceg -3- Meme.
 e.+ i 50a/17, 58b/05
 e.+ üm 15a/07
emerce-1- Memeden kesilmemiş.

- e. 53a/17
- emîn** -1- <Ar. Emniyet sahibi.
e.+ i 20b/04
- emîr** -1- <Ar. Bir kavmin, bir şehrin başı.
e.+ e 59a/13
- emîr(i)'l-mü'minîn** -28- <Ar. Müminlerin emiri, Hz. Muhammed'in halifesi.
e. 10b/16, 12a/07, 12a/08, 12a/09, 22a/03, 22a/11, 26b/03, 26a/09, 26b/02, 50a/04, 52a/09, 55b/07, 55b/17, 56a/03, 56a/17, 56b/03, 57b/06, 57b/15, 58a/04, 58b/17, 59a/02, 59a/03, 59a/06, 59a/13, 59b/03, 59b/06, 59b/09, 60a/10, 60b/05
- emr** -7- <Ar. İş buyurma, buyruk.
e. 53b/08, 60a/01
e.-i ma'rûf 58a/05
e.+ i 50a/17
e.+ ine 12a/10, 26b/13
e. itdi 02a/10
- emzür** - -1- Memedeki sütü yavruya vermek.
e.- di 15a/07
- enbân** -1- <Far. Dağarcık denilen deri çanta, heybe.
e. 57a/06
- endām** -1- <Far. Boy, pos.
e.+ ı 31b/16
- endîşe** -1- <Far. Vesvese, kaygı.
e. 37b/07
- enşārī** -1- <Ar. Ensardan olan kimse.
e.+ lerden 56a/10
- epsem** -2- Sessiz, ses çıkarmayan.
e. 07b/16, 46b/16
- er** -25- Erkek.
e. 04a/04, 06a/09, 16a/03, 16a/13, 17b/03, 17b/11, 20a/08, 23a/06, 38a/17, 39b/11, 40a/10, 41b/08, 42b/03, 43b/15, 44b/14, 45a/06, 45a/15, 49b/12, 49b/16, 54a/17, 58b/07
e.+ dür 12a/12
e.+ i 61a/17
e.+ in 49a/01
e.+ üñ 48b/10
- eren** -4- Ermiş veli, evliya.
e.+ ler 44b/16
e.+ lerden 44b/14
e.+ lere 18a/14
- eri** - -2- Katı halden sıvı durumuna geçmek.
e.- düm 45a/01
e.- miş 16a/13
- ervāḥ** -1- <Ar. Canlar.
e.+ ı 21b/16
- erzānī** -2- <Far. Ucuzluk, layık görülme.
e. 30a/10
e.+ dür 49a/17
- es** - -1- Rüzgar olmak.
e.- se 17b/14
- eşer** -2- <Ar. İz, alamet.

	e. 27b/08		
	e.+ i 45a/06		
esir	-1- Tutsak.		
	e. itdiler 20b/16		
esirge	--5- Korumak.		
	e. 55a/14		
	e.- mezdi 53a/04		
	e.- rin 33b/07		
	e.- ye 26a/07, 41b/14		
eski	-2- Yeni karşıtı.		
	e. 27b/16, 60b/03		
esved	-1- <Ar. Siyah.		
	e. 46b/08		
eşeg	-5- Merkep.		
	e.+ e 57b/11, 57b/16		
	e.+ i 27b/04		
	e.+ ine 27b/03		
	e.+ üme 57b/14		
eşyā'	-1- <Ar. Nesnelere, mevcut olan şeyler.		
	e. 01b/17		
et	-7- İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasında oluşan tabaka.		
	e. 42a/12, 42a/14, 52a/13,		
	54b/06		
	e.+ im 60a/13		
	e.+ in 54b/04, 57a/05		
etbā'	-2- <Ar. Birinin sözüne, işine uyanlar.		
	e. 01b/17		
	e.+ ile 28b/02		
eteg	-3- Bedenin belden aşağısına giyilen giysi.		
	e.+ in 58a/08, 58a/14		
	e.+ ine 38a/12		
etmeg(k)	-21- Tahıl unundan yapılmış yiyecek.		
	e.+ e 10b/07		
	e.+ i 05b/15, 08a/10, 08a/11,		
	08b/15, 10b/05, 10b/08, 53b/10		
	e.+ in 07b/05, 54a/02		
	e.+ üñ 54a/01		
	e. 08a/03, 08b/12, 10b/13,		
	10b/14, 40a/06, 53a/15, 53b/15, 54a/05		
	e.+ den 05b/15		
ev	-73-		
	e. 15b/03, 15b/15, 16b/02,		
	26a/12, 33b/15, 37a/03, 37a/09, 53a/10		
	e.+ de 24b/05		
	e.+ den 05a/04, 15b/01		
	e.+ e 10a/08, 14b/05, 15a/04,		
	24b/06, 25b/15, 26a/01, 27b/03, 51b/11,		
	54b/07, 54b/11, 57a/13		
	e.+ i 19a/16, 26a/05, 49a/07		
	e.+ imüze 39a/17		
	e.+ imüñ 25a/15		
	e.+ inde 24a/08, 34b/11, 60a/07		
	e.+ inden 24b/16		
	e.+ ine 08b/12, 10b/03, 12a/12,		
	23b/04, 23b/07, 24a/02, 33b/02, 39a/16,		
	42b/08, 49a/10, 51a/09, 51a/10, 51b/02,		
	51b/04, 51b/07, 51b/13, 54b/02, 54b/03,		

54b/05, 55a/12, 55a/13, 55a/17, 57a/07,
58a/07, 60a/07, 60b/02

e.+ üm 08a/07

e.+ ümde 10a/04, 26a/02, 58a/01

e.+ ümden 08a/05

e.+ ümüzde 10b/14

e.+ üñ 12b/09, 18a/06, 26a/13

e.+ üñde 08a/05, 21b/12, 39a/07

e.+ üñe 59a/07

evcügez -1- Küçük ev.

e.+ i 47b/13

evet -4- Onaylama sözü.

e. 21b/06, 25b/16, 28a/05,

32a/01

evliyā -12- <Ar. Keramet sahibi
olanlar.

e. 02b/06, 02b/12, 37b/05,

41b/08

e.+ dan 16b/01, 42b/15

e.+ lar 37b/10, 37b/11

e.+ lardan 38a/17

hikāyet-i e.+ lardan 38a/02

e.+ nuñ 02b/02

evlüg -2- Ev, hane.

e.+ üne 09a/14, 09a/15

evvel -6- <Ar. Önce, ilk.

e. 07b/17, 52a/14

bāb-u e. 03a/05

e.+ de 23b/10

e.+ dür 01b/07

e.+ ki 37b/17

eyd - -372- Söylemek.

e.- esin 18b/12, 18b/13

e.- ir 26b/08, 38b/05

e.- ür 03a/06, 03b/07, 03b/15,

04a/07, 04a/08, 04a/14, 04a/15, 04a/16,

04b/01, 04b/13, 04b/15, 05a/04, 05a/10,

05b/01, 05b/11, 05b/13, 05b/14, 06a/13,

06a/14, 06a/17, 06b/03, 06b/06, 06b/07,

06b/08, 06b/10, 07a/03, 07a/04, 07a/12,

07b/12, 08a/01, 08a/05, 08a/15, 08a/17,

08b/02, 08b/04, 08b/14, 08b/15, 09a/07,

09a/14, 09b/02, 09b/11, 09b/12, 09b/14,

10a/06, 10a/12, 10a/13, 10b/01, 10b/11,

11a/01, 11a/09, 11a/11, 11b/03, 11b/08,

11b/16, 12a/01, 12a/07, 12a/09, 12a/11,

12b/02, 12b/07, 12b/10, 12b/12, 13a/01,

13a/13, 13b/01, 13b/11, 13b/13, 13b/15,

14a/12, 15a/05, 15a/11, 15a/12, 15b/02,

15b/04, 16a/02, 16a/05, 16a/12, 16a/16,

16b/08, 16b/11, 17a/01, 17b/01, 17b/05,

17b/16, 18a/12, 18b/05, 19a/01, 19a/02,

19a/16, 19a/17, 19b/02, 19b/04, 19b/11,

20a/13, 20a/15, 20b/01, 20b/11, 20b/12,

21a/06, 21b/04, 21b/05, 21b/06, 21b/09,

21b/10, 21b/17, 22a/01, 22a/06, 22a/08,

22a/10, 22a/11, 22a/14, 22b/02, 22b/10,

23a/01, 23a/13, 23b/01, 23b/09, 23b/16,

23b/17, 24a/11, 24b/06, 24b/07, 24b/08,

24b/13, 24b/16, 25a/07, 25a/10, 25a/15,

25b/03, 25b/17, 26a/03, 26b/07, 26b/12,

26b/17, 27a/05, 27a/07, 27a/11, 27b/05,

28a/01, 28a/04, 28a/06, 29a/01, 29a/12,
 29a/14, 29b/02, 29b/04, 29b/09, 29b/12,
 29b/16, 30a/14, 30b/02, 30b/05, 31a/13,
 31b/05, 31b/17, 32a/01, 32a/07, 32a/08,
 32a/09, 32a/11, 32a/15, 33a/10, 33a/15,
 33b/05, 34a/02, 34a/08, 34a/10, 34a/12,
 34a/14, 34b/03, 34b/04, 34b/05, 34b/07,
 35a/07, 35b/06, 35b/08, 35b/16, 36a/07,
 36a/09, 36a/11, 36a/15, 36b/03, 36b/08,
 36b/12, 36b/17, 37a/15, 37b/02, 37b/17,
 38a/03, 38b/07, 38b/17, 39a/02, 39b/01,
 39b/12, 40a/02, 40a/04, 40a/12, 40a/14,
 40a/17, 40b/02, 40b/05, 40b/07, 40b/11,
 41a/12, 41b/01, 41b/03, 41b/12, 41b/17,
 42a/02, 42a/04, 42a/07, 42a/09, 42a/13,
 42b/01, 42b/04, 42b/12, 43a/01, 43a/05,
 43a/07, 43a/08, 43a/09, 43a/16, 43b/05,
 43b/17, 44a/08, 44a/09, 44a/13, 44b/01,
 44b/04, 44b/05, 44b/12, 45a/16, 45b/04,
 45b/08, 45b/12, 45b/14, 46a/14, 46a/17,
 46b/04, 46b/06, 46b/08, 46b/16, 47a/04,
 47a/06, 47a/09, 47a/12, 47a/13, 47b/02,
 47b/06, 47b/08, 47b/09, 48a/04, 48a/05,
 48a/07, 48a/15, 48b/02, 48b/03, 48b/05,
 48b/12, 48b/17, 49a/01, 49a/09, 49a/14,
 49b/01, 49b/02, 49b/05, 49b/07, 49b/10,
 49b/14, 49b/15, 50a/07, 50a/08, 50a/09,
 50b/04, 50b/06, 50b/07, 50b/12, 50b/15,
 51a/01, 51a/06, 51a/07, 51a/08, 51a/12,
 51b/05, 51b/10, 51b/12, 51b/15, 52a/03,
 52a/12, 52a/15, 52b/01, 52b/07, 52b/09,

52b/13, 52b/17, 53a/11, 53a/14, 53b/09,
 53b/10, 53b/13, 54a/03, 54a/04, 54a/05,
 54a/06, 54a/07, 54b/03, 54b/05, 54b/07,
 54b/15, 55a/03, 55a/09, 55a/13, 55b/01,
 55b/02, 55b/03, 55b/04, 55b/05, 55b/14,
 56a/01, 56a/03, 56a/06, 56b/04, 57a/10,
 57a/12, 57a/17, 57b/13, 57b/17, 58a/11,
 58a/14, 58a/16, 58a/17, 58b/13, 58b/14,
 59a/03, 59a/09, 59a/15, 59b/07, 59b/09,
 59b/17, 60a/10, 60a/12, 60b/08, 60b/16,
 61a/07

emîre‘l-mü‘minîn e.- ür 58b/17,
 59a/02

ibn-i muḥammed‘üz-zārī e.- ür
 44a/16
 e.- ürbize 09a/13
 e.- ürdi 06a/02, 08a/12, 12b/16,
 14b/14

e.- ürlər 02b/11, 16a/07
 e.- üñ 35a/15

eydivir - -3- Söyleyivermek.

e.- di 14b/07

e.- düm 04b/11

e.- eyin 19a/02

eyer -2- Binek hayvanlarının sırtına
 koyulan nesne.

e. 23a/10

e.+ i 23a/10

eyit - -160- Söylemek.

e. 16b/08, 18b/10, 26b/07,
 38a/15, 38b/17, 46a/17, 48b/17

e.- di 05a/09, 13b/17, 14b/11,
16b/08, 16b/12, 17a/08, 18a/11, 24a/05,
26a/05, 27b/16, 27b/17, 30a/07, 35b/05,
35b/12, 46a/07, 49a/03, 58b/11

e.- diler 03b/01, 03b/05, 03b/10,
05a/07, 07a/08, 10b/16, 11b/01, 13b/10,
14b/13, 15b/14, 16b/11, 18a/07, 18a/10,
18b/02, 21b/04, 22b/14, 25a/07, 28a/10,
28a/14, 29a/14, 29b/01, 29b/02, 35a/17,
35b/16, 39a/12, 41a/11, 41b/13, 42b/15,
42b/17, 46a/05, 48a/13, 49a/13, 50a/14,
51a/10, 51a/16, 52a/06, 52a/17, 52b/05,
55b/16, 56a/02, 56a/15, 56a/16, 57a/16,
58a/09, 58a/10, 58b/01, 59b/16, 60b/05,
61a/02

e.- dim 05b/01

e.- düm 03b/16, 04b/06, 04b/08,
04b/15, 04b/16, 05a/04, 05b/01, 06b/16,
07a/12, 07a/14, 07b/03, 07b/14, 07b/16,
08a/02, 08a/04, 10a/05, 10a/10, 10a/17,
10b/09, 11b/17, 12b/08, 13b/03, 13b/04,
16b/13, 18a/11, 19a/03, 19a/06, 19a/07,
19a/09, 19b/09, 19b/11, 25b/02, 25b/13,
25b/17, 26a/04, 26b/06, 26b/09, 26b/12,
27a/01, 30b/03, 30b/06, 30b/07, 31a/15,
31a/17, 31b/12, 32a/01, 32a/03, 32a/05,
33a/11, 36b/10, 36b/11, 36b/16, 37a/13,
37b/05, 37b/11, 38a/14, 38b/04, 38b/05,
38b/16, 39a/05, 39a/10, 39b/03, 39b/08,
40b/11, 40b/12, 41a/01, 42b/08, 42b/09,
42b/12, 43b/16, 44a/11, 44b/13, 44b/16,

45b/01, 46a/15, 46a/16, 46b/10, 46b/15,
47a/08, 48b/03, 50a/11, 50a/14, 52b/16

e.- meseler 17a/04

e.- mışlardır 02b/07

eyle - -84- Etmek, yapmak.

e. 18b/16, 24b/14

helâl e. 06b/17, 23a/02

yardım e. 18b/09

‘afv e. 21a/15, 21a/16

‘avf e. 22a/15

e.- di 03a/12, 03a/17, 07a/09,
07b/08, 09b/08, 14a/03, 15a/05, 15a/07,
22b/11, 26a/11, 28b/14, 29a/06, 31a/10,
32a/15, 35b/11, 37a/02, 53a/01, 60a/17

âzād e.- di 22a/17, 34b/10

feryād e.- di 14b/01

fiğān e.- di 15b/01, 24b/12

helāk e.- di 32b/15

ķabūl e.- di 55a/07

kāhillik e.- di 07a/13

ķaşdım e.- di 55a/06

şadaķa e.- di 34b/11, 52b/17

secde e.- di 55b/16

ķaleb e.- di 06a/13

vaşıyyet e.- di 17a/08

‘ibādet e.- di 34b/13

e.- diler 27b/10, 42a/16, 58b/03,
58b/05

defn e.- dük 32b/01

secde e.- dük 55b/17

e.- düm 25b/16, 29a/04, 29a/05,
31b/13, 35b/02, 37a/11, 44a/16

cem' e.- düm 26a/17

hısāb e.- düm 17b/05

şükr e.- düm 07a/06

e.- düñ 11b/02

secde e.- düñ 55b/17

e.- me 29a/08, 42b/05

e.- medi 44b/07

helāk e.- medi 34a/17

hizmet e.- mek 07a/16

secde e.- mekden 13b/13

e.- meyince 11b/10, 11b/14

e.- mez 33a/17

ķabül e.- mez 51a/01

cevāb e.- mezler 20a/04

rāhat e.- mezsın 11a/10

cem' e.- miş 02b/17

e.- mişin 07a/11

e.- r 07b/07, 23a/13

galebe e.- se 13a/06

e.- sün 34b/02, 53a/14

e.- yesin 43b/02

defn e.- yesin 26a/08

eyle -25- Etmek, yapmak (emir).

e. 14b/05, 15a/08, 21b/14,

24b/12, 30b/04, 31a/14, 32a/03, 32a/15,

34b/16, 34b/17, 40b/13, 42a/05, 42b/17,

44b/04, 44b/15, 49a/04, 50b/11, 54b/08,

56a/08

beytü'l-māl cem' e. 58b/09

cehd e. 13a/03

yardım e. 08b/06

'avf e. 59a/04

eylik -1- İyi olma durumu.

e. 18a/08

eylük -1- İyi olma durumu.

e.+ ler 07a/09

eyü -10- Kötü karşıtı.

e. 24a/01, 43a/08, 56a/16,

60b/10, 60b/13

e.+ leri 37a/16

e.+ si 49a/04

ez - -3- Üstüne basarak biçimini

değıştirmek.

e.- di 43a/13

e.- düm 38a/04

e.- mişin 38a/13

ezber -1- Akılda tutma.

e. 59b/16

ezil - -1- Ezme işine konu olmak.

e.- ür 40b/15

eñül -2- İnlemek.

e. 15b/03

F

fācir -2- <Ar. Fena huylu, günahkar.

f. 35b/12

f.+ dūr 37a/04

fāide -2- <Ar. Fayda.

f. 30b/13

f.+ si 36a/10

fāriğ -8- <Ar. Vazgeçmiş.

f. 10b/03, 37b/10, 41b/16,
48b/07

f. oldı 10b/09, 21a/14, 48a/13

f. olıcağ 12b/12

farğ -2- <Ar. Ayrılık, başkalık.

f. 50a/08

f.+ ı 50a/07

farz -1- <Ar. Allah'ın işlenmesi kati olarak lüzumlu emirleri.

f.+ ın 07b/15

fāsıq -5- <Ar. Allah'ın emirlerini tanımayan sapkın.

f. 35a/02, 35b/12, 37a/04

f. +a 33b/13

f.+ lar 51a/02

faşih -1- <Ar. Güzel, düzgün ve açık konuşan.

f. 27b/04

fazilet -1- <Ar. Güzel vasıf, iyi huy.

f.+ i 38b/07

fażl -1- <Ar. Üstünlük.

f.-ı kerem 30b/04

fenā -1- <Ar. Yok olma, yokluk.

f. 31a/07

ferd -1- <Ar. Tek.

f.+ ü 01b/06

ferište -5- <Far. Melek.

f. 07a/02, 55b/01, 55b/05

f.+ ler 06b/05, 20b/02

fermān -2- <Far. Emir, buyruk.

f. 12b/13, 33b/04

ferseng-1- <Far. Fersah.

f. 08a/07

feryād -15- <Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses.

f. 27b/10, 31a/10, 31b/04,

32a/15, 32b/03, 34a/01, 53b/04

f. eyledi 14b/01

f. ider 47a/17

f. iderdi 14b/14

f. itdi 20b/17

f.+ u 15b/01, 24b/12

f.+ ü 17a/06, 24b/04

fesād -2- <Ar. Bozukluk.

ehl-i f. 02a/17

f.+ a 02b/08

fısk -2- <Ar. Hak yolundan çıkma.

f. 37a/01

f.-ı fücūra 34a/15

fidā -1- <Ar. Gözden çıkarma.

f. ideyim 47b/04

fiğān -12- <Far. İztırap ile bağırıp çağırma.

f. 17a/06, 24b/04, 27b/10,

31a/10, 31b/04, 32a/15, 32b/03, 35b/11,
53b/04

f. eyledi 15b/01, 24b/12

fıkr -10- <Ar. Fikir.

f. 19a/10, 37b/07, 55a/14

f. itdi 03a/12, 30a/07, 35a/07,

47b/02

f. itdüm 07a/16, 25b/10, 32b/17

fi‘l -1- <Ar. İş.
f. 21b/07

fi‘lhāl -1- <Ar. O anda, hemen.
f. 32b/10

firāk -1- <Ar. Ayrılık.
f.-ı tākāt 14b/07

fir‘avn -1- <Ar. Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen unvan.
f. 61a/03

firdevs -3- <Ar. Cennet.
f. 12b/13, 15a/15
f.+ üm 15a/14

fitne -1- <Ar. Bela.
f.+ ler 21b/07

fücür -1- <Ar. Ahlaka aykırı durum.
fişk-ı f.+ a 34a/15

fülān -6- <Ar. Belirsiz bir şey.
f. 05a/12, 06a/11, 08a/06,
10a/13, 35a/13, 55b/09

füryād -1- <Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses.
f. 35b/10

fütūh -1- <Ar. Zafer.
ğayb-i f. 44b/04

G

ğāfil -3- <Ar. Dikkatsiz, dalgın.
ğ. 25a /12, 30a/11, 51a/14

ğaflet -1- <Ar. Gafillik, boş bulunma.
ğ. 20a/06

ğāh -4- <Far. Zaman bildiren edat.
g. 17b/15, 40a/11

ğalebe -3- <Ar. Galip gelme.
ğ. 12b/03
ğ. eylese 13a/06
ğ. itse 13b/08

ğālib -4- <Ar. Üstün gelen.
ğ. 04b/06, 51a/08, 61a/09
ğ. olur 21b/12

ğamgīn -1- <Ar.+Far. Gamlı, tasalı.
ğ. 23b/07

ğammāz -1- <Ar. Fitneci, koğucu.
ğ. 22b/05

ğaret -1- <Ar. Çapul, yağma.
ğ. 20b/16

ğarīb -5- <Ar. Kimsesiz, zavallı.
ğ. 54a/06, 54a/09
ğ.+ e 54a/12
ğ.+ in 48b/03
ğ.+ ler 48b/03

ğark -3- <Ar. Batma, boğulma.
ğ. oldum 15b/06
ğ. olmuş 18a/06, 25a/02

ğayb -2- <Ar. Gizli olan, kayıp.
ğ.-i fütūh 44b/04
ğ.+ ı 01b/04

ğaybet -1- <Ar. Gıybet.
ğ. 21a/07

ğāyet -3- <Ar. Çok fazla, uç.
ğ. 41a/14, 43b/09, 59b/10

ğāyib -7- <Ar. Gizli olan, kayıp.
ğ. 04a/17, 24a/05, 38a/02,
40a/09

ğ. oldı 38a/16, 39a/01, 53b/12

ğayri -15- <Ar. Ayrı, başka.

ğ. 03a/13, 09b/04, 09b/06,
13a/15, 21a/04, 25b/06, 30b/12, 41b/14,
45b/15, 58a/10

ğ.+ den 48a/15

ğ.+ si 23a/17

ğ.+ ye 56a/05, 56a/09, 58a/13

ğazā -5- <Ar. Din uğruna savaş.

ğ. 19a/06

ğ.+ ya 20a/11, 35b/14, 50a/10,
57a/05

geç - -60- Bir yerden başka bir yere
gitmek.

g. 22a/16

g.- di 04b/14, 06b/05, 07b/03,
09a/06, 10b/07, 28a/04, 28b/09, 30a/11,
31b/10, 32b/16, 33a/08, 36a/17, 38a/04,
40a/03, 41a/16, 45b/09, 45b/10, 46a/06,
46b/13, 48b/09, 60a/05

g.- dükden 56b/07

g.- düm 32b/12, 43b/03, 60b/17,
61a/09

g.- e 14a/17, 43a/15

g.- elüm 46b/11

g.- em 14b/14, 15a/02

g.- en 09a/07, 14b/13

g.- er 36a/06, 39a/06

g.- erdi 11b/13, 23a/09, 47b/14

g.- erlerdi 09a/01, 39a/04

g.- erüz 10a/09

g.- ince 10b/10

g.- mege 43a/15

g.- mek 09a/05, 18a/02

g.- mez 14a/16

g.- miş 02b/04, 17b/05

g.- mişdi 08a/09, 36b/09

g.- mişdür 06a/03, 16a/14

g.- sün 10a/11

g.- üp 23a/14, 46b/15

g.- ürdi 32b/11

g.- ürdüm 60b/11

g.- ürmiş 18b/04

g.- ürürsin 40a/05

geh -2- <Far. Zaman bildiren edat.

g. 08a/12

gel - -263- Ulaşmak, varmak.

g. 07a/12, 08a/05, 10a/13,
13a/13, 27a/07, 36b/02, 38a/13, 39a/05,
40b/13, 44a/08, 44b/08, 48b/05, 48b/12,
57a/08, 58b/09

g.- di 03a/16, 03b/01, 03b/07,
04a/12, 05b/07, 07a/17, 08a/03, 08a/17,
09b/07, 09b/16, 11b/01, 11b/16, 12a/04,
12a/16, 12b/04, 12b/06, 12b/13, 14a/13,
14b/08, 15a/04, 15a/11, 15b/01, 16a/12,
16b/07, 16b/14, 17a/04, 17a/17, 17b/08,
18a/02, 18a/05, 19a/04, 19a/05, 19a/06,
19a/09, 19b/08, 19b/10, 21a/12, 21b/09,
22b/12, 23a/15, 23b/02, 23b/03, 23b/04,
23b/06, 23b/07, 23b/08, 23b/09, 23b/16,
24a/02, 24a/03, 24a/09, 24a/15, 25a/14,

26a/13, 26b/05, 26b/11, 26b/14, 26b/16,
 27a/05, 27a/17, 27b/11, 28b/11, 28b/12,
 29a/17, 29b/13, 30a/14, 31a/11, 31b/17,
 32a/06, 32a/07, 32b/09, 32b/15, 33a/04,
 35a/11, 36a/06, 36a/08, 36b/10, 37a/09,
 37a/10, 38b/02, 38b/09, 38b/14, 39a/11,
 41a/02, 42a/07, 42a/13, 42b/17, 43a/14,
 43b/09, 44a/04, 45a/08, 45a/13, 47a/01,
 47a/03, 48a/03, 48a/09, 49b/06, 49b/09,
 49b/17, 50a/01, 51a/14, 51b/02, 51b/15,
 52a/04, 52a/08, 52b/04, 52b/08, 52b/13,
 53b/05, 53b/15, 53b/17, 56a/06, 56b/10,
 57b/09, 57b/15, 58b/11, 59b/06, 60a/04,
 60a/05, 60b/02, 61a/11

g.- diler 06b/06, 07a/03, 24a/16,
 27b/10, 30a/16, 37b/03, 37b/09, 39a/05,
 52a/17, 52b/05, 56a/11, 56b/03, 56b/09,
 57a/15, 57b/10, 57b/12

g.- dim 04b/13, 05a/10, 44a/14

g.- diñüz 51a/07

g.- dügüñ 22b/14

g.- dük 27a/09

g.- dükleri 55a/02

g.- düm 05b/01, 07a/01, 07a/14,
 07b/15, 07b/17, 12a/07, 12b/13, 25a/10,
 25b/05, 25b/06, 26b/02, 28a/01, 34b/01,
 37a/08, 45a/15, 45b/02, 50a/03, 50a/12

g.- düñ 05a/09, 06a/16, 59a/01

g.- düñüz 56a/13, 56b/12

g.- e 04b/16, 30a/10, 36a/14,
 54b/07

g.- ecek 12a/03

g.- ecekdür 24a/07

g.- medi 55a/06

g.- en 25a/01

g.- esi 08b/09

g.- eydüñ 05b/03

g.- ıcek 38b/07, 45a/13

g.- ince 06a/15, 48a/03

g.- ir 54b/02

g.- medi 24a/04, 28a/05, 34a/06

g.- medüm 26b/07

g.- memişdür 35a/02

g.- mesün 56a/12

g.- mez 07a/10, 18a/09, 24b/05,
 32b/04, 41a/09, 48b/06

g.- miş 16b/01, 18b/08, 18b/09,
 48b/11, 50a/17

g.- mişdüm 45a/11

g.- mişdür 54a/07, 60b/16

g.- se 38b/07

g.- sün 21a/06

g.- üb 28b/09

g.- üp 23a/08, 39a/04, 44a/06,
 49a/10

g.- ür 06a/16, 08b/02, 15b/03,
 17a/15, 20a/14, 22b/14, 28b/03, 34b/01,
 39a/11, 49b/06, 49b/12, 50b/15, 54a/05,
 55b/12, 57b/11, 57b/17

g.- ürdi 04a/05, 12b/16, 13a/06,
 13a/12, 13b/09, 16a/10, 16b/07, 44a/17

g.- ürdüm 10a/06

g.- ürem 05a/04	g.- dür 07a/16, 11a/12, 12b/16,
g.- ürin 06a/14, 44a/10	18a/02, 18a/03, 18a/04, 18b/05, 22a/09,
g.- ürler 50a/06	25a/16, 46a/15, 57a/05, 57a/06
g.- ürmiş 55b/13	g.- mez 04b/14, 39b/03, 56a/08,
g.- ürse 20a/14, 36b/06	56b/13
g.- ürsin 06a/14, 44a/09	g.- se 19b/01, 23b/08, 39b/09
g.- ürsiz 05a/03, 56b/06	get - -1- Bir yerden ayrılmak.
g.- üñ 36a/07	g.- di 05a/14
gemi -4- Su üstünde yüzen büyük	getür - -71- Gelmesini sağlamak.
taşıtt.	g. 03b/01, 09a/12, 09b/09,
g. 43b/07	10b/08, 26a/06
g.+ de 43b/06	g.- di 08a/04, 09b/07, 10b/05,
g.+ ye 43b/05	14a/14, 15a/05, 18b/17, 29b/08, 42a/05,
genç -2- İhtiyar karşıtı.	42a/15, 45b/05, 52a/09, 53a/15, 53b/15,
g. 33b/08, 33b/09	60b/03
gene -2- Yine.	g.- diler 05b/15, 10a/04, 17a/04,
g. 15b/13, 57b/16	20a/15, 21a/05, 42a/14, 53a/16, 56a/14,
ger -3- <Far. “eğer” kelimesinin	56a/15, 56b/12
kısaltılmışı.	g.- düğünden 42a/04
g. 09b/03, 21a/15, 37a/12	g.- düm 03b/04, 04b/10, 04b/11,
gerçek -1- Hakikat.	08a/05, 19a/04, 19a/06, 26a/01, 35b/06,
g. 43b/02	39b/10, 54b/11
gerdün -1- <Far. 1(gerdüne) Araba.	g.- düñ 04b/11, 08a/04, 19a/03,
g. 38b/02	19a/06, 19a/07, 21a/08, 36b/17, 49b/01,
gerek -15- Lazım.	51a/05
g. 02a/16, 03a/13, 11b/03,	g.- e 18b/13
20b/13, 22b/07, 23a/14, 24b/13, 28b/06,	g.- en 34b/15, 59b/03
28b/07, 36a/12, 45b/10, 46b/08, 57b/06,	g.- eyim 47b/08
60a/10	g.- medüm 51a/13
g.+ dür 58a/13	g.- medüñ 03b/03
gerek - -19- Lazım olmak.	g.- medüñüz 03b/06

g.- mege 26a/12, 28a/11, 36b/14
 g.- mek 46b/02
 g.- miş 09a/13, 35a/16, 42a/12
 g.- ür 28a/15
 g.- ürdi 45a/04
 g.- ürler 05a/11
 g.- ürseñ 25b/17
 g.- ürsiz 56a/15
 g.- üñ 29b/07, 34a/05
gevher -2- <Far. Elmas, cevher.
 g. 28b/04
 g.+ den 43b/13
gey - -30- Bir şeyi vücuduna
 geçirmek.
 g. 40b/17
 g.- di 27b/16, 31b/08, 35b/15,
 41a/02
 g.- dügi 27b/16, 47b/15
 g.- dügini 60b/02
 g.- dügüm 40b/08
 g.- dügüñ 13b/01
 g.- düm 45b/08, 46b/04
 g.- dürdi 27b/16
 g.- dürdiler 13b/02
 g.- dürürler 35b/03
 g.- er 13a/16, 14b/12, 38a/08,
 40b/07, 53b/05, 60a/16
 g.- erdi 24b/09, 24b/10, 60a/15
 g.- megile 60b/13
 g.- miş 23b/08, 24a/11, 31b/16,
 57b/10

g.- ürdi 24b/11
gez - -15- Seyran etmek, dolaşmak.
 g.- di 03a/14, 03a/15, 14b/10,
 43a/14, 43a/15
 g.- dim 12a/08
 g.- dürem 26a/13
 g.- ebilürsüz 50b/06
 g.- er 44b/13
 g.- erin 50b/06, 50b/12
 g.- ersin 50b/05, 50b/13
 g.- eydüm 17a/06
 g.- mek 50b/13
gezici -1- Gezgin.
 g. 04b/05
ğirī -1- <Far. (ğirīv) Bağırma,
 bağışma.
 ğ. 14b/03
gibi -67- - e benzer.
 g. 03a/07, 12a/08, 12a/13,
 12b/05, 12b/07, 12b/09, 13a/12, 15a/16,
 15b/09, 16a/13, 17b/15, 18b/02, 19b/15,
 21b/04, 21b/15, 22a/01, 22a/08, 23b/02,
 24b/03, 25a/04, 28b/03, 28b/04, 30a/15,
 31a/04, 31a/05, 31a/08, 32a/11, 32a/12,
 33a/14, 33a/16, 34a/03, 34a/07, 35a/02,
 36a/01, 37b/16, 37b/17, 38b/06, 38b/13,
 38b/15, 39b/16, 40a/05, 40b/14, 40b/15,
 41b/04, 41b/11, 46b/17, 47a/05, 47a/10,
 47b/12, 48a/02, 48a/05, 48a/14, 52a/06,
 56a/07, 57b/03, 57b/16, 58a/04, 59a/09
 ibn-i ‘abdü‘l-ḳabīs g. 48a/08

g.+ dür 01b/10
 g.+ yi 27b/07, 31a/15
gice -68- Tün, gün ağarıncaya kadar geçen süre.
 g. 06a/08, 07b/13, 09a/08, 09b/15, 10a/12, 11a/03, 12a/05, 12a/10, 12b/03, 12b/11, 12b/15, 13a/03, 13a/05, 13a/07, 13a/08, 13a/10, 14a/05, 14b/09, 14b/13, 15a/04, 15b/02, 15b/15, 16b/06, 17a/16, 17b/13, 19a/01, 19b/05, 19b/06, 20b/08, 21a/09, 24a/04, 25a/08, 28a/17, 31b/09, 35a/01, 35a/12, 36b/08, 39b/14, 44b/12, 44b/15, 46b/13, 47a/04, 47a/05, 48b/05, 48b/08, 50a/13, 52b/02, 52b/13, 54b/01, 55a/02, 55b/01, 57a/03, 58a/06, 59a/11
 g.+ de 06a/05, 07a/12, 11b/11, 16b/05
 g.+ lerde 11b/05, 15b/07
 g.+ nüñ 06b/05, 13a/04, 36b/08, 48b/09
 g.+ si 59b/15, 60b/17
 g.+ ye 13a/03
 g.+ yi 30b/11
giç -1- Erken karşıtı.
 g. 49b/08
gid - -81- Bir yere doğru yönelmek, ayrılmak.
 g.- e 26a/04, 33b/12, 43a/16, 48a/02, 54a/09, 54b/01
 g.- eler 02b/05, 24b/06

g.- elüm 39a/05, 56b/02, 56b/14
 g.- em 18b/11, 41a/09, 44a/14
 g.- er 32b/07, 32b/08, 32b/09, 39b/11, 40a/17, 53b/03, 58a/09, 58a/14
 g.- erdi 10b/12, 16b/16, 17b/14, 19a/15, 21b/02, 21b/04, 22b/09, 33b/13, 33b/14, 37a/15, 39a/03, 40a/09, 47b/17, 54b/02, 55a/13, 60a/17
 g.- erdük 40a/02, 47a/07
 g.- erdüm 32b/07, 38a/03, 38b/01, 39b/02, 46b/09, 61a/07
 g.- erdüñ 15a/17, 19a/13
 g.- erem 50b/11
 g.- erin 13b/11, 38b/05, 53a/02, 58a/10
 g.- erken 19a/12, 26b/03, 27b/12, 35a/05, 38a/05, 41a/15, 42a/15, 43a/13, 44a/06
 g.- erler 12a/12, 22b/13, 25a/07, 36a/04, 36a/06
 g.- erlerdi 23a/11
 g.- ersin 28a/01, 38b/04, 50b/05, 58a/09
 g.- ersiz 22b/14, 25a/07
 g.- erüz 25a/09
 g.- eyim 25b/15, 39a/06
 g.- icked 57a/05
 g.- üñ 52b/02, 57b/03
gine -6- Yine.
 g. 25b/08, 32b/15, 34b/04, 37a/17, 40b/16, 54a/01

gir - -44- Dışarıdan içeriye girmek.

g. 15a/09, 48b/05

g.- di 05a/02, 05b/06, 05b/07,

08a/14, 15a/10, 24a/10, 28b/10, 30a/17,

33b/01, 34a/05, 34a/11, 34a/12, 38b/10,

41b/09, 42a/12, 48a/10, 48a/12, 48a/14,

49a/10, 49b/08, 51a/09, 51a/10, 59a/13,

61a/12

dārū'l-islāma g.- di 04b/04

g.- diler 37b/04, 49a/12, 49a/16

g.- düği 40b/15

g.- dükçe 18a/16

g.- düm 30a/11, 30b/01, 42a/16

g.- düñ 10b/02

g.- e 30a/07

g.- esin 30b/03

g.- eyin 30a/09, 34a/10

g.- meyüp 10b/14

g.- mişin 45a/12

g.- ür 28a/16

g.- üñ 34a/04

girde -6- <Far. Açılmış yufka.

g. 39b/12, 41b/01

g.+ yi 41b/05

g.+ yle 08a/10, 08a/13, 39b/07

girici -1- Arkasından gelenler.

g.+ leri 52b/03

giriftār -6- <Far. Tutulmuş, düşkün.

g. 02a/16, 11a/14, 11a/15,

11b/07, 30b/09

g. olmayaydum 17a/16

girü -16- İleri karşıtı.

g. 02a/15, 04b/13, 06b/09,

07a/01, 19a/05, 24a/02, 29b/08, 37b/17,

38a/04, 42a/09, 43b/04, 45a/08, 46a/05,

51b/06, 56b/06, 59b/05

giryān -1- <Far. Ağlayıcı, ağlayan.

g. 06b/13

git - -142- Bir yere doğru yönelmek.

g. 06b/02, 16a/07, 24b/14,

39b/02, 44a/13, 48b/13, 59a/03, 59a/07

g.- di 03a/15, 03b/15, 05a/07,

06a/12, 07a/02, 08a/15, 08a/16, 08a/17,

08b/01, 08b/12, 08b/16, 10b/03, 14b/02,

14b/04, 14b/09, 15b/01, 17a/02, 17b/08,

18b/17, 19b/09, 19b/12, 20b/04, 21a/07,

21a/08, 23b/15, 24a/05, 24b/15, 25a/01,

25a/05, 25b/08, 26a/15, 26b/11, 27a/05,

27b/01, 27b/09, 27b/11, 27b/12, 28a/03,

28a/05, 28a/11, 28b/02, 28b/08, 29b/08,

32b/02, 33b/01, 33b/02, 35b/13, 36a/16,

36b/07, 38a/16, 38b/11, 39b/14, 41a/02,

41a/14, 41a/16, 42b/03, 43a/07, 45a/09,

45b/14, 46a/10, 47b/13, 47b/16, 48a/17,

48b/15, 49b/10, 52a/03, 52a/11, 53b/01,

53b/16, 54a/16, 55a/17, 55b/09, 59a/08

g.- diler 09a/04, 10a/04, 18a/13,

20b/16, 30b/01, 31b/10, 37b/06, 38a/02,

39a/15, 49a/16

g.- düği 02b/05, 57b/16

g.- düğinden 42a/03

g.- düğüm 57b/03

g.- dük 32b/05
 g.- düm 15b/13, 25b/06, 26a/16,
 26b/03, 31b/13, 38a/05, 39a/02, 39b/06,
 39b/14, 42b/04, 43b/03, 43b/05, 45b/02,
 49a/02, 50a/10
 g.- dümdi 07b/12
 g.- düñ 51b/14
 g.- me 03b/10, 03b/11, 39b/04,
 47b/09
 g.- medi 55a/01
 g.- medüñüz 46b/15
 g.- mek 03b/09, 10a/05, 12a/11,
 23a/14, 25a/01, 35a/09, 36a/09, 38a/12,
 39a/17, 41b/02, 43a/13, 47a/03, 54b/17
 g.- mesün 27a/01
 g.- meyesin 12b/17, 13a/04
 g.- meyin 19b/10
 g.- mezin 34b/01
 g.- miş 46a/13
 g.- mişdi 27b/03, 45a/12
 g.- mişlerdi 42a/14
giy - -7- Bir şeyi vücuduna geçirmek.
 g.- e 46b/07
 g.- er 04a/11, 57a/08
 g.- erdi 33b/11, 59b/10
 g.- erdüñ 60b/06
 g.- eydüm 17a/06
giyeceğ -1- Giysi.
 g.+ i 14a/03
gizle - -2- Saklamak.
 g.- 49a/09

g.- rsevüz 40b/03
gizlen - -1- Saklanmak.
 g.- mege 49a/06
gizlü -1- Görünmez.
 g. 04b/02
gögs -1- Sine.
 g.+ ine 12a/04
gök(g) -22- Asuman, sema.
 g. 12b/01, 17b/13, 20b/03,
 20b/04, 35a/16, 35b/06, 39b/15, 60a/02
 g.+ den 01b/15, 02a/08, 06b/05,
 09b/15, 17a/17, 35a/11, 55b/01, 61a/11
 g.+ e 17b/11, 36a/04, 43b/15,
 50a/13, 53b/13
 g.+ lere 32b/04
gökçek -2- Güzel, sevimli.
 g. 03b/04, 38a/07
gökyüzü(i) -2- Atmosferin gözle
 görünen bölümü.
 g.+ n 44a/04
 g.+ nden 43b/13, 49b/17
gönder - -13- Yollamak.
 g.- di 24b/17, 34a/04, 34a/06,
 51a/10, 54a/12, 56b/01, 57b/07, 59a/08
 g.- diler 16a/11, 42b/17, 56a/11,
 56b/09
 g.- señ 58a/11
gör - -241- Göz yardımıyla bir şeyin
 varlığını algılamak.

g. 07b/10, 08a/16, 18a/14,
18a/17, 31b/12, 33a/12, 33a/15, 36b/15,
40a/03, 59a/09

g.- di 04a/12, 06b/11, 08b/02,
08b/13, 09a/09, 09a/12, 12b/05, 14b/05,
14b/11, 14b/16, 14b/17, 15a/03, 16b/07,
16b/17, 18a/05, 19a/01, 20a/15, 21b/04,
22b/16, 24a/17, 24b/12, 25b/13, 27b/12,
28b/07, 30b/02, 31b/04, 31b/17, 32a/15,
33a/10, 33a/12, 35a/12, 36b/01, 39a/15,
40a/10, 40a/15, 41a/15, 41a/17, 41b/15,
44a/07, 44b/08, 45a/06, 45b/03, 46a/01,
47b/17, 48b/02, 48b/15, 49a/07, 49b/10,
49b/12, 49b/14, 50a/05, 50b/15, 51a/05,
53b/06, 55a/03, 55a/13, 57a/08, 57a/10,
57b/15, 58a/14, 59a/11, 59a/15, 60a/08

g.- diki 05a/14, 05b/11, 48b/10

g.- diler 10a/02, 13a/16, 16b/10,
17b/10, 18a/07, 24a/15, 25a/02, 27b/09,
28b/02, 29a/11, 29a/16, 29b/01, 29b/08,
36a/02, 39a/04, 46a/03, 47b/06, 48a/10,
55b/12, 56b/11, 57a/15, 58a/08

g.- dilerki 04a/10

g.- dü 09b/10, 12a/06, 23a/12,
25a/06

g.- dügi 28b/16

g.- dügüm 07a/10

g.- dügüñ 10b/01

g.- dük 26b/01, 32b/01

g.- düler 57b/10

g.- düm 03a/01, 03b/16, 05a/02,
08a/02, 10a/12, 10a/15, 10b/04, 11b/16,
12a/03, 13b/13, 15b/13, 17b/02, 18a/08,
19a/02, 25a/10, 25a/17, 25b/06, 28a/06,
29b/14, 29b/15, 31b/11, 31b/14, 32a/03,
32a/10, 32a/14, 32b/07, 33a/02, 37a/13,
37a/14, 37b/09, 37b/16, 38a/05, 38a/06,
38a/08, 38b/02, 40a/05, 40b/06, 42b/03,
42b/11, 43b/04, 43b/12, 43b/15, 44b/13,
45a/02, 45b/06, 46a/16, 47a/03, 49a/11,
49b/06, 50a/12, 50a/16, 50b/08, 52b/13,
53b/14, 54a/11, 54b/11, 59b/10, 61a/01,
61a/10

g.- dümdi 06b/05, 36b/09,
37b/14, 38a/07, 50a/13

g.- dümki 04b/05

g.- düñ 19a/12, 49a/11

g.- düñüz 03b/13, 14b/12

g.- e 40a/15, 42b/13, 60a/11

g.- ecek 14a/07

g.- emediler 14a/11

g.- en 12a/07, 13b/01

g.- esim 29b/13

g.- esin 18b/09, 30b/15, 32a/06,
41a/09

g.- esiz 57b/02

g.- eydüm 32a/10

g.- eydüñ 15a/14, 15a/16

g.- eyim 58a/15

g.- eyin 19b/13, 28b/09, 48b/10,
52b/16, 60a/01

g.- me 16a/05, 52a/17
 g.- medi 14a/10, 15b/01, 33b/02
 g.- mediler 58b/12
 g.- medüm 30a/13, 32b/08,
 38b/15, 40b/14, 44a/17, 48a/07, 61a/08
 g.- mege 04a/04, 28b/02, 60a/04
 g.- mek 04a/07
 g.- memiştir 31a/02
 g.- mese 14a/01
 g.- meyesin 13a/03
 g.- meyeydi 59a/17
 g.- meyeydüm 60a/14
 g.- meyüp 12b/05
 g.- mez 25b/10
 g.- mezsiz 49a/15
 g.- miştir 13a/17, 30a/04
 g.- se 34b/12
 g.- señüz 32a/04
 g.- üp 11a/08, 37a/05
 g.- ür 01b/11, 55b/01
 g.- ürdi 34b/12
 g.- ürem 42b/12, 50b/10
 g.- üñ 04b/06, 34a/04, 40b/01,
 53a/09

görgülü -2- Görgüsü olan.

g. 24a/01
 g.+ ligine 02a/09

görün --4- Görülür olmak.

g.- di 10a/07, 12b/04
 g.- mez 36b/07
 g.- ürdi 13b/17

göster - -16- Görülmesini
 sağlamak.

g. 23b/12, 27a/07, 29b/05,
 38a/13, 43a/03
 g.- di 23b/13
 g.- diler 57b/12
 g.- düm 25b/05, 27a/09, 29a/03
 g.- düñ 24a/14, 43a/03
 g.- esin 07a/15
 g.- in 29b/05
 g.- isevüz 40b/03
 g.- mekdür 07a/07

götrül --1- Kaldırılmak.

g.- di 55b/06

götür - -27- Ulaştırmak.

g. 57a/08
 g.- di 03a/14, 03b/14, 05a/14,
 06a/12, 22a/14, 28a/03, 35a/09, 43a/01,
 51b/04, 57a/09
 g.- diler 09b/05, 14b/04, 51b/03
 g.- düm 06b/14, 50b/01
 g.- e 28a/13, 55b/05, 57a/07
 g.- en 57a/10
 g.- mezdi 61a/06
 g.- miştir 17b/02, 36b/10
 g.- miştirler 16b/17
 g.- ür 28a/07
 g.- üñ 51b/03
 g.- tdüñ 57a/11
gövde -1- Bir şeyin asıl bölümü, vücut.
 g.+ mi 26a/14

göyün - -3- Yanmak.
 g.- di 23b/02, 53a/13
 g.- e 41b/14

göz -46- Görme organı.
 g. 01b/11, 18a/06, 18a/16,
 22b/11
 g.+ de 56b/13
 g.+ i 16b/02, 19a/15, 20a/06,
 20a/15, 28b/15, 30b/02, 34a/13, 35b/04
 g.+ in 20a/02, 28b/17
 g.+ ler 28b/04, 30a/04
 g.+ leri 13b/16
 g.+ lerin 33a/10, 37a/15, 37a/17
 g.+ lerinden 05a/01, 23b/03,
 27a/17
 g.+ lerine 24a/03
 g.+ üm 12b/06, 14a/11, 14b/06,
 24a/17, 61a/10
 g.+ ümden 18b/09
 g.+ üme 29a/06, 33a/02
 g.+ ümle 42b/11
 g.+ ün 04b/08, 16a/04, 20a/13,
 25b/13, 27a/03, 33a/10, 46a/17
 g.+ ünde 20a/16
 g.+ ünden 35b/05
 g.+ üñ 15a/16, 33a/11
 g.+ üñüz 49a/14

gözet (d) - -5- Korumak, himaye etmek.
 g. 08a/15
 g.- e 02b/04

g.- eler 02b/04
 g.- di 59a/10
 g.- düm 32b/08

gözle - -1- Bir şeyin olmasını beklemek.
 g.- di 27b/04

göñl -26- Gönül, yürek.
 g.+ i 02b/13, 03a/14, 08b/09,
 09a/04, 09b/12, 21b/11, 23b/02, 60b/09
 g.+ üm 09b/13, 24b/01, 29a/05,
 39b/07, 46a/14, 46b/01, 54b/04, 57b/17,
 61a/08
 g.+ ümden 39b/11
 g.+ üme 39b/09
 g.+ ümi 29b/13
 g.+ ümüñ 27a/12
 g.+ üni 34a/13
 g.+ üñ 04b/08, 46a/17, 48a/14,
 57a/13

göñleg(k) -5- Gömlek.
 g. 59b/10
 g.+ i 59b/01
 g.+ ile 26a/08
 g.+ in 52a/08
 g.+ üñ 59b/11

göñül -5- Gönül, yürek.
 g. 18a/16
 g.+ e 29a/03
 g.+ cügüñ 46a/16
 g.+ süz 44a/10
 g.+ ü 02b/15

güristān -8- <Far. Kabristan.

g.+ a 16b/16	g.- mezidüñ 18a/09
g.+ dan 44a/14	gül -1- <Far. Çiçek.
g.+ e 25a/01, 25a/09, 36b/08,	g. 31b/15
44a/06	gümiş -2- Kolay işlenebilir bir
g.+ ina 27a/09	elementten yapılmış para birimi.
g.+ nda 27a/06	g.+ le 16b/04
güşe -8- <Far. Köşe, bucak.	g.+ üñ 16b/04
g. 56b/05	gümüş -8- Kolay işlenebilir bir
g.+ de 23b/06	elementten yapılmış para birimi.
g.+ m 27a/12	g. 09b/04, 09b/08, 28b/11,
g.+ mdür 29a/15	47b/10, 47b/11, 51b/03, 56b/17
g.+ sidür 28b/16	g.+ ine 09b/06
g.+ sinde 18a/06	gün -134- İçinde bulunulan zaman.
g.+ sinden 23a/08	g. 03a/17, 04a/06, 04b/04,
g.+ sine 23a/12	05b/04, 07a/08, 08a/10, 08a/13, 08b/06,
güc(ç) -6- Mecal, takat.	09a/01, 09a/11, 09b/11, 10a/05, 10a/09,
g. 25a/11	10a/15, 11a/09, 12a/15, 12b/01, 13b/17,
g.+ i 06a/10, 20b/08	14a/04, 14a/08, 16b/06, 16b/16, 17a/01,
g.+ ile 26b/14, 32a/01	17b/04, 17b/06, 17b/13, 18a/05, 18b/01,
g.+ üm 25b/04	19a/15, 19b/06, 19b/07, 19b/11, 20a/12,
güftār -1- <Far. Söz.	20b/11, 20b/15, 21a/09, 21a/11, 22a/03,
g.+ ı 02b/02	22b/09, 23a/07, 23b/05, 23b/07, 24a/02,
gül -	24a/08, 24b/15, 25b/09, 26a/02, 27a/13,
-9- Gülmek, eğlenmek.	27b/03, 28a/03, 28a/04, 28a/05, 31b/10,
g. 31b/15	33a/08, 33b/14, 33b/17, 34a/16, 35a/05,
g.- di 37a/15	36a/05, 38a/03, 38a/04, 38b/01, 38b/08,
g.- erin 44b/15	39a/04, 39a/11, 39a/16, 39b/15, 40a/02,
g.- ersin 22b/11	40a/12, 40a/14, 41b/08, 42a/06, 42b/03,
g.- eyin 34a/11	42b/12, 43a/13, 44a/17, 45a/04, 45b/08,
g.- medi 17b/12	46a/03, 46a/15, 48a/09, 50b/04, 50b/14,
g.- mediler 18a/13	51a/15, 51b/09, 51b/14, 52a/07, 53a/08,
g.- mek 20a/07	

53b/15, 54a/05, 54a/08, 55a/11, 55a/12,
56b/07, 56b/14, 57a/06, 58a/08, 59a/04,
59a/10, 59a/12, 59b/06, 59b/16, 60a/02,
60b/01, 60b/05, 61a/07, 61a/16, 61a/17
g.+ de 02b/11, 06a/01, 11b/11,
17b/06

g.+ den 23b/15, 46a/12

g.+ dür 40a/06

g.+ e 37b/08

g.+ i 13a/14, 17a/12, 30b/10,

41a/14

g.+ inde 06a/04, 06a/08, 14a/07,

17b/06, 20b/13, 22a/16, 23a/04, 59a/05

g.+ ine 13b/03, 59b/08

g.+ iñden 13a/15

g. +lük 04b/16

günāh -21- <Far. Dini suç.

g. 16b/14, 17a/15, 17b/06,

18b/05, 20b/02, 30b/06, 34b/06, 59b/14

g.-ı kebāir 02b/01

g.+ dan 13b/14

g.+ ı 21a/16, 51a/03

g.+ ım 34b/05, 34b/16

g.+ imdandur 17b/17

g.+ ın 31a/17, 37a/10

g.+ lar 34a/09

g.+ ların 01b/05

g.+ lularuñ 31a/17

g.+ um 30b/04

günāhkār -2- <Far. Günah işleyen.

g. 36b/17

g.+ laruñ 02a/01

gündüz-20- Günün aydınlık bölümü.

g. 13a/01, 13a/03, 13a/05,

13a/08, 16b/06, 17b/13, 20b/08, 21a/09,

24a/04, 25a/05, 35a/01, 37a/05, 42a/08,

44b/15, 59a/11

g.+ de 06a/05

g.+ in 11a/02, 13a/04, 19b/05,

57a/02

güneş -1- Isı ve ışık veren büyük gök
cismi.

g. 30a/14

gürle - -2- Kalın ve gür ses çıkarmak.

g.- di 39b/15

g.- se 17b/13

gürz -2- (gürüz) Kamburluk.

g. 15b/17, 16a/08

güven - -1- Güven duymak.

g.- eyin 44b/03

güvegü-1- Güvey, damat.

g. 51b/07

güzel -5- Çirkin karşıtı.

g. 24a/01, 28b/16, 30a/04,

33b/12, 53b/05

H

haber -27- <Ar. Havadis, bilgi.

h. 04b/13, 06a/10, 07a/09,

07a/11, 12a/08, 14b/05, 14b/06, 16a/02,

24a/07, 24a/10, 24b/07, 30a/13, 34a/04,

34a/07, 36b/16, 56b/10

h.+de 60b/15

h.+ i 07a/06, 14b/01, 48a/13,
53a/15

h.+ im 42a/04

h.+ imüz 35a/14

h.+ in 14a/14, 14b/10, 27b/01

h.+ üñ 25a/07

hacc -13- <Ar.. Mekke'deki Kabe-i
Şerife'yi ziyaret etmek üzere yola
çıkma.

h. 12a/12, 19a/03, 35b/14,

54b/16

h.+ a 12a/11, 20a/11, 36a/06,

40a/09, 54b/01, 55a/01

h.+ ı 55a/04

h.+ ların 55a/07

h.+ uñ 19a/04

hacet -15- <Ar. İhtiyaç.

h. 12a/01, 40b/15, 41a/01,

43a/11, 44a/03, 55b/02, 55b/04, 59a/01,

61a/13

h.+ e 16a/09

h.+ i 07b/07

h.+ im 15a/08, 32a/05

h.+ üm 55b/03

h.+ üñ 32a/05

hacı -3- <Ar. Hacca giden.

h.+ lar 55a/01

h.+ lara 30a/02

h.+ larla 28a/08

hadd -15- <Ar. Sınır.

h.+ i 14b/06, 19b/14, 19b/17,

21a/13, 22a/14, 23b/03, 27a/17, 29a/16,

31a/12, 32a/04, 35b/11, 44a/15, 59a/07,

60a/12

h. +süz 33b/10

hadd -1- <Ar. Sınır.

h. +süz 35a/08

hadem -6- <Ar. Hizmetçiler, odacılar.

h. 30a/01, 30a/11

h.+ den 55b/10

h.+ i 29b/03, 30a/17

h.+ ile 03b/01

hadis -1- <Ar. Hz. Muhammed'in
sözleri, davranışları ve onayladığı
hareketler.

h. 11b/10

hakık -80- <Ar. Allah, doğruluk,
gerçek, pay.

h.+ a 13a/02, 20b/07, 37a/17,

43b/04, 47b/06

h. 02a/02, 02a/04, 02a/07,

02a/12, 06b/08, 06b/12, 07a/05, 07a/08,

07a/15, 07b/11, 07b/15, 12b/17, 14a/14,

16b/11, 18a/03, 18a/14, 18b/06, 22b/06,

23a/16, 24a/12, 24a/14, 30a/10, 31a/03,

32a/10, 32a/11, 33b/04, 34a/12, 35a/07,

37b/12, 38b/06, 39a/09, 39b/17, 41a/01,

41a/12, 41b/03, 42a/09, 43b/17, 44a/01,

52b/02, 52b/17, 53b/11, 54b/15, 55a/07,

55b/01, 55b/04, 55b/06, 58a/02 60b/11

h.+ a 13a/02, 20b/07, 37a/17,
43b/04, 47b/06

h.+ dan 02b/15, 03a/11‘aleyhi,
07a/09, 07b/08

h.+ dur 02a/13

h.+ için 09b/13, 15a/06, 15a/07,
15a/14, 17a/09, 22b/08, 29a/09, 42a/03,
42a/05, 42b/05, 43b/02, 47a/13, 48b/17

h.+ im 22a/15

h.+ in 22a/15, 44b/08, 44b/10,
51a/13, 58b/06

h.+ ında 37b/05

h.+ uñ 22a/13, 44b/09

ḥaḳīkat-3- <Ar. Bir şeyin aslı.

h. 40b/02, 54b/12

h.+ de 12a/09

ḥaḳīr -1- <Ar. İtibarsız, değersiz.

h. 07b/11

ḥāl -39- <Ar. Şimdiki zaman,
bulunuş.

h. 04b/14, 11b/06, 26a/06,
49a/08, 49a/09

h.+ linden 25b/09

h.+ de 05b/04, 11b/16, 16b/10,
35a/05

h.+ den 11a/12, 61a/07

h.+ dür 16a/11, 23b/17, 29a/14,
49b/15

h.+ i 17a/17, 28b/07, 32a/03,
46b/15, 48b/10, 53b/06, 60b/14

h.+ im 34b/16, 58b/13

h.+ imize 07b/11

h.+ in 36b/14

h.+ iñ 58b/13

h.+ lü 36b/15

h.+ üm 15b/08, 17b/07, 26a/03,
27b/17, 46b/03

h.+ üme 18a/04

h.+ üñ 04b/17, 13b/04, 19a/01,
25b/14

ḥalās -1- <Ar. Kurtulma, kurtuluş.
h. 06a/08

ḥalāyık-9- <Ar. Mahluklar, insanlar.
h. 14b/03, 23b/09, 46a/11,

52a/16, 52b/04, 54a/10, 55a/09, 55b/15
h.+ lar 14a/13

ḥalel -2- <Ar. Bozma, bozukluk.
h. 21b/13, 25a/16

ḥālet -3- <Ar. Hal, suret.

h.-i nez‘e 11b/15, 16a/04,
22b/02

ḥālī -1- <Ar.(ḥālī‘) Kovulmuş.
h. 24a/06

ḥalīfe -8- <Ar. Birinin yerine geçen
kimse.

h. 38b/02, 60b/07

h.-i resül 52a/17

h.+ nüñ 23a/08

h.+ si 12a/06

h.+ ye 26b/12, 27a/01

h.+ yiken 59b/10

ḥālīk -1- <Ar. Yaratan, yaratıcı.

- h.+ adur 01b/02
- hālik** -1- <Ar. Helak olan.
h.+ i 17b/01
- halk** -62- <Ar. Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.
h. 02a/17, 06b/04, 07a/02, 10a/01, 10a/03, 12a/12, 14a/01, 14a/09, 14b/03, 17a/04, 17a/12, 17b/17, 25a/10, 32b/03, 34a/01, 36b/09, 40b/07, 40b/08, 42b/06, 42b/07, 44a/04, 44a/05, 45a/09, 47b/05, 52b/05, 55b/05, 55b/11, 55b/16, 56b/10, 58b/01, 60a/17
h.+ a 11b/10, 14a/10, 17b/16, 36b/03, 40a/17, 44a/12, 52b/01
h.+ dan 02b/03, 23b/12, 34a/09
h.+ ı 01b/05, 02a/10, 05a/11, 09b/16, 16a/05, 22b/13, 25a/06, 30b/09, 42b/02, 50b/09, 56a/12, 60a/02
h.+ uñ 02b/01, 11a/03, 17a/03, 19a/12, 20b/07, 21b/03, 29a/04, 55a/03, 56b/05
- halka** -1- <Ar. (halka) Ortası boş, yuvarlak çember.
h.+ sı 14b/13
- hamāil** -1- <Ar. Kılıç bağı, kılıç kayışı.
h. 21b/03
- hamd** -2- <Ar. Tanrı'ya olan şükran duygusunu bildirme.
h.-i 'ālem 02a/03
h.+ ü 01b/02
- hamle** -1- <Ar. Atılış, saldırma.
- h. 47a/07
- hāne** -1- <Far. Kısımlara ayrılmış bir şeyin bölümlerinden her biri, bölüm.
h.+ de 27a/15
- harāb** -1- <Ar. Yıkık, viran.
h. 54b/09
- harābāt**-3- <Far. Harabeler, meyhaneler.
h. 35a/03, 35b/12
h.+ a 35a/13
- harac** -1- <Ar. Müslüman olmayan halktan alınan vergi.
h. 56b/14
- harām** -7- <Ar. Dince yasak edilmiş şey.
h. 06a/02, 24A/02, 28a/02
mescid-i h. 49b/05
h.+ dan 12a/16
mescid-i h.+ dan 40b/06
mescid-i h.+ ında 38b/09
- harc** -2- <Ar. Vergi.
h.+ ına 59a/10, 59a/14
- hareket**-5- <Ar. Sarsıntı, davranış.
h. 46a/07
h. 43b/08
h.+ i 56a/08
h.+ idür 56a/09
h. itmedi 48a/13
- harf** -2- <Ar. Alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri.
h.+ inden 02a/05, 02a/06
- harīr** -1- <Ar. İpek.

- h. 37b/16
- h̄arīṣ** -1- <Ar. Hırslı.
h. 30b/15
- h̄āṣ** -22- <Ar. Bir şeye veya bir kimseye özgü.
h.+ ı 05b/16, 12a/17, 13b/06, 15b/14, 20b/05, 25a/11, 28a/15, 33b/17, 46a/13
h.+ inuñ 41b/10, 41b/12
h.+ lardan 05a/06
h.+ larından 04a/05, 05b/08, 06a/09, 12a/05, 17b/03, 17b/10, 23a/06, 25a/08, 25a/15, 49b/04
- h̄āṣıl** -12- <Ar. Peyda olan.
h. 04b/14, 05b/14, 11a/15, 24b/04, 25a/06, 36a/15, 39b/10, 45b/02, 56b/17, 60b/09
h. olmaya 11a/16, 11a/17
- h̄asret** -2- <Ar. Özleyiş.
h. 13a/04, 41a/03
- h̄asta** -19- <Far. Hasta, rahatsız.
h. 02b/07, 02b/10, 04b/04, 13b/09, 16b/01, 18b/01, 42b/14, 43a/04, 46a/16
h.+ dan 58a/03
h.+ lar 39b/06
h.+ lığı 04b/05, 13b/10
h.+ lıkda 18b/01
h. oldı 16a/10, 17a/08
h. oldum 39a/02
h. olmuş 25b/12
- h.+ ya 39a/14
- h̄aşem** -6- <Ar. (h̄aşem) Maiyet, yanında bulunanlar.
h. 03b/01, 30a/01, 30a/11, 30a/17
h.+ den 55b/09
h.+ i 29b/03
- h̄atā** -2- <Ar. Yanlış, kabahat.
h. 06b/09
h.+ yı 23a/01
- h̄atır** -13- <Ar. Zihin, fikir, gönül.
h.+ ı 08a/14
h.+ ıma 07a/17
h.+ ımda 10b/06
h.+ ımdan 52a/01
h.+ ımdan 40a/03, 45a/12, 45b/10
h.+ umda 10b/10
h.+ unuzda 14a/13
h.+ uñ 51a/11
h.+ uñda 12b/11, 19a/11
h.+ uñdan 40a/05
- h̄atm** -4- <Ar. Bitirme.
h. 11b/08, 23b/07, 23b/09
h. iderdi 59b/15
- h̄atṭ** -1- <Ar. Çizgi, satır, yazı.
h.+ ı 52a/03
- h̄atūn** -19- <Ar. Kadın.
h. 12b/15, 13a/09, 33b/08, 33b/09, 53a/10, 53b/04, 53b/06, 61a/04
h.+ a 53b/09

	h.+ dan 61a/17		h. 50a/10
	h.+ ı 14b/05, 53a/16, 61a/04,		h.-i resülûñ 21b/02
	61a/03, 61a/15		h.+ i 02b/14, 41a/05, 41a/12
	h.+ uñ 53a/13, 53b/07, 61a/17		57b/01, 58b/08, 59a/16, 60b/16
	h.+ uñı 50a/14		h.+ in 52b/13
havā	-1- <Ar. Hava.		h.+ inden 11b/09, 58a/02
	h.+ da 36b/05		hebā' -1- <Ar. Boş, nafile.
havlı	-1- Avlu.		h. 29a/07
	h.+ dan 31b/03		hefte -2- <Far. Hafta.
hāy	-1- <Far. Vay, eyvah!		h.+ de 25b/09
	h. 35a/04, 40b/02		h.+ ye 25b/10
hayır	-2- <Ar. İyi, faydalı.		helāk -11- <Ar. Mahvolma.
	h. 50b/17		h. 10a/01, 32b/14
	h.+ den 24a/06		h. eyledi 32b/15
hayli	-1- <Far. Epeyce, çokça.		h. eylemedi 34a/17
	h. 06a/15		h. ide 48b/05
hayr	-1- <Ar. İyi, faydalı.		h. olam 16a/17
	h.+ ın 51a/01		h. oldı 55a/10
hayret	-1- <Ar. Şaşma, şaşırma.		h. oldılar 53a/08
	h. 19a/10		h. oldum 44b/17
hazele	-1- <Ar. Yüzsüzler, adiler.		h. olur 02b/08
	h. 59a/04		h. olurduķ 49b/04
hāzır	-1- <Ar. Huzurda, göz önünde		helāl -32- <Ar. Haram olmayan şey.
olan.			h. 03a/05, 03a/08, 03a/12,
	h. 18a/02		03a/13, 03a/14, 03a/16, 04a/01, 04a/02,
hazīne	-2- <Ar. Devlet malının		05a/07, 05a/09, 05a/12, 05a/13, 05b/02,
saklandığı yer.			06a/06, 06a/08, 06a/10, 06a/11, 06a/13,
	h.+ si 43a/11		06a/15, 06a/16, 06a/17, 06b/01, 22a/15,
	h.+ sin 43a/10		23a/02, 23a/04, 46a/11
hazret	-12- <Ar. Saygı saymak üzere		h. +ce 57b/14
büyüklere verilen unvan.			h. eyle 06b/17, 23a/02

hem -16- <Far. -dak, -deş, -i bir.

h. 07b/02, 07b/14, 13a/11,
13a/15, 21a/09, 21a/10, 23b/06, 33b/09,
33b/10, 33b/15, 34b/10, 35a/12, 40b/08,
45b/11, 46a/13, 60a/07

hemān -17- <Far. Hemen, derhal.

h. 02b/01, 11a/11, 15a/17,
17a/17, 19b/07, 21a/07, 26a/14, 29b/06,
29b/07, 31b/07, 33b/01, 35a/11, 55b/10,
57a/02

h.+ ki 23b/01, 32a/09, 46b/11

hemāndem -16- <Far. Hemen.

h. 04a/17, 27a/17, 29a/10,
37a/17, 39b/11, 40a/04, 43a/03, 43b/03,
43b/12, 44a/12, 45a/01, 45b/11, 49a/04,
50a/01, 53b/05

h.+ ki 08a/02

hemīn -1- <Far. Bu bile, tıpkı bu.

h.+ ki 04a/12

hemīşe -2- <Far. Daima, her zaman.

h. 07a/17, 12b/03

hemtā -1- <Far. Benzer, denk.

h.+ dur 01b/06

henüz -8- <Far. Daha, şimdiye kadar.

h. 05a/02, 38a/13, 44a/14,
49a/15, 52b/02, 59b/12, 60b/07

hep -8- Sürekli olarak, her zaman.

h. 12a/08, 18a/07, 27b/15,
28a/02, 40a/11, 54a/04, 54a/14, 57b/10

her -47- <Far. Hep, bütün.

h. 02a/06, 02b/02, 02b/11,

03a/04, 03b/04, 09b/11, 12a/14, 12b/15,
13a/05, 13a/08, 13a/10, 13b/04, 14a/04,
14a/06, 16b/05, 17b/13, 20a/10, 28b/06,
29b/11, 33b/06, 33b/12, 33b/16, 35a/03,
36a/12, 36a/13, 36b/13, 37a/05, 39a/11,
41b/06, 42b/12, 45b/14, 46a/04, 46b/06,
46b/14, 47a/17, 50b/10, 51b/03, 52b/09,
53a/05, 53a/12, 54a/05, 55a/11, 56b/04,
56b/06, 59a/01, 61a/17

h.+ ki 02b/08

hergiz -9- <Far. Asla, katiyyen.

h. 13a/17, 20a/05, 30a/13,
32b/07, 38b/12, 38b/15, 46a/02, 47a/05,
61a/13

herze -2- <Far. Boş lakırdı.

h.+ ler 21a/12

h.+ me 22a/01

hevā -2- <Ar. Heves, istek.

h.+ da 43b/15, 44a/02

heves -2- <Ar. Arzu, istek.

h.+ ine 15b/05

h. itdüm 03a/01

hezeyān -1- <Ar. Sayıklama.

hırça -3- <Ar. Kalın kumaştan
yapılmış ceket.

h.+ sı 13a/14

h.+ sın 29b/01

h.+ ya 13a/15

hıs -1- <Ar. (hışş) Eksik, noksan.

h. 07a/04

hısm -3- <Far. Kızgınlık, öfke.

h. 34a/16, 37b/06

h.+ ından 30b/09

hızır -4- <Ar. Hızır peygamber.

h. 04a/04, 04a/07, 04a/14,

04a/15

hicāb -2- <Ar. Utanma.

h. 61a/01

h.+ uñ 61a/01

hicāz -2- <Ar. Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke.

h. 55a/06

h.+ e 61a/07

hiç -55- Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren söz.

h. 01b/12, 02b/05, 03a/08,

03b/06, 03b/12, 04a/16, 04b/08, 08a/09,

10b/06, 11a/01, 11b/12, 12a/01, 12a/08,

13b/10, 14a/16, 14b/12, 16a/16, 17b/13,

18a/08, 18a/09, 20a/07, 23b/01, 23b/05,

24a/03, 25b/10, 26a/02, 26b/17, 30a/04,

30b/04, 31a/01, 31a/02, 32a/05, 35a/02,

35a/04, 40b/14, 40b/15, 40b/16, 41a/05,

42b/02, 43a/14, 43a/15, 44a/16, 45b/01,

47b/07, 48a/07, 48a/13, 50a/06, 50a/08,

55a/04, 55b/13, 59b/13, 61a/08

hidāyet-1- <Ar. Hak yoluna

kılavuzlama.

h.+ i 07b/08

hikāyet-117- <Ar. Anlatma, olmuş bir hadise.

h. 03a/05, 03a/06, 03a/10,

04b/01, 04b/11, 05a/06, 05b/08, 06a/09,

07a/07, 07b/12, 08a/08, 08b/08, 08b/16,

09b/08, 09b/14, 10a/11, 11a/05, 12b/14,

13a/09, 13b/06, 16b/03, 17b/03, 17b/10,

19b/04, 20a/07, 20b/09, 21a/04, 21a/10,

21a/17, 22a/02, 22a/17, 22b/08, 25a/15,

29a/17, 29b/12, 33b/07, 35a/01, 35b/05,

36a/04, 37b/17, 38a/16, 40a/01, 42a/17,

43b/05, 44a/02, 45a/15, 46b/03, 47a/15,

48a/16, 49b/04, 50b/03, 51a/03, 51b/14,

52a/07, 53a/02, 58b/07, 61a/14

h.+ i 20b/17

hikāyet-i şe'ādeş-şālihīn h.

32b/06

h.-i apaşībān 36b/07

h.-i bābü' 55a/07

h.-i beşīr 04a/03

h.-i beyāzīd-i beşānīnūñ 45a/03

h.-i beyāzīdi 40a/09

h.-i bir 42a/06, 42b/13, 47a/05,

61a/04

h.-i dımışkıda 54a/16

h.-i ebū 12b/02, 43a/11

h.-i ebū'l 11b/11

h.-i emīri'l-mü'minīn 'ömer

50a/04, 55b/07, 57b/06

h.-i emīri'l-mü'minīn 'ömerūñ

58a/04

h.-i evliyālardan 38a/02

h.-i haberde 60b/15

ḥ.-i ḥabīb-i ‘acebīnūñ 47b/13
 ḥ.-i ḥasan 16a/14
 ḥ.-i ḥātem-i aṣam 09a/10
 ḥ.-i ḥüccāc 49a/05
 ḥ.-i ḥōca 40a/01, 44b/11
 ḥ.-i ibn-i dīnār 45b/08
 ḥ.-i ibn-i ‘abdümme 51a/14
 ḥ.-i ibrahīm 06b/02, 12a/10,
 27b/02, 46a/13
 ḥ.-i mālik-i dinār 16b/15
 ḥ.-i menşūr 15b/02, 29b/16
 ḥ.-i menşūr-i ğamar 18b/01
 ḥ.-i muḥammed 11b/07
 ḥ.-i sa‘īd 40b/05, 44a/15
 ḥ.-i süfyān 15b/16
 ḥ.-i süheyl 39a/01, 45b/16
 ḥ.-i şe‘ādeş-şāliḥīñ ḥikāyet
 32b/05
 ḥ.-i şe‘āreş-şāliḥīñ raḥmetullahi
 38b/08
 ḥ.-i veysel 41a/04
 ḥ.-i ‘abdu 59b/08
 ḥ.-i ‘abdullah 51b/08, 52a/14,
 60a/03, 60a/14
 ḥ.-i ‘alaḳama 48a/07
 ḥ.+ dūr 03a/04
 ḥ.+ i 26a/17, 26b/03, 33a/13
 ḥ. ’il 37b/01
 ḥ.+ in 02b/08
 ḥ.+ inden 02b/06
 ḥ.+ lerinden 23a/05

ḥikmet -2- <Ar. Sebeb.
 ḥ.+ dūr 26b/15, 50a/14
ḥilāfet -2- <Ar. Birinin yerini tutma.
 ḥ.+ e 60a/16, 60b/11
himmet -2- <Ar. Gayret, emek.
 ḥ.+ inden 03a/03
 ḥ.+ iyle 03a/01
ḥisāb -10- <Ar. Hesap.
 ḥ. 17a/14, 18b/04, 19a/02,
 42a/16, 57b/05, 60b/02
 ḥ.+ a 18a/08
 ḥ. eyledüm 17b/05
 ḥ.+ in 58b/01
 ḥ.+ ina 44b/14
ḥizmet (h)-11- <Ar. İş görme.
 ḥ. 39a/10, 39a/16, 42a/07,
 45b/17
 ḥ.+ ine 02a/14, 41a/08
 ḥ.+ iñe 29a/05, 43a/17
 ḥ. 25b/14
 ḥ. eylemek 07a/16
 ḥ.+ inden 07a/15
ḥizmetkār -3- <Ar.+Far. Hizmet
 eden kimse.
 ḥ. 16a/11
 ḥ.+ lar 23a/11
 ḥ.+ lara 28a/08
ḥöd -5- <Far. Kendi.
 ḥ. 48a/01, 55b/17, 56a/05,
 59a/01, 59b/16

hodbīn -1- <Far. Kendini beğenmiş,
bencil.

h.+ ligi 23a/17

hokka -1- <Ar. İçine mürekkep konan
küçük kap.

h.+ lar 30a/16

hor (h) -3- <Far. Değersiz.

h. 37b/17

h. 07b/11

h.+ lığın 43a/02

hoş -19- <Far. Güzel.

h. 08a/13, 10a/09, 14b/05,

18a/13, 24a/12, 25b/03, 25b/05, 26a/01,

27a/13, 32a/06, 33b/09, 39a/17, 42a/05,

42a/06, 48b/06, 56a/13, 56b/11, 56b/12,

57b/08

hoşnūd -1- <Far. Razı, memnun.

h. 19a/08

hüb -4- <Far. Güzel.

h. 13a/17, 24a/01, 30a/04,

30a/13

hulle -1- <Ar. Cennet elbisesi.

h. 52b/14

hūrī -3- <Far. Cennet kızı.

h. 12b/04, 12b/09, 53a/01

hurma -20- <Ar. Hurma ağacının

yemişi.

h. 05b/11, 05b/12, 05b/13,

06b/10, 06b/11, 06b/12, 06b/14, 06b/15,

06b/16, 06b/17, 07a/05, 08a/03, 40b/09,

40b/14, 57a/01

h.+ dan 05b/16, 06b/15

h.+ sı 40b/16

hurūş -1- <Far. Coşma, şamata.

h. 15b/11

huşū' -1- <Ar. Gönül alçaklığı.

h. 48a/08

huṭbe -1- <Ar. Hatibin minberde halka
verdiği dini öğüt.

h. 59b/10

hūy -1- <Far. Tabiat, mizaç.

h.+ ı 24a/01

hūy -1- İkileme.

h. 35a/04

hużū' -1- <Ar. Alçakgönüllülük.

h. 48a/08

hużūr -2- <Ar. Hazır bulunma.

h.+ ında 33a/16, 35a/07

hūcāz -2- Arap yarımadasının Hicaz
denen Mekke ile Medine şehirlerinin
bulunduğu bölgesi.

h.+ e 39a/02, 54b/17

hūccāc -3- <Ar. Hacılar.

h. 49a/10, 49a/16

hikāyet-i h. 49a/05

hūdā -1- <Far. Tanrı.

h. 02a/10

hūdāvend -10- <Far. Allah, Tanrı.

h.+ e 12a/13, 15b/04

h.+ em 29a/01

h.+ im 34a/16

h.+ inden 17a/10

h.+ inüñ 26a/05	1.+ dağı 01b/10
h.+ üm 31a/14, 59b/17	1.+ dan 10a/07, 47a/17, 53b/14
h.+ ümi 18a/09	1.+ dur 02b/15, 06a/15
h.+ üñ 33a/14	ırgad -5- Tarım işçisi.
hüküm -11- <Ar. Emir.	1. 25a/17, 25b/07, 26b/09,
h. 25a/08, 58b/03	55a/15
h. iderdüñ 29b/09	1.+ lık 55a/11
h.+ inde 18b/16, 22b/04, 50b/10	ırmak -1- Büyük akarsu, nehir.
h.+ inden 01b/15	1. 15a/16
h.+ ine 20b/03	ısıcağ -5- Sıcak.
h.+ iyle 01b/03	1. 08a/10, 08a/13, 39b/07,
h.+ metin 48b/13	39b/12, 41b/01
h.+ ümdedür 29b/10	ıssı -1- Sıcak.
hürmet -3- <Ar. Saygı.	1.+53b/1
h.+ ine 37a/08, 55a/06	ışlāh -1- <Ar. İyileştirme, düzeltme.
h.+ için 15a/07	1.+ e 25a/14
hüsn -1- <Ar. Güzellik.	ışlan - -1- Islak duruma gelmek.
h.-i cemāli 31b/15	1.- madın 44a/13
I	ışmarla - -22-
ıklīm -8- <Ar. Bir bölgenin ortalama	1. 36a/13
hava şartlarıyla beliren hali.	1.- dı 12a/05, 17b/03, 18b/17,
1.+ den 42a/16	25a/05, 32a/14, 32b/03, 37a/08, 37a/17
1.+ in 03a/14	1.- duğ 26b/02, 50b/02
1.+ inde 06a/10	1.- dum 37b/01, 48a/06, 49b/07,
1.+ inden 06a/14	49b/11, 50a/12
1.+ ine 03a/15, 42a/13	1.- duñ 50b/02
1.+ inüñ 03a/11‘aleyhi, 27b/02	1.- mış 17b/10, 29a/11
ır - -1- Ayırmak, ayrılmak.	1.- rdı 58a/08
1.- dı 29a/01	1.- sañ 50b/03
ırak(ğ) -9- Uzak.	1.- yasın 18b/16
1. 18b/06, 29a/04, 45b/06	ışık -1- Ziya, nur, şavk.

i. 60b/05

‘ışk -9- <Ar. Sevgi.

‘i.+ ma 16b/08, 20a/17, 30b/15,
38a/15, 38b/16, 47b/07, 51b/12, 53a/10,
55a/14

İ

i - -89- Ek fiil eki.

i.- di 05a/01, 05b/06, 06a/10,
08b/17, 16a/09, 17b/07, 19b/05, 20a/08,
20a/10, 20b/01, 20b/03, 20b/09, 20b/13,
20b/15, 21a/11, 21b/02, 21b/03,
21b/07, 23a/03, 23a/07, 23a/10, 24b/07,
25a/03, 27a/12, 29b/04, 33b/08, 33b/09,
33b/15, 33b/16, 35a/03, 35a/04, 37a/01,
40a/10, 40a/11, 40a/10, 41b/08, 42a/07,
43a/08, 45a/03, 45a/15, 45a/17, 45b/10,
45b/17, 47a/17, 47b/02, 47b/15, 47b/15,
50a/11, 53a/04, 53b/10, 54a/17,
56b/08, 57b/06, 58b/07, 58b/11, 59b/01,
59b/11, 59b/12, 59b/15, 60a/01, 60b/04,
61a/15,

i.- düm 06a/16, 42b/01, 49b/16

i.- dūñ 18a/12, 19b/11

i.- miş 38b/02, 55b/15

i. –se 04b/15, 08a/06, 20b/06,
21a/15, 21b/10, 21b/11, 21b/13, 22a/15,
22b/04, 24b/05, 26a/08, 32a/17, 43b/02,
48a/10, 52a/10, 54a/14, 59a/09

i.-sen 49a/03

‘ibādet -21- <Ar. Allah’ın emirlerini
yerine getirme.

‘i. 11b/02, 13a/05, 33b/03

‘i.+ de 04b/04

‘i.+ den 07b/05

‘i.+ e 07a/06, 07b/06, 13a/06,
13b/09, 21a/03, 28b/13, 29a/17, 34b/12,
59a/12

‘i. eyledi 34b/13

‘i. ider 19b/17

‘i. iderdi 16b/06

‘i. iderin 29a/02

‘i. idersin 18b/05

‘i.+ inde 10b/16

‘i.+ ine 61a/16

‘ibāret -1- <Ar. ...dan meydana gelmiş.

‘i.+ e 07a/10

iblis -3- <Ar. Şeytan.

i. 15b/06, 43a/17, 50b/15

ibn -47- <Ar. Oğul.

i.-i 45b/16

i.-i ābī 19a/15

i.-i arcā‘ 11a/06

hikāyet-i i.-i dīnār 45b/08

i.-i ebū 51b/08

i.-i harīr 11b/07

i.-i haşimī 20b/09

i.-i hāyādan 43a/11

i.-i hoca 20b/01

i.-i huṭṭāb 50a/04

i.-i huṭṭāba 10b/16

i.-i kātib 24a/09

i.-i kātib 23a/09, 24a/10, 24b/17

i.-i kātibūñ 24a/15	
i.-i mālīk 45a/16	
i.-i mesrūk 11a/06	
i.-i mevlāyī 59b/09	
i.-i muḥammed‘üz-zārī eydür	
44a/15	
i.-i şaḥiḥa 17b/04	
i.-i şayğam 19b/04	
i.-i süleymān 13b/06	
i.-i şerḥebili 21a/11	
i.-i ṭālb 53b/12	
i.-i velīd 29b/12	
i.-i verdi 05b/09	
i.-i yamāni 57b/07	
i.-i ‘abbās 03a/06, 52a/14,	
52b/12	
i.-i ‘abdullah 21b/08, 39a/01,	
42b/16	
ḥikāyet-i i.-i ‘abdümme 51a/14	
i.-i ‘abdü‘l-ḳabīs gibi 48a/08	
i.-i ‘abdü‘l-ḳabīsī şehirden	
48a/16	
i.-i ‘alī 21b/01	
i.-i ‘alīdür 21b/05	
i.-i ‘aliye 22a/17	
i.-i ‘āmīr 51b/14	
i.-i ‘āşinuñ 51b/16	
i.-i ‘iven 20a/07	
i.-i ‘ömer 13b/15, 58b/08,	
60a/14	
i.-il leys 40b/05	
	‘ibret -1- <Ar. Kötü bir hadiseden alınan ders. ‘i.+ de 20a/06
	iç(c) -32- Dış karşıtı. i. 15a/05, 59a/11 i.+ i 12b/09, 16b/02, 43b/13 i.+ in 37a/03 i.+ inde 04a/11, 08a/11, 14a/14, 14a/15, 15b/03, 16a/13, 17b/12, 19a/10, 26a/13, 33b/14, 35b/12, 37a/01, 37b/07, 40a/06, 44b/13, 47b/03, 50a/06, 59b/02, 61a/01 i.+ indeki 15a/14 i.+ inden 47b/05 i.+ ine 10a/03, 15b/03, 45b/13, 59a/06 i.+ ümden 39a/06 i.+ üñüzde 28a/09
	iç - -31- Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. i.- di 12a/17, 38a/09, 38b/11, 38b/14, 43b/14 i.- düğümden 07a/17 i.- düm 38a/10, 38b/12, 38b/15, 39b/14, 61a/13 i.- düm di 07b/01 i.- e 53b/03 i.- en 61a/08 i.- erdi 61a/06 i.- irür 05a/17 i.- medüm 07b/02, 38b/13, 40a/07, 61a/13

i.- megi 07b/03, 40a/11, 47a/14
i.- mege 10a/10, 30b/08
i. - mek 40a/02, 61a/06, 61a/13
i.- mekten 01b/09
i. - meyem 07b/01
içecek(k) -4- Meşrubat.
i. 07b/15
i.+ ile 50b/06
i.+ ün 50b/07
i.+ üñüz 50b/05
içerü -17- Dış karşıtı.
i. 05a/02, 24a/09, 30a/11,
30a/17, 30b/01, 34a/03, 34a/05, 34a/11,
34a/12, 37b/03, 38b/10, 42a/12, 42a/16,
48a/10, 49a/12
i.+ den 53a/10
i.+ dür 49a/15
içün -7- Amacıyla, maksadıyla.
i. 16b/13, 19b/02, 20a/01,
31a/07, 44a/01, 50b/08, 54b/17
id - -149- Bir işi yapmak.
i.- e 21a/03, 22a/01, 25a/06,
26a/07, 32b/14, 37a/08, 41b/14
i.+ iciler 25a/04
helāk i.- e 48b/05
i.- ecekdür 30b/14
i.- eceklerüñ 23a/05
i.- eler 21b/09
‘azāb i.- eler 23a/04
i.- elüm 03b/11, 45b/02, 47a/08
i.- em 33a/02, 36a/11

i.- emedi 09a/03
i.- emezin 05a/11
i.- en 27a/04, 33a/17, 34b/14,
39a/09
i.- enlerüñ 31b/01, 34b/14
i.- er 05a/05, 10a/14, 15b/04,
25b/14, 26a/14, 28a/16, 29a/07, 31a/15,
31a/16, 32a/11, 32b/06, 34b/04, 39a/07,
39a/10, 39a/11, 40a/01, 40a/15, 41b/07,
44b/03, 54a/10, 55b/02, 58a/03
beyān i.- er 37b/02
defn i.- er 16b/17
feryād i.- er 47a/17
ķabül i.- er 34b/06, 34b/07
ķahr i.- er 07b/07
ķavāf i.- er 31b/16
‘ibādet i.- er 19b/17
i.- erdi 04a/06, 04b/02, 06a/06,
11b/12, 13a/06, 14a/06, 16a/08, 18a/01,
23a/08, 33b/09, 33b/10, 34a/01, 34b/13,
36a/05, 36b/01, 42a/07, 44b/01, 45a/04,
55a/11, 56b/16, 57a/03, 58a/06
feryād i.- erdi 14b/14
ķatm i.- erdi 59b/15
ķadaķa i.- erdi 57a/01
‘ibādet i.- erdi 16b/06
ķoķbet i.- erdüm 59a/16
ķavāf i.- erdüm 38b/09
ķük m i.- erdüñ 29b/09
i.- erin 08b/05, 29a/03, 31b/07,
33b/05, 33b/07, 44b/16

da‘vet i.- erin 16a/06
 şabr i.- erin 54a/08
 ‘ibādet i.- erin 29a/02
 i.- erler 02b/03, 12a/12, 16a/05,
 20b/07
 rivāyet i.- erler 51b/08
 şabr i.- erler 20b/06
 secde i.- erler 56a/07
 i.- erse 50b/17, 60b/09
 ‘afv i.- erse 11a/13
 i.- erseñ 31b/06
 i.- ersin 03b/05, 05b/16, 10b/17,
 13a/13, 31b/06, 33a/14
 ‘ibādet i.- ersin 18b/05
 i.- ersiz 33b/05, 40b/03, 54a/10,
 56a/02, 56b/05
 i.- erüz 37b/17
 i.- esin 06a/05, 39a/14, 39b/01
 kaçd i.- esin 27b/07
 terk i.- esin 31a/07
 i.- esiz 17a/12, 44a/11
 i.- evüz 22b/06
 i.- eydüm 17a/07
 fidā i.- eyim 47b/04
 i.- eyin 54b/16, 55b/03
 i.- ici 43b/11
 raḥmet i.- ici 18a/09
 i.- icidür 31b/01
 terk i.- üb 44a/01
 i.- üm 41a/03
 i.- üp 30a/10, 30b/12, 34a/16

iṭā‘at i.- üp 07b/09
 kerem i.- üp 44a/11
 terk i.- üp 03a/11‘aleyhi, 47b/10
 i.- üñ 47b/06
 du‘ā i.- üñ 52b/01
 kerem i.- üñ 52b/01
 yardım i.- üñ 51b/06
idin - -9- Elde etmek.
 i.- di 09a/02
 i.- düm 41a/04
 i.- mege 56a/04
 i.- miş 04b/05
 i.- mişdi 13a/10
 i.- mişdür 11b/05
 i.- üp 10b/07
 i.- ürđi 57a/02, 60b/05
igne -3- Dikiş dikmeye yarayan araç.
 i.+ m 29b/07
 i.+ yi 29b/06, 29b/07
iḥtirāz -3- <Ar. Sakınma, çekinme.
 i. 02b/03, 05b/15, 05b/16
iḥtiyār -6- <Ar. Seçme, seçilme.
 iḥ. 28b/07
 i. 29b/03, 56b/05, 60b/01,
 60b/08, 60b/14
‘ikāb -1- <Ar. Eza, cefa.
 ‘1. 02a/12
iki -73- Birden sonra gelen sayının
 adı.
 i. 03a/05, 03a/07, 05a/14,
 06a/07, 06b/05, 07a/02, 07b/17, 08a/03,

08a/07, 08a/10, 08b/01, 08b/16, 10a/09,
11a/06, 11a/12, 12a/16, 13a/07, 14a/03,
15a/04, 15a/06, 15a/07, 20b/09, 20b/10,
21a/04, 24b/15, 28a/03, 28b/12, 35b/05,
37b/03, 38a/02, 38a/08, 38a/13, 40a/02,
40b/10, 42a/09, 42a/10, 42a/11, 42b/11,
43b/03, 43b/12, 46b/04, 46b/07, 47a/11,
47a/16, 47b/02, 47b/05, 50a/05, 52a/08,
52a/12, 53a/15, 53a/16, 53b/07, 53b/10,
55a/12, 56a/10, 56b/07, 57a/03, 57a/07,
57a/16, 58a/08, 58a/14

i.+ müz 49b/03

i.+ si 09a/08, 31b/09, 50a/06

i.+ sin 36b/04, 41a/02, 45b/14,

55a/17

i.+ sinden 39b/10

i.+ mizüñ 22a/16

i.+ ñüz 50a/07

ikinci -6- İki sayısının sıra sıfatı.

i. 08a/01, 12b/01, 23b/05,
25b/04, 37a/05, 50b/08

ikindi(ü) -6- Öğle ile akşam
arasındaki zaman dilimi.

i. 19b/06, 19b/07, 33a/11

i.+ ye 26b/14

i. +n 55a/11

i.+ den 25a/11

ikrām -2- <Ar. Hürmet, saygı
gösterme, ağırlama.

i. 05a/03, 20b/07

'ilāc -3- <Ar. İlaç.

'i. 02b/07, 02b/10

'i.+ ı 02b/09

ilāhī -4- <Ar. Allah'ım, ey Allah!

i. 06a/02, 22a/14, 42a/04,
42b/05

i'lām -1- <Ar. Bildirme, anlatma.

i. itmek 26b/06

ile -91- Bağlaç.

i. 01b/05, 01b/11, 02a/10,
02a/11, 02a/12, 02b/17, 03b/12, 04a/06,
04a/16, 08b/15, 10a/03, 10b/08, 12a/15,
12a/16, 12a/17, 12b/01, 13a/04, 13a/07,
13a/17, 15b/08, 15b/09, 18a/16, 18b/03,
18b/11, 19a/15, 20a/05, 20a/06, 20a/12,
20b/03, 20b/04, 20b/11, 21a/05, 21a/12,
21b/07, 25a/01, 25a/11, 25a/14, 25b/01,
25b/03, 25b/16, 26a/06, 26b/10, 27b/05,
28b/01, 28b/15, 28b/16, 29a/02, 30a/17,
30b/07, 31a/16, 32a/16, 33b/04, 33b/14,
33b/16, 34b/11, 35b/03, 36a/02, 37a/01,
37b/06, 40b/09, 41b/04, 43b/07, 43b/13,
44b/01, 46b/09, 47a/07, 48a/08, 50a/01,
50a/10, 50b/12, 53b/08, 57b/04, 58a/17,
58b/01, 59a/17, 61a/12, 61a/14

i.+ de 03a/01

i.+ dür 48a/08

ilerü -20- Geri karşıtı.

i. 10a/16, 21b/05, 21b/06,
21b/17, 26b/16, 35b/04, 37a/12, 38a/08,
38a/12, 40b/10, 40b/13, 41b/05, 44a/08,
49a/08, 52b/15, 53a/03, 57a/09, 60a/06

- i.+ den 05b/03
- ilet(d)** - -23- Ulaştırmak, götürmek.
- i. 08a/06, 35a/14
- i.- e 57a/07
- i.- di 41b/10, 52a/02, 57a/14
- i.- diler 19a/03, 26b/05, 29a/16, 51b/04, 51b/07
- i.- dük 26b/01, 32b/01
- i.- düm 04b/10, 45b/06
- i.- dürmegidi 57a/13
- i.- esiz 17a/10
- i.- mege 57a/13
- i.- sünler 51b/11
- i.- ür 60a/11
- i.- ürdi 55a/12, 58a/08
- i.- ürem 57a/14
- ilhāc** -3- <Ar.(ilḥāḥ) Can sıkacak tarzda ısrar etme, üstüne düşme.
- i. 25b/16, 39b/04
- i. itdi 48b/07
- illā** -10- <Ar. İlle, mutlaka.
- i. 12a/02, 13b/10, 16a/17, 30b/08, 34a/09, 36b/17, 49b/11, 55a/04, 55a/06, 57b/01
- ‘illet** -1- <Ar. Hastalık.
- ‘i.+ de 54b/16
- ‘ilm** -6- <Ar. Bilme, biliş.
- ‘i. 23a/12, 23a/13, 46a/10
- ‘i.+ i 16a/03
- ‘i.+ inden 36a/07
- ‘i.+ ü 45b/17
- ilmeg(k)** -1- İğreti düğüm, ilmik.
- i.+i 60b/04
- ilt** - -2- İletmek.
- i.- er 28a/07, 28a/15
- ilzām** -1- <Ar. Susturma.
- i. 16a/02
- imām** -12- <Ar. Namazda kendisine uyulan kimse.
- i. 23a/07
- i.+ ı 12b/01, 15b/17, 16a/15, 23b/17, 24a/12, 34b/03, 35a/15, 35b/05, 47a/10, 48a/04, 49a/08
- īmān** -2- <Ar. İnanma, inanç.
- ī. 18b/11, 49a/04
- ‘imāret**-1- <Ar. Bayındırlık.
- ‘i. 22b/10
- imdi** -6- Şimdi, şu anda.
- i. 08a/02, 25b/02, 39b/03, 44b/09, 51b/03, 60b/11
- imren** --1- Gıpta etmek.
- i.- düm 54b/04
- in** - -12- Yüksekten aşağıya doğru gelmek.
- i.- di 22b/17, 23a/14, 27b/01, 31b/03, 43b/14, 49b/06, 49b/17
- i.- diler 06b/06
- i.- dürmedi 39b/17
- i.- er 41b/01, 55b/01
- i.- miş 02a/08
- inan** - -1- Bir şeyin doğru olduğunu benimsemek.

i.- ayım 58a/13
'ināyet -5- <Ar. Gayret, özenme, iyilik.
 'i. 30a/10, 31a/15, 52b/02,
 61a/14
 'i.+ iyle 03a/02
inci(ü) -2- Değerli, sedef renginde süs
 tanesi.
 i. 24b/03
 i.+ den 61a/01
incid - -4- İncinmesine yol açmak.
 i.- enler 34a/09
 i.- eyin 34a/14
 i.- ürsüz 33b/06, 40b/04
ine(k)-1- Dişi sığr.
 i.+ cügi 58b/04
inşāf -2- <Ar. Merhamete, vicdana
 dayanan adalet.
 i. 23a/13
 i. +a 30a/10
inşāallah -2- <Ar. Allah isterse.
 i. 03a/02, 18b/11
ip -11- İplik.
 i. 04b/09, 04b/12, 14b/08,
 17a/11, 26a/04, 26a/12, 28a/11, 37a/03,
 37a/09, 57a/05
 i.+ le 24b/11
ir - -11- Erişmek, kavuşmak.
 i.- di 06a/13, 21b/13, 23a/12,
 25a/16, 33b/03, 52b/03
 i.- diler 25a/02
 i.- düm 06b/14

i.- eler 02b/05
 i.- medi 43a/14
 i.- se 33b/16
irgür - -3- Ulaştırmak, eriştirmek.
 i. 31a/14
 i.- di 13a/02
 i.- ür 07a/05
iriş - -51- Erişmek, ulaşmak.
 i.- di 05a/14, 07b/13, 11b/15,
 12a/11, 13b/10, 16a/04, 17a/16, 22b/12,
 26a/03, 31b/06, 32b/14, 36a/08, 39b/14,
 46b/13, 52b/05, 53b/02, 57a/15
 i.- diler 09a/02, 09a/04
 i.- dügi 02b/05, 25a/12
 i.- dük 46b/09, 46b/10
 i.- düm 15b/03, 29b/14
 i.- dür 08a/08
 i.- düre 59b/08
 i.- dürdi 31b/13, 60b/11
 i.- düñ 07a/15, 60b/07
 i.- e 02b/11, 02b/15, 42b/16,
 44a/12, 52b/01, 52b/02
 i.- em 57b/04
 i.- esiz 57b/02
 i.- mez 14a/16, 60b/14
 i.- miş 13a/04, 25a/03
 i.- mişdi 06b/08
 i.- mişlerdi 09a/01
 i.- mişsin 25b/14
 i.- señ 25a/12
 i.- sün 24b/17

- i.- ür 04b/17
i.- ürđi 33b/17
i.- üñ 10a/01
- iriñ** -1- Cerahat.
i. 30b/16
- irte** -17- Ertesi, yarın.
i. 06a/07, 12a/17, 15b/13,
28b/01, 45a/11, 47a/01, 47a/02
i.+ si 30b/11
i.+ ye 13a/01, 13a/02, 15a/10,
15a/13, 19b/05, 28a/17, 34b/13, 46b/17,
47a/04
- ışār** -1- <Ar. İkrām, bahşış.
ī. 60a/17
- issi** -20- Sahip, malik.
i. 03b/01, 07b/14, 18b/03,
26a/10, 30a/12, 33a/08, 49b/15, 53a/10
i.+ di 15b/15
i.+ dür 37a/16
i.+ nden 03b/09, 09a/14, 09b/03
i.+ ne 03b/07, 50a/03, 51b/13,
58a/08
i.+ nüñ 33b/15
i.+zlık 31b/11
- iste** - -39- İstek duymak, arzulamak.
i.- di 08b/09, 12a/11, 14b/09
i.- diler 49a/12, 49a/16
i.- düm 25b/08
i.- mege 58a/11
i.- mekdi 06a/10
- i.- r 04a/08, 10a/14, 28b/06,
35a/16, 35b/01, 45a/17, 46b/01, 51a/17,
51b/10, 60b/10
i.- rdi 46a/14
i.- rem 60b/12
i.- rin 04a/01, 05b/02, 44b/06
i.- rse 02b/03
i.- rseñ 05a/07, 05a/12
i.- rseñüz 52b/06
i.- rsin 10b/13, 41a/12, 45b/04,
46b/02, 51a/06
i.- rüken 49a/06
i.- seler 18a/03
i.- yü 05a/07, 05a/09, 14b/09,
25a/17, 58a/10
- istigfār**-3- <Ar. Allah'tan günahının
bağışlanmasını isteme.
i. 02b/15, 21a/03
i. itdüm 26a/17
- istikā** -1- <Ar. Su isteme.
i.+ dan 44a/09
- istiskā** -1- <Ar. Suyun lüzumunu
şiddetle duyma.
i.+ ya 42b/02
- 'ișyān** -2- <Ar. Ayaklanma.
'i. 35b/02
'i.+ umı 31a/16
- iş** -42- Hal, durum, vaziyet.
i. 11a/13, 21b/09, 25b/04,
25b/05, 29b/02, 36a/11, 36a/12, 36a/15,
44b/14, 51a/06, 57a/08, 57b/12

i.+ de 05b/13, 43b/10, 51b/10
 i.+ dür 06b/10, 26b/15, 32b/17
 i.+ e 11b/12, 20a/12, 25b/06,
 41b/14, 54b/02

i.+ i 05b/05, 06a/10, 11a/04,
 20b/08, 28a/02, 35b/13

i.+ idür 01b/10

i.+ in 03b/12, 25b/02, 53b/17,
 58b/14

i.+ ine 54a/02

i.+ leri 18a/15

i.+ üm 23b/10

i.+ üme 57b/13

i.+ üñ 21b/10, 58a/17

i.+ üñe 05b/14

işde - -1- Bir şey gösterilirken
 söylenen söz.

i. 39b/02

işâret -1- <Ar. Bir şeyi gösterme, iz.

i. 22b/10

işbu -11- İşte bu.

i. 15a/08, 15a/09, 26a/09,
 29b/14, 34a/14, 34b/04, 36a/07, 55b/14
 i.+ dur 29b/05

işit(d) --70- İşitmek, duymak.

i.- büñüz 55b/14

i.- di 03b/09, 04b/03, 04b/17,
 05a/05, 05b/02, 05b/16, 09b/16, 10b/15,
 12b/09, 14b/01, 15a/17, 15b/11, 20b/17,
 21b/08, 22a/13, 26b/14, 27a/02, 27a/14,
 27a/16, 27b/08, 28a/12, 31a/09, 31b/03,

32a/09, 34a/02, 34b/07, 35b/01, 35b/10,
 36a/15, 41b/05, 46b/11, 48b/14, 49a/03,
 49a/06, 52a/05, 54b/07, 54b/14, 56a/03,
 59a/06

i.- diler 12b/02, 28a/14, 34a/06,
 46a/11

i.- düğünüz 56a/01

i.- dük 14b/13, 25a/08

i.- düm 04b/04, 06b/13, 07a/06,
 16a/08, 16b/15, 17b/01, 19a/11, 33a/07,
 37a/12, 38a/14, 40a/04, 43b/12, 50b/01,
 61a/10

i.- e 38a/14

i.- memişdür 31a/02

i.- meye 02b/12

i.- mezler 20a/07

i.- üñ 14a/13

i.- üp 02b/09, 34a/10, 55b/11,
 58a/02

işle - -20- Yapmak.

i. 18b/15

i.- di 06b/09, 22a/04

i.- düğüme 03b/13

i.- düm 15b/05, 23a/01, 47b/07

i.- düñ 29b/02

i.- meye 25b/07

i.- miş 18b/05, 25b/07

i.- mişdür 18b/14

i.- r 25b/02, 25b/09

i.- rin 25b/02

i.- rse 02b/13

- i.- yelüm 25b/03
i.- yem 13b/05, 36a/11
i.- yü 25b/06
- it -** -217- Bir işi yapmak.
i. 03b/10, 13b/05, 15a/08,
21a/15, 23a/02, 23b/12, 29a/07, 31a/14,
38a/12, 39a/12, 39b/10, 42a/08, 46b/11,
47b/09
‘afv i. 30b/04
i.+ lerin 07b/08
i.- di 05b/03, 10a/16, 11b/10,
12b/04, 13b/13, 15b/11, 16a/02, 22a/05,
24a/10, 26b/14, 27b/09, 28b/12, 31b/04,
32a/11, 32a/13, 33b/03, 39a/16, 39b/04,
44b/11, 47a/02, 47a/03, 48b/11, 49a/17,
52a/09, 53a/11, 53a/13, 53b/04, 53b/06,
53b/11, 54b/15, 55a/14, 57b/05, 59a/14,
59b/03, 59b/05, 60a/01, 60b/01
āh i.- di 22a/05
du‘ā i.- di 53a/09
emr i.- di 02a/10
feryād i.- di 20b/17
fikr i.- di 03a/12, 30a/07, 35a/07,
47b/02
ilḥāc i.- di 48b/07
ḳabūl i.- di 14a/02, 55b/06
ḳahr i.- di 09a/03, 09a/05
ḳaşd i.- di 04b/03, 30a/07,
47a/08, 49a/05
kerem i.- di 33a/12
naşīḥat i.- di 23b/13
- nehy i.- di 02a/11
secde i.- di 12a/15
selām i.- di 15a/12, 26a/10
şikāyet i.- di 61a/17
ṭavāf i.- di 49b/09
terk i.- di 18a/15
va‘de i.- di 02a/11
zūlm i.- di 26b/05
‘ahd i.- di 21a/08, 21a/09
i.- diki 06b/08
i.- diler 03b/10, 18a/14, 20b/16,
24b/04, 28a/08, 29a/14, 29b/09, 43a/05,
49a/15, 52b/12
cehd i.- diler 24b/06
cem‘ i.- diler 50a/05
da‘vet i.- diler 21a/05
defn i.- diler 13a/16, 25a/11
du‘ā i.- diler 47b/06
esir i.- diler 20b/16
secde i.- diler 55b/16
şehīd i.- diler 20b/15
yardım i.- diler 51b/07
i.- dim 05a/03, 23a/03
i.- dügi 05b/17
i.- dügüm 34a/14, 58b/03
i.- dük 42b/15, 56a/02
defn i.- dük 27a/06, 32b/05
i.- düm 04a/17, 05a/03, 08a/01,
19a/08, 19a/10, 19a/13, 24a/07, 29b/13,
31b/14, 32a/02, 33a/16, 35a/08, 37b/07,
39b/07, 51b/13, 52b/11, 57a/14, 60b/15

- āzād i.- düm 20a/17
 defn i.- düm 37b/01
 fikr i.- düm 07a/16, 25b/10,
 32b/17
 heves i.- düm 03a/01
 istigfār i.- düm 26a/17
 qabūl i.- düm 19a/14, 43a/17
 secde i.- düm 56a/02
 zūkr i.- düm 06b/15, 43b/04
 ta‘accüb i.- düm 10a/17
 terk i.- düm 60b/14
 tevbe i.- düm 15b/08
 ‘ahd i.- düm 07b/01, 24b/07
 i.- dümki 13b/12
 i.- dümse 17b/06
 i.- dūñ 04a/17, 19b/17, 29b/04,
 31a/14, 42b/10, 58a/04, 58a/16, 60b/08
 defn i.- dūñ 27a/06
 ta‘accüb i.- dūñ 33a/04
 terk i.- dūñ 29b/03
 i.- dūñse 34b/06
 i.- dūñüz 24b/07, 46a/07
 i.- me 45a/02, 47a/05
 i.- medi 15a/10, 44b/06
 hareket i.- medi 48a/13
 qabūl i.- medi 48b/07
 zulm i.- medi 26b/06
 i.- mediler 16b/15
 i.- medin 37b/14
 i.- medüm 43b/01, 47a/05
 cem‘ i.- medūñ 60a/10
- şabr i.- medūñ 09a/07
 i.- mege 03b/06, 18a/05
 i.- megiçün 19a/08, 20a/05
 i.- megile 43a/06
 terk i.- megile 47b/10
 i.- mek 23b/12, 28b/07, 56a/08,
 56a/09
 cehd i.- mek 02a/16
 i‘lām i.- mek 26b/06
 secde i.- mek 56a/09
 i.- mekde 50b/14
 i.- mekden 42b/14, 43b/08
 i.- mekdür 10b/16
 i.- mesün 37a/06
 i.- meyesin 15b/07
 men‘ i.- meyesin 25b/04
 i.- mez 23b/01
 i.- mezdi 11b/15
 i.- mezin 03b/12
 i.- mezsın 05b/16, 39b/05
 i.- meñ 57b/03
 minnet i.- meñ 47b/07
 i.- mişdi 33b/11, 45b/17
 i.- mişdür 41a/06
 va‘de i.- mişdür 02a/07
 i.- mişidi 57b/01
 i.- mişin 13b/07
 i.- mişler 30a/16
 galebe i.- se 13b/08
 i.- seler 20a/09
 i.- sem 43a/06

- i.- señ 43a/08
i.- sün 25a/04
- iṭa'at** -1- <Ar. Boyun eğme.
i. idüp 07b/09
- i'tibār** -1- <Ar. Saygı gösterme.
i. 44b/07
- i'tikād** -1- <Ar. Bir şeye bağlanma, inanma.
i.+ ile 50b/11
- i'timād** -1- <Ar. Emniyet, güvenme.
i. 05a/11
- ittifāk** -1- <Ar. Birleşme, uyuşma.
i. 10a/14
- iv -** -1- Acele etmek.
i.- üp 53a/02
- iy** -175- Hitap sözü.
i. 03b/05, 03b/07, 04b/08, 04b/15, 05a/03, 05b/01, 05b/13, 05b/15, 06a/03, 06b/16, 07a/14, 07b/03, 07b/11, 07b/16, 08a/12, 08b/04, 09a/09, 10a/05, 10a/10, 10a/17, 11a/09, 11b/06, 11b/17, 12a/01, 12b/16, 13a/01, 13a/13, 13b/01, 13b/03, 13b/17, 14a/12, 15a/06, 15a/11, 15b/04, 15b/17, 16a/02, 16a/05, 16b/08, 16b/09, 16b/11, 16b/12, 16b/13, 17a/01, 17a/07, 17a/15, 18a/01, 18a/08, 18a/11, 18b/07, 19a/01, 19a/03, 19a/08, 19a/11, 19b/11, 20a/13, 21a/07, 21a/14, 21b/10, 22a/06, 22a/11, 22b/03, 22b/05, 23a/01, 23b/09, 23b/16, 23b/17, 24a/05, 24a/11, 24a/17, 24b/01, 24b/06, 24b/08, 25a/12, 25a/13, 25a/14, 25b/02, 27a/03, 27a/11, 27b/12, 27b/16, 27b/17, 28a/14, 29a/07, 29a/12, 29a/14, 29b/01, 30a/14, 30b/02, 30b/04, 31a/04, 31a/13, 31a/17, 31b/05, 31b/17, 32a/09, 32a/11, 32a/15, 33a/04, 33a/10, 34a/08, 34b/03, 34b/07, 34b/14, 34b/15, 35b/05, 35b/12, 35b/16, 36a/09, 36b/16, 37a/02, 37a/10, 37a/15, 38a/15, 39b/08, 40a/14, 40a/17, 40b/02, 40b/07, 41a/06, 42a/04, 42a/07, 42b/12, 42b/17, 43a/02, 43a/07, 43a/09, 43a/16, 43b/10, 43b/16, 44b/04, 44b/13, 44b/14, 45b/04, 46a/05, 46a/16, 46b/02, 46b/05, 46b/10, 46b/15, 47a/10, 47a/12, 47a/13, 47b/08, 47b/09, 48a/04, 48a/14, 48b/12, 49a/08, 49b/01, 49b/07, 49b/10, 50a/11, 50b/15, 51a/16, 52a/12, 52a/17, 52b/07, 53a/11, 54a/10, 54b/08, 54b/15, 55b/01, 55b/17, 58a/15, 58a/16, 58b/11, 59a/03, 59a/17, 60a/03, 60a/12
- iz** -2- Nişan, alamet, emare.
i.+ de 55b/13
i.+ in 38a/05
- i'zāz** -1- <Ar. Saygı gösterme.
i. 05a/03
- izle -** -1- Takip etmek.
i.- düm 38a/05
- 'izz** -3- <Ar. Değer, kıymet.
'i. 25a/14
'i.+ üñ 29a/09, 42a/05
- 'izzet** -4- <Ar. Değer, kıymet.

‘i.+ i 22b/08, 43a/05, 47b/09

‘i.+ in 43a/03

iñen -11- Çok, pek.

i. 02a/16, 03b/07, 07b/02,

20a/09, 20a/11, 20a/15, 24a/15, 25b/16,

39b/07, 42a/10, 43a/12

K

ķab(p) -1- İçi herhangi bir nesneyi

alabilen oyuk nesne.

ķ.+ ı 57b/05

ķabla - -1- Her yanı kaplamak,

kuşatmak.

ķ.- dı 44a/04

ķabr -1- <Ar. Mezar.

ķ.+ ine 26b/01

ķabül -36- <Ar. Alma, razı olma.

ķ. 03a/10, 03b/12, 15a/08,

15b/07, 19a/07, 19a/09, 31a/15, 31b/01,

32a/11, 34b/04, 34b/14, 39b/05, 41b/07,

42b/02, 42b/09, 42b/10, 43a/05, 43a/06,

43b/01, 44b/06, 52b/17, 55a/04, 55b/02

ķ. eyledi 55a/07

ķ. eylemez 51a/01

ķ. ider 34b/06, 34b/07

ķ. itdi 14a/02, 55b/06

ķ. itdüm 19a/14, 43a/17

ķ. itmedi 48b/07

ķ. oldu 29a/10

ķ. olmadı 19a/04

ķ. olmaz 45b/15

ķaç - -11- Koşmak, seğırtmek.

ķ.- anı 34b/04

ķ.- ayın 34a/15

ķ.- dı 04b/03, 05b/05, 37a/04,

42a/08, 49a/06, 51a/06

ķ.- dılar 46b/17, 48a/10

ķ.- ıp 17a/10

ķaç -1- Soru sıfatı.

54a/05

ķaçan -9- Ne zaman, ne zaman ki,

nasıl.

ķ. 04b/16, 04b/17, 11a/07,

20a/08, 31a/15, 34a/12, 37a/02, 37a/06

ķ.+ kim 41a/09

ķadar -52- Az, biraz, azıcık.

ķ. 02b/13, 03a/07, 03a/09,

05b/12, 06a/07, 06b/08, 07a/13, 13a/13,

13b/15, 14a/04, 14b/04, 14b/05, 14b/13,

15a/14, 15b/15, 16b/02, 17a/02, 17b/07,

18a/08, 19b/16, 20a/02, 21a/12, 22a/13,

22a/15, 23b/03, 25a/10, 25b/07, 26a/08,

26b/10, 27a/04, 27a/10, 27a/17, 29a/15,

31a/10, 32a/04, 33b/02, 34b/01, 35b/11,

39b/16, 42b/02, 42b/06, 44a/15, 44b/09,

46b/06, 50b/17, 51a/08, 53a/13, 57b/06,

60a/12, 60b/06

ķ.+ ca 60a/11

ķadd -1- <Ar. Boy.

ķ.+ ü 31a/08

ķadem -4- <Ar. Ayak.

ķ. 12a/14, 38a/08, 51a/05

ķ.+ de 12a/14

- kağim** -1- <Ar. Eski.
k.+ dűr 02a/05
- kāfir** -1- <Ar. Hakkı tanımayan,
bilmeyen.
k.+ ler 56a/09
- kaftān** -4- <Far. Őst giyeceği.
k. 14b/12, 45b/08
k.+ ı 41a/03
k.+ uğ 40b/17
- kāfűr** -1- <Ar. İtiry kuvvetli bir madde.
k.+ dan 31a/01
- kāđid** -3- <Far. Kağıt.
k.+ a 35a/10, 51b/17
k.+ ı 35a/05
- kāhil** -4- <Ar. Gayretsiz, tembel
kimse.
k. +lik 07a/15, 07a/16, 13a/13
k. +lik eyledi 07a/13
- kaħr** -3- <Ar. Zorlama, helak etme.
k. ider 07b/07
k. itdi 09a/03, 09a/05
- kāim** -1- <Ar. Namaz kılan.
k. 20b/08
- kāināt** -1- <Ar. Var olan Şeylerin
cűmlesi.
k. 01b/16
- kaç** - -3- İtmek, vurmak.
k.- dı 51a/04
k.- dılar 24a/08, 24b/16
- kağı** - -13- Őfkelenmek, kızmak.
k. 49a/16
- k.- dı 05b/13, 08b/10, 20a/15,
30b/02, 34a/08, 44b/07
- k.- duğın 44a/17
k.-la 38a/14
k.- r 19b/14, 19b/16
k.- rlar 20b/06
k.- sa 20a/09
- kał** - -62- Bađlanmak, kapılmak,
deđer vermek, itibar gűstermek,
bakmak.
k.- a 59b/13
k.+ anı 39b/02
k.+ anın 59b/05
k.+ anlaruğ 43b/11
k.- dı 07a/01, 08b/07, 16a/10,
16a/14, 21b/15, 54a/12
k.- dılar 26b/01, 41a/10, 42b/14,
46a/12, 53a/07
k.- dım 06b/04
k.- dırdı 22a/06
k.- dırdum 43b/10, 47a/03
k.- dırup 17b/11
k.- dum 07a/02, 33a/03, 38a/04,
39a/03, 41b/17, 42a/08, 43b/08, 46b/02
k.- durdı 05a/01, 21a/01, 21a/13,
21a/14, 22a/14, 26b/12, 27a/11, 31a/12,
32b/13, 40b/07, 42a/04, 42b/04, 44a/12,
45b/12, 46b/06
k.- ısdur 52a/07
k.- ma 07b/05

ķ.- madı 21a/08, 28b/08, 43a/04,
43b/09, 46b/15

ķ.- mamış 25a/17

ķ.- masın 51b/06

ķ.- maya 03a/03

ķ.- mış 06a/11, 06a/17, 49b/16,
58a/06

ķ.- mışdur 02b/02

ķ.- mışlardı 52b/06

ķ.- mışlardur 47b/03

ķ.- sa 58a/07

ķ.- up 02a/15

ķalem -1- Yazma, ķizme vb. işlerde
kullanılan araç.

ķ. 51b/17

ķalk - -2- Gitmek üzere yerinden
ayrılmak, doğrulmak.

ķ.- dı 21a/07, 52a/11

ķalkān -1- Savaşçıların kullandığı
korumalık.

ķ. 60a/08

ķāmet -4- <Ar. “namaz başladı”
anlamında okunan ezan.

ķ. 45a/04, 45a/05, 45a/08

ķ.+ i 31a/08

ķāmirān -1- <Far. (ķāmrān)

Arzusuna ermiş, bahtiyar.

k. 01b/04

ķamu -1- Bütün, hep, hepsi.

ķ.+ sın 60a/16

ķāmukār -1- <Far. (ķāmkār)

İsteğine ulaşmış, mutlu.

k. 01b/04

ķan -10- Kırmızı renkli yaşam sıvısı.

ķ. 16a/10, 16b/07, 16b/08,
16b/10, 22b/12, 30b/16, 39a/03, 39a/06

ķ.+ lar 21b/06

ķ.+ ları 22b/17

ķan - -1- Doymak.

ķ.- dı 38a/11

ķanā‘at-3- <Ar. Kısmete razı olma.

ķ. 10b/10

ķ.+ dūr 10b/12

ķ.+ ūñ 10b/11

ķancaru(i) -9- Nereye, ne tarafa.

ķ. 24a/05, 25a/07, 28a/01,
38a/02, 38a/16, 38b/04, 58a/09

ķ. 22b/14, 34a/17

ķandan-3- Nereden.

ķ. 04b/11, 05a/03, 06a/13,
08a/04

ķanda -11- Nerede.

ķ. 19b/11, 25b/11, 26b/12,
33b/12, 35a/03, 35a/04, 49a/11, 50b/10

ķ.+ dūr 28a/10, 32a/03

ķ.+ ydūñ 42a/13

ķanı -3- Hani, nerede.

ķ. 14b/06, 28a/05, 60a/05

ķāni -1- <Ar. Kanaat eden, inanmış.

ķ. 18a/02

ķankı -4- Hangi.

- . 22b/10
 .+ dur 27a/09
 .+ sdur 03b/04
 .+ skim 03b/04
anuddeh -1- Uzak.
 .+ dr 01b/08
nn -1- <Ar. Devlete konulan yasa,
 kural.
 . 22b/04
apla - -1- Her yann rtmek, istila
 etmek.
 .- d 23b/11
apu -27- Kap.
 . 24a/08, 24b/16, 58a/06
 .+ da 11b/04, 48b/02
 .+ dan 05a/02, 37b/03
 .+ lar 24a/14
 .+ larn 34a/11
 .+ ma 51a/13
 .+ s 04a/02, 31b/11
 .+ sn 51a/04
 .+ sna 35a/15
 .+ snda 42a/15, 51a/05
 .+ sndan 42a/12, 48a/10,
 49b/05
 .+ su 11b/05, 11b/06
 .+ ya 15b/03, 33b/14, 34a/01,
 34a/17, 53a/08
 .+ y 48b/07
ar -1- Kar.
 . 12b/09
- ara** -10- Beyaz kart, kt.
 . 15b/08, 17a/13, 29a/03,
 29b/15, 34b/08, 53b/14
 .+ lun 18b/14
 .+ sn 34b/17
 .+ sna 42a/02
 .+ y 43b/09
araca -2- Rengi karaya yakın olan.
 . 55b/10, 55b/12
arar - -1- Rengi karaya dnmek.
 .- ur 02b/13
arar -1- Kesin yarg.
 .+ ı 21a/08
arava -16- Cariye, hizmeti.
 . 21b/10, 30a/14, 34a/05,
 47a/16, 51b/09, 52a/12, 54a/15
 .+ ı 51b/10
 .+ lar 30a/15, 33b/14
 .+ lar 33b/12, 34b/10, 59b/12
 .+ un 34a/03, 34a/08
 .+ una 43b/11
aralık -1- Karanlık.
 . 46b/13
arau -2- Karanlık.
 . 29a/16, 39b/15
arda -3- Birbirini karde saymak.
 . 56b/02
 .+ ı 51a/17
 .+ um 60a/04
ar -1- Kadın, e, zevce.
 .+ nun 58b/04

ķarıcuk(cık/cuğ)-13-

ķ. 10b/05, 10b/11, 23b/15,
23b/17, 24a/05, 36b/16, 37a/10, 58b/04

ķ.+ a 24a/10

ķ.+ dan 37a/12, 58b/06

ķ.+ la 10b/04

ķarındaş -4- Birbirini kardeş
saymak.

ķ. 22b/03, 22b/05

ķ.+ ı 22b/02

ķ.+ ım 54b/08

ķarış -2- Birbirinin içine girmek.

ķ.- dı 05b/07

ķ.- miş 38b/15

ķarış -1- Başparmak ile serçe parmak
arasındaki uzaklık.

ķ. 40a/16

ķarn -7- (ķarın) Kasıklara kadar olan
bölge, mide.

ķ.+ ı 09a/10, 28b/05, 54a/07

ķ.+ ım 40b/08

ķ.+ ında 50a/10

ķ.+ ındadır 50a/11

ķ.+ uñ 21b/11

ķarşa -2- <Far. (ķurş-ı nān) Yuvarlak,
tekerlek biçimindeki ekmek.

ķ. 15a/04

ķ.+ yi 06a/01

ķarşu -11- Karşılık olarak, mukabil.

ķ. 06b/06, 07a/03, 12b/03,
47a/10, 55b/11, 56a/12, 56b/10, 57b/10

ķ.+ sina 21a/12, 30a/05, 30a/06

ķarşulaş - -1- Karşılaşmak.

ķ.- avuz 47a/09

ķārübān -4- <Far. (ķārvān)

Kervan, kafil.

k. 36a/06, 52b/03, 52b/05

k.+ lardan 36a/06

ķaşd -8- <Ar. Niyet, kurma.

ķ. 57a/13

ķ.+ ın 47a/03

ķ.+ ın eyledi 55a/06

ķ. idesin 27b/07

ķ. itdi 04b/03, 30a/07, 47a/08,

49a/05

ķāşki -1- <Far. Keşke.

k. 17a/15

ķat -62- Nezd, yan, huzur.

ķ. 06a/07, 57a/03

ķ.+ ıma 39a/04

ķ.+ ına 03b/16, 05a/08, 06a/13,

11a/09, 11b/16, 14b/11, 16a/12, 16b/07,

18b/07, 23b/09, 24a/10, 25b/13, 26b/05,

27b/09, 27b/12, 29a/11, 30a/12, 30b/01,

32a/06, 33a/01, 33a/02, 36b/11, 36b/16,

37a/01, 39a/03, 42a/07, 42b/07, 45a/10,

45b/09, 46b/05, 49b/14, 51a/16, 51b/14,

52a/17, 52b/05, 54a/03, 54a/13, 56b/03,

57b/15, 58b/11, 59a/13, 59b/07

ebü'l-ḥasan ķ.+ ına 45b/02

emīre'l-mü'minīn ķ.+ ına

59b/03, 59b/06

ķ.+ mnda 04b/07, 16a/04, 38b/06,
51b/16

ķ.+ uma 12b/06, 24a/06, 31b/17,
50a/01

ķ.+ umda 05a/10, 18b/08,
50b/16, 54a/09

ķ.+ uña 05b/01

ķ.+ uñda 05b/02

ķatı -20- Çok, çok fazla, pek şiddetli,
iyice.

ķ. 02b/15, 07b/03, 12b/11,
16a/02, 16a/03, 17b/14, 20a/09, 20a/11,
20a/14, 25b/15, 36b/17, 39b/07, 42b/01,
43b/06, 51a/17, 53b/01, 55a/01, 55a/09

ķ. +ca 22a/10, 22a/11

ķatıg(ķ) -5- Ekmeğın yanına
katılan herhangi bir yiyecek.

ķ. 10b/07

ķ.+ (uğ)ı 10b/13, 10b/14

ķ.+ ile 08a/10, 08a/11

ķatıre -2- <Ar. Damla, damlayan şey.

ķ. 05a/01

ķavl -1- <Ar. Lakırdı, söz.

ķ.+ i 02a/13

ķavm -3- <ar. İnsan topluluğu.

ķ. 16b/17

ķ.+ i 51a/15, 57a/15

ķavşara -1- Sepet.

ķ.+ ile 05b/10

ķaya -3- Set ve iri taş kütlesi.

ķ. 43b/03

ķ.+ ya 43a/14

ķ.+ yı 43b/02

ķayd -1- Şart.

ķ.- ı 20a/05

ķayır - -1- İlgilenmek, önem vermek.

ķ.- mayalar 16a/17

ķāyib -1- <Ar. Görünmeyen, yok olan,
kayıp.

ķ. 41b/06

ķayna --1- Coşmak, heyecanlanmak.

ķ.- dı 28b/16

ķaz - -1- Herhangi bir araçla toprağı
açmak.

ķ.- miş 10a/03

ķāzī -1- <Ar.(ķādī) Her türlü davayı
halletmek üzere tayin edilen memur.

ķ. +ye 14b/06

ķazma -1- Toprağı kazmaya yarayan
demir araç.

ķ. 25b/01

ķebāb -1- <Ar. Ateşte kavrulularak
pişirilen her türlü nesne.

k. 39b/13

ķebāir -1- <Ar. Büyük günahlar.

günāh-ı k. 02b/01

ķeçe -2- Yapağı ya da keçi kılından
elde edilen kaba kumaş.

k.+ den 05a/15, 14b/12

ķefen -4- <Ar.(ķefin) Ölüyü sardıkları
bez.

k. 26a/07, 41a/04

k.+ in 37a/14
k.+ üñe 25a/13
kehl -1- <Ar. 30-50 yaş arasında bulunan olgun kimse, olgunluk çağı.
k. 11a/16
kelām -1- <Ar. Söz, lakırdı.
k. 20b/05
kelb -3- <Ar. Köpek.
k. 53b/17, 54a/06
k.+ e 54a/06
kelime -1- <Ar. Söz, sözcük.
k. 18b/10
kemāl -2- <Ar. Olgunluk, yetkinlik.
maḥbūb-ı k. 30a/12
şāḥib-i k. 33b/10
kenār -11- <Far. Kıyı, çevre, uç.
k.+ ı 61a/12
k.+ ına 32b/15, 36a/08, 53b/02
k.+ ında 22b/17, 29b/01, 32b/06,
32b/09, 36a/05, 36a/17, 58a/17
kendi -6- Kendi, kendisi.
k.+ n 17b/14
k.+ si 21b/09
k.+ ye 12a/11, 19b/13
k.+ yi 14b/17, 20a/04
kendü -63- Kendi, kendisi.
k. 08b/16, 09b/14, 09b/17,
12a/11, 16b/13, 17a/01, 17a/10, 17b/14,
17b/16, 19b/13, 19b/17, 23a/13, 24b/10,
26a/05, 27a/13, 28a/16, 28b/13, 31a/16,
33b/15, 36a/16, 40a/11, 41a/01, 42b/10,

43a/12, 44a/01, 46a/01, 47b/16, 51a/10,
51b/04, 54a/12, 55a/17, 57a/01, 57a/04
k.+ mden 26a/15
k.+ nden 17a/02
k.+ ne 17b/16
k.+ nüñ 06b/11, 44b/01
k.+ si 59b/14, 60a/17
k.+ ye 08b/02, 17a/01, 19b/13,
19b/14, 19b/16, 19b/17, 23a/13, 26b/11,
26b/14, 26b/16, 27a/05
k.+ yi 01b/11, 09b/17, 10a/03,
28b/08, 28b/09, 29a/16, 31a/09, 32b/11,
33b/12, 34b/09
kendüz(i)ü-9- Kendisi, zâtı, şahsı.
k. +n 07b/14
k.+ ñi 11b/17
k.+ me 07a/12, 29a/03, 33a/07,
38a/04
k.+ mden 61a/09
k.+ ñe 10b/17
k.+ ñi 10a/06
kepek(g) -2- Öğütülüp elenen tahıl tanelerinden kalan kabuk kırıntıları.
k. 57a/07
k.+ i 57a/08
kepenek -1- <Far. Çobanların giydiği kolsuz, dikişsiz giyecek.
k. 31b/08
kerāmet -11- <Ar. Kerem, bağış, ermişçesine yapılan iş.
k. 18b/03, 23a/07, 40a/03

- k.+ i 37b/05, 41b/08, 43b/17
k.+ in 37b/02
k.+ inden 37b/10
k.+ ler 31a/04, 31a/05
k.+ lerin 08b/17
- kerem** -23- <Ar. Asalet, cömertlik.
k. 03b/10, 23a/02, 29a/07,
31a/14, 37a/16, 38a/12, 42a/08, 42b/17,
44b/04, 46b/11, 54b/08
fażl-ı k. 30b/04
luţf-i k. 34b/16
luţf-u k. 21a/15
luţf-i k.+ dūr 22a/01
k.+ i 33a/17
k. idüp 44a/11
k. idüñ 52b/01
k.+ inden 45a/14
k.+ ine 21b/16, 34b/01
k. itdi 33a/12
k.+ leri 07a/10
- kerim** -3- <Ar. Kerem sahibi, cömert.
k. 06a/03
k.+ i 07b/11
k.+ sin 18b/15
- kes** - -11- Koparmak, ayırmak,
uzaklaştırmak.
k.- diler 03b/02, 53a/16
k.- dim 04b/10
k.- düm 54b/11
k.- er 28a/07
k.- erdi 53a/06
- k.- erin 07b/05, 53a/12
k.- ildi 50a/02
k.- ilmiş 49b/13
k.- medüm 38a/05
- keşgi** -2- <Far. (kāşkī) Özlem veya
esef bildiren temenni sözü.
k. 59a/17, 60a/12
- keşiş** -5- <Far. Kilise papazı.
k. 06a/11, 06a/13, 06a/14,
06a/16
k.+ üñ 06a/12
- keşür** -14- (keşir/keşvir) Havuç.
k. 09b/02, 09b/05, 09b/06,
09a/11, 09a/13, 09a/15, 09a/17, 09b/01,
09b/09, 09b/10, 09b/11, 09b/13
k.+ i 09b/01, 09b/12
- kez** -13- Defa, kere.
k. 07a/17, 15b/08, 17b/12,
17b/13, 20a/11, 26b/09, 33b/03, 44b/06,
53b/08
k.+ den 10a/01, 30b/12, 42b/02,
44a/04
- kible** -2- <Ar. Namza başlarken
yönelinen taraf.
k.+ den 21a/03
k.+ ye 18b/07
- kıgır** - -1- Haykırmak, çağırarak,
seslenmek.
k.- mayalar 34a/03
- kıgırdıcı** -1- Çağırıcı, seslenici,
tellal.

49a/04
kı1 - -58- Yapmak, etmek, eylemek.
 49a/04
 kı. 42a/08, 42b/08, 43a/01,
 kı.- a 30a/10
 kı.- dı 35b/14, 35b/15, 42b/09,
 47a/08
 kı.- ındı 45a/05, 45a/09
 müzeyyen kı.- dı 02a/10
 namāz kı.- dı 11b/10
 namāzın kı.- dı 19b/07
 kı.- dılar 42b/02, 42b/09, 44a/03
 namāzı kı.- dılar 37b/04
 kı.- duğı 03a/08
 namāz kı.- duğı 13a/11, 48a/11
 kı.- duğ 05a/04, 06b/04, 47a/02
 kı.- dum 07a/02, 32b/16, 37a/12,
 37b/08
 namāz kı.- dum 12b/03, 38a/11,
 45a/15
 namāzın kı.- dum 12a/17
 kı.- duñ 10b/02, 40b/12, 42b/10
 namāz kı.- duñ 12b/12
 du‘ā kı.- duñuz 44a/10
 kı.- madı 42b/15
 kı.- mağa 45a/12
 namāzın kı.- mağa 25a/09
 kı.- mışdum 45a/11
 kı.- sa 03a/07
 kı.- sañuz 06a/07
 kı.- up 34a/01, 53b/04

zāri kı.- up 29a/13
 kı.- ur 28a/17, 41b/15, 57a/16
 kı.- urdı 19b/06
 namāz kı.- urdı 11b/14, 13a/01,
 13a/10, 19b/06, 34b/13, 61a/15
 namāzın kı.- urdı 28b/01
 namāzuñ kı.- uñ 25a/09
kı1 -2- Saç teli.
 kı.+ 37a/07
 kı.+ ın 37a/07
kılıç -1- Çelikten sşlah.
 kı. 60a/07
kır -1- Çoğu boş ve geniş yer, arazi.
 kı.+ lar 34b/05
kırk -8- Otuz dokuzdan sonra gelen
 sayının adı.
 kı. 11b/08, 11b/11, 16b/14,
 17b/11, 17b/12, 34b/11, 34b/13, 35b/14
kışacık -1- Çok kısa.
 kı. 36a/10
kışaş -1- <Ar. Misilleme yapma.
 kı.+ dan 22a/12
kısım -1- <Ar. Bölük, parça.
 kı. 07b/04
kışsa -1- <Ar. Fıkra, hikaye, rivayet.
 kı.+ m 26b/07
 kı.+ (kıssa)ñ 26b/07
kış -1- Sonbahar ile ilkbahar
 arasındaki en soğuk mevsim.
 kı. 47b/14
kıvır -2- Herhangi bir şeyi bükme.

k.- mış 32b/08
 k.- ılmış 32b/13
kıyāmet -23- <Ar. Dünyanın sonu.
 k. 06a/04, 06a/08, 13a/14, 13b/02, 14a/07, 17a/12, 17b/06, 20b/13, 21a/10, 22a/16, 23a/04, 30a/08, 30b/11, 59a/05, 59b/08
 k.+ de 11a/03, 11a/12, 18a/04, 22a/12, 54b/15, 57b/02, 58a/11, 60a/13
kıymet -5- <Ar. Değer, bedel.
 k. 30a/03
 k.+ i 60a/15
 k.+ lü 33b/11, 60b/06
kız -7- Dişi çocuk.
 k. +cuğaz10b/04
 k.+ cuğaza 10b/08
 k.+ dan 01b/07
 k.+ ı 43b/06, 43b/07, 51b/07
 k.+ ın 51a/17
kızdur - -1- Hararetlendirmek.
 k.- up 51a/13
kızıl -7- Parlak kırmızı renk.
 k. 22b/12, 36a/03, 39a/03, 39a/15, 43a/09, 60b/17, 61a/11
kızlık(ę) -5- Kıtlık, kurak giden yıl.
 k. 42b/01, 52a/16, 55a/09, 55b/06
 k.+ ı 55b/05
ki -347- <Far. Bağlaç.

k. 02a/13, 02a/16, 02b/02, 02b/07, 02b/10, 02b/11, 03a/02, 03b/03, 03b/08, 03b/12, 05a/11, 05a/13, 07a/11, 07a/13, 07a/15, 07a/16, 07b/01, 08b/03, 08b/05, 08b/08, 09a/01, 09a/06, 09a/12, 09a/16, 09b/10, 10a/02, 10a/06, 10b/07, 10b/09, 10b/12, 10b/13, 10b/17, 11a/02, 11a/04, 11a/10, 11a/13, 11a/14, 11a/16, 11b/02, 11b/04, 12a/02, 12a/03, 12a/06, 12a/07, 12a/13, 12a/16, 12b/01, 12b/02, 12b/08, 12b/11, 12b/16, 13a/02, 13a/03, 13a/13, 13b/07, 13b/12, 13b/13, 13b/16, 14a/04, 14a/10, 14a/14, 14b/04, 14b/05, 14b/14, 14b/16, 15a/12, 15a/14, 15a/15, 15b/05, 15b/09, 15b/15, 16a/05, 16a/07, 16a/09, 16a/10, 16a/11, 16a/12, 16a/15, 16a/16, 16b/02, 16b/07, 16b/17, 17a/02, 17a/04, 17a/08, 17b/07, 17b/16, 18a/01, 18a/05, 18a/10, 18a/17, 18b/02, 18b/05, 18b/10, 18b/14, 19a/01, 19a/02, 19a/10, 19a/11, 19a/17, 19b/14, 19b/16, 19b/17, 20a/01, 20a/02, 20a/03, 20a/04, 20a/05, 20a/08, 20b/03, 20b/05, 20b/11, 20b/15, 21a/08, 21a/09, 21a/13, 21b/08, 22a/01, 22a/02, 22a/14, 22b/05, 22b/07, 22b/16, 23a/02, 23a/03, 23a/12, 23a/13, 23a/15, 23a/16, 23b/03, 23b/10, 24a/09, 24a/15, 24b/04, 24b/09, 24b/10, 24b/16, 25a/02, 25a/06, 25a/07, 25a/08, 25a/11, 25b/03, 25b/06, 25b/07, 25b/16, 26a/04, 26a/05, 26a/06, 26a/07, 26a/12, 26b/05, 26b/10,

27a/05, 27a/10, 27a/17, 27b/03, 27b/04,
 27b/06, 28a/01, 28a/03, 28a/08, 28b/06,
 28b/17, 29a/02, 29a/06, 29a/11, 29a/15,
 29b/02, 29b/05, 30a/03, 30a/07, 30a/10,
 30a/15, 30b/03, 30b/04, 30b/10, 30b/17,
 31a/07, 31a/12, 32a/02, 32a/04, 32a/10,
 32b/14, 33a/01, 33a/02, 33a/15, 33b/03,
 33b/06, 33b/16, 34b/12, 35a/02, 35a/03,
 35a/11, 35a/12, 35a/13, 35b/08, 35b/11,
 35b/14, 36a/01, 36a/12, 36a/13, 36b/01,
 36b/02, 37a/04, 37a/05, 37a/07, 37a/09,
 37a/10, 37a/13, 37a/14, 37b/12, 38b/02,
 38b/12, 39a/15, 39b/08, 40a/03, 40a/04,
 41a/05, 41a/06, 41a/11, 41a/12, 41a/14,
 41b/02, 41b/06, 42a/08, 42b/02, 42b/06,
 42b/11, 42b/13, 43a/10, 43a/14, 44a/01,
 44a/13, 44a/14, 44a/15, 45a/05, 45a/06,
 45a/13, 45b/10, 46a/04, 46a/06, 46a/15,
 46b/06, 46b/14, 47a/09, 47a/17, 47b/17,
 48a/01, 48a/02, 48a/06, 48a/07, 48a/08,
 48a/14, 49a/01, 49a/09, 49a/17, 49b/10,
 49b/11, 50a/06, 50a/07, 50a/09, 50b/10,
 50b/12, 50b/15, 51a/02, 51a/06, 51b/02,
 51b/10, 51b/17, 52a/06, 52a/13, 52b/10,
 53a/04, 53a/12, 53b/02, 53b/17, 54b/01,
 54b/09, 54b/10, 54b/11, 54b/13, 54b/16,
 55a/03, 55a/05, 55a/08, 55b/02, 55b/03,
 55b/13, 55b/15, 56a/01, 56a/07, 56a/11,
 56b/01, 56b/02, 56b/10, 57a/05, 57a/07,
 57a/08, 57a/10, 57a/15, 57b/01, 57b/02,
 57b/08, 57b/15, 58a/01, 58a/02, 58a/03,

58a/04, 58a/05, 58a/15, 58a/16, 58b/01,
 58b/05, 59a/01, 59a/04, 59a/05, 59a/07,
 59b/04, 59b/07, 60a/01, 60a/02, 60a/12,
 60b/01, 60b/08, 60b/12, 61a/10

kiçi -1- Küçük.

k.+ den 58b/02

kilid -1- Anahtar.

k.+ in 03b/09

kilim -8- <Far. Eskiden dervişlerin
 giydiği kalın hırka, aba.

k. 24a/11, 24b/10, 31b/16,

57a/08, 57b/10, 57b/16

k.+ i 27b/16, 57a/02

kim -66- Kimse, kimse ki, kimi,
 kimisi.

k. 01b/02, 02b/11, 08b/07,

10b/01, 15b/07, 19a/16, 19b/01, 22b/03,
 24b/05, 26b/05, 26b/08, 28b/06, 28b/10,
 29b/07, 32a/17, 33a/06, 34a/04, 34b/12,
 37a/02, 37a/06, 39a/07, 39a/10, 42b/13,
 44b/16, 46a/13, 46b/06, 47a/14, 47a/17,
 48a/10, 49a/04, 49a/05, 50b/07, 52b/08,
 53a/05, 53a/12, 53a/13, 57b/10, 59b/15,
 60b/16

k.+ den 05b/12

k.+ dür 21b/04, 24a/08, 24b/16,

35a/15, 50b/16, 51a/01

k.+ e 28b/06, 31b/06, 55b/17,

57a/05

k.+ in 53b/09

k.+ ler 37b/07

k.+ lerdür 44b/16
 k.+ sin 27b/13, 38a/15, 38b/17,
 48b/02, 48b/17, 49b/15
 k.+ üñ 05b/12, 08b/14, 54a/03
 k.+ üñdür 34a/04, 61a/02
kimesne -9- Kimse.
 k. 03a/03, 04b/07, 08a/05,
 17b/01, 28b/17
 k.+ ydi 33b/15, 43a/12
 k.+ ye 01b/12, 27b/17
kimi -2- Kimisi, kimisini.
 k.+ si 18a/03
kimse -59- Kimse, kim olsa.
 k. 02b/02, 10b/01, 13a/17,
 13b/13, 14a/16, 16a/16, 19b/09, 19b/10,
 22b/15, 25a/17, 25b/10, 25b/14, 26a/13,
 26b/06, 30a/15, 30b/12, 31a/01, 31a/02,
 31a/11, 33a/17, 33b/01, 34a/09, 41a/05,
 43a/10, 48a/05, 48a/07, 53a/06, 53b/02,
 56a/11, 58a/10, 58b/17
 k.+ den 41a/15, 41b/02
 k.+ dür 22b/16, 32b/17
 k.+ i 59b/13
 k.+ kim 53a/05
 k.+ nüñ 11a/04, 55a/04, 58a/07
 k.+ ydi 16a/03
 k.+ ye 02b/05, 04a/02, 16a/17,
 21a/05, 38b/17, 48a/06, 59a/01
 k.+ yem 24b/16, 43b/17, 49a/03
 k.+ yi 12b/07, 22b/06, 29a/06,
 32a/12, 53a/04

k.+ ñ 39a/08
kirām -1- <Ar. Soydan gelenler, ulular,
 cömertler.
 k.+ ı 20b/07
kīse -2- <Far. Kese, küçük, büyük
 torba.
 k.+ yile 45b/06
 k.+ yle 51a/09
kişi -73- İnsan, adami kimse, erkek,
 sahip.
 k. 02b/15, 04b/12, 05b/13,
 05b/14, 05b/15, 09a/02, 09a/15, 09a/17,
 10a/13, 10a/15, 11a/05, 16a/04, 19b/12,
 21b/14, 25a/01, 28a/06, 28b/11, 29b/11,
 36a/01, 36b/10, 38a/02, 38b/03, 40a/14,
 40a/15, 40a/17, 40b/02, 42b/12, 43a/07,
 44a/17, 44b/08, 44b/09, 45a/06, 45a/07,
 49b/17, 50a/05, 51b/10, 51b/14, 54a/12,
 55a/03, 55b/12, 56b/08, 57a/06, 57a/08,
 57a/09, 57a/10, 59a/08, 59a/10, 59a/15,
 59b/06, 60b/09
 k.+ dür 21a/06, 36b/15, 41a/02
 k.+ ler 22b/15
 k.+ mi 36b/12
 k.+ nüñ 03a/17, 04b/14, 05b/05,
 21b/11, 45a/10, 51a/03, 56b/08, 59a/13
 k.+ sin 18b/03, 18b/04, 30b/03,
 49a/01
 k.+ ye 25b/08, 42b/17, 55b/08,
 56a/10
 k.+ yi 04b/12, 56b/07

kitāb -6- <Ar. Kitap.

k. 03a/04, 27a/14

k.+ ı 02a/03, 02b/16

k.+ lar 02a/08

k.+ laruñ 02a/04

ko - -67- Bırakmak, terk etmek, izin vermek, serbest bırakmak.

ķ. 25a/13, 44b/08, 58a/15

ķ.- dı 03b/02, 07b/09, 08a/04,

08b/12, 09a/03, 09a/17, 09b/08, 10b/05,

15a/05, 18b/17, 27b/12, 28b/13, 35a/07,

38b/14, 39b/13, 40b/17, 41a/16, 41b/01,

44a/02, 44b/10, 53a/01, 53b/08, 53b/17,

55a/01, 56a/06, 59a/13

ķ.- dılar 10a/04, 17a/01, 17a/03,

29a/17, 43a/05, 53a/17, 55b/15, 56a/07,

56a/14, 56b/04

ķ.- duķ 26b/01, 32b/05, 50a/15

ķ.- dum 04b/11, 15b/12, 26b/08,

34b/01, 37a/12, 38b/16, 39b/05, 59b/07

ķ.- madı 13a/07, 14b/07, 14b/10,

46a/02, 52a/12

ķ.- maduñ 52a/13, 58b/07

ķ.- mış 05a/16, 57a/16

ķ.- rdı 13a/12, 13b/08, 60b/04

ķ.- rlardı 49b/03

ķ.- rsam 55a/15

ķ.- yup 35a/09

ķ.- ñ 21b/09

koğ(v)a -3- (koğa) Kova.

ķ.+ sın 38b/10

ķ.+ yı 38b/14, 38b/16

koğla - -1- (koğula-) Gammzalık etmek, münafıklık etmek.

ķ.- yavuz 22b/06

kon - -4- Konaklamak.

ķ.- dılar 56a/12, 56b/09, 60a/07

ķ.- uñ 57b/12

konşu(ı) -11- Komşu, civar.

ķ. 15a/12, 54b/01, 54b/03,

54b/05, 54b/07

ķ.+ dan 04b/09

ķ.+ luğumdan 15a/13

ķ.+ m 54b/16

ķ.+ nuñ 55a/01

ķ.+ ya 15b/13

ķ.+ koñşumuz 51a/16

konuķ -2- Misafir.

ķ. 09a/02

ķ.+ luğa 21a/09

kop - -5- Meydana çıkmak, zuhur etmek, kalkmak.

ķ.- acaķdur 30b/11

ķ.- dı 14b/03, 32b/03

ķ.- ıcaķ 30a/08

ķ.- up 21a/10

koparıcı -1- Harekete geçirici, ortaya çıkarıcı.

ķ.+ ydı 21b/07

korķ - -17- Korkmak.

ķ. 48a/14, 59a/04

ķ.- a 27a/16

ķ.- alar 02a/13	ķ.- acak 57b/04
ķ.- aram 51a/02	ķ.- alar 18b/11
ķ.- aran 16a/16	ķ.- arın 58b/15
ķ.- arın 05b/14, 22a/12, 30a/09	ķ.- arlar 20a/06
ķ.- arsañ 22a/12	ķ.- asın 37a/07
ķ.- ma 30b/10, 47a/09	ķ.- aydum 17a/06
ķ.- mada 13b/14	ķ.- ayın 10a/11
ķ.-maduñ 48a/14	ķ.- dı 08a/15, 09b/17, 14b/02,
ķ.- mağa 48a/15	33b/01, 45b/13
ķ.- mayasın 31a/07	ķ.- dılar 27b/10
ķ.+ uñ 17a/07	ķ.- masa 22b/07
ķorku(ı) -16- Bir tehlike	ķ.- up 34a/17, 58b/16
karşısında duyulan kaygı.	ķoyn -2- Kucak.
ķ. 02b/10, 35b/03	ķ.+ ina 48a/11
ķ.+ mdan 18a/12	ķ.+ uña 48a/14
ķ.+ ñdan 18a/12	ķoyu -6- (yüzün koyu) Yüz üstü.
ķ.+ sı 47a/13	ķ. 17a/11, 17b/09, 26a/04,
ķ.+ sından 13b/15, 14a/08,	29a/10, 30b/12, 32a/13
14a/17, 14b/16, 16a/09, 16a/13, 16b/09,	ķoyun -11- Koyun.
17b/12, 23b/11, 53a/06, 57a/17	ķ. 41a/17, 41b/05, 41b/06,
ķorkud - -1- Korkutmak.	54b/11, 57a/04, 58a/10, 60a/13
ķ.- dı 02a/12	ķ.+ a 41b/03
ķoş - -1- Arkadaş olarak vermek,	ķ.+ ı 58a/11
eklemek, artırmak.	ķ.+ lar 27b/13, 27b/14
ķ.- dılar 56b/09	ķör -1- Görme engelli.
ķov - -2- Kovalamak.	k. 49a/15
ķ.- ar 29b/16	ķüşk -6- <Far. Küşk.
ķ.- asın 27b/07	k. 57b/12
ķoy - -18- Bırakmak, terk etmek, izin	ķ.+ den 27a/17
vermek, serbest bırakmak.	ķ.+ e 19a/16, 30a/07, 31b/11
ķ.- a 09a/16	ķ.+ inden 31b/03

kūy -2- <Far. Köy.

k. 39a/03

k. +e 09a/01

ķuba -2- <Ar. (ķubbe) Yarım küre veya kûmbetimsi yapılan bina damı.

ķ. 04a/10

ķ.+ nuñ 04a/11

ķucaķla - -2- Kollarla sarıp göğüs üstüne bastırmak.

ķ.- dı 24a/17, 35b/04

ķucaş --1- Kucaklaşmak.

ķ.- dılar 60a/06

ķudret -2- <Ar. Kuvvet, takat, güç.

ķ. 02a/10

ķ.+ üñ 39b/09

ķul -57- Allah tarafınfan yaratılmış olan insan.

ķ. 03a/07, 07b/10, 11a/12,

20a/12, 41a/11, 41b/04, 42a/11, 47a/16, 50b/09, 53b/14, 53b/16

ķ.+ a 42a/13, 53b/16, 54a/15,

55b/13

ķ. +cuğaz 22a/04, 22a/06,

22a/08, 22a/09, 22a/11, 54a/11, 55b/12

ķ.+ cuğazı 22a/03, 55b/10

ķ.+ cuğazım 42a/07

ķ.+ cuğazlar 47a/17

ķ.+ dur 47a/10

ķ.+ ı 09a/10, 20a/16, 22a/17,

54a/03, 54a/13

ķ.+ ıdur 02a/02, 41a/13

ķ.+ lar 23a/10, 30a/05, 37b/12

ķ.+ larından 58a/03

ķ.+ larınuñ 34b/14

ķ.+ laruñı 42b/05

ķ.+ luğından 44a/02

ķ.+ luğum 43a/03

ķ. +luk 31b/06

ķ.+ um 16b/12, 16b/14, 19a/11

ķ.+ umdur 33a/05

ķ.+ umsan 22a/09

ķ.+ una 51b/11

ķ.+ usın 54a/03

ķ.+ uyn 54a/04

ķ.+ uñ 03a/09, 54a/13

ķ.+ uñam 27b/13

ķ.+ uñdur 18b/14

ķulağ -12- Kulak.

ķ. 01b/11

ķ.+ ın 22a/04, 47a/11

ķ.+ ına 22a/04, 22a/10, 45a/07, 47a/11

ķ.+ uma 18b/09, 22a/07, 45a/13

ķ.+ umaki 33a/04

ķ.+ uñ 22a/08

ķulağuz -1- Kılavuz, rehber.

ķ.+ ların 16a/06

ķum -1- Kayaların parçalanmasıyla oluşan ufak, sert tanecikler.

ķ.+ lar 34b/05

ķumāş -4- <Ar. İpek, yün, keten vb. yapılan dokuma.

ķ. 54a/16, 57b/04

ķ.+ iñ 50a/02

ķ.+ um 57b/03

ķur - -12- Hazırlamak, tertip etmek, düzenlemek.

ķ. 49b/02

ķ.- madı 46a/02

ķ.- maķ 46a/09

ķ.- mak 46a/11

ķ.- mazduñ 46a/06

ķ.- mış 46a/04

ķ.- mışlar 30a/02

ķ.- ulmış 30a/03, 30a/06

ķ.- up 33b/17, 36a/05, 36a/17

ķurbaķa -4- Kurbaķa.

ķ. 32b/09, 32b/11

ķ.+ nuñ 32b/10, 32b/15

ķurķa -6- <Far. (ķurķ-ı nān) Yuvarlak, tekerlek biçimindeki ekmek.

ķ. 55a/12, 59a/11

ķ.+ nuñ 55a/14, 55a/16

ķ.+ ya 55a/12

ķ.+ yı 06a/04

ķurtar --5- Bir canlıyı tehlikeli bir durumdan uzaklaştırmak.

ķ.- a 15b/07, 47b/05

ķ.- ayım 47b/04

ķ.- duñ 24a/13

ķ.- maķ 08b/06

ķurtul --7- (ķurtıl-) Tehlikeli bir durumu atlatmak.

ķ.- a 11a/13

ķ.- am 14b/15, 15a/02, 59a/05

ķ.- asın 08b/07

ķ.- dum 58a/16

ķ.- maķa 45b/01

ķuru - -4- Yalnız, sade, ıslaklığını yitirerek kuru duruma gelmek.

ķ.+lık 21b/13

ķ.- dı 41b/11

ķ.- mış 31b/16

ķ.- r 44b/09

ķuķ -2- Vücudu tüylü, gagalı, uçucu hayvanların ortak adı.

ķ. 34a/06

ķ.+ larla 36b/05

ķuķaķ -1- Bele sarılan uzun ve enli kumaş.

ķ.+ lular 30a/06

ķuvvet -1- <Ar. Güç, kudret, takat.

ķ. 02b/01

ķuyruĝ -3- Hayvanların çoĝunda omurganın uzantısı olan organ.

ķ.+ ın 32b/08, 47a/11, 54a/01

ķuyu -2- Suyundan yararlanılan çukur.

ķ. 10a/03

ķ.+ sından 38b/10

ķübrā -1- <Ar. Daha büyük olan. 'ālem-i k. 01b/03

ķüfr -2- <Ar. Allah'a ve dine ait şeylere inanmama.

ķ.+ e 02b/10

k.+ küfürden 19a/14

kürg(k)-9- İşlendiği zaman giyecek yapmaya yarayan hayvan postu.

k. 47b/17, 57b/05

k.+ i 47b/14, 48a/06, 60b/03

k.+ idür 48a/01

k.+ in 47b/15, 48a/02

k.+ üñ 48a/05

L

lā ilāhe illallah -3- <Ar.

“Allah’tan başka ilah yoktur.”

1. 17b/02, 18b/10, 18b/12

lācerem -1- <Ar. Şüphesiz, besbelli, elbette.

1. 44a/10

lafz -1- <Ar. Söz.

1. 26b/10

lāhd -4- <Ar. Çukur, mezar, kabir.

1.+ ine 17a/03, 29a/16, 37a/12,

50a/15

lā’net -1- <Ar. Allah’ın mağrifetinden mahrumluk, fena, kötü.

1. 37a/06

laţif -4- <Ar. Yumuşak, hoş, güzel.

1. 13a/17, 38a/07, 45b/09,

53b/05

lāyık -8- <Ar. Yakışan, yaraşır.

1. 03a/12, 12a/13, 16a/07,

18b/15, 22b/05, 31a/16, 32a/13, 57b/13

leşker -3- <Far. Asker.

1. 50a/05

1.+ in 27b/11

leşkeryān -1- <Far.(leşkerīyān)

Askerler, ordular.

1. 04a/16

leziz -1- <Ar. Lezzetli.

1. 38b/12

lezzet -2- <Ar. Tat.

1.+ lü 38b/13, 61a/13

libās -1- <Ar. Esvap.

1. 28b/16

loķma -11- < Ar.(lūķme) Lokma.

1. 03a/15, 03a/16, 04a/01,
04a/02, 05a/07, 05a/09, 05a/12, 05b/02,
06a/13

1.+ ile 06a/06

luţ(u)f-9- <Ar. Hoşluk, güzellik, iyilik.

1. 29a/07, 42b/17, 53b/11

1.-i kerem 34b/16

1.-i keremdür 22a/01

1.-u kerem 21a/15

1.+ ların 31a/05

1.+ ı 34b/02

1.+ ine 21b/16

M

ma’de -1- <Ar.(mi’de) Mide, kursak.

m.+ sine 06b/12

mağrūr-2- <Ar. Gururlu, kibirli.

m. 30a/08, 30b/14

maħalle -4- <Ar. Bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri.

m. 08a/17, 15b/02, 17a/06
maḥbūb -3- <Ar. Muhabbet
 olunmuş sevilmiş.
 m. 47a/17
 m.-ı kemāl 30a/12
 m.+ lar 30a/16
maḥrūm -3- <Ar. Bahtsız,
 nasipsiz.
 m. 03a/03, 18b/13, 56b/02
maḥtūm -1- <Ar. Mühürlenmiş,
 bağlanmış.
 m. 19b/11
maḥbūl-2- <Ar. Kabul olunmuş.
 m. 07b/07
 m.-i dergāhsın 16b/15
maḥṣūd -1- <Ar. Kasd olunan,
 istenilen şey.
 m. 11b/05
māl -7- <Ar. Varlık, servet, para.
 m. 33b/11, 43a/05
 m.-ı mülk 29b/03, 29b/04
 m.+ a 30b/14
 m.+ ı 43a/08
 m.+ ın 34b/10
mālīk -17- <Ar. Sahip, bir şeye sahip
 olan.
 m. 18a/03,
 m.-i ta'ālā 52b/09
mālīkāne -1- <Far. Büyük ve
 zengin köşk.
 m. 28b/16

mālīkzāde -6- <Ar.+Far. Bir şeye
 sahip olan çocuk.
 m. 32a/13, 31b/05, 32b/01
 m.+ yem 32a/02
 m.+ yi 31b/14, 32b/04
ma'lūm -1- <Ar. Bilinen, belli.
 m.+ dur 18a/17
ma'rīfet -1- <Ar. Herkesin
 yapamadığı ustalık, bilme, biliş.
 m. 45b/17
ma'rūf -2- <Ar. Herkesçe bilinen,
 tanınmış.
 emr-i m. 58a/05
ma'şīyet -8- <Ar. Asilik,
 itaatsizlik.
 m. 02b/13, 15b/05, 15b/06,
 30b/06
 m.+ de 31b/05
 m.+ den 02a/11
 m.+ i 43a/02
 m.+ lardan 02a/13
maşlahat -4- <Ar. İş. emir, husus.
 m.+ a 05a/09
 m.+ ı 11a/03
 m.+ ın 56b/05
 m.+ ları 52a/10
maṭrab-1- <Ar.(muṭrib) Çalgı çalan,
 çalgıcı.
 m.+ lar 27a/13
ma'zūl -1- <Ar. Azledilmiş, işinden
 çıkarılmış.

m. 30b/10

ma'zūr -6- <Ae. Özürlü, özrü olan.
m. 05b/08, 23a/01, 24b/07,
53a/02, 54b/08, 57a/12

me -1- İşte, al.
m. 39b/12

meclis -14- <Ar. Oturulacak,
toplanylacak yer.
m. 23a/11, 23b/04, 23b/07,
23b/08, 33b/17, 36a/05, 36a/08, 36a/17
m.+ e 23b/05
m.+ inde 27a/13
m.+ inden 14b/02
m.+ ine 33b/16
m.+ inün 23a/08
m.+ üne 24a/02

mefāhir -1- <Ar. İftihar edilecek,
övünülecek şeyler.
m. 01b/16

meger -17- <Far. Meğer, oysaki,
halbuki
m. 05a/05, 09b/11, 14a/11,
14a/16, 20a/12, 32b/17, 33b/17, 35b/02,
36a/17, 36b/10, 42b/15, 44a/17, 47b/16,
49a/14, 58b/11
m.+ ki 02b/15, 22b/15

mekān -1- <Ar. Yer, mahal.
m.+ dan 01b/08

melālet -1- Ar. Usanç, usanma, bıkmak.
m. 32a/16

melāmet -2- <Ar. Ayıplam,
kınama.
m. 40b/04, 54a/10

melik -1- <Ar. Padişah, hükümdar,
Allah'ın adlarından biri
m. 01b/04

melül -11- <ar. Mahzun, usanmış,
bıkmış.
m. 04b/13, 16a/15, 23b/06,
24a/06, 25b/12, 26a/11, 34a/08, 37b/07,
44a/06, 50a/12, 56b/04

mel'un -3- <Ar. Lanetlenmiş.
m. 44b/13, 48a/11
m.+ e 45a/02

memleket -8- <Ar. Ülke, şehir,
kasaba.
m. 29b/04, 29b/05, 29b/10,
29b/11, 60b/12
m.+ den 60b/11
m.+ e 29b/11
m.+ i 50b/08

men' -1- <Ar. Yasak etme.
m. itmeyesin 25b/04

menākıb -1- <Ar. Menkabeler,
övünülecek vasıflar.
m.+ ından 02b/06

menber -2- <Ar. (minber) Hatibin üzerine
çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.
m.+ de 59b/09
m.+ e 60b/01

menfa'at -1- <Ar. Kar, çıkar, fayda.

m.+ lü 02b/06

menşür-9- <Ar. Padişahın verdiği vezirlik, müşirlik, beylerbeyilik vb. rütbenin verildiğini gösteren ferman.

m. 29a/07, 55b/08, 56a/10, 57b/07, 59a/03

m.+ ı 56a/06

m.+ i 56b/04, 56b/07

m.+ idür 59b/17

merhem -1- <Ar. Melhem.

m. 30b/06

mertebe -1- <Ar. Derece, basamak, rütbe.

m. 60b/10

mescid-20- <Ar. Secde edilecek, namaz kılınacak küçük cami.

m. 42a/12, 42a/15, 48a/10

m.-i haram 49b/05

m.-i haramdan 40b/06

m.-i haramında 38b/09

m.+ de 41b/15

m.+ den 41b/16, 49b/08

m.+ e 07a/01, 10b/02, 28a/16, 37b/03, 41b/09, 45a/01, 45a/12, 49b/08

m.+ inde 44b/17

m.+ üñ 37b/12, 37b/15

mes'ele -2- <Ar. Problem.

m.+ ye 46a/03, 46a/09

mest -3- <Far. Sarhoş.

m.+ ler 33a/09

m.+ lere 33a/16

m.+ liginden 33a/09

meşakkat -4- <Ar. Zahmet, sıkıntı, güçlük.

m. 10b/17, 11b/02, 17b/16, 29a/08

meşgül-18- <Ar. Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

m. 02a/14, 11b/12, 20a/17, 28b/13, 61a/16

m.+ dür 41a/08

m. oldı 21a/03, 21a/17, 29a/17,

34b/12, 54a/02

m. oldum 07a/07

m. olmuşsın 30b/08

m. olur 59a/12

m. olurdu 13a/05, 13a/06, 13b/09

m. olurdu 07b/06

meşhür-1- <Ar. Şöhretli, şöhret kazanmış.

m. 33b/16

meşk -1- <Far. Tulumdan yapılmış su kabı.

m. 39b/16

mevcūd -1- <Ar. Var olan, bulunan.

m. 01b/04

mevcūdāt -1- <ar. Var olan şeyler, varlıklar.

m. 01b/16

mevkıf-1- <Ar. Durak, duracak yer.

m. 55a/06

meydān -2- <Ar. Geniş, açık, düz yer, alan.

m. 30a/02

m.+ ında 38b/01

meyhāne -2- <Far. Şarap, içki içilen ve satılan yer.

m. 35a/14

m.+ den 35b/03

mezheb -1- <Ar. Gidilen, tutulan yol.

m.-i ıarıkat 46a/01

mı -33- Soru edatı.

m. 06a/15, 07b/04, 11b/05,

11b/06, 17a/14, 17a/15, 22b/11, 25a/07,

26b/09, 27a/16, 31a/16, 32a/12, 32a/13,

33a/11, 42a/09, 44a/09, 48a/15, 58b/17

m. +dur 12b/11, 14a/11, 17a/13,

19a/11, 20b/12, 28a/04, 32a/05, 41a/11

m. +sın 12b/07, 30b/10, 33a/13,

40a/04, 44b/13, 54b/05

mi -50- Soru edatı.

m. 04a/17, 04b/08, 06a/16,

07a/15, 09b/13, 11a/11, 14b/12, 17a/14,

18a/12, 20a/16, 21a/08, 26a/14, 26b/17,

27b/06, 29b/10, 29b/11, 31a/15, 31b/06,

32a/01, 32a/11, 33a/17, 34b/04, 34b/06,

36b/11, 37a/14, 40a/15, 43a/08, 44b/05,

46b/02, 48a/02, 48a/03, 48a/05, 49a/11,

55b/14, 57b/04

m. +dür 06b/01, 30a/08, 30a/09,
31a/11

m. +sin 04a/08, 10a/10, 16a/05,
21b/05, 22b/03, 25b/02, 36b/02, 52a/17

m. +sız 25b/10

mihnet -4- <Ar. Zahmet, eziyet, bela.

m. 29b/04, 53b/11

m.+ den 08b/07

m.+ lere 17a/16

mihrāb -6- <Ar. Camilerde, mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk.

m. 38a/06

m.+ a 06b/06, 07a/03, 12b/03,

38a/10

m.+ da 41b/08

mikdār -6- <Ar. Parça, kısım, kıymet.

m. 16b/04, 16b/05, 19b/07,

48a/02

m.+ ınca 09b/04

m.+ lu 36a/01

milk -2- <Ar. Birinin tasarrufu altında bulunan şey.

m.+ e 30b/14

m.+ inden 30b/10

mināre -1- <Ar. Minare, ışık kulesi.

m.+ si 40b/06

mine'l -1- <Ar. Tarafından.

m. 17b/01

minnet -2- <Ar. Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu hissetme.

- m. 01b/02
m. itmeñ 47b/07
- misk** -1- <Ar. Misk.
m. 35a/10
- miskīn** -1- <Ar. Aciz, zavallı,
hareketsiz.
m. 40a/12
- mişl** -1- <Ar. Benzer, kat.
m.+ i 01b/07
- mu‘āmele** -1- <Ar. Davranma,
davranış.
m.+ r 07a/11
- mubāh** -2- <Ar. İşlenmesinde sevap ve
günah olmayan şey.
m. 54b/10, 54b/13
- muğilān** -1- Diken ismi.
m. 40a/07
- muḥabbet** -5- <Ar. Sevgi.
m. 02a/11, 46b/05, 46b/07
m.+ i 28b/16
- muḥāfaz** -1- <Ar.(muḥāfız)
muhafaza eden, koruyan, bekçi.
m. 20b/02
- muḥālifet** -1- <Ar.(muḥalefet)
Uygunzuluk, düşmanlık.
m. 15a/09
- muḥavere** -1- <Ar. Konuşma.
m. 29a/03
- muḥkem** -3- <Ar. Sağlam kılınmış,
sağlam.
m. 22a/02, 32b/10, 48a/14
- muḥtāc**-4- <Ar. İhtiyacı olan.
m. 01b/12, 33b/06
ḥayif-i müznib-i m. 03a/01
m.+ dur 01b/12
- muḥtesib** -1- <Ar. Belediye işlerine
bakan memur.
m. 58a/05
- muḥaddem** -1- <Ar. Takdim edilen,
sunulan.
m. 41a/05
- muḥaddes** -2- <Ar. Mübarek, kutsal.
m.+ e 07a/01
m.+ te 06b/04
- muḥayyed** -1- <Ar. Bağlanmış,
bağlı.
m. oldum 20a/02
- mūm** -1- <Far. Mum.
m. 23b/02
- muntaẓır** -1- <Ar. İntizar eden,
gözleyen, bekleyen.
m. 21a/06
- murād** -3- <Ar. Arzu, istek, dilek.
m. 05b/17
m.+ ım 39b/10
m.+ ınca 42b/06
- muraşşa‘** -1- <Ar. Kıymetli taşlarla
bezenmiş.
m. 30a/03
- murḍār**-8- <Far. Mundar, kirli, pas.
m. 05a/12, 06a/03, 07b/03,
10a/10, 31a/06, 54b/10, 54b/13

	m.+ dan 06a/02		
murtaẓā	-1- <Ar. İrtiza edilmiş, beğenilmiş, seçilmiş. resül-i m. 01b/17	mübārek	-2- <Ar. Bereketli, feyizli, kutlu. m. 11a/06, 52b/16
musahḥar	-1- <Ar. Ele geçirilmiş. m. 50b/09	mücrim	-1- <Ar. Suçlu. m. 03a/02
musallaḥ	-1- <Ar. Sataşmış, ilişmiş. m. 29a/08	müddet -1-	<Ar. Zaman, vakit. m.+ den 46a/12
muşḥaf -6-	<Ar. Kitap. m. 26a/09 m.+ dan 59b/15, 59b/16 m.+ ı 26a/09, 26b/02, 26b/08	müezzīn	-4- <Ar.(müezzīn) Ezan okuyan. m. 39a/10, 39a/14, 39a/17, 45a/04
muṭī'	-9- <Ar. İtaat eden, boyun eğen. m. 29b/11, 29b/12, 41a/07, 50b/04, 57b/09 m.+ lere 02a/11, 29a/03 m.+ leri 33a/05 m.+ lerine 33a/17	müflis	-1- <Ar. İflas etmiş, parasız, züğürt. m.+ lere 34b/15
muttaşıl	-2- <Ar. Ulaşan, kavuşan. m. 11b/01, 18a/04	mühlet -1-	<Ar. Bir işin yapılması için verilen zaman. m. 45b/01
muvāfık	-1- <Ar. Uygun, yerinde. m.+ dı 45b/11	mühr	-1- <Far. Mühür, imza. m.+ idür 02a/01
mübāḥ	-3- <Ar. İşlenmesinde günah veya sevap olmayan şey, iş. m. 05a/12, 05b/17, 06a/03	mülhid -1-	<Ar. Allah'ı inkar eden, dinsiz. m. 61a/15
mübālāğa	-1- <Ar.(mübālāğa) İşi, bir şeyi çok büyütme. m. 33b/10	mülk	-3- <Ar. Ev, dükkan, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal. māl-ı m. 29b/03, 29b/04 m.+ i 29a/04
		mü'min	-4- <Ar. İman, etmiş, inanmış. m. 58a/03 m.+ ler 31b/01, 52a/13 m.+ lere 27a/16

mümkün -1- <Ar. Mümkün,
olabilir.

m. 43a/15

münakkaş -1- <Ar. Nakşedilmiş,
resimli.

m. 30a/01

münezzeh -4- <Ar. Temiz, arı.

m.+ dür 01b/07, 01b/08, 01b/09,
01b/10

münkir-1- <Ar. İnkâr eden, kabul
etmeyen.

nehy-i m. 58a/06

mürîd -1- <Ar. Bir şeyhe bağlı olan
kimse.

m.+ lerden 45a/09

mürsel -1- <Ar. Gönderilmiş,
yollanılmış.

m.+ ler 02a/08

mürtekib -1- <Ar. Kötü, yakışsız
iş yapan.

m. 34a/15

mürüvvet -1- <Ar. İnsaniyet,
cömertlik, iyilikseverlik.

m. 23a/03

mürvârid -2- <Far. İnci.

m. 37b/13, 37b/16

müsaḥḥar -1- <Ar. Elde edilmiş, ele
geçirilmiş.

m. 43b/02

müstahak -1- <Ar. Hak etmiş,
layık.

m. 18a/14

müsülmân -22- <Ar.(Müslimân)
İslam dininde olan.

m. 04b/02, 04b/03, 16a/14,
49a/05

m.+ lar 12a/06, 15b/17, 16a/12,
16a/15, 17a/07, 23b/17, 24a/12, 32a/01,
34b/03, 35b/05, 40b/01, 47a/10, 48a/04,
49a/02, 49a/08

m.+ lara 31b/02

m.+ laruñdur 52b/10

m. +lık 04b/02

müşg -2- <Far. Misk.

m. 30a/17

m.+ den 30b/17

müşkil -2- <Ar. Güç, zor, çetin.

m. 11b/06, 36a/15(müşkül)

müteḥayyir -10- <Ar. Şaşmış,
şaşırmış.

m. 12b/06, 21b/15, 26b/01,
33a/03, 38a/01, 46b/02, 47a/12, 48b/16,
60a/09

m. oldum 26b/15

mütevâtir -4- <Ar. Ağızdan ağza
dolaşan.

m. 07b/01, 19b/03, 20a/01,
34b/12

müyesser -1- <Ar. Kolay olan,
kolaylıkla yapılan.

m. 32a/10

müzeyyen -1- <Ar. Süslenmiş, süslü.

m. kıldı 02a/10

müznib -1- <Ar. Günah, suç işleyen, suçlu.

hayif-i m.-i muhtâc 02b/17

N

nabz -1- <Ar. Atardamar.

n.+ ın 16a/12

nâçâr -4- <Far. Çaresiz.

n. 41b/12, 46b/12, 50a/03, 53b/03

nādān -1- <Far. Cahil, bilgisiz.

n. 42b/12

nafaqa -5- <Ar. Yiyecek parası.

n. 39a/14, 39b/01, 57a/02

n.+ sından 54a/17

n.+ yı 54a/11

nāgāh -30- <Far. Vakitsiz, ansızın, birdenbire.

n. 04b/02, 06b/09, 06b/11, 08b/01, 08b/13, 14b/11, 19a/10, 19a/15, 20a/10, 20a/12, 23a/15, 24a/14, 26a/13, 27a/14, 28b/02, 28b/15, 29b/17, 32b/07, 33a/03, 33b/14, 38a/03, 38a/05, 41b/09, 43a/14, 44a/05, 48b/02, 48b/04, 50b/01, 53b/17, 61a/10

nāhakk -1- <Far. Hakka ve adalete uygun olmayan.

n. 21b/06

nahif -4- <Ar. Zayıf.

n. 02b/17, 03a/07, 31b/14

za'if-i n. 16a/01

na'līn -3- <Ar.(na'leyn) Bir çift ayakkabı.

n. 46b/04, 46b/07, 52b/15

namāz -63- <Far. Namaz.

n. 03a/07, 06a/07, 15b/15, 25b/04, 33a/08, 41b/15, 45a/09, 45a/12, 45a/14

n.+ a 07b/17, 11a/07, 13a/05, 21a/17, 37b/04, 37b/09, 38a/10, 41b/09, 48b/10, 49a/10, 59b/12

n.+ da 11a/08, 48a/08

n.+ dan 03a/08, 37b/10, 41b/16, 48a/13

n.+ ı 03a/10, 05a/01, 12a/16, 33a/07, 38a/06, 48b/11

n.+ ı kıldılar 37b/04

n.+ ın 06b/04, 07a/02, 10b/02, 19b/06, 28a/17, 37a/12, 45a/11, 47a/02

n.+ ın kıldı 19b/07

n.+ ın kıldum 12a/17

n.+ ın kılmaga 25a/09

n.+ ın kıldı 28b/01

n.+ ına 45a/04

n.+ ından 12b/15, 15b/13

n. kıldı 11b/10

n. kıldığı 13a/11, 48a/11

n. kıldum 12b/03, 38a/11, 45a/15

n. kılduñ 12b/12

n. kıllur 28a/17
 n. kıllurdu 11b/14, 13a/01,
 13a/10, 19b/06, 34b/13, 61a/15
 n.+ uñ kıluñ 25a/09
nāme -1- <Far. Mektup.
 n.+ m 12a/02
nāmerd-1- <Far. Mert olmayan.
 n.+ ligi 35a/08
nār -12- <Far.(enār) Nar ağacının
 portakal büyüklüğündeki sert kabuklu
 meyvesi.
 n. 03b/01, 03b/02, 03b/03,
 03b/06, 04b/10, 04b/11, 04b/13, 46a/14,
 46b/01
 n. +cuğaz 04b/09
 n.+ ları 03b/02
naşib -2- <Ar. Pay, Allah'ın kısmet
 ettiği şey.
 n. 04a/02
 n.+ ine 57a/04
naşihat-12- <Ar. Öğüt.
 n. 06a/06, 13b/05, 27a/04
 va'z-i n. 23a/07, 23a/12
 n.+ e 14a/12
 n.+ in 02b/08, 02b/09, 02b/12
 n.+ it 23b/12
 n. itdi 23b/13
 n.+ ler 22a/01
nāz -3- <Far. Yalvarma, niyaz.
 n. 25a/14
 n.-ı niyāz 28b/14

n.+ a 20a/17
nazar -1- <Ar. Bakma.
 n. 31a/16
naẓīr -1- <Far. Benzer, eş.
 n.+ dūr 01b/06
ne -126- Hangi, nasıl, ne şekilde,
 ya, ne kadar, kim.
 n. 02b/13, 03a/09, 04a/14,
 05a/04, 05a/09, 05b/01, 06a/07, 07b/09,
 07b/15, 08a/06, 09b/12, 10b/12, 11b/03,
 12a/12, 13b/04, 13b/05, 15b/14, 16a/01,
 16a/11, 18a/14, 18a/17, 18b/05, 19a/02,
 19a/03, 19a/05, 19a/07, 19b/08, 19b/11,
 19b/14, 19b/16, 20a/02, 21b/17, 22a/15,
 23b/17, 26a/08, 26b/15, 26b/17, 27a/05,
 29a/14, 30a/09, 30b/03, 30b/07, 30b/13,
 32b/16, 33a/03, 33a/15, 33b/02, 35b/15,
 36a/13, 36b/06, 36b/15, 37b/10, 40a/02,
 40a/03, 41a/02, 41a/12, 42a/03, 42b/02,
 42b/10, 44b/05, 44b/09, 45a/10, 45b/04,
 45b/07, 46a/07, 46a/16, 47a/12, 48a/04,
 48a/14, 48b/17, 49b/03, 49b/15, 50a/09,
 50a/14, 50b/17, 51a/06, 51a/08, 51b/01,
 52a/04, 54a/14, 54b/16, 55a/16, 58a/17,
 60a/01, 61a/06
 n.+ dendür 05b/12
 n.+ dir 13b/04, 08a/04, 18a/08,
 19a/17, 25b/14, 25b/17, 26a/04, 32a/03,
 34a/04, 34a/14, 35b/05, 46b/07, 48b/10
 58b/12
 n.+ dirsın 37b/05

n. +dür 19a/01, 26b/07, 46b/05,
49a/08, 50b/07

n.+ ler 16a/05

n. +me 20b/13, 57b/06

n.+ sine 46b/08

n. +ydi 29b/02

n.+ ye 39b/09

nebāt -1- <Ar. Toprakdan biten, çıkan
her türlü şey, bitki.

n. 52a/16

nece -4- Nice.

n. 14b/14, 14b/15, 15a/02

neden -4- Niçin.

n. 07a/16, 10b/01, 43b/17

n.+ dür 16b/08

nedīm -1- <Ar. meclis arkadaşı, sıhbet
arkadaşı.

n.+ i 23a/08

nefes -2- <Ar. Soluk.

n. 25a/03, 44a/11

nef(i)s -33- <Ar. Ruh, can, hayat.

n. 07b/08, 10a/10, 46a/15

n. 07a/13, 07a/14, 07b/03,

07b/16, 08a/01, 08a/12, 12b/16, 21a/07,
29a/02

n.+ e 07b/07, 07b/09, 07b/10,

08b/10, 36b/06

n.+ i 09a/09, 29a/03

n.+ im 10a/07, 10a/09

n.+ in 09a/06

n.+ inden 33b/04

n.+ ine 08a/12, 09a/03, 09a/05,
13a/08

n.+ üm 07b/03, 15b/05

n.+ üme 07a/11

n.+ üñ 25a/13

n.+ üñe 36a/12, 36a/13

nehy -5- <Ar. Yasak etme.

n. 58a/03, 58a/04, 60a/01

n.-i münkir 58a/05

n. itdi 02a/11

nergis -1- <Far. Nergisgillerden bir süs
çiçeği.

n.+ i 29b/15

neseb -1- <Ar. Nesil, soy.

n.+ i 21b/05

nesne -29- Şey, nesne, bir şey, hiçbir
şey.

n. 01b/15, 03a/13, 04b/14,

05a/11, 07b/16, 08a/09, 11b/04, 14a/08,
23a/16, 26a/01, 26a/02, 38b/15, 41a/13,

42a/10, 51b/16, 52a/12, 53a/11, 53a/14,
54b/09, 57b/06, 60a/08, 60a/10, 60a/11

n. +cük 04b/08

n.+ den 03a/06

n.+ dür 50b/07, 52a/04

n.+ ler 23a/17

n.+ yi 40a/05

nesta'īnū -1- <Ar. Yardım istemek.

n. 01b/01

nevmīd-5- <Far. Ümitsiz.

n. 19a/09, 19a/11, 42b/05

n. oldu 24b/08

neyle - -19- Ne yapmak.

n.- di 16b/11, 18a/11, 33a/12

n.- dñ 31b/12

n.- r 08a/16, 19b/13, 28b/09

n.- rlerse 53a/14

n.- rse 34b/02

n.- rsen 24b/14

n.- rsin 03b/17, 26a/13, 37a/10, 48b/03

n.- yelüm 44b/05, 47a/04

n.- yesin 43a/16

n.- yeyin 52a/02

n.- yüm 19a/05

nez' -3- <Ar. Bozma, halkı birbirine düşürme.

hālet-i n.+ e 11b/15, 22b/02

hālet-i n.+ e 16a/04

nezîr -2- <Ar. Birini doğru yola sokmak için gözdağı vererek korkutma.

n. 13b/07

n.+ im 13b/12

nice -62- Nasıl, çok, birçok, hayli, çok kez, ne, ne zaman, ne kadar, hangi.

n. 03b/02, 03b/07, 04b/07, 05b/13, 06b/10, 08a/09, 08b/06, 10a/05, 11a/01, 11a/02, 11a/04, 11b/03, 11b/06, 12a/11, 13a/13, 15b/08, 16b/17, 17b/06, 17b/07, 18a/04, 20a/11, 20b/06, 20b/14, 23b/08, 23b/15, 25a/14, 29b/02, 30a/08, 30b/05, 32a/16, 33b/05, 34a/14, 38a/04,

39a/16, 40a/14, 40b/11, 43a/17, 44b/03, 44b/06, 44b/15, 46b/03, 47a/08, 47a/16, 49a/04, 50b/06, 53a/11, 54b/16, 54b/17, 55b/02, 56b/06, 58a/13, 58b/01, 58b/14, 59a/05, 59a/16

n.+ dür 01b/08

n.+ ler 18a/03

n.+ sin 03b/17, 18a/08

nicid - -1- Ne yapmak, ne etmek.

n.- elüm 53a/12

niçe -21- Nasıl, çok, birçok, hayli, çok kez, ne, ne zaman, ne kadar, hangi.

n. 07b/10, 21a/05, 31b/10, 34a/15, 36a/17, 38b/03, 39a/03, 39b/01, 42a/08, 42b/09, 43a/13, 44a/16, 45b/17, 46a/05, 46a/12, 48b/07, 55a/10, 56b/14, 61a/05

n.+ si 55a/10

n.+ sin 39b/02

niçün -34- Niçin, ne için.

n. 03b/03, 10a/06, 11a/10, 11b/03, 16a/15, 16b/12, 18a/11, 18b/03, 19b/01, 19b/14, 19b/15, 19b/17, 20b/13, 24b/06, 30b/16, 34a/03, 35b/16, 36b/04, 36b/13, 36b/17, 41b/04, 51a/11, 52a/06, 52a/13, 54a/06, 54b/03, 56a/15, 57a/16, 58b/05, 59a/15, 59b/16, 60a/09

n. 30b/14(nicün)

t. 57a/11(tiçün)

nid(t) - -11- Ne etmek, ne yapmak.

n.- di 16b/11, 59b/04

- n.- düñ 13b/01, 59b/07
n.- er 25a/12, 25a/13, 25a/14
n.- erdüm 20b/13
n.- erdüñ 20b/14
n.- eyim 43b/10
- nidā** -3- <Ar. Çağırma, bağıрма, seslenme.
n. 16b/14, 19a/05, 35a/11
- ni'met** -10- <Ar. İyilik, lutuf, azık.
n. 01b/05, 29a/04, 30b/13, 34b/15, 41a/01, 60b/13
n.+ lere 08b/07, 08b/08
n.+ leri 56b/01
n.+ lerinden 02a/15
- nişān** -2- <Far. Nişan, iz, belirti.
n. 30a/15
n.- ladum 42b/07
- nitekim** -2- Nasıl ki, gibi, benzeri.
n. 31a/03, 35b/17
- nitelig** -1- Keyfiyet, mahiyet.
n.+ in 01b/11
- niyāz** -4- <Far. Yalvarma, yakarma.
n. 15b/04, 34b/13
nāz-ı n. 28b/14
n.+ a 20a/17
- niye** -1- Niçin, neden.
n. 52a/02
- nizār** -3- <Far. Zayıf, arık.
n. 03a/08, 24a/11, 31b/14
- nohut** -3- <Far. Baklagillerden bir bitkinin yemek veya leblebi yapılabilen tanesi.
n. 09b/01, 09b/04, 09b/06
- nokta** -2- <Ar. Nokta.
n.+ lu 02a/05
n.+ suz 02a/05
- nol** -4- Ne olmak, ne çıkmak.
n.- dı 37b/17, 52a/17
n.+ duğın 14b/07
n.- duñ 23b/17
- nola** -4- Ne ola, ne olur, ne çıkar.
n. 14a/01, 44a/11
n.+ ydı 05b/03, 11b/06
- nūr** -13- <Ar. Aydınlık, parıltı.
n. 12b/05, 12b/09, 12b/10, 50a/13
n.+ a 18a/14
n.+ dan 52b/14, 52b/15
n.+ ı 12b/14, 14a/11, 14b/06, 24a/17
- O**
- o** -3- O, üçüncü tekil kişi zamiri.
o. 14b/07, 18a/03, 32b/14
- od(t)** -16- Ateş.
o. 13a/15, 47a/16, 47b/03, 47b/05, 58a/17
o.+ a 16a/16, 45b/14, 47b/12
o.+ da 47b/03
o.+ dan 47b/01, 58a/15
o.+ ina 31a/08

o.+ lar 06b/13
 o.+ undan 08b/06, 47b/04
 o.+ uñ 58a/17
odun -6- Yakılmak üzere kesilmiş ağaç.
 o. 04b/09, 28a/06, 28a/11, 28a/13, 28a/15, 28b/03
oğ(u)l -49- Erkek evlat, yavru.
 o. 11a/09, 13b/17, 14b/07, 16a/02, 16b/09, 18b/07, 19a/01, 24b/01, 29a/12, 29a/13, 31a/17, 58a/15, 58a/17
 o.+ dan 01b/07
 o.+ dur 50a/08
 o.+ lar 15a/06
 o.+ ları 18b/02
 o.+ ı 04b/02, 04b/03, 14b/10, 18b/17, 19a/01, 27a/04, 28a/12, 28b/01, 28b/07, 38a/15, 51a/16, 58a/13, 58a/16
 o.+ ıdur 28b/17
 o.+ ıken 04b/06
 o.+ ın 24a/17
 o.+ ını 24a/16
 o.+ ısın 08b/14
 o.+ iymiş 29a/15
 o.+ um 12a/01, 24a/01, 27a/12, 43a/09
 o.+ umdur 29a/14, 36b/17
 o.+ un 04b/03, 24b/09
 o.+ una 51a/17
 o.+ unı 18b/07, 25a/13
 o.+ uñ 24b/09

oğlan -45- Evlat, erkek çocuk, yavru.
 o. 04b/03, 54b/03, 54b/06
 o.+ a 28b/15
 o. çık 27a/14
 o.+ cuğa 08b/13, 08b/16
 o.+ cuğı 47b/05, 50a/11, 50b/01, 50b/02, 53a/17, 53b/07
 o.+ cuğın 14b/09, 54b/01
 o.+ cuğu 28a/03
 o.+ cuğıñ 24b/10
 o. cuğ 08b/13, 08b/14, 28a/07, 29a/10, 50a/10, 50a/16, 53b/03, 53b/15, 54b/02
 o.+ cuğlar 17a/05, 54b/12
 o.+ cuğları 20b/16, 24b/02, 24b/03, 47b/01, 47b/03
 o.+ cuğlarıdur 24a/16
 o.+ cuğların 54a/17
 o.+ cuğlarum 51b/15, 54b/08
 o.+ cuğlarıñ 47b/07, 54b/13
 o.+ ı 23b/01, 29a/08
 o.+ ından 23a/16
 o.+ larından 20a/08
 o. +lık 47a/05
 o.+ uñ 29a/09
oğ -2- Ok.
 o. 27b/04, 27b/07
oğu - -34- Çağırarak, davet etmek, söylemek, demek.
 o.- dı 11b/08, 18b/07, 21a/02, 24a/09, 26b/16, 37a/02, 42a/10, 43b/01,

45a/05, 45a/08, 47a/02, 48a/17, 52a/02,
54a/03, 54a/13, 58b/10

o.- dılar 39a/11, 53a/01

o.- du 08b/03

o.- dum 08a/01, 15b/09

o.- dumdı 16a/03

o.- duñ 43a/17

o.- maya 02b/12

o.- r 11b/17, 27a/15

o.- rdı 12a/04, 59b/10, 59b/15

o.- rken 12a/05

o.- rlar 10a/09

o.- rsin 59b/17

o.- ya 45a/05

o.+ yanlara 02a/06

ol -419- O, üçüncü tekil kişi
zamiri.

o. 01b/02, 01b/12, 01b/13,
01b/15, 02a/08, 02b/04, 03a/01, 03a/03,
03a/08, 03a/09, 03b/17, 04a/01, 04a/07,
04a/08, 04a/09, 04a/10, 04a/15, 04b/04,
04b/11, 04b/12, 05a/05, 05a/10, 05b/03,
05b/06, 05b/07, 05b/09, 05b/11, 05b/16,
06a/12, 06a/13, 06a/14, 06b/09, 06b/10,
06b/12, 06b/14, 06b/15, 07a/02, 07a/04,
07a/05, 07a/09, 07a/10, 08a/05, 08a/12,
08b/03, 08b/08, 08b/13, 08b/16, 09a/03,
09a/05, 09a/06, 09a/07, 09a/09, 09a/17,
09b/02, 09b/04, 09b/05, 09b/06, 09b/09,
09b/10, 09b/16, 10a/15, 10b/01, 10b/02,
10b/04, 10b/08, 10b/10, 11a/04, 11b/11,

11b/16, 12a/05, 12a/06, 12a/09, 12a/13,
12a/15, 12b/09, 12b/11, 12b/13, 13a/02,
13a/09, 13a/15, 13a/17, 13b/01, 13b/13,
14a/14, 14a/15, 14a/16, 14b/14, 14b/15,
15a/01, 15a/02, 15a/10, 15a/15, 15b/03,
15b/13, 16a/04, 16a/12, 16a/14, 16b/04,
16b/05, 17a/01, 17a/03, 17b/12, 18b/01,
18b/06, 18b/09, 19a/12, 19a/13, 19b/01,
19b/07, 19b/10, 19b/12, 20a/11, 20a/13,
20b/01, 20b/05, 20b/10, 20b/14, 20b/15,
21a/06, 21a/13, 21b/01, 21b/03, 21b/15,
22a/04, 22a/08, 22a/09, 22a/11, 22a/13,
22a/17, 22b/07, 22b/09, 22b/13, 22b/16,
22b/17, 23a/09, 23a/10, 23b/02, 23b/05,
23b/10, 23b/17, 24a/06, 24a/07, 24b/05,
24b/09, 24b/10, 24b/13, 24b/16, 25a/01,
25a/11, 25a/13, 25b/06, 25b/11, 25b/17,
26a/06, 26b/13, 27a/08, 27a/09, 27a/17,
27b/04, 27b/08, 27b/14, 27b/15, 28a/03,
28a/15, 28a/17, 28b/03, 28b/04, 29a/10,
29b/04, 29b/09, 29b/10, 29b/14, 30a/01,
30a/05, 30a/07, 30a/11, 30a/12, 30b/01,
30b/10, 30b/11, 30b/15, 31a/10, 31a/17,
31b/07, 31b/11, 31b/14, 31b/15, 32a/01,
32a/04, 32b/02, 32b/10, 32b/11, 32b/13,
32b/14, 33a/08, 33a/09, 33a/12, 33a/14,
33b/17, 34a/05, 34a/13, 34a/16, 34b/03,
34b/08, 34b/09, 34b/13, 35a/02, 35a/10,
35a/12, 35a/14, 35b/07, 36a/01, 36a/06,
36a/08, 36a/09, 36a/12, 36a/14, 36b/01,
36b/02, 36b/04, 36b/06, 37a/04, 37a/07,

37b/08, 38a/09, 38a/10, 38b/03, 38b/07,
 38b/11, 38b/13, 39a/11, 39a/15, 39a/17,
 40a/02, 40a/07, 40a/08, 40a/17, 40b/01,
 40b/14, 41a/03, 41a/11, 41a/12, 41b/03,
 41b/06, 41b/09, 41b/12, 42a/02, 42a/10,
 42a/11, 42a/16, 42b/13, 43a/08, 43b/06,
 43b/08, 43b/14, 43b/17, 44a/05, 44a/15,
 44b/08, 44b/09, 44b/10, 45a/01, 45a/02,
 45a/07, 45a/09, 45a/11, 45a/16, 45a/17,
 45b/13, 46a/12, 46a/13, 46b/07, 46b/10,
 46b/16, 46b/17, 47a/03, 47a/04, 47a/10,
 47a/13, 47b/01, 47b/02, 47b/05, 47b/07,
 47b/08, 47b/11, 47b/15, 47b/16, 48a/05,
 48a/11, 48b/05, 48b/09, 48b/10, 50a/05,
 50a/14, 50a/15, 50a/16, 51a/04, 51a/13,
 51b/04, 51b/05, 51b/06, 51b/07, 51b/10,
 51b/12, 51b/13, 52b/11, 52b/13, 53a/01,
 53a/05, 53a/10, 53a/12, 53a/15, 53a/16,
 53b/04, 53b/07, 53b/09, 53b/10, 53b/11,
 53b/16, 54a/03, 54a/06, 54a/12, 54a/13,
 54a/14, 54a/15, 54b/02, 54b/05, 54b/06,
 54b/13, 54b/17, 55a/01, 55a/04, 55a/05,
 55a/16, 55a/17, 55b/01, 55b/04, 55b/05,
 55b/07, 55b/09, 55b/11, 55b/13, 56a/08,
 56a/12, 56b/08, 57b/08, 57b/13, 57b/16,
 57b/17, 58a/11, 58a/16, 58b/04, 58b/06,
 58b/17, 59a/05, 59a/10, 59a/13, 59b/01,
 59b/02, 59b/03, 59b/04, 59b/06, 59b/11,
 60a/02, 60a/05, 60a/16, 60b/12, 61a/01,
 61a/07, 61a/12, 61a/17

o.+ da 48b/07

o.+ dur 01b/04, 01b/05, 01b/14,
 36a/12, 36a/13, 51a/12, 55b/03
ol - -366- Bulunmak, kalkma, ikamet
 etmek, eğlenmek, yaratılmak.
 o.- a 03a/02, 05a/05, 11a/14,
 11a/15, 22a/15
 o.- açıldur 58a/12
 o.- alar 02a/14, 29b/12, 57b/09
 o.- am 11a/01, 18b/06, 18b/07
 helāk o.- am 16a/17
 o.- an 04b/14, 20b/02, 21b/14,
 25a/12, 33a/13, 53b/06, 54a/11, 56b/01
 şehīd o.- an 29a/13
 o.- anı 18b/15
 o.- anlar 11a/12
 o.- asın 49a/13
 o.- avuz 56b/02
 o.- aydı 15a/16, 47a/15, 47b/11,
 60a/10
 o.- aydum 60a/13
 o.- dı 01b/04, 01b/12, 04a/17,
 04b/02, 04b/04, 04b/15, 04b/17, 05b/04,
 07a/13, 07a/16, 07b/02, 07b/07, 08a/12,
 08b/10, 09a/08, 09b/05, 12b/06, 12b/10,
 13b/04, 13b/09, 16a/08, 16a/14, 16b/03,
 16b/06, 17a/05, 17a/17, 18b/01, 19a/16,
 20a/08, 20b/01, 20b/03, 22b/02, 22b/12,
 23b/02, 23b/04, 23b/07, 23b/09, 24b/04,
 25a/05, 25a/08, 25a/11, 27a/11, 28a/02,
 28a/04, 28b/14, 28b/15, 30b/02, 31b/09,
 32b/02, 33a/07, 33a/09, 34a/08, 34a/13,

35b/04, 36a/15, 36b/07, 37b/15, 37b/16,
38a/01, 38a/07, 39b/15, 40a/08, 40a/09,
40a/10, 41b/06, 42a/01, 42a/06, 42b/01,
42b/10, 42b/14, 43b/03, 43b/14, 46a/07,
46a/11, 46b/03, 46b/13, 47a/01, 47a/03,
47a/12, 48b/01, 48b/08, 49a/05, 50a/13,
51a/08, 52a/16, 52b/04, 53b/09, 53b/11,
55a/05, 55a/09, 56b/04, 57b/15, 58a/05,
58b/09, 61a/09

o. -dı 12b/10

fâriğ o.- dı 10b/09, 21a/14,
48a/13

ğayib o.- dı 24a/05

ğâyib o.- dı 38a/16, 39a/01,
53b/12

hâsta o.- dı 16a/10, 17a/08

helâk o.- dı 55a/10

ķabûl o.- dı 29a/10

meşğul o.- dı 21a/03, 21a/17,
29a/17, 34b/12, 54a/02

nevmîd o.- dı 24b/08

peşîmân o.- dı 19a/17

sâkin o.- dı 15a/03

şâd o.- dı 57b/17

zindân o.- dı 23b/11

o.- dıgın 41b/07

o.- dılar 20b/07, 20b/08, 21a/06,
37b/10, 38a/02, 44a/04, 44a/06, 56b/14

cem' o.- dılar 52a/16

helâk o.- dılar 53a/08

o.- dılardı 53a/07

o.- du 33a/11

o.- duğın 04b/03

o.- duķ 10b/03

o.- dum 04b/13, 12b/06, 19a/09,
25b/12, 26a/11, 32a/02, 33a/03, 37b/07,
38a/01, 39a/17, 39b/08, 40b/04, 50a/12,
51a/14

ğarķ o.- dum 15b/06

hâsta o.- dum 39a/02

helâk o.- dum 44b/17

meşğul o.- dum 07a/07

muķayyed o.- dum 20a/02

müteħayyir o.- dum 26b/15

şâd o.- dum 07a/06

o.- dur 12a/13, 27b/03, 32a/05,
42b/11

o.- duñ 11a/16, 16a/01

o.- ıcaķ 24b/13, 41b/16

fâriğ o.- ıcaķ 12b/12

o.- ısdur 18a/02, 18a/03

o.- in 36b/03

o.- ki 18a/02

o.- ma 19a/11, 24a/06

o.- madı 08a/13, 19a/07, 19a/09,
24b/06, 27a/16, 42b/03, 42b/09, 45b/01,
52b/03, 55a/04, 58b/17, 61a/14

ķabûl o.- madı 19a/04

o.- madın 05a/02, 10a/01,

11b/13

o.- madiyse 48b/13

o.- mağa 03a/12, 10a/07, 13b/05

o.- mağı 36b/06
o.- maķ 48b/06, 54a/08
o.- mamışdur 16a/01
o.- masaydum 17b/17
o.- masun 22b/04, 26a/10
o.- maya 03a/10, 07b/11, 11b/06
ħāřıl o.- maya 11a/16, 11a/17
ziyān o.- maya 16a/17
o.- mayan 04b/14
o.- mayasın 44a/13
o.- mayaydum 11b/07
giriftār o.- mayaydum 17a/16
o.- mayıcaķ 45b/15
o.- mayım 18b/13
o.- mayınca 03a/09, 05b/17
o.- maz 02b/13, 04a/03, 09a/10,
11a/13, 19a/17, 38b/08, 45a/14
ķabūl o.- maz 45b/15
o.- mazdı 35a/04, 43a/06
o.- mazın 24b/09
o.- mış 04b/04, 05b/08, 05b/14,
12b/10, 14b/17, 18a/07, 24a/11, 28b/05,
30a/08, 30b/16, 31b/12, 31b/14, 39a/16,
43a/09, 44b/08
ġarķ o.- mış 18a/06, 25a/03
ħasta o.- mış 25b/12
teslīm o.- mış 15b/16
o.- mışdı 15b/17, 54b/09, 54b/10
o.- mışdur 02a/17, 02b/01,
03a/04, 06a/03, 13b/14, 30b/09, 34a/16,
41a/07

meřġul o.- mışsın 30b/08
o.- mışuz 02a/16
o.- muş 04b/06, 16a/13, 43b/04
o.- sa 03a/08, 04b/09, 06a/07,
10b/07, 20b/06, 29b/11
o.- sun 06b/17, 11a/05, 23a/04,
27b/15, 37b/13, 39a/12
řād o.- sun 21b/16
ķanıķ o.- sun 12b/08, 20a/01
o.- sunki 02a/01
o.- uban 18a/14
o.- unca 07b/05, 13a/14
o.- up 07b/10, 11a/01, 23b/04,
41b/12, 48b/16, 50a/03, 60a/09
cem‘ o.- up 52b/04
peřīmān o.- up 20b/12
o.- updur 02a/17
o.- ur 03a/05, 09a/10, 11a/02,
11a/04, 17b/06, 17b/07, 21b/12, 25b/11,
32a/13, 38b/07, 40a/08, 42a/02, 45b/14,
46a/05, 50b/13, 58a/01, 60b/09
ġālib o.- ur 21b/12
helāk o.- ur 02b/08
meřġul o.- ur 59a/12
o.- urdı 13a/01, 13a/11, 13a/12,
14a/05, 16b/05, 18a/01, 56b/17, 59a/02,
61a/16
meřġul o.- urdı 13a/05, 13a/07,
13b/09
helāk o.- urduķ 49b/04
meřġul o.- urdum 07b/06

o.- ursa 01b/13, 14a/07, 25b/15,
51a/02

o.- ursam 11a/15

o.- ursın 17a/02

o.- ursız 33b/06

o.- ursun 30b/14, 30b/15

o.- uñ 38a/01, 52b/10

tanık o.- uñ 20a/16

ola -45- Belki, ... mi acaba, ihtimal.

o. 05b/14, 13a/03, 13a/04,
14a/12, 14a/17, 15b/08, 16a/13, 16a/17,
16b/01, 17a/12, 18a/04, 18b/05, 18b/08,
18b/09, 18b/10, 19b/01, 22b/15, 25b/03,
25b/05, 26a/01, 28a/12, 28a/13, 30a/08,
30a/10, 30b/10, 30b/16, 32a/06, 34a/03,
35b/03, 36a/10, 36a/13, 37b/07, 37b/14,
41a/16, 41b/02, 44b/04, 46b/07, 49a/04,
52b/08, 54b/13, 54b/16, 59b/14

o.- ay 05a/13

olar -5- Onlar.

o. 18a/15, 20a/04, 20a/06,
20a/07

o.+ uñ 20b/08

on -17- Dokuzdan sonra gelen
sayının adı.

o. 02a/05, 02a/06, 02a/07,
03a/04, 03a/17, 03b/10, 10b/13, 12a/16,
16b/05, 23a/15, 28a/14, 28a/17, 29a/02,
41a/14, 46a/14, 51b/02, 52b/09

onlar -1- O şahıs zamirinin çokluk
biçimi.

o. 07b/08

orta -7- Ara, beyn.

o.+ larından 24b/04

o.+ sına 39b/06, 49a/02, 57a/09

o.+ sında 21b/03, 32b/03

o. +ya 56a/14

ortak(ğ) -2- Mirasçı, veliaht.

o.+ sın 40b/11

o.+ uz 40b/11

oruç(c)-15- <Far.(rūze) İslam dininin
beş şartından biri olan ibadet.

o.+ dum 07b/14

o.+ un 06a/01, 08a/07, 08a/11,
16b/04, 16b/05

o. 16b/04, 19b/03, 19b/05,
21a/09, 52a/13, 54a/08, 59a/11, 61a/16

otur - -52- Vücudun belden yukarısı
dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere
vererek bir yere yerleşmek.

o. 18b/08

o.- dı 11a/09, 11b/16, 16a/12,
23a/14, 23b/06, 23b/14, 32b/10, 33a/08,
34b/11, 42b/04, 46b/12, 48a/16, 53b/17,
60a/16

o.- dılar 07a/03

o.- duğı 52a/11

o.- dum 07b/14, 08a/02, 10b/04,
12b/04, 25b/13, 39b/08, 46b/12

o.- mağ 07b/16

o.+ mağdan 01b/10

o.- mış 18a/06, 29b/01, 30a/05

o.- mışdı 14a/09
o.- up 52a/08
o.- ur 04a/11, 10b/04, 25b/01,
28a/16, 30a/12, 38a/06, 40a/06, 43b/15,
44a/08, 45a/02, 56b/11
o.- urdı 17b/15, 20b/11, 23b/08,
24a/08, 27a/13, 48b/01
o.- urdum 16a/04, 37b/03
o.- urken 21a/11
o.- urlar 44b/17
otuz -3- Yirmi dokuzdan sonra gelen
sayı.
o. 03b/11, 20b/09, 21a/04
ov - -1- Bir şeyin üzerine bastırarak
el gezdirmek.
o.- mağa 33a/10
oyna - -3- Vakit geçirme, eğlenme,
oyalanma.
o.- dı 05b/05
o.- dılar 28a/02
o.- yam 28a/02
oyun -1- Hile, düzen.
o. 28a/02

Ö

öc -1- İntikam.
ö.+ ümdendür 17b/16
öde - -3- Borcu alacaklıya vermek,
tezmin etmek.
ö. 13a/04
ö.- düm 07b/15
ö.- yelüm 21b/11

ögendire -1- Sığır sürmeye
yarayan ucu sivri değnek.
ö.+ si 05a/15
ögren --1- Bilgi edinmek.
ö.- mezsın 36b/04
öğret (d)- -5- Bir kimseye bir
konuda bilgi ve beceri kazandırmak.
ö.- eyin 36a/11
ö.- ürsin 36b/03
ö.- di 23b/14
ö.- düm 36b/03
ö.- mege 46a/10
ögrüş --1- Böğrüşmek, bağrıışmak.
ö.- mege 48b/08
öğür - -1- Böğürmek, bağırmaq, yüksek
sesle haykırmak.
ö.- di 56a/11
öğüt -1- Nasihat.
ö. 36a/10
öksüz -1- Annesi veya hem annesi hem
babası ölmüş çocuk.
ö.+ in 08b/14
öküz -2- Erkek sığır.
ö.+ i 05a/14
ö.+ lerüñ 05b/05
öl - -31- Hayatı ona ermek.
ö.- di 12a/04, 12a/06, 12b/01,
16b/01, 60a/03
emîrû'l-mü'minîn ö.- di 12a/07,
12a/09
ö.- dügi 13a/15

ö.- düğinden 13a/16, 16b/10
 ö.- düğüm 17a/09
 ö.- dükten 18a/07, 30b/15,
 36a/02, 58a/13
 ö.- ecek 30a/08
 ö.- em 37a/03, 50b/10
 ö.- memiş 34a/09, 37a/13
 ö.- meyeler 02a/15
 ö.- miş 12b/02, 50a/12, 50a/16
 ö.- mişdi 55a/10
 ö.- mişdür 34a/04
 ö.- mişe 20a/04
 ö.- ücek 41a/04
 ö.- ünçe 13a/08, 35b/15, 41a/03
öldür - -11- Bir canlının hayatına son
 vermek.
 ö.- di 36b/12
 ö.- düler 60a/02
 ö.- düñ 31a/13
 ö.- düñe 08a/02
 ö.- düñüz 36b/12
 ö.- e 04b/03, 49a/06
 ö.- en 01b/14
 ö.- mege 27b/07
 ö.- mezler 30b/05
 ö.- mişdür 36b/10
öle -4- Ona benzer, onun gibi, o
 derece.
 ö. 32a/01, 37a/07, 37a/14,
 58b/12
ölü -2- Hayatı sona ermiş bulunan.

ö. 31a/11
 ö.+ yi 16b/17
ölüm -5- Vefat.
 ö. 11b/01, 18a/01, 20b/10,
 37a/01, 57a/17
‘öm(ü)r -9- <Ar. Ömür, yaşama,
 yaşayış.
 ‘ö. 13a/07, 26b/13
 ‘ö.+ i 08a/11, 11b/15, 13b/10,
 60b/11
 ‘ö.+ ümden 17b/05
 ‘ö.+ üñ 10a/11
 ‘ö.+ üñi 18b/03
öp - -6- Sevgi ve saygısını göstermek
 üzere dudaklarını bir şeye değdirmek.
 ö.- di 23b/15, 34b/09, 35a/07,
 35b/05, 51a/06
 ö.- em 33a/01
öpüş - -1- Birbirini öpmek.
 ö.- diler 60a/06
ör - -1- İplik, yün, saz vb. şeyleri
 giyecek veya kullanılacak eşya haline
 getirmek.
 ö.- erdi 57a/01
ört - -7- Gizlemek, inkar etmek.
 ö.- eler 18b/12
 ö.- erdi 57a/03, 58a/07
 ö.- mege 13b/17
 ö.- miş 38b/10
 ö.- müş 45b/03
 ö.- üci 01b/04

öte -4- Sonra, ondan sonra, öbür taraf.
 ö. 09a/07, 32b/11, 32b/16
 sidreti'l-münteḥādan ö. 60b/17

ötürü(ü) -4- Dolayı, sebebiyle.
 ö. 43b/01, 49a/02, 60a/01,
 60b/14

öyle -2- Ona benzer, onun gibi.
 ö. 33a/07, 45a/04

öz -2- Nefis, zat, kendisi, benlik, iç.
 ö.+ i 41b/13
 ö.+ üme 61a/09

öñ -39- Önce, mukaddem, evvel, ileri, üstün.
 ö. 52b/07
 ö.+ den 52b/08
 ö.+ dün 23b/06
 ö.+ ine 49a/07
 ö.+ lerine 03b/02, 09a/02,
 21a/05
 ö.+ ümde 40b/17
 ö.+ üme 08a/04, 10b/05, 39b/13
 ö.+ ünçe 21b/01, 23a/11, 27a/08,
 30a/16, 55b/13
 ö.+ ünde 04b/10, 16b/12,
 25b/01, 26b/08, 29b/17, 43a/05, 55a/01,
 55b/15, 56a/06, 59a/13
 ö.+ ünden 28b/09
 ö.+ üne 05a/15, 09b/07, 15a/05,
 20a/15, 28b/13, 39a/14, 41b/01, 43a/09,
 44a/07, 56b/04, 56b/12

‘özür -1- <Ar. Bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep.

‘ö. 41b/13

P

paça -3- <Far. Koyun, keçi, sığır ayağından yapılan yemek.

p. 08a/14, 08a/15

p.+ yı 08b/01

paçacı -2- Dükkanında paça yemeği satan kimse.

p. 08a/14, 08a/15

pādiṣāh -19- <Far. Padişah, hükümdar.

p. 27b/17, 28a/12, 29b/02,
 30a/07, 30b/04, 31a/04, 31a/09, 33a/15,
 33a/16

p.+ dan 35b/07, 35b/08, 35b/13

p.+ ından 35a/16, 35b/06

p.+ i 01b/06

p.+ iydi 27b/02

p.+ lığın 03a/11

p.+ uñ 36a/01

pādiṣāhane -1- <Far.(pādiṣāhāne) Padişaha yakışacak surette.

p. 27b/15

pādiṣāhzāde -1- <Far. Padişah oğlu.

p. 28a/12

pāk -1- <Far. Temiz, arık.

p. 53b/05

pālān -1- <Far. Palan, semer, eğer.

p.+ ı 60a/08

pāre -20- <Far. Parça, bölük.
p. 02a/08, 08a/11, 10b/07,
14a/02, 14a/03, 22b/01, 22b/02, 24b/10,
35a/10, 43b/03, 51b/17, 54b/06, 59a/11,
59b/01

p.+ si 24b/01

p.+ sin 14a/03, 54b/11

p.+ sine 59b/01

pārsalīk -1- <Far.(pārese)

Dilencilik.

p. 40b/12

pārsī -1- <Far. Farsça.

p. 02b/17

paşmak -1- Bir çeşit ayakkabı,

pabuç.

p. 35b/15

pelās -3- <Far. Eski kilim, keçe, aba.

p. 17a/05

p.+ ı 15a/08

p.+ uñı 15a/16

perde -4- <Far. Kapı, pencere gibi

yerlere asılan örtü.

p. 11b/13, 29b/17

p.+ den 30a/01

p.+ m 54b/08

perhīzkār -1- <Far. Mahrem olan

şeylerden kaçınan.

p. 04a/15

pes -14- <Far. Ard, arka, geri.

p. 02a/11, 02a/12, 02b/09,

02b/16, 07a/14, 14a/04, 15a/09, 16a/07,

20b/03, 23b/13, 23b/14, 52b/11, 57b/14

peşīmān -5- <Far. Pişman.

p. oldı 19a/17

p. olup 20b/12

p.+ lıgıla 12b/17

p. +lık 11a/16, 37a/10

peygamber -15- <Far. Allah'ın

emirlerini insanlara haber veren.

p. 04a/04, 13b/15, 14a/04,

14a/06, 14a/07, 14a/09, 14a/12, 14b/01,

14b/04

p.+ dür 02a/02

p.+ i 04a/07, 14a/10

p.+ ler 02a/07

p.+ lerüñ 02a/01

pīr -35- <Far. Yaşlı, ihtiyar, bir

tarikatin kurucusu.

p. 04a/11, 09a/09, 09a/12,

09a/14, 09a/16, 09b/02, 09b/10, 09b/11,

09b/12, 10b/08, 12a/09, 18a/05, 40a/06,

40a/09, 40a/10, 44a/06, 51a/16

p. +i 09b/09

p.-i memşā 04b/16, 05a/02

p.-i memşādur 04b/16

p.+ e 12a/08, 44a/08, 51b/04,

51b/07

p.+ ler 02b/06, 02b/08, 08b/16

p.+ lerüñ 02b/04, 02b/09

p.+ ligile 40a/06

p. +lik 13b/10
p.+ üñ 51b/04, 51b/05

piyāde -1- <Far. Yaya.
p. 30a/01

pül -3- <Far. Para, bir akçanın üçte biri.
p.+ a 18a/17
p.+ ı 51b/01
p. 57a/07

pulan -1- <Far.(pülād) Polat, çelik.
p.+ ı 57b/05

R

rābi‘ -1- <Ar. Dördüncü.
r. 20b/09

rağbet -1- <Ar. İstekle karşılama, istek, arzu.
r. 46b/06

rāhat -12- <Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma.
r. 10b/17, 11a/01, 11a/05,
13b/04, 17b/17, 53b/12
r.+ a 24a/13
r.+ dur 31b/01
r. eylemezsin 11a/10
r.+ lık 13a/08, 44a/12, 52b/01

rahīm -3- <Ar. Merhametli, esirgeyen, acıyan.
r.+ sin 06a/04, 18b/15, 22a/17

rahm -1- <Ar. Acıma, esirgeme, koruma.
r. 33b/07

rahmet -7- <Ar. Acıma, esirgeme, koruma.
r. 01b/05, 19a/13, 26a/07,
34a/11, 37a/08
r.-i ‘ālemiyān 01b/16
r. idici 18a/09

rahmhi -27- <Ar. Allah’ın rahmeti onun üzerine olsun!
r. 02b/17, 03a/10, 04a/03,
07a/08, 08b/09, 09a/11, 10a/12, 12a/10,
15b/02, 16a/15, 16b/16, 19b/04, 36a/04,
37b/02, 38a/17, 40b/05, 41a/04, 44b/12,
47a/06, 47b/02, 50a/04, 50b/04, 51b/08,
53b/13, 56b/16
hikāyet-i şe‘āreş-şālihiñ r.
38b/08
sultān-ı r. 06b/03

ra‘iyyet -2- <Ar. Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk.
r. 11a/02, 58b/01

rās -1- <Far. Yol, tarz.
r.+ dur 02a/13

rāst -2- <Far. Doğru, eğri olmayan.
r. 29a/05, 53b/08

rāz -1- <Far. Sır, gizlenen şey.
r.+ ın 34b/14

razhu -5- <Ar. Radiyallāhu ‘anhu “Allah ondan razı olsun!”
r. 20b/15, 21b/01, 52a/08,
55b/08, 58a/04

rāzi -4- <Ar. Kabul eden, hoşnut olan.

r. 09b/05, 24b/13, 36a/14, 36b/06

rek'at -6- <Ar. Namazda bir kıyam, bir rüku ve iki sücuddan ibaret hareket.

r. 07b/17, 11b/10, 11b/13, 13a/10

r.+ inde 07b/17, 08a/01

renc -3- <Far. Ağrı, eziyet, sıkıntı.

r. 02a/14

r.+ im 11a/10

r.+ üme 31a/14

rencber-2- <Far. Reçber, ırgat.

r. 25a/16, 57a/07

reng -1- <Far. Renk.

r.+ i 03b/04

resm -3- <Ar. Yazma, çizme, iz, nişan.

r.+ e 33a/15, 35b/10

r.+ i 02b/02

resül -15- <Ar. Eliçi, peygamber.

r. 02b/14, 11b/09, 41a/05, 41a/12, 50a/10, 51a/16, 52b/13, 57b/01, 58a/01, 59a/16, 60b/16

ḥalīfe-i r. 52a/17

r.-i murtaẓā 01b/16

r.+ ine 41a/07

ḥazret-i r.+ üñ 21b/02

resülullah -5- <Ar. Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed.

r. 17b/02, 18b/13, 41a/11, 52b/16, 61a/03

revā -6- <Far. Yakışır, uygun, yerinde.

r. 15a/08, 31a/07, 35a/09, 59a/02

r.+ dur 55b/04, 55b/06

rızā -2- <Ar. Hoşnutluk, memnunluk.

r.+ mı 44a/01

r.+ sı 44a/01

rızık -3- <Ar. Azık, yiyecek, içecek şey.

r. 01b/14, 45b/04

r.+ ları 50b/08

ridā -6- <Ar. Değişlerin omuzlarına attıkları post, hırka.

r.+ sın 41b/10, 44b/07

r.+ sına 38b/16

r.+ sını 41b/16

r.+ yı 41b/12

r.+ ñı 42a/01

rivāyet -3- <Ar. Hikaye edilen bir haber, söz veya hadise.

r. 11b/10

r.+ dür 43a/12

r. iderler 51b/08

riyāzet -5- <Ar. Nefsi kırma.

r. 29a/03

r.+ de 08a/08

r.+ e 23b/14

r.+ i 07b/07, 20b/02

- rūh** -1- <Ar. Can, nefes.
r. 50b/17
- rūšen** -1- <Far. Aydın, parlak.
r. 12b/10
- rūzigār** -1- <Fra.(rūzgār) Zaman, devir,
dünya, yel.
r.+ dan 02a/16

S

- sa‘ādet** -1- <Ar. Mutluluk.
s. 11a/14
- sā‘at** -9- <Ar. Saat, vakit, zaman.
s. 10b/17, 16a/14, 29b/07,
34a/10, 59b/02
s.+ de 42a/17, 46a/13
s.+ den 56a/13
s.+ dür 12a/02
- şab(p)** -2- Elle kullanılan alet veya
eşyanın tutulacak yeri.
ş.+ ı 49b/13
ş.+ ın 36a/15
- şabr** -7- <Ar. Sabır, dayanma,
katlanma.
ş. 09a/03, 44b/04, 47b/09
ş.+ ı 43b/09
ş. iderin 54a/08
ş. iderler 20b/06
ş. itmedüñ 09a/07
- saç** -3- Başı kaplayan kıllar.
s.+ ın 23b/16
s.+ unuñ 37a/07
ş.+ um 15a/06(şaç)

- şadaka** -19- <Ar. Sadaka, zekat.
ş. 11b/09, 19a/08, 28a/16,
28b/12, 43a/08, 51b/13, 52b/11, 52b/12,
53a/05, 53a/06, 53a/10, 53a/12, 59b/03,
59b/05
ş. eyledi 34b/11, 52b/17
ş. iderdi 57a/01
ş.+ sın 52b/17
- şādık** -1- <Ar. Doğru, İçten bağlılığı
olan.
ş.+ dur 41a/03
- şafā** -2- <Ar. Neşe, zevk, eğlence.
ş. 27a/14
ş.+ ya 30b/08
- şaff** -1- <Ar. Camide cemaatin sırası.
ş. 45a/06
- şāfi** -1- <Ar. Duru, temiz, katıksız.
ş. 07b/04
- şafra** -1- <Ar. Öd.
ş.+ sı 21b/12
- şag** -9- Sol karşıtı, yaşamakta olan,
sağlam, dayanıklı.
ş. 17a/13, 50a/01, 50b/03,
58b/13
ş.+ a 43b/08
ş.+ dur 03b/04
ş.+ ma 14a/06, 14a/10, 49b/13
- şag** -1- Memeyi parmak uçlarıyla
sıkarak içindeki sütü akıtmak.
ş.- armış 58b/05
- şagara** -2- <Far.(şugrā) Daha küçük.

‘ālem-i ş. 01b/03
 ş. 05b/10
şağışınca -1- Sayısınca, adetince, mikdarınca.
 ş.+ dur 34b/05
sağlık -1- Sıhhat, esenlik.
 ş. 39a/09
şāğucılık -1- Ağıtçılık, ölünün iyiliklerini sayıp ağlayan kimse.
 ş. 33b/10
şahābe -2- <Ar. Sahip çıkanlar, sahipler.
 ş. 41a/10
 ş.+ nūñ 21b/01
şāhib -3- <Ar. Sahip.
 ş.- i 23a/07
 ş.-i cemāl 33b/08
 ş.-i kemāl 33b/10
şahrā -5- <Ar. Kır, ova, çöl.
 ş.+ ya 04a/09, 28b/02, 42b/03, 43a/14
 ş.+ da 45b/03
şāim -1- <Ar. Oruç tutan, oruçlu.
 ş. 20b/08
şakal -8- Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.
 s.+ in 21b/17
 s.+ ina 34a/11, 35b/11
 s.+ umı 33a/01
 ş.+ ima 22b/11
 ş.+ in 22b/15
 ş.+ ina 44b/15

ş.+ umı 26a/16
şakalık -1- Sakanın yaptığı iş, su taşıma işi.
 s. 15a/07
şakın - -1- Uzaklaşmak, sakınmak, muhafaza etmeki esirgemek.
 ş.- mağdur 03a/06
sākin -1- <Ar. Hareketsiz olan, uslu.
 s. oldı 15a/03
şakla - -9- Muhafaza etmek, sakınmak, korumak.
 ş. 49b/08
 ş.- dılar 13b/03
 ş.- mağ 02b/03
 ş.- mağdur 19a/14
 ş.- r 33a/15
 ş.- rdı 22b/01
 ş.- sun 33a/06
 ş.- yalar 02a/14
 ş.- yam 33a/05
şal - -3- Göndermek, bırakmak.
 ş.- mışdı 53a/04
 ş.- ıvirdim 05b/05
 ş.- ıvirdüñ 49b/02
şalāvāt -1- <Ar. Hz. Muhammed’e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.
 ş. 01b/15
şālih -6- <Ar. Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan.
 ş. 04b/12, 04b/13, 33b/15, 54a/17

- ş.+ miyidi 04b/12
- ş'as** -1- <Ar. Sallallāhu 'aleyhi ve sellem "Allah'ın selamı onun üzerine olsun!"
- ş. 01b/17
- şan** - -6- İstemek, dilemek, tasavvur etmek, kuşkulananmak.
- ş.- asın 38b/12
- ş.- dı 06b/11
- ş.- dum 12a/07, 56a/01
- ş.- ursın 07b/04, 08b/05
- şand(ū)ık** -2- <Ar.Sandık.
- ş. 11b/13, 51b/02
- şar** - -4- Sarılmak, kucaklamak, çevrelemek.
- ş.- a 53a/17
- ş.- dı 27a/08
- ş.- dılar 13a/15
- ş.- mayasın 26a/07
- şarar** - -1- Rengi sarı olmak.
- ş.- miş 28b/04
- şark** - -1- Eğilmek, meyletmek.
- ş.- miş 58b/05
- şarmaş** - -3- Sıkıca sarılmak, dolaşmak.
- ş.- dı 05a/06, 15a/03, 48a/12
- şaru** -1- Altın rengi.
- ş. 25b/01
- şat** - -23- Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.
- ş.- a 28a/14
- ş.- an 05b/13
- ş.- ana 05b/11
- ş.- anı 06b/14
- ş.- ar 09a/13, 28a/07, 28a/15
- ş.- ardı 57a/01
- ş.- arın 09b/13
- ş.- arlar 05b/11
- ş.- ayın 03b/14, 06b/02
- ş.- dılar 18a/17
- ş.- dım 04b/10
- ş.- ıcısı 52b/08
- ş.- mağa 09b/03, 41b/11
- ş.- un 06b/10, 06b/16, 54a/13, 54a/14
- ş.- uñ 09a/17, 52b/06
- ş(s)avaş** - -3- Kavga etmek, muharebe etmek.
- s.- duñsa 21b/12
- ş.+ ı 44b/09
- ş.- ur 19b/13
- şavma'a** -5- <Ar. İbadet yeri.
- ş.+ da 48b/01
- ş.+ dan 48b/09
- ş.+ mdadur 49a/12
- ş.+ sından 48b/16
- ş.+ ya 48b/05
- şay** - -2- Tutmak, addetmek, bir şey yerine kabul etmek.
- ş.- arlar 20a/04
- ş.- dum 45b/06
- şayru** -1- Hasta.

ş.+ ya 33b/03

sāz -1- <Far. Çalgı.
s. 25a/14

saña -65- Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
s. 04b/16, 06b/01, 07a/08, 07b/03, 08a/13, 08b/02, 08b/05, 09a/15, 09b/05, 11b/02, 15a/07, 15a/12, 15b/17, 16b/11, 18b/05, 18b/15, 19a/13, 19a/17, 19b/01, 22a/08, 22b/03, 23a/04, 24a/07, 24a/14, 25b/14, 26a/03, 26b/05, 26b/08, 27b/06, 29a/02, 30b/12, 30b/13, 31b/05, 33a/12, 35a/16, 35b/06, 35b/08, 35b/12, 36a/12, 36b/02, 36b/15, 38b/07, 39a/10, 39a/12, 41b/03, 43b/17, 44b/03, 44b/04, 45a/10, 48b/12, 49b/07, 49b/11, 50a/11, 50b/02, 50b/12, 53a/11, 53b/11, 54a/04, 55b/02, 55b/17, 56a/02, 58b/17, 60a/10

emīri‘l-mü‘minīn s. 52a/09

sebeb -12- <Ar. Sebep, neden.
s. 05b/04, 27b/03, 54b/14
s.+ den 19a/13
s.+ i 16b/08, 50b/09
s.+ ile 18b/06, 51a/03
s.+ iyle 07a/05
s.+ ümle 23a/04
s.+ üñle 23a/03
s.+ le 53b/11(sebib)

seccāde -3- <Ar. Üzerinde namaz kılınan küçük kilim.
s. 28b/13

s.+ sin 46b/12
s.+ yi 47a/03

secde -12- <Ar. Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.
s. 56a/01, 56a/05
s. eyledi 55b/16
s. eyledük 55b/17
s. eyledüñ 55b/17
s. eylemekden 13b/13
s. iderler 56a/07
s. itdi 12a/14
s. itdiler 55b/16
s. itdüm 56a/02
s. itmek 56a/09

seçil - -1- Tercih edilmek, fark edilmek.
s.- mez 50a/06

sefer -6- <Ar. Yolculuk, savaş, savaşa gitme.
s. 45a/06
s.+ den 45a/10, 50a/12
s.+ e 07b/12, 50b/11
s.+ lere 50b/04

segird(t) - -3- Koşmak, yürümek.
s.- düm 38b/16
s.- irin 04a/01
s.- üp 41a/17

sehāvet-1- <Ar. Cömertlik, el açıklığı.
s.+ lerine 55a/08

seher -2- <Ar. Tan yeri ağarma.

s. 15a/11, 38b/09

seh -1- <Ar. Yanılma, yanlış.
s.- idüp 52a/01

sekiz -2- Yediden sonra gelen sayının adı.
s. 10b/13, 23a/15

seksen -2- Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı.
s. 18b/04, 40a/06

selām -37- <Ar. Selam, esenleme.
s. 03b/16, 04a/13, 05a/02, 05a/08, 05a/17, 08a/03, 10a/16, 10b/04, 24a/11, 31b/17, 37b/04, 37b/09, 38b/04, 39a/05, 39b/12, 40b/10, 41a/10, 44a/08, 48a/03, 48b/11, 49a/08, 51a/05, 52a/09, 52b/15, 55b/02, 56a/13, 56b/12, 57b/11, 60a/06

‘l-mü‘minîn s. 59a/14
s.+ ın 04a/13, 05a/03, 31b/17, 60a/06

s. itdi 15a/12, 26a/10
s.+ um 38b/04

sen -118- Teklik ikinci şahıs.
s. 03b/08, 06a/02, 06a/03, 06a/04, 06b/01, 08b/05, 11a/10, 12b/07, 12b/11, 12b/12, 15b/07, 16a/07, 17a/02, 18b/03, 18b/15, 19b/17, 21a/07, 21b/05, 22a/07, 22a/12, 22a/16, 24b/14, 25a/12, 27b/06, 27b/13, 27b/14, 30b/03, 31b/06, 34b/06, 36b/02, 36b/04, 38a/15, 39b/04, 39b/09, 40b/12, 41a/11, 41b/04, 42b/09,

43a/16, 44b/05, 44b/14, 48b/06, 48b/17, 49a/13, 49b/15, 54a/07, 55b/17, 57a/11, 58a/16, 59b/16

s.+ de 06b/02
s.+ den 06b/16, 16b/14, 27b/01, 40b/08, 40b/12, 42a/01, 43b/01, 49b/11

s.+ i 08b/06, 09a/08, 10a/11, 10a/13, 10a/14, 10b/01, 13a/02, 19a/08, 23a/01, 24a/12, 25b/15, 34b/07, 33a/15, 35a/16, 35b/01, 39a/05, 39a/07, 39a/09, 39a/13, 48a/06, 48b/04, 48b/17, 49b/03, 51b/12, 58a/15

s.+ üñ 05b/01, 06b/01, 07a/12, 10b/11, 18a/12, 18b/14, 21b/06, 22a/06, 22a/07, 22a/13, 23a/03, 24a/02, 27b/13, 27b/15, 29a/05, 31a/07, 32a/02, 32a/09, 42a/01, 39b/01, 43a/16, 43a/17, 46a/17, 54b/12,

57a/12
s.+ üñçün 11a/11, 12b/07
s.+ üñdür 27b/13, 39b/03
s.+ üñle 18a/10, 31a/05, 40b/11, 48b/06

senā -1- <Ar. Övme, övüş.
ş. 01b/02

sencileyin -1- Senin gibi.
s. 25a/13

sepet -3- <Far. Yiyecek veya eşya taşımaya yarayan kap.
s. 40b/09, 40b/16
s.+ üñ 40b/10

- ser** -1- <Far. Baş,
s. 03a/04
- serāsime** -2- <Far. Sersem.
s. 23b/04, 32b/02
- serāy** -3- <Far. Sary, büyük konak.
s. 15a/12
s.+ den 27a/08
s.+ umdan 15a/12
- sergerdān** -1- <Far. Başu dönen,
sersem, şaşkın.
s. 42a/08
- serhōş** -5- <Far. Sarhoş.
s. 33a/03, 35a/04, 35a/17
s.+ ları 33a/06
s.+ luğıla 26a/10, 27a/01
- serteser** -1- <Far. Baştab başa,
hep, bütün.
s. 03a/15
- server** -1- <Far. Baş, başkan, reis.
s.+ e 01b/15
- sev** -3- Sevgi duymak, muhabbet
beslemek.
s.- düğü 41a/13
s.- er 20a/14
s.- erdi 20a/12
- şevāb** -7- <Ar. Allah tarafından
mükafatlandırılan hareket.
ş. 02a/06, 17a/14, 23a/03,
52b/06
ş.+ ı 02a/06, 38b/07
ş.+ la 02a/11
- sevgü** -3- Muhabbet, seveda.
s.+ si 47b/11
s.+ sin 29a/04, 47b/10
- sevgülü** -1- Kendisine sevgi
beslenen.
s. 02a/02
- sevin** -8- Sevinç duymak.
s.- di 57b/17
s.- diler 44a/05, 47b/06, 52b/04
s.- düm 07a/06, 32a/03, 38a/06
s.- ir 10a/10
- seyrān** -2- <Ar. Gezinme.
s.+ den 26b/04
s.+ e 26b/03
- seyyid** -2- <Ar. Efendi, bey, Hz.
Muhammed'in torunu Hz. Hasan'ın
soyundan olan kimse.
s. 21b/01
s.+ e 57b/04
- şı** -2- Kırmak, bozmak, gereğini
yapamamak.
ş.- dum 15b/08
ş.- mezin 13b/12
- şidk** -1- <Ar. Doğruluk, yürek
temizliği.
ş. 34b/11
- şık** -1- Sıkıştırıp suyunu ve yağını
çıkarmak.
ş.- ardı 14a/05
- sırr** -4- <Ar. Gizli tutulan, kimseye
söylenmeyen şey.

s.+ ım 42b/05, 42b/11
s.+ ıñı 42b/10
s.+ uñda 42b/10

sidretü'l_müntehā -1- Arşın sağ yanındaki bir ağaçtır ki ötesine hiçbir mahluk geçemez.
s.+ dan öte 60b/17

sil - -1- Temizlemek.
s.- di 35a/10

silāh -1- <Ar. Silah.
s.+ ımız 47a/09

silk - -1- Sallamak, silkelemek.
s.- düm 47a/03

sin -6- Mezar, kabir.
s. 06a/04, 16a/16, 42a/13, 49a/04, 56a/07
s.+ üñ 27a/10

sinle -14- Mezarlık, mezar, kabir.
s.+ de 13a/13
s.+ den 17a/12
s.+ lerden 22b/10
s.+ lere 19b/12
s.+ m 18b/12
s.+ me 18b/11
s.+ nüñ 27a/11
s.+ si 27a/09
s.+ sin 27a/07
s.+ sine 17a/01
s.+ sini 50a/13
s.+ ye 17a/10, 37a/06
s.+ yi 50a/16

şipās -1- <Far.(şipās) Şükteme, dua etme, hamd, sena.
ş. 01b/02

şiret -2- <Ar. Bir kimsenin iç hali, tavrı.
s.+ in 02b/04
s.+ lü 24a/01

şiz -17- Çoğul ikinci şahıs.
s. 09b/11, 14a/01, 33b/05, 36b/11, 52b/09
s.+ den 52b/07
s.+ e 07a/11, 26a/10, 33b/07, 40b/02, 46a/05, 49a/16
s.+ i 33b/07
s.+ üñ 49a/14, 56b/13
s.+ üñle 39a/06

şifeg -1- Çift kanatlılardan pek çok çeşidi olan uçucu böceklerin ortak adı.
s.+ in 29b/16

şoğ(v)uğ -2- Sıcak karşıtı.
ş. 05b/03
ş.+ ıdı 12b/11

şohbet -6- <Ar. Karşılıklı olarak yapılan konuşma, hasbihal.
ş. 04a/06, 04a/16
ş. iderdüm 59a/16
ş.+ in 29a/04
ş.+ inde 11b/08, 59a/17

şok - -3- Girmesini sağlamak.
ş.- dı 35a/11
ş.- mış 58a/09, 58a/14

şol -5- Sağ karşıtı.
 ş. 17a/14
 ş.+ a 43b/08
 ş.+ ina 14a/07, 14a/10, 49b/13

şol - -1- Rengi uçmak, parlaklığını kaybetmek.
 ş.- miş 28b/04

şor - -42- Soruyu yönelterek bilgi istemek.
 ş. 36b/15
 ş.- a 04b/04, 16b/01, 19b/08
 ş.- acak 19a/02
 ş.- alar 18b/04
 ş.- ardı 14b/11
 ş.- arsa 54b/15
 ş.- arsin 19a/02, 46b/01
 ş.- dı 05b/12, 14b/06, 19a/01,
 22b/13, 26b/10, 27b/11, 27b/12, 28b/01,
 51a/01, 59b/04, 59b/06
 ş.- dılar 15b/17, 16a/15, 19a/07,
 42a/13, 49a/11, 55b/13, 58b/03, 61a/07
 ş.- dum 04b/12, 15b/14, 16b/01,
 25b/09, 41a/02, 46b/05, 61a/02
 ş.- duñ 20b/14
 ş.- mağa 57a/15
 ş.- mayasın 06a/04
 ş.- up 20b/13, 46b/07
 ş.- uñ 46a/05

şoñra -40- Önce karşıtı.
 ş. 03b/15, 06a/01, 12a/03,
 12b/16, 13a/16, 15b/13, 16b/10, 17a/04,

17a/08, 17a/10, 17b/08, 18a/07, 18b/16,
 19b/02, 19b/03, 23b/15, 24b/15, 25a/11,
 26a/08, 26b/11, 28a/06, 28b/14, 30b/15,
 31a/11, 31b/10, 31b/13, 32a/16, 32b/02,
 33b/01, 34b/08, 36a/02, 39a/17, 46a/12,
 49a/17, 49b/12, 56a/13, 56b/07, 58a/13,
 59a/02, 59b/05

şög - -2- Küfretmek.
 s.- di 21a/13, 21a/14

şöyle - -47- Konuşmak, sözle bildirmek.
 s. 04b/15
 s.- di 24b/15, 26b/10, 26b/17,
 45a/07
 s.- dügiçün 19b/04
 s.- dügüm 34b/04
 s.- düm 20b/10, 20b/13
 s.- duñ 19b/15, 23b/10
 s.- medi 11b/11, 21a/04, 23b/05,
 24a/03
 s.- medüm 49a/14
 s.- mek 07a/10, 20a/07, 26b/03
 s.- mez 21b/15
 s.- mezdi 11b/14, 14a/08,
 20a/10, 20b/05
 s.- mezler 20a/03
 s.- miş 20b/09
 s.- nen 23a/13
 s.- r 15b/09, 23a/12, 28b/06,
 32a/17
 s.- rdi 40a/14
 s.- rin 22a/08

s.- rse 21a/16
s.- rsin 03b/07, 05b/13, 19b/01,
36b/13, 40a/14, 44b/05
s.- sem 49b/03
s.- tmediler 26b/04
s.- yesin 19a/17, 49a/13
s.- yeyin 30a/09
s.- yüp 19b/16
s.- ñ 36b/11
söz -90- Ağzdan çıkan bir veya bir
çok heceden meydana gelen kelime
veya kelime dizisi.
s. 03b/07, 11b/11, 11b/14,
19a/17, 19b/02, 19b/15, 20a/10, 20a/14,
20b/09, 21a/04, 21b/15, 23b/02, 23b/05,
23b/10, 24a/03, 26b/17, 27b/08, 30a/09,
36a/11, 36b/03, 36b/13, 40a/08, 59a/05
s.+ de 24a/15
s.+ den 20b/05, 21a/04
s.+ e 20a/04
s.+ i 03b/08, 04b/17, 05a/05,
05b/02, 05b/16, 06b/13, 10b/15, 12b/08,
15a/17, 16a/07, 19b/01, 19b/03, 19b/15,
20a/01, 20a/03, 20b/10, 20b/12, 21b/07,
22a/13, 24a/02, 24b/14, 26b/13, 27a/02,
27b/08, 28a/12, 28a/14, 28b/06, 31a/09,
31b/02, 34a/10, 34b/02, 36a/14, 37a/11,
41b/05, 46a/11, 46b/11, 48b/14, 49a/06,
52a/05, 54b/07, 54b/14, 56a/03, 59a/06
s.+ idür 02a/04
s.+ in 02b/12, 31a/02

s.+ ine 15a/09, 44b/07
s.+ ler 15b/09
s.+ leri 35b/10
s.+ lerin 37b/14
s.+ lü 53b/06
s.+ üm 08b/07, 15a/08, 22a/09,
43b/01, 49b/02
s.+ ün 14a/02, 26a/05
s.+ üñ 20b/14, 36a/12, 36b/04,
43a/17
şu -49- Hidrojenle oksijenden
meydana gelen renksiz, kokusuz, tatsız
sıvı madde.
ş. 05a/16, 05a/17, 07b/01,
07b/02, 07b/03, 07b/04, 08a/04, 09a/01,
09a/05, 09a/06, 14a/05, 16a/13, 18a/07,
22b/17, 36b/01, 36b/04, 36b/07, 38b/11,
38b/14, 39b/13, 40a/07, 43b/13, 45a/11,
53b/02, 53b/03, 57b/05, 58b/16, 61a/06,
61a/08, 61a/13
ş. +cuğaz 43b/11
ş.+ da 38b/15
ş.+ dan 38a/09, 38a/10, 39b/14,
53b/07, 61a/12
ş.+ ya 07b/04, 09a/04, 09a/07,
09a/08, 32b/11, 53b/03
ş.+ yı 07a/17, 38b/12
ş.+ yumuz 10b/12
şuşa - -2- Su içme ihtiyacı duymak.
ş.- dı 43b/09, 53b/02
suâl -3- <Ar. Soru, sorma.

s. 58b/03, 58b/05
s.+ i 58a/12
şubuh -1- <Ar.(şubḥ) Sabah, sabah vakti.
ş. 02b/11
şuç -3- Kabahat.
ş. 22a/03
ş.+ ımı 23a/02
ş.+ ından 22a/16
şūf -4- <Ar. Sof, yün, yapağı.
ş. 45b/08
ş.+i 45b/12
ş.+ uma 45b/11
ş. +uñ 45b/13
şuffe -1- <Ar. Sofa.
ş.+ de 30a/03
sultān -2- <Ar. Padişah, hükümdar.
s. 29b/11
şun - -12- Uzatmak, el uzatmak, hamle etmek.
ş. 40b/13
ş.- dı 29b/08, 34b/08, 35a/06, 39a/13, 40b/17, 45b/05, 51a/06
ş.- dum 10b/06, 40b/14, 45b/06, 50b/01
süre -2- <Ar. Kur'an'ın ayrıldığı 114 bölümden her biri.
s.+ sin 07b/17, 08a/01
şüret -5- <Ar. Biçim, görünüş, tarz.
ş.+ i 31a/08
ş.+ inde 48a/09

ş.+ lü 24a/01, 30a/04, 53a/04
susuzlık(ğ) -4- Susuz kalma durumu.
ş. 07b/02, 61a/09
ş.+ dan 43b/09
ş.+ ım 38a/11
sübḥānallahi -10- <Ar. "Allah'ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim!" manasındaki söz.
s. 04b/06, 07a/14, 20a/16, 32b/16, 37b/11, 46b/02, 52b/07, 54b/15, 58b/11, 60a/09
sübḥāne -2- <Ar. Allah.
s. 39b/17, 46b/02
süd -2- Süt.
s. 15a/07, 50a/17
südlü -1- Emzikli.
s.+ yimiş 58b/04
süfyān -5-
s. 16a/02, 16a/05, 47a/12, 47a/13
hikāyet-i s. 15b/16
süklüme -1- Bir yanı ince, öte yanı şişkin olan.
s. 39b/07
sümaṭ -1- <Ar.(sümüṭ) Sofralar, yemek masaları.
s. 30a/06
sünnet -1- <Ar. Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.
s. 45a/05

sür - -26- Yürümek, ilerlemek,
yürütmek, devam etmek.

s.- di 03a/16, 05a/08, 13a/07,
14b/11, 21b/17, 24a/17, 32a/14, 35a/10,
47a/12, 48b/15, 48b/17

s.- diler 48a/17, 49a/01, 53b/01

s.- düm 26a/17, 45b/09

s.- em 33a/01

s.- er 05a/15, 53b/14

s.- erdi 27a/14

s.- erken 37a/03

s.- me 33a/02

s.- sün 59a/10, 59a/14

s.- sünler 52a/10

sürür -1- <Ar. Sevinç.

s.+ ı 24b/01

sürü(i) - -3-

s. 37a/03

s.- yem 37a/09

s.- yesiz 17a/11

Ş

şād -9- <Far. Sevinçli.

ş. 10a/07, 32a/02, 34b/17,
44a/04, 52b/04, 58a/01

ş. oldı 57b/17

ş. oldum 07a/06

ş. olsun 21b/16

şādılık -1- <Far. Memnunluk,
sevinçlilik.

ş.+ la 18a/10

şafi -1- <Ar. Şefa'at eden.

ş. 42b/10

şāhāne -1- <Far. Hükümdara yakışacak
biçimde olan, çok mükemmel.

ş. 28b/17

şakı - -2- Şimşek ve yıldırım gibi
çakmak.

ş.- dı 39b/16

ş.- sa 17b/14

şākird -22- <Far. Talebe.

ş. 44b/01

ş. +diyem 09b/11

ş.+ e 09a/17

ş.+ i 08a/16, 09a/12, 09a/13,
09b/02, 09b/07, 09b/09, 20b/01, 45b/17

ş.+ inden 11b/15

ş.+ ine 08a/15, 09a/11

ş.+ ler 19a/15, 20b/11

ş.+ leri 20a/13

ş.+ lerinden 16b/06, 17b/04

ş.+ lerine 06a/06, 17a/08

ş.+ lik 44a/16

şart -4- <Ar. Koşul, vaziyet, durum.

ş. 25b/03, 25b/16

ş.+ ımı 25b/17

ş.+ ın 49b/01

şaş - -3- Anlayamaz duruma gelmek,
şaşırmak.

ş.- dı 19a/05, 49b/09

ş.- dılar 52b/12

şefâ'at -3- <Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.

ş. 44b/06

ş.-i 'âlem 02a/03

ş.+ inde 18b/13

şefakat -1- <Ar. Şefkat.

ş.+ le 27a/04

şefî' -1- <Ar. Şefa'at eden.

ş.+ dür 02a/01

şefkat -1- <Ar. Şefkat.

ş.+ lü 35b/07

şehâdet -1- <Ar. Şahitlik, şahitlik etme.

ş. 17b/02

şehîd -2- <Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse.

ş. itdiler 20b/15

ş. olan 29a/13

şeh(i)r -42- <Far. Şehir, büyük belde, büyük kent.

ş. 09b/16, 22b/13, 56a/12

ş.+ de 44a/02, 58b/17

ş.+ den 04a/01, 14b/09, 25a/06,

31b/09, 32b/06, 49a/01, 53b/01, 54b/10

ibn-i 'abdü'l-ķabîsi ş.+ den

48a/16

ş. 33b/14, 37a/01

ş.+ e 04a/01, 10a/04, 22b/12,

25a/05, 33b/02, 44a/06, 45a/13, 55b/11,

56a/11, 56b/06, 56b/09, 57b/07, 57b/09,

57b/12, 58a/05

ş.+ i 30b/08

ş.+ imüzde 09b/15

ş.+ inde 03a/17, 33b/13, 43a/12,

58b/07

ş.+ ine 46a/01

ş.+ üñ 52b/08, 57a/10, 57b/08,

57b/09

şek -1- <Ar. Şüphe, zan, tereddüt.

ş. 32a/12

şekâvet -1- <Ar. Bedbahtlık, bahtı karalık.

ş.+ i 07b/10

şeker -2- <Far. Şeker.

ş. 38b/12

ş.+ e 38b/15

şerbet -2- <Ar. Şerbet, içilecek tatlı şey.

ş. 38b/13

ş.+ inden 38b/12

şerî'at -2- <Ar. Doğru yol, Allah'ın emri.

ş.+ i 02a/09

ş.+ üñ 02b/02

şerîk -1- <Ar. Ortak.

ş.+ den 01b/07

şermesâr -1- <Far.(şerm-sâr)

Utangaç.

ş. +lık 11a/17

şevķ -1- <Ar. Şiddetli arzu, keyif, neşe.

ş.+ inden 15a/16

şeyh -67- <Ar. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

ş. 02b/16, 05a/03, 10a/05, 10a/17, 11b/01, 11b/16, 11b/17, 16b/07, 16b/08, 16b/11, 18a/08, 20a/05, 20a/13, 23a/01, 23b/09, 23b/13, 23b/16, 24a/05, 24a/08, 24a/09, 24a/10, 24b/05, 24b/06, 24b/07, 24b/16, 24b/17, 25a/01, 25a/05, 25a/07, 25a/10, 29a/14, 32a/04, 32a/09, 32a/11, 32a/15, 33a/10, 34b/07, 35b/16, 36a/09, 36a/11, 42a/07, 42b/17, 43a/07, 44b/03, 44b/07, 45a/08, 45a/10, 45a/12, 46a/05, 46b/05, 46b/10, 46b/15, 47a/01, 47b/08, 48a/14, 49b/02, 50b/12

ş.+ den 20b/02

ş.+ e 05a/05

ş.+ im 32a/07

ş.+ imüz 32a/07

ş.+ ini 09a/09

ş.+ uñ 16b/02, 44b/06

ş.+ üm 32a/08

ş.+ üñ 23b/15

şeytân -3- <Ar. Şeytan.

ş. 29a/02, 48a/09

ş.+ ı 44b/12

şifâ -4- <Ar.(şifâ‘) Hstalıktan kurtulma.

ş. 31a/14, 33b/04, 42b/16, 43a/04

şikâyet -2- <Ar. Sızlanma, yakınma.

ş.+ e 26b/06

ş. itdi 61a/17

şimdi -25- İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

ş. 03b/13, 08a/08, 11b/05, 14a/13, 15b/06, 16a/06, 16b/10, 18a/10, 20a/14, 24a/04, 27b/01, 28a/11, 29b/10, 31b/05, 32a/03, 46a/07, 46a/09, 53a/02, 58a/15, 60b/07

ş.+ ki 02b/03, 05b/04

ş.+ lüğümde 29a/05

ş.+ ye 03b/12, 60b/10

şî‘r -4- <Ar. Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyele söz.

ş. 07b/06, 18a/13, 20a/03, 20b/04

şirâ -1- <Ar.(şirâ‘) Satın alma.

ş. 11b/14

şirîn -4- <Far. Tatlı, sevimli, cana yakın.

ş. 24a/02, 30a/13, 38b/15, 53b/05

şiş -1- Şişkin bir durum almak.

ş.- erdi 11a/06

şol -55- Şu, o.

ş. 03a/07, 05a/11, 05b/12, 06b/08, 07a/13, 07a/14, 08a/08, 08b/02, 08b/17, 13a/13, 13b/15, 13b/17, 14a/16, 14b/04, 14b/05, 14b/13, 15a/14, 15b/15, 16b/02, 17a/02, 17b/07, 18a/08, 19a/16, 19b/16, 21a/12, 22a/02, 22b/14, 23b/03,

23b/10, 25a/10, 25b/07, 26b/10, 27a/04,
27a/10, 29a/15, 32a/04, 33b/02, 33b/03,
35b/11, 35b/13, 39b/06, 39b/16, 42b/05,
42b/06, 45b/10, 46b/13, 48a/02, 48a/08,
49a/02, 53a/13, 59a/09, 60a/12, 60b/06

emîre‘l-mü‘minîn ş. 60b/06

‘aleyhi‘s-selâm ş. 14a/04

şolar -2- Şu zamirinin çokluk biçimi.

ş. 07b/07, 20a/03

şöhret -2- <Ar. Ün, san.

ş. 47a/13

ş.+ dür 47a/12

şöyle -23- Şuna benzer, şunun gibi.

ş. 12b/05, 16a/09, 16a/10,

17a/02, 20b/02, 35a/02, 39a/07, 39b/07,
41a/05, 41a/11, 41a/13, 42a/01, 42b/14,
43a/10, 47a/01, 50a/07, 53b/16, 54b/10,
57b/08, 58a/02, 58a/03, 58b/04

ş.+ dür 50a/15

şu -6- Uzakta olan bir şeyi veya

kimseyi işaret yoluyla belirtir.

ş. 44b/16

ş.+ nuñ 18b/02, 48a/04, 48a/14

ş. +lar 18a/12

ş.+ lardur 34a/10

ş(ş)ur -1- İkileme “şır şır”

ş. 14a/05

şübhe -5- <Ar. Şüphe, kuşku.

ş. 05b/08

ş. +lü 03a/05, 05b/04, 05b/14

ş.+ ye 05b/04

şükr -7- <Ar. Görülen iyiliğe karşı
gösterilen memnunluk.

ş. 13a/02, 31b/12

ş. eyledüm 07a/06

ş.+ in 13a/04

ş. itdüm 06b/15, 43b/04

ş.+ ü 47b/06

şükrân -1- <Ar. Teşekkür etme.

ş. 13a/02

şüyüh -1- <Ar. Şeyhler.

02b/16

T

tā -36- <Far. Kadar, dek, değin.

t. 03a/02, 03a/08, 05b/17,

07b/05, 11a/16, 11b/07, 13a/04, 13a/08,
13a/14, 15a/10, 19b/06, 19b/10, 20b/10,
21a/10, 26a/06, 26b/14, 27a/01, 27a/08,
32b/09, 34a/05, 35b/13, 35b/15, 36a/10,
37b/08, 39b/14, 41a/03, 41a/14, 44a/12,
47a/14, 48a/03, 51a/13, 53b/17, 58b/01,
58b/02, 59b/07, 60b/01

ta‘accüb -10- <Ar. Şaşakalma.

t. 05a/03, 29a/13, 29b/08,

54a/10, 54b/14

t. +e 32b/16, 33a/03

t. itdüm 10a/17

t. itdün 33a/04

t.+ le 07a/01

ta‘ālā -58- <Ar. “yüksek olsun!”

manasına gelen bir söz olup Allah
adıyla birlikte kullanılır.

t. 02a/07, 03a/01, 03a/02,
06b/12, 07a/05, 07a/08, 10b/09, 14a/14,
16a/06, 16b/11, 18b/06, 18b/11, 22b/01,
22b/06, 23a/16, 24a/12, 24a/14, 30a/10,
31a/03, 32a/10, 32a/11, 33a/12, 33b/04,
34a/06, 34a/12, 34a/13, 37b/12, 38b/06,
39a/09, 39b/17, 40a/03, 41a/01, 41b/03,
42a/09, 43b/17, 44a/01, 47b/04, 52b/17,
53b/11, 54b/15, 55a/07, 55b/01, 55b/04,
55b/06, 58a/02, 59b/07, 60b/11

mâlik-i t. 52b/09

t.+ dan 52b/02

t.+ nuñ 02a/02, 02a/04, 02a/12,

03a/02, 07b/15, 41a/12

t.+ ya 13b/07

ṭa'âm -8- <Ar. Yemek, aş.

ṭ. 21a/05, 28b/12, 41b/04,

56a/16

ṭ.+ dan 15a/08, 15a/10

ṭ.+ dur 56a/16

ṭ.+ ı 20b/06

ṭā'at -5- <Ar. Allah'ın emirlerini

yerine getirme, ibadet.

ṭ. 02a/10, 12a/03

ṭ.+ de 04b/04

ṭ.+ inde 51b/06

ṭ.+ ine 02a/14

ṭabīb -8- <Ar. Hekim, doktor.

ṭ. 16a/11, 16a/12, 31a/13

ṭ.+ i 30b/04

ṭ.+ ler 42b/14, 58a/03

ṭ.+ lık 30b/05

ṭ.+ sin 30b/05

ṭābi' -1- <Ar. Birinin arkası sıra
giden.

t.+ nden 11a/05

ṭāc -2- <Ar. Hükümdarların
başlarına giydikleri cevahirli başlık.

t. 52b/14

t.+ ı 29b/02

ṭağ -26- Yer kabuğunun çıkıntılı,
yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine
hakim ve geniş bir alana yayılan
bölümü.

ṭ. 14a/14, 14a/15, 27b/03,

48a/17, 49b/16

ṭ.+ a 03b/17, 04b/09, 14a/14,

28a/11, 28a/13, 41a/17

ṭ.+ da 48b/03

ṭ.+ dan 03b/17, 14a/16, 41a/17

ṭ.+ ı 14b/10

ṭ.+ ından 02a/06, 14b/14, 15a/02

ṭ.+ lara 14b/02, 14b/09, 28a/15,

43a/13

ṭ.+ larda 43a/14

ṭ.+ lardan 28a/06

ṭ.+ laruz 22a/02

ṭağar -1- Kap, çanak, küp, çömlek.

ṭ.+ cuğum 58b/15

ṭ. +cuğ 58b/10

ṭağıl -5- Faaliyeti sona erip boşalmak.

ṭ.- dı 06b/04, 07a/02, 23b/04,
42b/07, 45a/09

ṭağıt -1- Bütün durumundan
çıkarmak.

ṭ.- dı 44a/05

taḥammül -1- <Ar. Dayanma,
katlanma.

t. 23b/14

taḥıl -1- Ekin, zahire.

t. 06b/01

taḥ(h)t -7- <Far. Hükümdarların
oturduğu büyük koltuk.

t.+ ı 30a/12

t.+ uñ 30a/12

t. 30a/03, 30a/05

t.+ durki 30a/04

t.+ ı 29b/03

t.+ ından 31a/09

taḥta -2- Kalınca ve uzun biçilmiş düz
ağaç parçası.

t. 43b/07, 43b/08

ṭak -1- Bir şeyi bir başka şey üzerine
iliştirmek, asmak.

ṭ.- dı 14b/08

ṭākāt -3- <Ar. Güç, kuvvet.

firāk-ı ṭ. 14b/07

ṭ.+ i 28b/08

ṭ.+ üm 46b/15

taḳvā -1- <Ar. Allah'tan korkma.

t. 33b/16

taḳye -2- <Far.(ṭāḳıyye) Takke.

t. 45b/10

t.+ yi 45b/13

ṭaleb -1- <Ar. İsteme, dileme.

ṭ. eyledi 06a/13

tamām -22- <Ar. Tamam, tam, eksiksiz.

t. 03a/02, 07b/02, 08a/01,

08b/10, 10a/16, 11b/10, 11b/14, 20b/08,

20b/17, 23b/10, 23b/14, 25b/05, 37a/03,

37b/14, 40b/15, 44b/10, 45b/07, 48b/11,

56a/14, 58b/09, 58b/13, 58b/16

ṭamla -2- Katre.

ṭ. 39b/17

ṭ.+ sın 12b/14

ṭamu -13- Cehennem.

ṭ. 02a/15, 08b/06, 11a/11,

11b/05, 14a/08, 14a/14, 17a/07, 30b/11,

31a/08, 47b/04

ṭ.+ dan 18a/02

ṭ.+ dur 19a/10

ṭ.+ yı 15a/16

ṭanı(u)ḳ -5- Şahit.

ṭ. 52b/10

ṭ. olsun 12b/08, 20a/01

ṭ. oluñ 20a/16

ṭ.+ dur 02a/09

ṭar -1- Genişliği az olan, bunalmak.

ṭ. 21b/12

ṭaraf -3- <Ar. Yan, yön.

ṭ.+ ına 31b/10

ṭ.+ ında 40b/07

ṭ.+ ından 39b/11

tāriḥ -1- <Ar. Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

t. 46a/12

ṭarīkat -2- <Ar. Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol.

mezheb-i ṭ. 46a/01

ṭ.+ ince 23b/13

t(ṭ)arla -6- Tarıma elverişli belirli ve sınırlı toprak parçası.

t.+ dan 05b/06

t.+ lara 53b/13

t.+ nuñ 05a/16

t.+ sı 05a/13

t.+ sına 05b/06

ṭ.+ ya 05b/07

ṭart - -1- Bir şeyin ağırlığını bulmak.

ṭ.- dı 09b/01

ṭaş -6- Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan çok sert cisim.

ṭ. 18b/12, 38a/01, 50a/01

ṭ.+ ı 14b/10

ṭ.+ lar 30a/03

ṭaşra -20- Dışarı.

ṭ. 01b/15, 10a/01, 11a/13,

22b/13, 25a/06, 27a/08, 30a/01, 31b/03,

31b/09, 32a/09, 32b/06, 37a/14, 38b/01,

44a/03, 45a/08, 48b/16, 50a/01, 54b/10

ṭ.+ dan 15b/09

ṭ.+ yı 34a/07(ṭaşıra)

ṭatlu -10- Tatlı.

ṭ. 03b/01, 03b/03, 04b/10,

24a/02, 46b/01

ṭ.+ ca 04b/08, 46a/14

ṭ.+ dan 08a/09

ṭ.+ sın 03b/06

ṭavāf -4- <Ar. Etrafını dolaşma, Kâbe'nin etrafını dolaşarak ziyaret etme.

ṭ. 31b/14

ṭ. ider 31b/16

ṭ. iderdüm 38b/09

ṭ. itdi 49b/09

ṭavar -6- Binek hayvanı, dört ayaklı çiftlik hayvanı, mal.

ṭ. 10a/04, 51b/10, 51b/13

ṭ.+ a 51b/12

ṭ. cuk 39b/03

ṭ.+ ı 58a/07

ṭaya(ı) - -2- Bir şeyi destek olarak kullanmak.

ṭ.- mış 46a/04

ṭ.- madı 46a/02

ṭayak -1- Dayanılacak şey, mesnet.

ṭ. 14b/08

ṭayan --2- Vücudunu bir yere yaslamak.

ṭ.- dı 13b/12

ṭ.- urın 58b/15

tāze -1- <Far. Taze, körpe, genç.

t. 38a/05

tāzī -5- <Far. Arap, Arap kavmine mensup.

t. 23a/09, 49b/17, 52b/14,
60a/15, 60b/06

ṭaḥ -1- Şafak vakti.
ṭ.+ la 13a/11

taḥrī -103- Allah.
t. 04a/02, 04a/05, 05b/08,
06a/09, 09a/10, 09b/13, 09b/17, 10b/09,
11a/13, 12a/05, 12a/12, 12a/17, 12b/08,
13b/06, 13b/07, 13b/15, 15a/11, 15b/14,
16a/06, 16a/13, 16b/08, 16b/09, 16b/11,
17b/03, 17b/10, 17b/12, 18a/02, 18b/16,
20a/01, 20a/16, 20b/03, 22b/01, 22b/04,
22b/08, 23a/06, 23b/11, 25a/08, 25a/11,
25a/15, 26a/14, 26b/12, 28a/15, 30b/09,
31a/06, 33a/11, 33b/04, 33b/17, 34a/06,
35a/08, 35b/14, 37a/08, 38a/15, 41b/10,
41b/12, 42a/02, 42a/03, 45b/15, 46a/13,
47a/13, 47a/14, 47b/04, 49b/04, 50b/15,
50b/17, 51b/06, 51b/15, 53a/09, 53b/08,
55a/13, 56a/04, 59a/01, 61a/14, 61a/16
t.+ dan 02a/13, 13b/14, 17a/07,
18b/06, 29a/01, 36a/13, 56a/05, 56a/09
emīre‘l-mū‘minīn t.+ dan 59a/03
t.+lıgın 43b/02
t.+ muz 37a/16
t.+ nuñ 31a/05, 48b/13, 58b/01
t.+ ya 07a/06, 07a/15, 11a/12,
13b/05, 13b/12, 18b/17, 26b/02, 29b/11,
31b/12, 41a/07, 47a/05, 50b/14, 56a/01,
56a/02
t.+ yı 46b/16, 56a/07

tek -1- Yeter ki, elverir ki.
t. 03b/11

tekbīr -1- <Ar. “Allahü ekber” sözü.
t. 47a/02

tekfīn -1- <Ar. Kefene sarma,
kefenleme.
t. 25a/06

ten -9- <Far. İnsan vücudunun dış
yüzü.
t. 08b/05, 11a/10, 13a/01,
13a/13, 18a/01, 58b/13, 60b/08
t.+ iñ 15a/15
t.+ üm 11a/03

tengire -1- Kap.
t. 08a/03

terāzū -4- <Far. Terazi.
t. 06b/11, 06b/17
t.+ da 16b/04
t.+ m 17a/14

terk -10- <Ar. Bırakma, bırakıp
gitme.
t. 31b/06, 43a/06
t. idesin 31a/07
t. idüb 44a/01
t. idüp 03a/11 ‘aleyhi, 47b/10
t. itdi 18a/15
t. itdüm 60b/14
t. itdün 29b/03
t. itmegile 47b/10

tesbīh -1- <Ar. Tespih.
t.+ in 14b/08

teslīm -2- <Ar. Bir emaneti yerine verme.

t. 13b/12

t. olmuş 15b/15

teşvīş -3- <Ar. Karıştırma, karmakarışık etme.

t. 37b/08, 48b/14

t.+ im 51a/07

tetimme -1- <Ar. Bir şeyin tam olması için lüzumlu şey.

t.-i devr-i zamān 01b/16

tevbe -12- <Ar. Tövbe.

t. 02b/15, 07b/11, 30a/10,

31a/17, 34b/14, 35b/12

bābü's-sādīs t. 23a/05

t. itdüm 15b/08

t.+ sin 31b/01, 34b/14

t.+ sine 27b/02

t.+ yi 32a/02

teveccüh -1- <Ar. Çevrilme, yönelme.

t. 03a/11'aleyhi

tevekkül -1- <Ar. İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.

t. 50b/14

tevfik -4- <Ar. Uydurma, uydurulma.

t. 18b/10, 31b/06, 33b/17

t.+ ı 07b/11

teyemmüm -2- <Ar. Suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak,

kum vb. ile kolları ve yüzü meshetmek suretiyle alınan abdest.

t.+ le 45a/11, 45a/13

tīmār -2- <Far. Yara bakımı, hayvanı temizleme, tımar.

t. 39a/11, 39a/12

tīz -23- <Far. Tez, çabuk.

t. 13a/12, 13b/09, 16a/01,

17b/01, 22a/05, 22b/17, 23a/14, 27b/03, 28b/08, 29a/01, 32b/07, 34a/03, 41b/15, 44a/13, 51a/09, 57a/12, 58a/09, 58a/14

t.+ den 02b/07

t. +rek 46b/11

ṭoğ -2- İnsan veya hayvan yavrusunun dünyaya gelmesi, a, güneş vb. ufukta görünmesi.

ṭ.- ar 21b/04

ṭ.- mış 50a/16

ṭoğra -1- Bir şeyi keserek parçalamak.

ṭ.- mışlar 54b/04

ṭoğrı(u) -5- Doğru.

ṭ. 15b/06, 16a/05, 24a/13,

36b/11

ṭ. 49b/02

ṭoğur -2- Dünyaya getirmek.

ṭ.- mayaydı 11b/07, 17a/16

ṭok -1- Aç karşıtı.

ṭ.+ san 59b/02

ṭol -3- Boş olmaktan çıkmak.

ṭ.- dı 12b/01, 28b/15

ṭ.- mışdı 34a/01

tolan - -1- Dolaşmak.

.- ur 48b/11

tolandı(u)r -2- Dolaştırmak.

. 26a/05, 37a/03.

tolun - -1- Güneş doğacak duruma gelmek.

.- ıcağ 19b/11

ton -17- Elbise, kılık, kıyafet.

. 40b/09, 40b/10, 60b/13

.+ ıdur 40b/08

.+ ın 35b/02, 40b/07

.+ lar 23b/08, 33b/11, 38a/08,

53b/05, 60a/15, 60b/06

.+ ları 27b/15, 34b/09, 60a/16

.+ larla 60b/10

.+ u 22b/12

toprak(ğ) -27- Yurt, il, memleket.

. 04b/05, 04b/06, 05b/06,

05b/07, 07b/04, 14b/02, 17a/06, 27b/10,

29b/15, 30b/16, 33b/01, 35a/06, 38a/01,

39a/14, 39a/15, 52a/07

.+ lara 25b/12

.+ ları 37b/13, 37b/16

.+ a 25a/03, 27a/10, 32a/14

.+ ı 27a/11

.+ ıla 18b/12

.+ ın 35a/09

.+ ile 05b/07

topolu -2- Dopdolu, çok dolu.

. 40b/16, 43b/13

toy - -6- Tok hale gelmek.

.- ar 55a/16

.- arın 55a/16

.- dı 38a/11

.- unca 40b/16, 54a/07

.- uñ 06a/07

toyur - -1- Tok hale getirmek.

.- alum 21b/11

toz -3- Çok hafifi ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.

t.+ a 25a/02, 58b/10

t.+ ın 33a/02

ur - -82- Ayağa kalkmak, kıyam etmek, vazgeçmek, karşı durmak.

. 35a/13, 44a/13, 45a/14,

45b/12, 52b/16, 56b/02, 58a/15, 59a/07

.- aydı 11a/07

.- dı 08a/14, 10a/05, 10b/05,

15a/01, 21a/07, 21a/10, 21a/12, 22a/09,

23b/14, 24a/04, 26a/02, 27b/11, 29a/11,

29b/06, 33a/08, 41a/14, 45a/07, 45a/08,

47a/01, 49a/10, 53a/14, 54a/02, 54b/05,

59a/08, 59b/12, 59b/14

.- dılar 21b/08, 37b/04, 37b/09

.- duğ 32a/17

.- dum 04b/09, 10a/15, 12b/03,

15b/04, 15b/12, 26a/11, 29b/13, 39b/14,

45b/12, 50a/15

.- ı 35a/03

.- ıcağ 17a/12

.- maz 39b/08

U

- u** -5- <Far. “ve” bağlacının nazımda sessiz harfle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu.
u. 27a/14, 27b/10, 31a/10, 37a/04
- uc(ç)** -1- Son, nihayet, sınır, hudut.
u.+ ina 08a/17
- uç** - -1- Havada yol almak.
u.- ardum 36b/06
- uçmak (ğ)**-12- Cennet.
u. 11b/05, 24a/14, 30b/17
u.+ da 56b/01
u.+ dan 53a/01
u.+ dur 60b/12
u.+ a 21a/10, 22b/07, 22b/08
u.+ ı 15a/14
u.+ indan 12b/13
u.+ inuñ 15a/15
- ufat** - -1- Kırmak, parçalamak.
u.- dı 43b/07
- uğra** - -13- Tesadüf etmek, rastlamak, üstüne varmak.
u.- dı 15b/13, 16b/17, 22b/09, 27b/03, 31b/11, 44a/07, 47b/17, 49a/07
u.- duğına 14b/10
u.- dum 12a/08, 26b/03, 59a/04
u.- duñ 11a/17
- uğn** -3- Hırsız.
u. 41b/09, 41b/17, 49b/09

- uğurla** - -4- Birini iyi dileklerle yolcu etmek.
u.- dılar 49b/11
u.- dum 41b/13, 42a/01
- uğrevî** -1- <Ar. Ahirete ait, ahiretle ilgili.
u. 11a/15
- ‘uğubet** -7- <Ar. Ceza, eziyet, işkence.
‘u. 19b/02, 20a/01, 35b/02
‘u.+ den 15b/07
‘u.+ inde 59a/05
‘u.+ inden 17a/07, 31a/06
- ulaş** - -7- Yakınlaşmak, kavuşmak, birleşmek.
u.- asın 08b/08
u.- dı 26b/13
u. - dur 39b/05
u.- durdı 52a/11, 52a/12
u.- durduñ 24a/13
u.- durcağ 17a/13
- ‘ulemā’** -2- <Ar. Alimler, ilim sahipleri.
‘u. 35a/01
‘u.-i dīn 02b/07, 02b/11
- ulu(ı)** -20- Çok büyük, pek önemli, şerefli, saygıdeğer.
u. 23a/07, 30a/01, 32b/17, 36a/06, 43a/12
u.+ dan 58b/02
u.+ lar 20b/05

u.+ lardan 07b/12, 08b/17,
48a/07, 60a/04

u.+ lığına 02a/08

u.+ luğum 15a/13

u.+ sı 32a/01, 41b/08

u.+ sıdur 02a/03, 02a/04

u.+ sıyıldı 05b/09

u.+ yı 17a/01, 17a/03

unut(d) - -6- Aklında kalmamak.

u.- dı 29a/16

u.- dılar 34a/07

u.- ma 24a/07

u.- maya 41a/10

u.- mayavuz 39a/13

u.- ulmaya 03a/03

ur - -23- Vurmak, baskın yapmak,
yaralamak.

u.- a 27b/04, 32b/14

u.- dı 12a/14, 17b/09, 20a/13,
22b/11, 27a/02, 27a/10, 32b/14, 35b/11,
42a/11, 42a/15, 44b/07, 50a/02

u.- duğı 22b/16

u.- duğum 22b/15

u.- dum 04b/10, 15b/03

u.- duñ 20a/16

u.- ma 34b/17

u.- mağa 32b/13

u.- up 34a/16

u.- urdı 14a/06

'urüş -1- <Ar. Arşlar, gökler.

'u. 30b/11

uş -10- İşte, şimdi, ancak, çünkü.

u. 04b/11, 09a/08, 18a/01,
27b/01, 36b/04, 36b/14, 42a/15, 44b/02,
49a/12, 58b/14

utan - -8- Mahçup olmak.

u. 35b/13

u.- ma 33a/13

u.- maz 12b/07, 35b/12, 40a/04,
44b/13, 54b/05

u.- urın 48a/15

uy - -2- Tabi olmak, ayak uydurmak.

u.- dum 15b/05

u.- mayalar 02b/03

uyan - -6- Uyku durumundan çıkmak.

u. 18a/01

u.- dı 33a/09

u.- dım 07a/12

u.- dum 45a/01

u.-ınca 10a/15

u.+ uıkları 33a/05

uyan -3- Dizgin, gem, yular.

u.+ ı 23a/10, 36a/03

uyar - -2- Uyandırmak, ikaz etmek.

u.- dılar 35a/17

u.- mazdı 59b/13

uyk(h)u -14- Organizmanın
dinlenip toparlanabilmesi için dışarıdan
gelen uyarıları idrak edememesi
durumu.

u. 12b/03, 13b/08, 19b/08,
19b/14

u.+ dan 07a/12
 u.+ sı 59b/13
 u.+sızlıktan 28b/03
 u. 11a/01, 13a/06, 20a/01,
 24a/04
 u.+ da 12b/04
 u.+ dan 45a/01
 u.+ ya 36b/09
uyu - -21- Uyku halinde olmak.
 u.- dı 19b/08
 u.- dılar 09a/09
 u.- madı 11b/11, 13a/08
 u.- mağa 13b/07
 u.- mayam 12b/08, 20a/01
 u.- mazdı 19b/05
 u.- mazlar 20a/06
 u.- mazesin 11a/01
 u.- mışın 12b/04
 u.- r 13a/12, 19b/08
 u.- rdı 19b/06, 19b/07, 35a/17
 u.- rsam 11a/02, 11a/03
 u.- rsın 15a/13
 u.- yam 11a/02
 u.- yasın 12b/07
uz - -1- Uzaklaştırmak.
 u.- dı 34b/10
uzat(d) - -3- İlriye doğru
 yöneltmek.
 u.- duğı 41b/11
 u.- dum 10b/06
 u.- ursın 40b/04

‘uzlet -1- <Ar. Bir yana çekilip kendi kendine tenhada yaşama.

‘u. 23b/12

Ü

ü -8- <Far. “ve” bağlacının nazımda sessiz harfle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu.

ü. 01b/05, 25a/14, 31b/04,

32a/15, 32b/03, 34a/01, 35b/10, 53b/04

üç -19- İkidenden sonra gelen sayı.

ü. 02a/07, 06a/01, 14b/09,

21a/09, 25b/03, 26b/09, 36a/11, 36b/03,

37a/02, 45a/02, 45a/16, 45b/07, 46a/07,

54a/05, 59b/11, 60b/02, 60b/03, 61a/01

ü.+ in 54a/05

üçünci -7- Üç sayısının sıra sıfatı.

ü. 23b/07, 25b/04, 36a/13,

37a/06, 42b/03, 50b/09, 59a/12

üf -1- Bezginlik ve bıkkınlık ifade eder.

ü. 33b/03

üfür -1- Üflemek.

ü.- di 53b/08

üleşdür -2- Paylaştırmak, bölüştürmek.

beytü‘l-māla ü.- ür 57a/04

ü.- ürdi 57a/05

ümîd -1- <Far. Umut.

ü. 38a/05

ümmet -3- <Ar. Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat.

ü.+ inüñ 02a/09
 ü.+ üden 02a/09
 ü.+ üñ 05b/09
ümm -1- <Ar. Ana, anne.
 ü. 61a/05
ün -1- Ses, yüksek ses, nida, avaz.
 ü.+ in 38a/14
ürk - -1- Korkup birden şıçramak.
 ü.- di 46b/15
üst -29- Bir şeyin dışa bakan yüzü,
 alt karşıtı.
 ü.+ inde 50a/13
 ü.+ üme 18b/12
 ü.+ ümi 18b/11
 ü.+ ünde 15b/15, 35a/05,
 39b/13, 40a/11, 40a/16, 40a/17, 40b/01,
 40b/10, 41a/15, 47a/04
 ü.+ ündeki 50a/02
 ü.+ ündekimdür 55b/14
 ü.+ üne 06a/08, 12a/14, 13a/12,
 13b/08, 14b/17, 24b/12, 27a/10, 32b/10,
 32b/13, 32b/15, 40a/12, 57a/03, 57a/16,
 60b/04
üstāz(d) -6- <Ar. Muallim,
 öğretmen, usta.
 ü. 46a/08
 ü.+ üm 46a/07, 46a/10
 ü.+ um 16a/03
 ü. +lık 49b/01
 ü.+ lıgum 17a/09

üz - -2- Koparmak, uzaklaştırmak,
 ayırmak.
 ü.- di 53a/13
 ü.- er 56b/13
üzeri(ü) -31- Bir şeyin üst tarafı.
 ü.+ nde 09a/05, 26b/05, 30a/12,
 36b/01, 43a/04
 ü.+ ndedür 36b/15
 ü.+ nden 55b/05
 ü.+ ne 01b/17, 02a/01, 04b/05,
 04b/07, 09a/01, 09a/06, 10a/04, 15a/06,
 18b/02, 19a/12, 20a/10, 24b/03, 29a/12,
 29b/15, 30a/05, 36a/16, 36b/05, 36b/07,
 38b/02, 39b/08, 39b/17, 43b/07
 ü.+ me 29a/08
üzül - -1- Kopmak, koparılmak.
 ü.- eydi 15a/15

V

vācib -2- <Ar. Yapılması gerekli olan.
 v.+ dür 02a/13, 10a/06
va'de -4- <Ar. Mühlet.
 v. 13a/03
 v. itdi 02a/11
 v. itmişdür 02a/07
 v.+ si 02a/13
vāh -1- <Ar. Vah, yazık, vay.
 v. 60a/03
va'iz -3- <Ar. Dini öğütlerde bulunan.
 v. 14a/06, 14a/12, 36a/05
vākı'a -2- <Ar. Olmuş olan şey.
 v. 08a/12, 46a/04

vakt -80- <Ar. Zaman.
 v. 05b/03, 05b/10, 06b/03,
 06b/10, 06b/16, 07a/13, 07b/12, 08a/12,
 09b/14,
 12a/01, 12a/02, 12b/11, 12b/13,
 13a/15, 14a/06, 16a/10, 17a/09, 18b/09,
 21a/17, 24a/07, 25a/15, 27a/16, 29b/09,
 29b/12, 29b/17, 32b/06, 37b/03, 37b/08,
 38b/13, 39a/02, 40b/05, 41a/13, 42b/01,
 42b/13, 44a/02, 46b/04, 46b/08, 47a/06,
 47a/15, 47b/02, 47b/15, 49b/05, 50a/05,
 50a/10, 50a/14, 52a/15, 53b/13, 55a/09,
 55b/08, 61a/07
 v. 12a/02(vakāt)
 v.+ den 05b/07(vak̄)
 v.+ den 50a/15
 v.+ di 33a/08
 v.+ ede 25b/14
 v.+ i 05a/01, 05a/02, 05a/04,
 05a/11, 11b/01, 12a/03, 16a/01, 16a/09,
 18a/01, 33a/07, 38a/06,
 43a/12, 58a/01
 v.+ idür 12a/02, 19b/09, 19b/14
 v.+ imüz 54b/09
 v.+ in 23a/02, 47b/15(vaḫin)
 v.+ inde 15a/11, 17a/14, 25b/04,
 38b/09
 v.+ ine 20b/10
 v.+ ki 06b/12
vallāhi -1- <Ar. “Allah için, Allah hakkı
 için!” manasına gelen büyük yemin.

v. 10b/13
var -143- Mevcut, evrende veya
 düşüncede yer alan, yok karşıtı.
 v. 04b/15, 05a/08, 05a/10,
 05a/13, 05a/15, 05b/14, 06b/02, 07b/15,
 08a/06, 08b/17, 09a/11, 09b/08, 10a/13,
 10b/08, 16a/07, 19a/11, 20a/08, 20a/10,
 20b/12, 21a/15, 21b/10, 21b/11, 22a/15,
 22b/04, 24a/07, 24b/05, 24b/14, 26a/03,
 26b/07, 28a/04, 32a/05, 32a/17, 33b/08,
 35a/13, 36b/15, 39a/09, 40a/10, 41b/08,
 41b/13, 42a/04, 42a/07, 42a/09, 42a/10,
 42b/10, 45a/06, 45a/15, 45a/17, 47a/17,
 48a/10, 48a/14, 48b/13, 50a/02, 51a/07,
 51a/17, 51b/01, 51b/05, 51b/15, 52a/05,
 52a/10, 53b/15, 54a/14, 55b/09, 57b/04,
 57b/05, 58b/07, 58b/15, 58b/16, 59a/03,
 59a/07, 59a/09, 59b/01, 60b/04, 61a/15
 v.+ dı 01b/13, 04a/05, 06a/09,
 11a/05, 12b/15, 13a/09, 13a/14, 13b/06,
 15b/14, 16a/03, 16a/11, 17b/11, 20b/01,
 22a/03, 23a/06, 24a/01, 25a/02, 28a/03,
 33b/12, 38a/17, 47b/13, 47b/14, 47b/15,
 48b/01, 51a/04, 53a/03, 53a/17, 55a/11,
 55b/10, 57a/02, 59b/12, 60b/03, 61a/04
 v.+ dur 02a/06, 05a/12, 05b/02,
 06a/11, 06a/12, 07a/04, 08a/06, 10a/08,
 14b/13, 28a/05, 28a/10, 35a/13, 38b/05,
 38b/06, 39a/07, 39a/08, 41a/07, 41a/08,
 48b/04, 56b/14, 58a/17
 v.+ durki 02b/10

v.+ idi 04b/02
v.+ imisse 10b/11
v.+ lığın 18a/15, 18a/17
v.+ mı 28a/10
v.+ mış 10b/05, 58b/04
v.+ misse 40b/13
var - -163- Belli bir yere ulaşmak,
gitmek, yürümek.
v.- a 12a/13, 28a/13
v.- alar 12a/14
v.- alum 09a/14, 09b/04, 25b/02
v.- am 57b/04
v.- ayın 25b/16, 34a/17, 45b/01,
47b/08
v.- dı 04a/04, 05a/08, 05a/14,
05b/05, 08a/10, 08a/16, 08a/17, 08b/11,
08b/16, 09a/12, 09b/07, 09b/09, 11b/12,
11b/15, 12a/15, 13a/15, 14b/02, 14b/11,
14b/16, 14b/17, 17b/03, 19b/09, 19b/12,
19b/13, 20b/03, 21b/05, 21b/06, 21b/17,
22b/02, 22b/16, 23b/06, 25b/08, 27b/11,
27b/12, 28b/10, 29a/11, 32b/12, 33b/02,
35a/15, 35b/04, 35b/14, 38a/10, 38b/11,
39a/16, 39b/13, 41a/14, 41a/17, 41b/05,
41b/09, 41b/15, 41b/17, 42b/04, 45a/07,
45a/08, 45a/10, 46a/01, 47a/10, 47b/13,
48a/11, 48a/17, 48b/15, 49a/08, 49b/14,
51b/09, 52a/02, 53a/08, 53b/01, 53b/16,
54a/17, 54b/05, 55b/09, 55b/11, 57a/06,
57a/09, 59a/10, 59a/12, 59b/03, 60a/06

v.- dılar 06a/12, 09a/15, 09b/06,
10a/02, 26b/04, 28a/08, 33b/14, 39a/15,
51a/16, 56a/12, 56b/04, 56b/10, 56b/11,
60a/07
v.- dım 19b/12
v.- duğı 16a/09
v.- duğ 10b/03
v.- dum 03b/16, 04b/05, 04b/09,
04b/12, 05a/17, 09b/15, 10a/15, 10a/16,
17b/01, 25a/10, 25a/17, 25b/08, 25b/13,
26b/16, 29b/17, 30a/12, 30b/01, 31b/13,
33a/01, 36b/11, 36b/16, 37a/12, 38a/08,
38a/10, 38a/12, 38b/11, 38b/14, 39b/06,
40b/10, 42b/07, 42b/08, 44a/08, 45a/01,
45a/14, 45b/09, 46b/05, 47a/03, 50a/15,
52b/15
v.- dur 06a/17
v.- duñ 51b/13
v.- inca 47a/15
v.- mağa 10a/14
v.- mayam 21a/09
v.- mayınca 21a/10
v.- mışdı 20a/11, 36b/09
v.- ur 02b/09, 05a/16, 28a/15,
56b/06
v.- urdı 20a/11, 61a/05
v.- urın 25b/03
v.- uñ 52b/02
vaşf -2- <Ar. Nitelik, sıfat.
v.+ a 24b/05, 32b/04

vaşiiyyet -7- <Ar. Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.

- v. 37a/02, 41a/06
- v. eyledi 17a/08
- v.+ ini 26a/12
- v.+ leri 26a/11
- v.+ üm 26a/03, 26a/06

vāy -10- Eyvah.

- v. 14b/14, 15a/01, 15a/02, 15b/04, 18a/04, 27a/03, 27a/04, 29a/12, 53a/05, 58a/17

vāyī -4- Eyvah.

- v. 14b/13, 15a/01, 17b/08, 22b/16

va'z -4- <Ar. Dini öğüt.

- v. 34a/01, 36b/01
- v.-i naşīhat 23a/07, 23a/12

ve -309- <Ar. İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, dahi, hem, de.

- v. 01b/01, 01b/02, 01b/03, 01b/04, 01b/05, 01b/06, 01b/07, 01b/09, 01b/10, 01b/11, 01b/13, 01b/14, 01b/15, 01b/16, 01b/17, 02a/01, 02a/02, 02a/03, 02a/07, 02a/09, 02a/10, 02a/11, 02a/12, 02a/13, 02a/14, 02a/15, 02a/16, 02a/17, 02b/01, 02b/02, 02b/04, 02b/06, 02b/08, 02b/11, 02b/12, 02b/13, 02b/15, 03a/02, 03a/03, 03a/04, 03a/05, 03a/08, 03b/04, 04a/01, 04a/05, 04a/10, 04b/09, 05a/16, 05a/17, 06b/02, 06b/14, 07a/10, 07b/02, 07b/14, 08a/03, 08a/09, 08b/07, 09b/03,

- 11a/01, 11a/02, 11a/10, 11a/15, 11b/02, 11b/09, 11b/10, 11b/11, 11b/14, 12a/02, 13a/06, 13a/11, 13a/14, 13a/15, 13a/17, 13b/07, 13b/10, 13b/14, 14a/06, 14a/08, 14a/09, 14a/10, 14a/13, 14a/16, 14b/03, 14b/05, 14b/14, 15a/10, 15a/11, 15a/12, 15a/15, 15a/16, 15b/09, 15b/17, 16b/06, 16b/13, 17a/11, 17b/16, 17b/17, 18a/02, 18a/03, 18a/10, 18b/08, 18b/10, 18b/13, 19b/05, 20a/11, 20b/13, 20b/14, 20b/16, 21a/09, 21a/15, 21b/02, 21b/07, 21b/08, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 23a/07, 23a/11, 23a/17, 23b/05, 23b/06, 24a/16, 24b/01, 24b/10, 26a/07, 26a/08, 26a/09, 26b/08, 26b/15, 27a/12, 28b/03, 28b/04, 28b/05, 28b/15, 28b/17, 29a/03, 29a/04, 29a/14, 30a/01, 30a/02, 30a/04, 30a/05, 30a/09, 30a/13, 30a/16, 30a/17, 30b/06, 30b/11, 30b/13, 30b/14, 31a/01, 31a/02, 31a/04, 31a/05, 31a/08, 31a/17, 31b/01, 31b/02, 31b/15, 31b/16, 32a/12, 32a/17, 33a/01, 33a/02, 33b/02, 33b/05, 33b/06, 33b/08, 33b/09, 33b/10, 33b/15, 34b/09, 34b/10, 34b/14, 34b/15, 34b/17, 35b/07, 35b/12, 35b/14, 35b/15, 35b/17, 36a/03, 37a/11, 37b/13, 37b/15, 37b/16, 38a/09, 38a/11, 39a/11, 39b/14, 40a/07, 40b/08, 40b/15, 41a/07, 41a/09, 41b/08, 42a/03, 42b/05, 43b/08, 45b/07, 45b/11, 45b/17, 46a/01, 46a/02, 46a/03, 46a/04, 46a/06, 46a/09, 46a/10, 46a/11, 47b/04, 48b/13, 50b/08,

50b/10, 50b/11, 51b/01, 54a/14, 54b/09,
55a/09, 55a/16, 57b/02, 57b/05, 57b/09,
57b/13, 57b/16, 58a/05, 58a/07, 58b/10,
58b/13, 58b/15, 59b/13, 60a/01, 60a/08,
60b/03, 60b/10, 60b/13, 61a/03, 61a/06,
61a/16

v. 01b/02, 01b/06(vü)

vebāl -1- <Ar. Günah, şiddet, ağırlık.
v.+ dūr 58b/16

vech -7- <Ar. Yüz, surat, çehre.
v. 03b/12, 12a/15, 13a/07,
13a/17, 30b/07, 33b/06, 48a/08

vefā -1- <Ar. Sözünde durma, sözünü
yerine getirme.
v.+ yı 33b/05

vekil -3- <Ar. Birinin, işi görmesi için
yerine bıraktığı veya yetki verdiği
kimse.

v. 52a/02

v.+ e 52a/02

v.+ ine 51b/17

velī -4- <Ar. Allah'ın dostu ve
sevgili kulu.

v.+ dūr 32b/17

v.+ nūñ 03a/01, 03a/03, 42a/17

velīkin -3- <Ar.+Far. Lakin, ama, fakat.

v. 25b/03, 36b/03, 41a/09

veyā -1- <Ar.+Far. Ya da.

v. 17a/15

veyāhūd -1- <Ar.+Far. Veya,
isterseniz.

v. 36b/12

vezīr -1- <Ar. Valilik, vekillik gibi
yüksek rütbelerde bulunan kimse.

v.+ dūr 01b/06

vilāyet -3- <Ar. Bir vali yönetimindeki
en önemli idari bölüm.

v.+ ine 05a/07

v.+ inūñ 60a/09

v.+ ümde 53a/05

vi(e)r -212- Bir şeyi bir kimseye
iletmek, eriştimek.

v. 07a/09, 07b/11, 08b/03,

08b/12, 09a/13, 09b/02, 09b/10, 13b/05,
16a/02, 24b/09, 41b/04, 42a/10, 42b/06,
43b/12, 45b/01, 45b/05, 50a/03, 51b/16,
52a/01, 52a/05, 55a/14, 58b/01, 59a/10

v.- di 03b/09, 04a/13, 05a/02,

05a/06, 05a/08, 08a/03, 08a/14, 08b/11,
08b/16, 09a/11, 09b/01, 09b/07, 09b/08,
09b/10, 11b/09, 24a/11, 24b/11, 26b/08,
26b/09, 28b/11, 29b/08, 31b/17, 36a/16,

39b/12, 41a/01, 41b/03, 41b/11, 42a/11,
43b/17, 48a/04, 48b/12, 49a/08, 51a/05,
51a/09, 51b/17, 52a/01, 52b/09, 53a/15,
53b/16, 54a/01, 54a/02, 54a/12, 54a/15,

54a/16, 55a/17, 55b/08, 56a/10, 56b/08,
56b/10, 57b/08, 59a/09, 60a/06

v.- diler 06a/10, 14b/06, 22b/01,

22b/15, 37b/04, 37b/09, 39a/05, 39b/01,
43a/05, 51b/05, 53a/16, 56a/13, 56b/12,
57b/11, 60a/15

- v.- düğinden 51b/15
v.- düğümçün 51a/12
v.- düm 03b/16, 04b/13, 05a/17,
06b/15, 06b/16, 10a/16, 10b/04, 25b/07,
26b/01, 38b/04, 40b/10, 44a/08, 45b/07,
51b/13, 52b/16
v.- düñ 07a/13, 53b/10, 54a/06
v.- düñüz 03b/13
v.- e 09a/17, 36b/16, 39a/09,
42a/09, 44b/05, 53a/05, 53b/02, 57a/08,
59a/01
v.- eler 17a/14, 23a/04
v.- elüm 09a/14, 09a/15, 09b/05,
53a/11
v.- em 07b/04, 17b/07, 20b/14,
54b/16
v.- en 01b/14, 09a/10, 34b/15,
35b/12
v.- eni 22b/07
v.- esin 25b/05
hārūn' er-reşīde v.- esin 26a/09
v.- eyin 07a/11, 44b/02, 47b/01,
52a/02, 53a/14
v.- ibdi 10b/02, 20a/12, 44a/11,
48a/06, 56a/04, 58b/09, 59a/01
v.- ibdurur 22b/03
v.- ibdüm 19b/09
v.- ibdür 40a/03
v.- ibdüñ 29a/06
v.- ibmeñ 59a/06
v.- ici 45b/04
v.- ildiyse 48b/12
v.- me 48b/14
v.- medi 13a/08, 40a/13, 46a/03
v.- mediler 07b/09, 34a/07,
37b/06, 54b/04, 56b/15
v.- medüğüme 54b/13
v.- medüñ 46a/06, 46b/01
v.- mege 26b/03, 51a/11
v.- mek 46a/08, 46a/09, 46a/10,
51a/17
v.- memek 46a/15
v.- meseydüñ 51a/11
v.- mesi 51b/05
v.- meyesin 26a/01, 54b/06
v.- mez 30a/15, 53a/07
v.- mezsın 44b/03, 59a/07
v.- miş 56a/06
v.- mişdi 58b/08
v.- se 53a/06
v.- sem 58a/12
v.- señ 14a/01
v.- sün 26b/13
v.- übdügüm 19b/10
v.- üp 07b/10, 10b/10, 23a/13
v.- ür 19b/14, 19b/16
v.- ürdi 55a/12, 57a/06
v.- ürse 53a/12
v.- ürsem 55a/15
v.- ürseñüz 03b/14
v.- ürüz 18a/17
v.- üñ 53a/10, 56b/14, 57b/14

v. 12a/10, 36a/10

v.- di 34b/11

v.- dük 51b/03

v.- esin 31a/06

vīrāne -4- <Far. Yıkılmış veya pek harap olmuş yer, yapı.

v.+ de 25b/11, 29b/14

v.+ ye 29b/14

vird -1- <Far. Öğrenci.

v.+ lerin 47a/02

Y

yā -25- <Ar. Ey!, Hey!

y. 03b/16, 04a/07, 10b/11,

11a/13, 11b/01, 16b/14, 17b/13, 17b/14,

19a/01, 27b/05, 35a/13, 40a/04, 41a/09,

41a/11, 41b/03, 50b/12, 50b/17, 52b/16,

57a/06, 58a/14, 59b/11, 60a/10, 60b/05

s-selām y. 10a/17

ya -16- <Far. O halde, öyleyse.

y. 11a/14, 11b/05, 17a/14,

27b/06, 28a/05, 28a/10, 29a/09, 32b/17,

33a/06, 39a/10, 39b/10, 39b/11, 44b/16,

46b/07, 57a/17

yabān -6- <Far.(yābān) Çöl, sahra, insan yaşamaz ıssız yer.

y.+ a 18a/16, 19a/13

y.+ e 34b/10

y. 50b/05(yaban)

y.+ a 31b/08(yaban)

y.+ da 58a/07(yaban)

y. 50b/11(yāban)

yağ -2- İç organları korumak amacıyla kaslar arasında depolanan bitkisel veya hayvansal madde.

y.+ ından 15a/05

y.+ ile 59a/12

yağ -6- Yağmur, kar ve dolunun gökten yere düşmesi.

y.- dı 39b/16, 42b/06, 44a/15

y.- madı 42b/01, 44a/03, 52a/15

yağmur -9- Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar halinde düşen su.

y. 39b/16, 39b/17, 42b/01,

42b/06, 44a/03, 44a/15, 52a/15

y.+ suz 44a/10

yāhūd -1- <Far. Veya, isterseniz, iyisi.

y. 04b/12

yağ -3- Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.

y.- ardı 60b/04

y.- asın 31a/08

y.- dı 22a/07

yağa -7- Giysilerin boyna gelen bölümü.

y.+ sını 10b/15, 23b/16, 31b/03,

33a/17, 35b/10

y.+ sına 44b/01

y.+ ya 32b/16

yağın -9- Uzak karşıtı.

y. 05a/13, 10a/16, 13b/05,

55b/11, 56a/11, 56b/09, 57b/09

y.+ dağı 01b/10
y.+ luđuñ 38b/06
yākūt -2- <Ar. Yakut, deđerli sūs taşı.
y.+ dan 60b/17, 61a/11
yalan -6- Gerçeğe aykırı, asılsız söz.
y. 21a/16, 31a/05, 49a/13,
49a/14, 49b/03
y.+ dur 45a/03
yalın -3- Çıplak, açık, kapsız, örtüsüz.
y. 08b/13, 35b/14, 35b/16
yalın - -2- Yaltaklanmak.
y.- dı 54a/01, 54a/02
yalıncak -1- Çıplak, üryan.
y. 44b/13
yal(ı)uñuz -5- Yalnız olarak, tek
başına.
y. 04b/07, 06b/04, 32a/16,
56b/05, 61a/08
yalvar - -3- Birinden bir şey
isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır
almak.
y.- dı 15a/04
y.- ur 15b/04
y.- urdı 35a/01
yama - -1- Yama koyarak onarmak.
y.- r 29b/01
yan -10- Yön, taraf, cihet.
y.+ ı 18a/07
y.+ ına 32b/04, 48b/11, 53b/17,
57a/07
y.+ ında 11a/07

y.+ ından 48a/11, 48a/12
y.+ umuza 46b/13
y.+ umuzı 46b/14
yan - -4- Isı ve ışık yararak yok
olmak, cehennemde yanmak.
y.- anlar 47b/12
y.- ayduğ 47b/12
y.- dı 45b/14, 47a/16
yanaru -1- Yan, yan tarafa.
y. 18a/17
ya'nı -10- <Ar. Demek, sözün kıyası,
doğrusu.
y. 02b/14, 07b/03, 09b/12,
10a/10, 25a/04, 27a/16, 27b/05, 28a/09,
28b/11, 43a/02
yap - -5- Ortaya koymak, bina ve inşa
etmek.
y.- dı 19a/16, 48b/07
y.- ılmış 19a/16
y.- mağ 25a/16
y.- sun 19b/01
yapı -1- Bina, inşaat.
y. 57b/17
yapış - -12- Bir yere veya şeye
ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak.
y. 22a/07
y.- dı 10b/03, 22a/04, 22a/10,
47a/11
y.- dum 38a/12, 38b/16, 61a/12
y.- durdı 14a/04
y.- mamışdur 31a/02

y.- mış 28b/05, 44b/01

yaprag(ğ) -3- Bitkilerin solunum, terleme vb. olaylarına yarayan yeşil uzantısı.

y. 46b/17

y.+ ı 17b/15

y.+ ndan 57a/01

yar - -2- Ortadan ayırmak, bölmek.

y.- dı 22b/12, 52a/08

yara - -3- Mümkün olmak, imkan vermek, uygun düşmek.

y.- maya 19b/16

y.- maz 19b/01, 57b/13

yarad(t) - -11- Yoktan var etmek.

y.- ubdur 14a/14, 14a/15

y.- up 37b/12

y.- dı 02a/10

y.- dıldı 01b/03, 11a/11

y.- dıldıñ 27b/06

y.- dılmışdur 31a/01

y. - ılmış 02a/05

y. - ılmışuñ 02a/02

y.- ması 01b/13

yaradan -3- Yoktan var eden.

y. 01b/14, 15b/05, 48b/17

yarag -6- Hazırlık, levazım, teçhizat, silah.

y.+ ın 25a/10, 26b/01, 28a/08, 29a/16, 32b/01

y.+ uñ 58b/12

yaramaz -1- Yararsız, boş, uygunsuz, zararlı, kötü.

y. 36b/13

yardım -5- Elinde olan imkanları ve gücü ihtiyacı olanlar için kullanma.

y. eyle 08b/06, 18b/09

y. idüñ 51b/06

y. itdiler 51b/07

y.+ uñla 29a/05

yaren -1- <Far.(yārān) Dostlar.

y.+ leri 26a/17

y.+ lerine 41a/06, 61a/17(yāren)

y.+ lerüñ 39b/01(yāren)

yarım -2- Bir bütünün yarısı.

y. 08b/11

yarındası -6- Ertesi, ertesi gün.

y. 09a/04, 25b/08, 37b/08, 38b/13, 42b/07, 55b/06

yarı(u) -2- Bir bütünün iki eşit parçasından her biri.

y. + sı 12a/04

y.+ sında 09b/15

yarlığa - -11- Suç bağışlamak, mağfiret etmek.

y.- dı 55a/07

y.- dum 19a/13

y.- masa 22b/07

y.- r 32a/12, 34b/07

y.- sa 22b/06

y.- ya 55b/03

y.- yan 01b/05

- y. - yıcı 18a/09
y.- yıcıdur 31a/17, 37a/17
- yas(ş)** -4- Matem.
y. 34a/03, 34a/04, 34a/09
y.+ ımış 34a/09
- yaşak** -1- Memnu, kanun, kural.
y. 53a/11
- yaşduğ(ğ)** -2- Baş altına veya sırtı konmak için doldurulmuş küçük minder.
y. 04b/05
y.+ a 13a/07
- yaş** -18- Kuru karşıtı, ıslak, nemli.
y. 05a/01, 05b/06, 14a/05, 16b/02, 16b/07, 16b/09, 18b/09, 23b/03, 27a/11, 27a/17, 44a/13
y.+ ı 15a/16
y.+ ıdur 16b/02
y.+ ın 32b/01
y.+ ına 18a/06
y.+ ından 13b/16
y.+ uñ 12b/14
- yat** - -30- Boylu boyunca uzanmak.
y. 15a/09
y.- asıñ 13a/13
y.- dı 15a/10, 19b/08, 26b/11, 31a/10
y.- madı 13b/10
y.- mağa 13b/07
y.- miş 04b/05, 29b/15, 47a/04
y.- sañ 13b/11
- y.- up 13a/08
y.- ur 04b/07, 14b/17, 19b/06, 25a/02, 25b/12, 32b/12, 32b/13, 41a/15, 45b/03, 46a/16, 48a/01, 50a/16, 50a/17, 54b/11
y.- urdı 35a/06, 57a/03
y.- urlardı 09a/08
- yat** -5- Hazırlık, levazım.
y.+ ın 25a/10, 29a/16
y.+ ına 30a/06
y.+ uñ 58b/12
- yatsu** -6- Yatsı ezanı ve yatsı namazı vakti.
y. 05a/02, 06b/04, 07a/02, 12a/16, 12b/15, 28a/17
- yavuz** -4- Kötü, fena, sert.
y. 49a/03, 53a/04
y.+ ları 37a/16
y.+ luğumdan 49a/02
- yavuzrak** -1- En fena, en kötü.
y. +rak 49a/01
- yay** -2- Ok atma aleti.
y. 03a/07, 27b/07
- yayak** -3- Yürüyerek giden, yaya.
y. 23b/06, 39b/04, 59a/01
- yaz** - -15- Nakşetmek, resmetmek.
y.- acağ 12a/02
y.- alum 59a/03
y.- dı 51b/17, 55b/08, 56a/08, 56b/08, 57b/08
y.- dılar 46a/12

- y.- ılmış 35a/06
y.- ma 21a/17
y.- madılar 20b/02
y.- mağ 52a/04
y.- mış 52a/01
y.- mışsız 52a/03
y.- uñ 17a/09
- yaz** -1- Yaz, sıcak mevsim.
y. 47b/14
- yazı** -9- Ova, sahra, ıssız kır.
y.+ da 07b/12, 47a/07
y.+ dan 22b/09
y.+ lara 53b/01
y.+ ları 41a/16, 50b/05, 50b/11
y.+ ların 50b/13
y.+ yı 27b/11
- yazukla** - -1- Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntü.
y.- duğı 54b/17
- yaña** -23- Taraf, cihet, yön.
y. 03a/11, 10a/02, 14a/11, 17b/05, 18a/03, 20a/03, 21a/03, 22b/10, 24b/02, 28b/14, 29a/01, 31a/12, 37b/05, 43a/15, 45b/05, 45b/10, 51b/09, 60a/07, 61a/08
y.+ dur 22b/10
y.+ ndan 08b/15
- yañak(ğ)** -2- Yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri.
y.+ lar 28b/03
- y.+ na 14a/03
- yañıl** - -1- Aldanmak, hata yapmak.
y.- mış 52a/04
- yedi** -8- Altıdan sonra gelen sayı.
y. 04b/16, 08b/09, 09a/04, 12a/15, 28a/14, 28a/17, 29a/02, 54a/01
- yekelig**-1- Teklik.
y.+ ine 02a/09
- yemeg** -1- Aş.
y.+ e 30b/07
- yeşil** -3- Sarı ile mavi arasında yer alan renk.
y. 04a/10, 04a/11, 13a/16
- yet** - -1- Yetişmek, erişmek, ulaşmak.
y.- er 19b/02
- yetmiş** -1- Altmış dokuzdan sonra gelen.
y. 11b/04
- yık** - -2- Kurulu bir şeyi parçalayıp dağıtmak.
y.- mışdur 30b/09
y.- up 25a/16
- yıl** -48- Sene.
y. 03a/07, 07b/01, 07b/02, 08b/09, 08b/10, 12a/16, 13a/07, 15a/07, 17b/05, 17b/11, 17b/12, 19b/02, 19b/03, 20a/01, 20a/10, 34b/12, 35b/14, 52a/16, 58b/09
y.+ da 12a/15, 20b/09, 21a/04, 28a/17, 34b/13
beytü'l-mâldan y.+ da 56b/17

y.+ dan 24b/15	y.- digi 07a/05
y.+ dı 46a/14	y.- dim 39b/14
y.+ dır 16b/09, 20b/02	y.- dirdüm 08a/13
y.+ dur 09b/13, 10b/13, 11b/04, 16a/05, 16b/14, 18b/04, 28a/15, 29a/02, 34a/15	y.- dügi 16b/06
y.+ lar 08a/09, 26b/13, 36a/17, 44a/16, 45b/17, 46a/05, 61a/05	y.- dük 40b/14
y. +lık 33b/03	y.- düm 10b/06, 40b/16
yıla - -2- Yalamak.	y.- düñ 09a/07, 44b/02
y.- di 08b/01	y.- dürür 05a/17
y.- dügün 08b/03	y.- medi 09a/03, 09a/06, 23b/05, 24a/03
yılan -13- Uzun, sürüngen hayvan.	y.- mediler 56b/15
y. 29b/15, 32b/13, 47a/03, 47a/04, 48a/09, 48a/14	y.- medüm 40a/06
y.+ ı 32b/14, 33a/12	y.- medüñmi 03b/06
y.+ lar 46b/10, 46b/13, 46b/16	y.- mek 03a/13, 05b/17, 08a/12, 44b/02, 61a/06
y.+ lardan 46b/17	y.- mekten 03a/05, 03a/12
y.+ lardur 46b/14	y.- mekle 60b/13
yıldırar -1- Parıldamak, ışıldamak.	y.- memişdi 08a/09
y. 12b/05	y.- meyince 03a/09, 04a/02
yıldırım -2- Bulutlarda toplanan elektriğin yere boşalması olayı.	y.- mezdi 05b/10, 08a/10
y. 17b/14, 39b/15	y.- mezin 09b/14
yırt - -8- Parçalamak.	y.- mezler 20b/06
y.- dı 10b/15, 24b/11, 31b/03, 33a/17, 34b/09, 35b/10	y.- mezlerdi 20a/05
y.- miş 23b/16	y.- mezsın 41b/04
yi(e) - -69- Ağızda çiğneyerek yutmak.	y.- r 05b/06, 43a/09, 44b/08, 49a/06, 56a/07, 59a/12
y. 15a/08, 48b/12	y.- rdi 61a/06
y.- di 06b/11, 15a/10	y.- rsin 05b/15, 54a/08
	y.- rüz 10a/09, 56a/16
	y.- sün 10b/08, 54a/07, 57b/14
	y.- ye 05b/11, 41a/15, 48b/04

- y.- yeler 03b/03, 54b/12
y.- yelerdi 60a/13
y.- yelüm 03b/01, 40b/13
y.- yemem 05b/17
y.- yen 09a/09
y.- yeydüm 10b/07
y.- yüp 03b/06, 56b/01
y.- ñ 10b/05
y.- rin 05a/11(ye-)
y.- yedük 54b/09(ye-)
y.- dürür 28a/16(ye-)
- yid** - -1- Çekmek, yedekte götürmek.
y.- erdi 55b/10
- yig** -6- Daha iyi, üstün.
y. 15a/12, 15a/13, 29b/10
y.+ dür 29b/11
y.+ ine 08a/15, 08b/12
- yigirmi**-5-
y. 02a/07, 03a/04, 03b/11,
17b/05, 20b/01
- yigit(d)**-67- Genç, delikanlı.
y. 04a/05, 04a/07, 04a/08,
04a/14, 04b/04, 04b/08, 04b/15, 05a/05,
05a/09, 05a/14, 05b/01, 06b/16, 08a/03,
08a/05, 09b/05, 09b/10, 09b/11, 14b/12,
15b/14, 21a/15, 24a/06, 24b/08, 24b/13,
24b/14, 25a/17, 25b/02, 26b/09, 27a/12,
28a/04, 28a/14, 30a/04, 30a/12, 30b/01,
32b/12, 32b/17, 33a/08, 33a/09, 37b/03,
38a/07, 38a/12, 38a/15, 38b/09, 38b/13,
39a/11, 39a/12, 40b/06, 43b/16, 44a/07,
- 44b/04, 45a/02, 45b/04, 47b/09, 53b/05,
53b/07, 53b/09
y.+ dür 04a/14, 04a/15
y.+ e 04a/07, 04a/16
y.+ i 32b/13, 32b/14
y.+ ile 04a/09
y.+ ler 37b/09
y.+ liginde 15b/16
y.+ üñ 23b/02, 30b/01
- yigrek** -5- Daha iyi, üstün, baskın.
y. 02b/06, 11b/04, 50b/17,
60b/12
y.+ dür 54a/09
- yil** -5- Rüzgar.
y. 17b/14, 22a/02, 42a/15,
43b/06, 44a/05
- yim** -3- Hayvan yiyeceği.
y. 05a/16, 05a/17, 57b/14
- yimeg(k)** -19- Aş.
y.+ e 10a/10, 41a/14, 53b/17
y.+ i 05b/10, 40a/11, 47a/14,
58a/04
y.+ ile 08a/06, 16b/05
y.+ in 56b/15
y. 23b/05, 24a/03, 40a/02,
40b/08, 56a/14, 61a/06, 61a/13
y.+ den 01b/09, 10b/09
- yin** - -2- Galebe etmek, karşı durmak.
y.- medin 56a/14
y.- sün 56a/16
- yine** -55- Tekrar.

y. 04b/07, 05b/06, 06b/07,
 06b/09, 06b/15, 07a/01, 07a/03, 07a/05,
 09a/05, 09a/06, 13a/03, 13a/05, 13a/06,
 13a/12, 13b/09, 14a/05, 15b/08, 19a/07,
 19a/17, 19b/07, 20b/12, 21a/17, 22a/06,
 23b/07, 25a/10, 25a/16, 25b/10, 29a/17,
 34a/05, 36a/17, 36b/07, 37b/08, 38b/13,
 38b/14, 39a/09, 40a/09, 40a/14, 41b/15,
 42a/01, 42a/05, 43b/15, 49a/13, 49a/16,
 51a/01, 53b/12, 53b/16, 54a/08, 56a/05,
 56a/10, 56b/03, 57b/15, 59a/03
yir -99- Yer, arz, zemin, ülke.
 y. 09b/13, 14b/10, 35a/16,
 35b/06, 51a/15, 60a/02
 y.+ de 05a/12, 06a/11, 09a/08,
 10a/13, 13a/11, 16a/10, 16b/16, 17b/04,
 19a/11, 21a/11, 23a/13, 42b/04, 45b/06,
 48a/02, 48a/05, 52a/11, 52a/16, 58b/03
 y.+ den 01b/14, 05b/14, 09b/09,
 27a/05, 45b/06, 47a/03, 49a/09, 54a/06
 y.+ e 02b/05, 06a/15, 07a/15,
 08a/06, 09a/17, 09b/04, 09b/06, 10a/02,
 14b/04, 14b/16, 15b/12, 17a/03, 17b/09,
 19a/03, 21b/06, 23a/14, 25a/12, 26a/15,
 27a/02, 27b/09, 35a/11, 39a/13, 39b/08,
 42a/16, 44b/07, 45b/05, 46b/09, 46b/10,
 47b/17, 48a/11, 48b/15, 55b/09, 55b/15,
 56a/06, 56a/12, 56b/01
 y.+ inden 16a/09
 y.+ ine 13b/02, 25b/17, 26a/12,
 37a/13, 53b/08

y.+ ler 54a/04
 y.+ lere 43b/01
 y.+ leri 06a/12, 54a/14
 y.+ lerüm 06a/17
 y.+ lü 37a/13, 53b/08
 y.+ siz 09b/11
 y.+ üm 19a/10
 y. 12a/17, 20b/03, 20b/04
 y.+ i 38a/08, 48b/04
 y.+ indedür 58b/14
 y.+ ine 16b/07, 16b/10, 18b/17,
 26a/06, 38b/14, 38b/16, 46b/02, 49b/01,
 51a/13, 58b/07
yiryüzi -1- Yeryüzü, arz.
 y.+ nüñ 12b/01
yit - -5- Yetişmek, vasıl olmak.
 y.- er 08b/03, 25b/04, 39b/09,
 42b/13
 y.- işdürdi 53b/12
yiyecek(g) -6- Azık, yenecek şey.
 y. 07b/15, 50b/06, 56a/14
 y.+ ler 10a/08
 y.+ ün 50b/06
 y.+ üñüz 50b/05
yifñ- -1- Dayanmak, tahammül etmek.
 y.- medi 09a/06
yoğun -1- Çapça kalın, iri büyük.
 y. 59b/11
yoh(k)sa -3- Acaba, aksi takdirde.
 y. 21b/14, 29b/10
 y. 07b/05

yok(ğ) -53- Var karşıtı.

y. 01b/13, 04b/07, 10b/01,
10b/06, 12a/08, 14b/06, 18b/04, 19b/14,
19b/17, 21a/13, 22a/14, 23b/03, 25a/07,
25b/15, 27a/17, 29a/16, 31a/12, 32a/04,
35b/11, 40b/14, 44a/15, 48a/13, 49b/10,
50a/07, 50a/08, 53b/02, 57b/17, 59a/07,
60a/09, 60a/12

y.+ dur 01b/07, 01b/08, 01b/15,
02b/06, 08b/08, 11b/04, 32a/08, 32a/12,
37b/06, 37b/11, 41b/15, 42a/03, 47a/09,
47a/14, 50b/17, 56a/05, 56a/09

y.+ idi 33b/13, 51a/11

y.+ iken 01b/13

y.+ ise 21a/16

y.- dur 08b/14, 23a/16

yol -43- Adap, erkan, usul, kural,
yöntem, müsaade, izin.

y. 19a/12, 23b/12, 23b/13,
24a/13, 26b/05, 35a/05, 38a/04, 38a/13,
41a/15, 43a/13, 47b/14, 47b/16, 57a/09

y.+ a 02b/05, 03b/15, 05a/13,
16a/06, 34b/15, 57a/07

y.+ da 08b/13, 39a/02, 48a/01,
55b/13

y.+ dan 15b/06, 22b/14, 34b/15

y.+ dur 04b/16, 08a/07, 42a/16

y.+ ı 16b/16, 44a/06, 47b/17

y.+ in 02b/04

y.+ ina 12b/17, 60a/17

y.+ ında 06b/08

y.+ iydi 47b/14

y.+ um 15b/13, 31b/11

y.+ uma 39b/14, 43b/04

y.+ uña 06b/02

yol - -1- Kuvvetle çekip çıkarmak.

y.- miş 23b/16

yoldaş -8- Arkadaş, dost, yol arkadaşı.

y. 40a/10, 47a/15

y.+ dan 07b/13, 38a/03, 39a/02

y.+ ı 40a/12

y.+ ına 36a/16

y.+ larına 36a/07

yorgun -1- Gösterdiği çabadan ve
hareketlilikten dolayı gücü azalmış
olan.

y. 58b/11

yorul - -1- Yorgunluk duymak.

y.- miş 13a/11

yön -1- Cihet, taraf, suret.

y.+ üm 18b/07

yu - -3- Yıkamak.

y.- dı 13b/13

y.- r 22b/17

y.- yasın 26a/07

yukarı -10- Aşağı karşıtı.

y. 05a/01, 21a/01, 38b/03,
40a/16, 40b/07, 43b/10, 44a/12, 48a/12,
60b/10

y.+ dur 01b/09

yular -2- Hayvanı çekmek veya
bağlamak için başına takılan dizgin.

y. 36a/15	y.- r 36b/01, 36b/07
y.+ ı 49b/12	y.- rdi 20b/10, 35a/03, 35a/04
yulı -1- Anüs.	y.- rem 36b/05
y. 16a/09	y.- rlerdi 09a/01
yum - -1- Kapamak.	y.- rsin 35b/16
y.- dı 37a/17	y.- se 35a/03, 35a/04
yumuşak -1- Yumuşak, sert karşıtı.	y.- yümezsın 39b/04
y. 37b/16	y.- yüp 12a/12, 12a/13
yumurda -4- Yumurta.	yüz -75- Doksan dokuzdan sonra
y. 09a/02, 09a/09	gelen sayı, surat, çehre.
y.+ dan 09a/06, 09a/07	y. 02a/07, 03a/05, 11b/13,
yüce -3- Yüksek, büyük, ulu.	12a/11, 13a/10, 15b/08, 19a/08, 21b/01,
y. 19a/16, 29b/17, 48a/17	27a/10,
yücel - -1- Yükselmek.	45a/16, 45b/07, 48b/17, 51a/03,
y.- di 53b/15	51a/08, 51a/09, 51b/17, 52a/02, 52a/03,
yük(g) -15- Bir insan veya hayvanın	52a/05,
taşıdığı şeylerin bütünü.	52b/03, 52b/10, 54a/15, 54a/16,
y. 40a/15, 40a/16, 40a/17,	56b/17, 59a/08, 59a/13
40b/01, 57a/10, 57a/11	y.+ i 12a/13, 31b/15, 34b/08,
y.+ i 40a/12	43a/09, 44b/08
y.+ in 09a/16	y.+ in 04b/17, 17a/11, 17b/09,
y.+ leri 52b/11	29a/01, 30b/12, 31a/01, 34b/03, 39b/15,
y.- ledeydüm 47a/14	51a/13
y.- lene 28a/13	y.+ ine 18a/16, 21a/13
y.- lenmiş 28b/03	y.+ inüñ 13b/16
y.+ i 52b/04, 52b/10, 57b/16	y.+ lü 30a/13, 38a/07, 53b/05
yüreg -1- Klap, gönül.	y.+ ü 18b/14
y.+ üm 22a/06	y.+ üm 12b/14, 17a/13, 34b/17,
yürü - -16- Gezmek, hareket etmek.	42a/02
y. 47a/04	y.+ üme 12b/14, 18b/08, 34a/16,
y.- di 08b/10, 09a/06	34b/16, 37a/15

y.+ ümi 26a/16
 y.+ ümüze 21b/14
 y.+ ün 23b/16, 24a/17, 26a/04,
 29a/10, 32a/13, 32a/14, 41b/02, 45b/03,
 47a/11,

48b/14

y.+ ünde 13a/14

y.+ ünden 29a/01, 37a/14

y.+ üne 14a/05, 24a/17, 38b/10

yüz - -1- Kol, bacak vb. organları
 hareket ettirerek suda ilerlemek.

y.- düm 32b/12

yüzüg -3- Parmağa takılan madeni
 halka.

y.+ i 26a/09, 26b/02, 26b/08

Z

zāde -3- <Far. Evlat, oğul.

z. 19b/12, 21b/01, 32a/15

za'f -1- <Ar. Zayıflık, kuvvetsizlik.

z. 16a/01

za'ferān -1- <Ar. Safran.

z. 30a/17

za'ferāne -2- <Ar.(za'ferānī)

Safran gibi, safran renginde olan.

z. 28b/04, 31b/15

zāhid -3- <Ar. Çok aşırı sofu.

z. 27a/03, 44b/17, 49a/13

zāhir -1- <Ar. Görünen, açık, belli.

z. 41b/08

zaḥmet-23- <Ar. Sıkıntı, eziyet, güçlük.

z. 02a/15, 03a/09, 10a/03,

10b/17, 11a/10, 11a/14, 11b/02, 12a/01,

12b/16, 13a/08, 13b/03, 17b/16, 19b/14,

19b/16, 26a/08, 29a/07, 40a/15, 51a/07

z.+ i 11a/08

z.+ ler 46b/17

z.+ lere 11b/07

z.+ leri 29b/03

z. 11a/12(zahmit)

za'if -8- <Ar. Zayıf, güçsüz.

z. 02b/17, 08b/05, 11a/09,

13a/01, 25b/01

z.-i naḥīf 16a/01

z. +e 24a/11, 39b/10

zā'il -2- <Ar. Yok olan, ortadan
 kalkan.

z. 23b/04, 47a/03

zālim -1- <Ar. Zulmeden.

z. 53a/03

zamān -36- <Ar. Zaman, vakit.

z. 02a/17, 04b/14, 08b/01,

15a/03, 15b/12, 26a/11, 26a/15, 26b/11,

28a/04, 28b/14, 29b/06, 30a/11, 31b/10,

39a/03, 45b/09, 46b/12, 57b/14, 60a/05

tetimme-i devr-i z. 01b/16

z.+ dan 08a/16, 17a/04, 17b/08,

22a/05, 28a/06, 31a/11, 32b/02, 49a/17,

49b/12, 53a/03

z.+ dur 03b/05, 44b/02

z.+ ı 01b/08

z.+ ında 52a/15, 55a/09, 61a/14

zār -33- <Far. Ağlayan, inleyen.
z. 15b/09
z. +ı 11b/01, 14b/03, 15a/01,
17a/15, 18a/05, 18a/06, 18b/01, 24b/01,
31a/12, 53b/04
z. kılpup 29a/13
z.+ ılığıla 15a/04, 15b/03
z.+ ılığından 11a/08
z. +lık 16a/08, 18a/01, 34a/01,
53a/13, 53b/04, 53b/06, 57a/16
z.+ lıklar 34a/02
z. +u 18a/05, 18a/06(zāru)

zarīf -1- <Ar. Zarafetli, güzel.
z. 28b/17

zārūret -1- <Ar. Muhtaçlık, yoksulluk.
z.+ de 49b/16

zāyi‘ -5- <Ar. Elden çıkan, yitik.
z. 03b/06, 11a/02, 11a/03,
22b/04, 29a/08

zeberced -2- <Ar. Zümretten daha
açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri
olmayan bir süs taşı.
z. 37b/13, 37b/15

zemīn -1- <Far. Yer, yeryüzü.
z.-i āsümān 01b/02

zemzem -2- <Ar. Zemzem
kuyusundan çıkan su.
z. 38b/09, 38b/10

zenbīl -3- <Ar. Zenbil, hasırdan veya
hurma liflerinden örülmüş kulplu torba.
z. 24b/11, 25b/01, 57a/01

ze(i)ncīr -5- <Far. Birbirine
geçmiş madeni halkalardan meydana
gelen bağ.
z. 61a/10, 61a/11
z. 43b/12, 43b/13, 43b/16

zerre -1- <Ar. Pek ufak parça.
z.+ ce 43a/04, 50a/06

zevāl -1- <Ar. Yerinden ayrılıp gitme,
sona erme.
z. 08b/08

zevk -3- <Ar. Eğlence, eğlenti.
z. 27a/14
z.+ e 30b/08
z.+ ine 31a/06

zībā -3- <Far. Süslü, yakışıklı, güzel.
z. 28b/17, 30a/13, 31a/08

zift -3- <Ar. Katrandan çıkarılan,
siyah, parlak madde.
z. 29b/15, 32b/12, 48a/09

zihī -1- <Ar. Ne güzel, ne hoş.
z. 33a/15

zīkr -3- <Ar. Anma, anılma.
z. 13b/05, 20a/05
z.+ ümle 27a/16

zindān -6- <Far. Karanlık, yer altı
hapisanesi.
z.+ a 09b/17, 10a/06, 10a/11
z. +cı 18a/02
z.+ e 26b/04
z. oldı 23b/11

zinhār -8- <Far. Sakın, asla!

z. 06a/06, 17a/11, 24b/17,
26a/06, 26a/10, 27b/17, 39a/12

zīrā -15- <Far. Çünkü, şundan dolayı
ki.

z. 02a/17, 02b/07, 02b/10,
03b/12, 04a/02, 05a/10, 06a/07, 08b/03,
11b/04, 20a/14, 49b/11, 50b/17, 54a/11,
58a/01, 58a/10

ziyān -1- <Far. Zarar, kayıp.

z. olmaya 16a/17

ziyāret -4- <Ar. Görmeye gitme.

z. 18a/05, 35b/15

z.+ im 54b/17

z.+ üme 41a/08

zulm -4- <Ar. Haksızlık, eziyet.

z. 30b/09

z.+ in 58b/06

z. itdi 26b/05

z. itmedi 26b/06

zulmet -1- <Ar. Karanlık.

z.+ den 24a/13

zūhd -2- <Ar. Her türlü zevke karşı

koyarak kendini ibadete verme.

z. 18b/03, 33b/16

zūlfikār -1- <Ar. Hz. Ali'nin ucu

çatallı, ortası yivli olan çok meşhur

kılıcı.

z.+ ı 21b/03

3.2. Özel Adlar Dizini

A

‘**Abdullah ibn-i ‘Abbās** -10- Basra’nın o dönemdeki beyi.

‘a. 3a/6, 51a/14, 51a/15, 51b/01, 51b/05, 51b/11, 52a/14, 52a/15, 52b/12, 55a/8

‘**Abdullah ibn-i ‘Ömer** -3- Tanrı haslarından bir er.

‘a.13b/15, 51b/08, 60a/14

‘**Abdullah ibn-i ‘İven** -1- Tanrı haslarından bir er.

‘a. 20a/7

‘**Abdullah ibn-i Ebū Bekir** -4-Tanrı haslarından bir er.

‘a. 42a/02, 51b/08, 52a/17, 52b/01

‘**Abdullah ibn-i Mevlāyī** -2-Tanrı haslarından bir er.

‘a. 59b/8, 59b/09

‘**Abdullah Cerāh** -1- O dönemdeki Şām beyi.

‘a. 60a/3

‘**Abdullah ibn-i ‘Ömer bin ‘Abdullah’ül Mebrīz** -1- Dönemin beylerinden bir er.

‘a.+ e 60a/14

‘**Abdurrahmān** -1- Tanrı haslarından bir er.

‘a. 21b/08

Ahmed Keşfikār -1-Tanrı haslarından bir er.

a. 55a/05

Ahmed ibn-i Kātib -7- Dönemin halifesinin bir nedimi.

a. 23a/09, 24a/09 24a/10, 24a/15, 24b/16, 24b/17, 25a/02

‘**Alakama** -1- Tanrı haslarından bir er.

‘a. 48a/07

‘**Alī** -1- Hz. Ali.

‘a. 41a/09

Āli ‘İmrān Süresi -1- Medine döneminde inmiştir. 200 ayettir.

ā. 08a/01

Allah -47- <Ar. Tanrı.

a. 03a/08, 03a/12, 12a/10, 14a/17, 14b/16, 15b/05, 16a/09, 26a/07, 26b/13, 28b/06, 31b/13, 34b/01, 34b/04, 34b/07, 35b/02, 35b/17, 38b/16, 40a/03, 43a/10, 44a/01, 45b/14, 47b/07, 50b/08, 50b/17, 51b/12, 53a/09

a.+ a 15b/04, 18b/16, 35a/01, 36a/13, 37b/01

a.+ dan 30b/12, 36a/14, 36b/06, 48a/15

a.+ dur 45b/04

a.+ ı 34a/14, 46b/16

a.+ u 02a/02, 03a/02, 34a/13, 35b/17, 41b/03, 59b/07

a+uñ 10b/15

‘**Āmi** -1- Tanrı haslarından bir er.

‘ā. 20b/05

‘**Āmir ibn-i ‘Abdü’l-Ḳabīs** -7-Ululardan bir zat.

‘ā. 48a/07, 48a/08, 48a/16, 48b/05, 48b/07, 48b/16, 49a/01

‘**Āmir ibn-i Şerḫebili Şa‘bī** -3-İmāmi’l

‘Ārifīn

‘ā. 21a/11, 21a/13, 21a/14

Apa Şeybān -2-Tanrı haslarından bir er.

a. 36b/08, 37a/15

‘**Arab** -6- <Ar. Irak, Şam, Ceziretü’l-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır’da ve Afrika’nın kuzeyinde bulunan kavmin genel adı.

‘a. 21b/04, 21b/15, 38a/06, 49b/06, 49b/10

‘a.+ ı 21b/08

‘**Arafāt** -3- Hacıların Kurban Bayramı arifesinde hac gereği olarak toplanıp vakfeye durdukları Mekke’nin doğusundaki mukaddes dağ.

‘a.+ da 41a/09, 55a/03

‘a.+ dan 55a/02

‘**Arāk** -1- Yer ismi.

‘a. 03a/15

Āsiya -1- Fir‘avn’un eşi.

ā.+ nuñdur 61a/03

‘**Atāyi** Tanrı haslarından bir er.

‘a. 17b/11, 18a/11

‘**Āyişe** Hz. Ayişe.

‘ā. 52a/07

B

Bağdād -3- Irak’ın başkenti.

b. 12a/07

b.+ a 23a/07

b.+ da 47a/15

Bağdādī -2- Ar. Bağdatlı.

b. 37b/02, 44b/12

Bakara -1- Medine döneminde inmiştir. 286 ayettir.

b. 07b/17

Başra -13- Irak’ın güneyinde bir kent.

b. 33b/13, 35a/15

b.+ da 06b/10, 33b/07, 33b/15, 34a/02, 42b/01

b.+ dan 36b/08

b.+ nuñ 42b/01, 51a/15

b.+ ya 05a/08, 06b/14, 29b/17

Bāyezīd-i Bestāmī -10- Tanrı

haslarından bir er.

b. 40a/09, 40a/13, 40a/14, 40b/02, 42b/11, 42b/13, 45a/03, 45a/07

b.+ nüñ 40a/10

b.+ ye 07a/08

Benī İsrāil -2- <Ar. İsrail oğulları.

b. 55a/09, 61a/14

Bekir Şebli -3- Tanrı haslarından bir er.

b. 45b/09, 45b/11, 46b/05

Beşar -1- Tanrı haslarından bir er.

b. 56b/08

Beşir Tanrı haslarından bir er.

b. 04a/06, 04a/09, 04a/15
hikâyet-i b. 04a/03

Beşir Hâhı -8- Günahkâr bir er.

b. 35a/02, 35a/15, 35a/17,
35b/04, 35b/05, 35b/09, 35b/10, 36a/03

Beytü'l Muqaddes -2- Kudüs'teki

Mescid-i Aksa.

b. 06b/03, 07a/01

Bıkkayye ibn-i Velîd Tanrı haslarından

bir er.

b. 29b/12

C

Ca'fer ibn-i Tâlb -6- Tanrı haslarından

bir er.

c. 53b/12, 54a/03, 54a/04,
54a/05, 54a/07, 54a/09

Ca'feri Şâdık -1- Tanrı haslarından bir

er.

c. 41a/03

Cebrâ'il -2- < Ar. Peygamberlere emir

ve vahye vasıta ve memur olan dört

büyük melekten biri.

c. 14a/13, 15a/11

Cüneydi Bağdâdî -1- Evliyalardan bir er.

c. 37b/02

D

Dânişmend -1- O dönemde bir halkın
ismi.

d.+ in 05a/10

Dârü'l İslâm -1- <Far. İslam ülkesi.

d.+ a girdi 04b/03

Dımışk -3- <Ar. Şam.

d.+ a 20b/16

d.+ ıda 54a/16

d.+ ıdadur 55a/05

Dicle -2- Dicle nehri.

d. 36a/05, 36a/17

E

Ebü'l-Kâsım Cüneydî -2- Tanrı

haslarından bir er.

e.11b/12, 12a/09

Ebü Bekir Kettânî -2- Evliya ulusu bir

er.

e. 41b/07, 42a/02

Ebü'l Hasan -2- Tanrı dostlarından biri.

e.10a/02, 45b/02

Ebü İshâk Hedem ibn-i Hâyâ -1- Tanrı

dostlarından bir ulu kimse.

e. 43a/11

Ebü'l-Hasan Nürî -3- Tanrı haslarından

bir er.

e. 47b/02, 47b/06, 47b/09

Ebü Bekir Şiddîk -3- Hz. Ebu Bekir.

e. 52a/09, 52a/15, 52b/01

Ebü Süleymān -1- Tanrı haslarından bir er.

e. 12b/02

Ebü'l-Ḳāsim'il Ḳādisiye -2- Tanrı haslarından bir er.

e. 09b/14, 10a/07

F

Fersire -1- Dönemde Medine'ye beylik eden bir er.

f. 56b/16

G

Ġazbān -3-

Allah'ın cehennem içinde yarattığı bir dağın ismi.

ğ. 14a/15, 14b/14, 15a/02

Güşterī Zenūnī Mıṣrī -3- Tanrı haslarından bir er.

g. 45b/16, 46a/08, 55a/02

Güşteriye -1- Şehir ismi.

g.+ ye 46a/01

H

Habīb-i 'Acemī -15- Tanrı haslarından bir er.

h. 08b/08, 08b/15, 48a/01, 48a/03, 48a/05, 49a/07, 49a/09, 49a/14, 49b/01, 49b/02

hikāyet-i h.-i 'acebīnūñ 47b/13

h.-i 'acemī 42a/06

h.+ e 49a/10

h.+ inūñ 08b/09, 47b/13

Hamaş -1- Şehir ismi.

h. 58b/07

Hāmid Esved -1- Tanrı haslarından bir er.

h. 46b/08

Hārūne'r-Reşīd -2- Abbasi halifelerinin beşincisi.

h.+ e viresin 26a/09, 26b/03

Hasan ibn-i Ābī Sīnān -1- Tanrı haslarından bir er.

h.19a/15

Hasan ibn-i 'Alī -1- Tanrı haslarından bir er.

h. ibn-i 'a.+ ye 22a/17

Hasan-ı Başrī -24- Tanrı haslarından bir er.

h. 05a/08, 05a/09, 05a/10, 16a/14, 16a/15, 35a/12, 35a/13,35a/14, 35a/17, 35b/01, 35b/03, 35b/06, 47b/17, 49a/05,49a/09, 49a/17

b.+ nūñ 35b/04

b.+ yi 49a/06, 49a/07, 49a/11

Hātem-i Aşam -8- Şakîk Belhî'nin sohbetlerinde bulunmuş ünlü alim be takva sahibi kişi.

h. 09b/07, 09b/08, 44a/16, 50b/04, 50b/06

hikāyet-i h.-i aşam 09a/10

h.+ üñ 09b/11, 09b/12

Ḥatice -1- Hz. Muhammed'in ilk eşi.

h.+ nüñdür 61a/04

Ḥazye'a ibn-i Yamān -1- Hz. Ömer halifeliğinde beyliğe gönderilen zat.

h. 57b/07

Ḥoca Cüneydī Bağdādī Tanrı

haslarından bir er.

h. 44b/11, 44b/14

Ḥoca İbrāhīm Şeybān -1- Tanrı

haslarından bir er.

h. 40a/01, 44b/11

Ḥoca Şebli -1- Tanrı haslarından bir er.

h. 46b/04

Ḥorasān -4- (ḥorāsān) <Far. İran'ın doğusunda bulunan şehir.

h. 03a/14, 28a/10, 28a/13

h.+ dan 05a/06

Ḥuccāc Yūsuf -1- Hasan-ı Basri'yi öldürmeye kast eden zat.

h. 49a/05

Ḥüseyn -8- <Ar. (Ḥüseyn) Hz.

Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.

h. 20b/15, 21b/09, 22a/01, 22b/02, 38a/15

h.+ üñ 21b/17

h. ibn-i 'a. 21b/01

h. ibn-i 'a.+ dür 21b/05

İ

İbrāhīm Edhem Belh -41- Belhli meşhur zahid ve sufi, Belh'in padişahı.

i. 03a/10, 03b/02, 03b/08, 03b/11, 03b/17, 06b/03, 06b/06, 06b/07, 07a/03, 07a/04, 12b/02, 21a/04, 21a/07, 22b/08, 22b/10, 22b/14, 27b/05, 27b/08, 27b/09, 27b/14, 28a/01, 28a/09, 28a/10, 29a/11, 29a/16, 29a/17, 29b/09, 29b/13, 29b/14, 29b/16, 40a/01, 40a/04, 40b/06, 12a/10, 27b/02

i.+ e 03b/01, 27b/05

i.+ i 29a/17

i.+ üñ 22b/17, 27b/10, 28a/03

İbrāhīm Ḥavāşş -2- Tanrı haslarından bir er.

i. 46a/14, 46b/09

İbn-i Ḥoca -1- 'Abdullah ibn-i 'İven şakirdi.

i. ibn-i h. 20b/01

İbrāhīm Şeybān -1- Tanrı haslarından bir er.

i. 04b/01

'İkrime -1- Zalim bir bey.

'i. 53a/03

'İsā -1- İsa peygamber.

'i. 50b/14, 61a/02

K

Kā'be -2- Müslümanların hacı olmak üzere muayyen zamanda gidip ziyaret ettikleri yer.

k.+ de 28a/06

k.+ ye 31b/13

Ḳalaya -2- Tanrı'nın inayetine erişmiş bir karavaş.

ḳ. 43b/06, 43b/07

Ḳarān -1- Şehir ismi.

ḳ.+ da 41a/06

Ḳıtmīr -1- Ashab-ı Kehf'in köpeğinin adı.

ḳ.+ den 58b/03

Ḳur'ān -9- Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.

ḳ. 11b/17, 12a/04, 12a/05,

48a/17, 59b/15

ḳ.+ da 02b/11, 31a/03

ḳ.+ dur 02a/04

ḳ.+ ı 59b/16

M

Ma'āze-i 'Advi Tanrı inayetine erişmiş bir kadın.

m. 12b/15

Mālik-i Dīnār -1- Tanrı haslarından bir er.

m. 17a/01, 17a/03, 17a/05,

17a/09, 17b/01

m.-i dīnār 08a/08, 10a/12,

10a/17, 10b/11, 10b/14

m.-i dīnār 16b/16

Mālik ibn-i Şayḡam -1- Tanrı

haslarından bir er.

m. 19b/04

Ma'rūf-ı Gerhī -1- Tanrı haslarından bir er.

m. 36a/03

Me'āviye -3- Tanrı haslarından bir er.

m. 52a/08, 52a/10

m.+ ye 48a/16

Medīne -4- <Ar. Hicaz'da Hz.

Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.

m.+ ye 56a/05, 56b/03, 56b/16,

61a/05

Mekke -9- <Ar. Hicaz'da Hz.

Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.

m. 28a/08, 38b/01

m.+ de 05b/10

m.+ den 61a/05

m.+ deydüm 40b/06, 49b/05

m.+ ye 12a/15, 28a/08, 47a/14

Menşūr 'Ammār -3- Tanrı haslarından bir er.

m. 29b/16, 30a/07

m.+ dur 32a/08

Menşūr-i Ğamar -2- Tanrı haslarından bir er.

m.15b/02

hikāyet-i menşūr-i ğ. 18b/01

Meryem-1- İsa peygamberin annesi.

m.+ üñdür 61a/02

Mesrūk ibn-i Mesrūk ibn-i Arcā -2-

Tanrı haslarından bir er.

m. 11a/05, 11a/06

Meşāhi -1- Bir tarikat ismi.

m. 23b/13

Mışır -1- Mısır şehri.

m.+ dan 05b/15

Mi'rāc -1- Hz. Muhammed'in göğe çıktığı gece.

m. 60b/17

Muhammed ibn-i Harīr -2- Tanrı

haslarından bir er.

m. 11b/07, 11b/08

Muhammed Māniñ -1- Evliyalardan bir er.

m. 38a/17

Muhammed Muşafā -4- Hz.

Muhammed.

m. 01b/17

m.+ üñ 02a/08, 17b/02, 18b/12

Muşli -1- Azizlerden bir er.

m. 16b/03

Müzdelife -1- Kābe'de, Arafat ile Mina arasında bulunan kutsal bir yer.

m.+ ye 55a/02

N

Neseb-i Ābī Tālib -1- Ābī Tālib soyundan olan.

n. 21b/05

Neziye -1- Bir mescid ismi.

n. 44b/16

Nīl -3- <Ar. Mısır'dan geçen, Akdeniz'e dökülen meşhur nehir.

n. 32b/06, 32b/09

n.+ den 32b/09

Nişvān -12- Tanrı'nın inayetine erişmiş bir kadın.

n. 30b/15, 31b/04, 32a/03,

32a/06, 32a/07, 32b/04

n.+ a 32a/07

n.+ ı 32a/05

n.+ ın 30b/17

n.+ i 30a/17

n.+ uñ 30b/14

n. 30a/14(nişivān)

O

'Oşmān -10- Hz. Osman.

'o.+ uñ 22a/03, 22a/04, 22a/05,

22a/08, 22a/10, 52b/05, 52b/07, 52b/08, 52b/17, 59b/09, 60a/03

'o.+ ı 60a/02

'o.+ uñ 52b/03

Ö

‘Ömer -14- <Ar. Hz. Ömer.
 ‘ö. 41a/09, 55b/08, 56a/03,
 56a/06, 56a/08, 56b/03, 56b/04, 57b/07,
 57b/15, 57b/15, 57b/17, 58a/04, 58b/17,
 59a/17

‘Ömer ibn-i ‘Abdullah -1- Tanrı
 haslarından bir er.

‘ö. 21b/08

‘Ömer ibn-i Huṭṭāb -3- Hz. Ömer.

‘ö. 50a/04, 50a/09

‘ö.+ a 10b/16

‘Ömer ibn-i Mālik -1- Tanrı haslarından
 bir er.

‘ö. 45a/16

P

Pīr-i Memṣā -3- Tanrı haslarından bir er.

pīr-i m. 04b/16, 05a/02

pīr-i m.+ dur 04b/16

R

Rābi‘ ibn-i Ḥaṣimī -1- Tanrı haslarından
 bir er.

r. 20b/09

Rābi‘a Baṣri -3- Tanrı’nın inayetine
 erişmiş bir kadın.

r. 13a/09, 13b/01, 13b/03

Rāmī -1- Bir çoban ismi.

r. 47a/07

Rebācin Kaysi -1- Tanrı haslarından bir
 er.

r. 19b/08

Rūm -2- Anadolu.

r. 04b/01

r.+ a 03a/16

S

Sa‘īd ibn-i ‘Āṣī -1- Tanrı haslarından bir
 er.

s. 51b/14

s.+ nuñ 51b/16

Sa‘īd ibnū’l-Leys -1- Tanrı haslarından
 bir er.

s. 40b/05

Sa‘īd ibn-i Muḥammed‘üz-Zārī -1-
 Ḥātem-i Aṣam’ın şakirdi.

s. 44a/16

Sa‘d ibn-i ‘Ömer -1- Hz. Ömer’in beylik
 verdiği er.

s. 58b/08, 58b/09, 58b/11,

58b/14

Sebā‘ -2- Seba Deresi.

s. 09b/16, 10a/01

Sekrān -3- Cehennemde bir ağaç.

s. 14a/15, 14b/15, 15a/02

Selmān Fers -2- Tanrı haslarından bir er.

s. 57a/12, 57a/14

Şemerḳandī -1- Takva sahibi
 şeyhlerden bir er.

ş. 02b/16

Serir Sakatî -4- İslam sûfisi olan Tanrı haslarından bir er.

s. 23a/06, 23a/15, 24b/15,
39a/07

Sitân -2- Sitan şehri.

s. 06a/09, 06a/14

Süfyân-ı Şevrî -5- Tanrı haslarından Müslümanlar imamı bir er.

ş. 16a/02, 16a/05, 39a/01,
47a/12, 47a/13
ş.+ nüñ 15b/16

Sucî -1- Bir meclis ismi.

s. 27a/13

Şuğrân ibn-i Süleymân -1- Tanrı haslarından bir er.

ş. 13b/06

Süheyl ibn-i ‘Abdullah Tuterpâ -1- Tanrı haslarından bir er.

s. 42b/16
s.+ nuñ 43a/05

Süheyl ibn-i ‘Abdullah -1- Tanrı haslarından bir er.

s. 39a/01
s.+ üñ 39b/17

Süheyl ibn-i ‘Abdullahi -1- Güşterî Zenūnî Mışrî’nüñ şäkirdi.

s. 45b/16

Ş

Şakîk-i Belhî -3- Hâtem-i Aşam’ın hocası, meşhur sûfî ve şair kişi.

ş. 03b/15, 36a/04, 36a/17

Şām -5- Şam.

ş. 05a/06, 60a/03, 60a/09
ş.+ da 03b/16
ş.+ dan 52b/03

Şa‘vâne -10- Basra şehrinde bir kadın.

ş. 33b/08, 34a/02, 34a/07,
34a/10, 34a/14, 34b/05, 34b/06, 34b/07,
34b/08
ş.+ uñ 34a/12

Şe‘adeş-Şalihîn -2- Tanrı hasarından bir er.

ş. 32b/05, 38b/08

Şu‘bân Şevrî -1- Tanrı haslarından bir er.

ş. 47a/06

Şünizeye -2- Bir mezarlık ismi.

ş. 27a/06, 27a/08

T

Tersâ -4- <Far. Hristiyan.

t. 48b/01, 48b/09, 48b/15,
49a/03
t.+ ye 59a/04

Ṭarsuz -1- Tarsuz şehri.

t. 03a/16

U

Uḥud -1- Medine'nin bir mil kuzeyinde yer alan dağ.
u. 02a/06

V

Veheb ibn-i Verdi Elmegi -1- Tanrı haslarından bir er.
v. 05b/09

Vekî' -1- Tanrı haslarından bir er.
v. 11b/08

Veysel K̄arānī -8- Tanrı'ya ve resulüne itaat etmiş bir er.
v. 41a/07, 41a/13, 41b/01, 41b/03, 41b/05
ḥikāyet-i v. 41a/04
v.+ üñ 41b/01

Vādī'l Ḥayyāt -1- Yılanlar vadisi.
v. 46b/09

Y

Yahyā -13- Yahya peygamber.
y. 13b/15, 14a/04, 14a/07, 14a/08, 14a/10, 14a/11, 14b/01, 14b/06, 15a/01, 15a/11, 15a/17, 38b/02
y.+ yı 14b/16

Ya'kūb Leys -5- Tanrı haslarından bir er.

l. 42b/13, 42b/14, 43a/03, 43a/10

l. +i 43a/04

Yemen -1- Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı.
y. 61a/05

Z

Zekerıyyā -5- Zekeriya peygamber.
z. 14a/06, 14a/09, 14a/12, 14b/03
z.+ nuñ 14a/17

Zeynel 'Ābidīn Ven -1- Hz. Hüseyin'in oğlu.
z. 38a/16

Zübeyd ibn-i Saḥiḥa -1- Tanrı haslarından bir er.
ibn-i ş. 17b/04

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ

Çalışmamıza konu olan “Tercüme-i Cāmiü’l-Hikāyāt li-Semerḳandī”nin, Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıttığı, Osmanlı Türkçesi dönemine de denk geldiği düşünülmektedir. Kemankeş Abdülkadir Efendi koleksiyonunda bulunan, üzerinde şimdiye dek çalışma yapılmamış eserin Türkoloji camiasına kazandırılması amaçlanmaktadır.

Eserin ses ve şekil bilgisi bakımından bazı bölümleri art zamanlı ve eş zamanlı olarak ele alınmış, metinde tespit edilen özellikler ortaya konulmuştur.

Metnimizde bir kelimenin birden fazla farklı yazımına rastlanmaktadır. Bu durum dönemin standart bir imlasının olmamasından kaynaklanmaktadır: ağ 34b/17 / aḳ 12b/9, ihtiyār 28b/7 / ihtiyār 29b/3, ulu 30a/1 / ulı 2a/4, daḥı (دَاحِي): 17a/2, 9b/2 / daḥı (دَاحِي): 17a/15, 17a/17

Metnimizde Türkçe kelimelerin imlasında şeddeli yazılışlar görülmektedir: elleri 53b/8, yıllar 61a/5

Aitlik eki –ki’nin Eski Türkçede olduğu gibi metnimizde de bazı kelimelerde kalın şekline rastlanmıştır: ırakdağı 1b/10, yakındağı 1b/10

Metnimizde geçen kelimelerin kalınlık- incelik bakımından ünlü uyumuna büyük ölçüde uyduğu söylenebilir.

aḡlamaḡa 51a/10, diyüvir 22b/3, baḡışladum 37a/11, dostlık 37a/11

Dilimize Arapça ve Farsçadan geçen kelimelerin de bu uyuma bağlanma eğiliminde olduğu görülmektedir: bāgbānlık 3a/17. Ancak Arapça ve Farsça bazı kelimelerin Türkçe ekler aldıktan sonra uyum dışı olduğu nadir de olsa görülür: ğālũñ 13b/4

Eski Anadolu Türkçesinin diğer metinlerinde olduğu gibi bazı kelimeler metnimizde de yuvarlak ünlüdür: kendü 8b/16, incü 61a/1, ayruķ 5b/5

Kelime ortasındaki ķ'lerin metinde ĥ olduğu da görülmektedir: aĥşam 38a/6, uyĥudan 45a/1 Aynı kelimelerin iki şekilli yazıldığı örnekler de mevcuttur: uyķusuz 28b/3, aķşam 25b/5

Eski Türkçede kelime başındaki t'lerin metnimizde de bazı kelimelerde devam ettiği bazılarında ise d'ye döndüğü görülmektedir. Bu kelimeler ikili şekilde kullanılmıştır: ıağdan 14a/16, ıağıldı 6b/4, demürden 14b/12, delü 17a/5

-(y)IsAr gelecek zaman kipi metnimizde sadece üç örnekte, teklik 3. şahısta görülür: ıal-ısar-dur 52a/7, ol-ısar-dur 18a/2, ol-ısar-dur 18a/3.

Şimdiki zaman metnimizde genellikle geniş zaman ekleriyle karşılanmıştır: (uyu-r 19b/8, ŗavaş-ur 19b/13, ıaķı-r 19b/14, vir-ür 19b/14, yat-ur 25a/2, otur-ur 25b/1)

Gereklilik kipi metnimizde özel bir ekle değil, gerek kelimesiyle sağlanmaktadır: ađlamaķ gerek 11b/3, gitmek gerek 23a/14, yapmaķ gerek 25a/16

-mAdAn zar-fiil eki metnimizde Eski Anadolu Türkçesindeki -mAdIn biçimiyle görülmektedir: ol-madın 11b/13, yin-medin 56a/14. -UbAn zarf-fiil ekinin ise metnimizde sadece kalın ünlü örnekleri vardır. İnce sırada kullanıldığına dair örnek yoktur: al-uban 25a/13

Çokluk eki olarak metnimizde –lAr kullanılmıştır. Fakat dikkat çeken husus bir cümlede çokluk ifade eden sayının ve ekin aynı anda kullanılmasıdır: [6b] (5) Çünkü gicenüñ birazı geçdi, gördümdi gökden *iki ferîsteler (6) indiler*, geldiler.

İle edatı kendisinden önce gelen kelimeyle genellikle birleşir. Bu özellik Eski Anadolu Türkçesinin başlıca özelliklerindedir: kîseyile 45b/6, açlıgıla 54a/9

Metnimizde Arapça sıra sayılarının yanı sıra Türkçe sıra sayılarının da kullanıldığı dikkat çekmektedir: şâlis 10b/15, sâmin 41b/6, ikinci 8a/1, üçüncü 25b/4

Çalışmamızdaki yabancı kelimeler Arapça ve Farsçadan alınmıştır. Arapça kelimeler Farsça kelimelere oranla daha fazladır. Üzerinde çalıştığımız metin, ses ve şekil özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıtmakta ve Osmanlı Türkçesi dönemine de denk geldiği düşünülmektedir.

Sözlük bilimi açısından kayda değer olan Kur'ân tercüme ve tefsirleri, Türk dilinin önemli kaynaklarıdır. Dil ve üslup özelliklerinin incelendiği bu çalışma kelime kadrosu, kelimeler ve eklerin tarihsel gelişmelerini göstermek adına önemli veriler sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Bırışık, Abdülhamit. *Tefsir*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.40.
- Canpolat, Mustafa (1992). “*Eski Anadolu Türkçesindeki Belirtme Durumu (Accusativus) Ekinin Kökeni Üzerine*”, *Türkoloji Dergisi*, C.X, Sayı, s.9-11. Ankara: DTCF Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları
- Dilçin, Cem (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Duman, Musa (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ne Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Duman, Musa (1999). *Klasik Osmanlı Türkçesi Devresinde i/e Meselesine Dair*. İstanbul: İlmî Araştırmalar
- Ercilasun, Ahmet Bican (2005). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, Muharrem (1983). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2009). *Dede Korkut Kitabı II*, 4. Baskı. Ankara: TDK Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2007). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gabain, A. Von (1988) *Eski Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.

- Gülsevin, Gürer (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: TDK Yayınları.
- İnan, Abdülkadir (1960). *Kur'ân'ın Eski Türkçe ve Oğuz-Osmanlıca Çevirileri Üzerine Notlar*. TDAY-Belleten.
- İnan, Abdülkadir (1961). *Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Tercümeleri Üzerinde Bir İnceleme*. Ankara:Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Karadeniz, Mehmet (1983). *Ebu'l-Leys es-Semerkindî Tefsirinin Tercümesi*. İstanbul: Sezgin Neşriyat.
- Karadeniz, Mehmet (1996). *Tefsîrî'l-Kur'ân Ebu'l-Leys-Semerkindî, C.1*. İstanbul: Sezgin Neşriyat.
- Kocaoğlu, Timur (2003). *Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı ê/i Meselesi*. *Türk Kültürü, Sayı: 483-484*. Ankara.
- Koçu, Reşat Ekrem (1958). *İstanbul Ansiklopedisi. C. 1*. İstanbul: Tan Matbaası.
- Korkmaz, Zeynep (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kut, Günay ve Bayraktar, Nimet (1984), *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Özkan, Mustafa (2000). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Öztürk, Erol (2008). *Âdab-ı Nebî*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1994). *Eski Türkiye Türkçesi (XV. Yüzyıl)*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Tuna, Osman Nedim (1986). “Türk Dil Bilgisi (Fonetik ve Morfoloji)”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ders Notları:3*. Malatya.

Yazıcı, İshak. *Semerkandî, Ebu'l-Leys*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.36.

EKLER

Ek 1: Orijinal Metinden Örnekler

بن ایتدی ای بیگت سنک قانوکده دنگه کلام دیم ایدر نرسین ایدم
 حلال لغمه اشترین قانکده وار دوز دیکر دیمه چون بوسوزی اشتری
 برصوق آه ایدی نو کیدی دخی ایدر دنگه کلام اول وقت بولنور دی اما
 شمدی کالده شهلوا اولدی در شهبه دخی سبب بودری برون بو
 آوز کولاشی شدی صلی وینورم بر بریله اویندی قیدی واری اوز کلام
 تر لسه کیدی دخی بری ایدی اول کلام باغنه طبراق بلشدی سینه
 کلدی بره کلام کیدی اول طبراق بولر ایلله قوشدی اول وقت
 بر سو شنبه اولیش در معن وورتاشیز **حکایت** تگری حاصل دند
 بر سو بو اتمک اولوسیدی اکه دهب این و ردی الکی خور کیدی اول
 اصلین بلعینه بر سکی عزی ددی بر وقت سکه کور صفاره قوس سله
 کور کور دیکه صغر کور دیکه اندن آله بیه اولمته ایدر بو صفا
 کور دند کور دنگه ایلک باغنه در دیوشول قدر صوری بوشه با
 صنان قادی ایدی کیشی بجه شو بلسین اوسک ال اشد خرم آله
 و ان ایشکله در بولکینی ایدر قور قورن شهلور کور حاصل اولوش
 دیر ای کیشی اتمک برین بعد این صغر دنگه دیکر اتمک ایتدیر
 اتمک خرم آله ایتدیر ایدر سوزی بوسوزی اشتری اول غامی
 عهد ایدر وی ایتدیر یک بجه نام اذ بکا مباح اولمغه دردی اندن

سکه

مکره اوج کورده بر او بچن اچدی بر قرصای الیه الوردی
 ایدر دی بومردان دن حرام دکند الی سن بلور سن اچلین
 جاعه کچشدن مردان بجه مباح اولمشدن ای بکبوه سن بر
 سین سن رحمن فیماک کورنکه بر قرصای بندن صور مین
 عفو ایده سین در دی آندن کجه ده کورنور ده افلور دی
 شاکرد کر بیه نصیحت ایدر دی زنهان و زنهان حلال لغمه
 طینک زینا بقدر عمان فلسه کور بلیکوز ای قانک اولسته ارنه
 کجه ایاق اوستنه طور سکوز قیامت کورنده کلام بولنور سوز حلال
 بولمغه **حکایت** تگری حاصل دند بر اوزار دی سیات
 اقلیمده ایدی انک ایشی نوبی کلام ایشکدی اچر بر دیکر
 فلان بر ده بر کیشی وار دند آند حلال بولور ایتدیرن قلیش
 بر لری وار دنگه وار دیکر اوق کور دی کیدی اول کیشیک
 قتنه ایدر دی آندن حلال لغمه طلب ایلدی اول کیشی ایدر قنده
 کور سین ایدر سیات اقلیمندن کور برین در اول کیشی ایدر
 آندن بو بره کچجه خلی ایاق در آند حلال بولمده ایدر
 بو که کلد و ک در آند حلال بولمده کور میدم در شمش
 ایدر دیم اتمک قلیش بر کور و وار دند حلال بولنور دی

اما سنک اچک حلال مید بلسین سن حلال در سنک سکا خلی
 صبار و اکر سنده اصلین بلسنک و ان بولکله کیت دیر **حکایت**
ایرا هیله ادهم سلطان رحمة الله علیه ایدر بروقت بیست
 اقمده سنه بلسو نمازین قلدور خلق طاعلیدی یا کور قلدور
 چونکه سچک برزی کیدی کورده مدور کوردن اکی فرشته کور
 ایدر کلد کور بجه قرشود در کور برسی بر بیه ایدر ایراهیم
 ادهمندن در بیه برسی ایدر ایراهیم ادهم بلی دند بیه بر
 ایدر بجه حق بولنده شول قلدور جهد ایدر دی کجانه ایر شمش
 ناگاه بر خطا اشدی اول در چکر دن کور دوشندی در بیه بری در
 بجه اشد اول بری ایدر بروقت بر اقلون خرم صتون ایدی بجه
 ناگاه تران و دینه بر خرم کور دی کدو ننگ سن دی ایدی بیدی
 اول وقت خرم اتمک معد سینه دشدی حق تعالی ای اول در چکر
 دشر دی در بوسوزی ایشدیم جاعه اوتکر دشدی نوبان
 و بریان ایتدیر کور تم بصریه ایدر دم اول خرم صتم بولم دکانه
 شکر ایدم بر اچ و بر دم بیه خرم اتمک اول خرم آله بر سین
 اکر ویدم بن ایتدیم ای بیگت بر وقت سندن خرم صتون ایدور
 تران و دینه بر خرم بولم ای بک حلال ایلله دیم اولسوز د

نقار

تجربه اعلی قلدی بن دونم کور بیت اقمده کلام بیه سجده
 بلسو نمازین قلدور خلق طاعلیدی کیدی بن قلدور اول اکر بوشه
 بیه کلد کور بجه قرشود و کور بر بیه ایدر ایراهیم ادهم
 حیر وار دند بر اول برسی ایدر ایراهیم ادهم در چکر دن دشمش
 بر خرم بیدی سبب بیه انی حق تعالی اول در چکر ایدر کور و دیکر
 چون بوجه ایشدیم سوندم شاد اولدم تگری شکر ایلیم بیاده
 سنقول اولدم **باب الثاني در بایات کور سنکدر حکایت**
 بیاز بولنور ستمه رحمة الله علیه بر کور ایدر حق تعالی سکا
 بوجه ایلک ایلدی بر سیندن خبر و بر دیکلیم در دکر اول جقدن
 کورده کور کلمری سولیک اتمدن کلمز و اول عیاره اما اول
 معاملت که نفسمه ایلعین اکر دن بر بوسوزی خبر و بر
 در کور ایدر بجه او بقودن او ندم کند و زمه ایتدیم طر و کل سنک
 و بر دک وقت اولدی دم نفس کاهل لک ایلدی شول قلدور
 سبحان الله دینه بولم و کلام بن ایتدیم ای دی دب نفس شول
 بر هی ایشکلی حق حزمندن کاهل لک کسور سن دم کور
 حزمه ایلک کور در دم کور ایدمکی بو کاهل بکا کندن اولدم
 عجب دیم خاطر بیه بولکدی بر کور صوی هم پشور ایدر کور ایتد